

การปรับเปลี่ยนความผิดพลาดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้
เป็นความผิดต่อกฎระเบียบของสังคม :
ศึกษาเฉพาะความผิดพลาดโทษในประมวลกฎหมายอาญา

ร.ต.ท. หญิง เกษมาวดี ศุภกิจญ์ไพฑูริย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-552-6

**The amendment of petty offences not being of real crime into
administrative offences : A study on the petty offences
under the Penal Code of Thailand.**

Pol. Lt. Kesamavadee Suppinyopong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2006

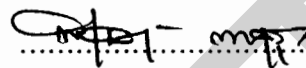
ISBN 974-671-552-6

เลขทะเบียน.....	0192788
วันลงทะเบียน.....	21 ก.พ. 2553
เลขเรียกหนังสือ.....	วท 345.02 กธ130 [1946] ๑1

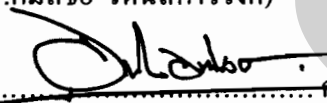

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ การปรับเปลี่ยนความผิดหูโทษที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้
เป็นความผิดต่อกฎระเบียบของสังคม : ศึกษาเฉพาะความผิดหูโทษ
ในประมวลกฎหมายอาญา
เสนอโดย ร.ต.ท.หญิง เกษมาวดี ศุภกิจโยธพงศ์
สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.กมลชัย รัตนสกาวงศ์
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

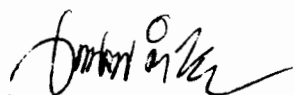
.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รศ.ดร.กมลชัย รัตนสกาวงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวา)

.....กรรมการ
(รศ.ชูศักดิ์ ศิรินิล)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำริชอบ)

วันที่ 23 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเป็นผลมาจากความเมตตา กรุณา ตลอดจนความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ รศ. ดร. กมลชัย รัตนสกวาวงศ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่ง รับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับผู้เขียน ทั้งที่ท่านมีภารกิจสำคัญมากมาย โดยที่ท่านได้ให้ความรู้ คำแนะนำ แนวทางในการเขียน แนะนำ ตำราทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ ติดตามความก้าวหน้าในการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแก้ไขความบกพร่องต่างๆของผู้เขียน ผู้เขียนซาบซึ้งในพระคุณที่ให้ความเมตตากับผู้เขียนตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร. พิศนัฐ พาลุสุข ที่กรุณาได้รับเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้ความเห็น ข้อวิจารณ์ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ยิ่ง ผู้เขียนได้นำมาใช้เป็นหลักในการปรับปรุงงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร. อุทัย อาทิวะ ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากท่านที่ได้ให้คำแนะนำและชี้แนะข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติของประเทศไทยที่ทันสมัย ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาและนำมาปรับปรุง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ รศ. ชูศักดิ์ ศิรินิล ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากท่านที่ได้ให้ความเห็นอันเป็นประโยชน์ในการ ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณ อาจารย์ประจำศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ที่ช่วยให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ คุณพัชรรณ ฉลองวิริยะเลิศ และคุณวันชัย ปัญญาวิเศษพงษ์ ผู้วิเคราะห์ อาวูโศ ฝ่ายบริหารข้อมูล ประจำธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามและประมวลผล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุด ผู้เขียนไม่อาจดำเนินการให้เสร็จสิ้นลงได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนและ กำลังใจจากบิดา มารดาของผู้เขียน ผู้เขียนจึงขอถือโอกาสนี้ขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และขอกุศล ความดีทั้งหมดให้กับบิดาของผู้เขียนซึ่งล่วงลับ ไปก่อนที่จะได้เห็นผู้เขียนสำเร็จ ในชั้นมหาบัณฑิต มารดาของผู้เขียน และคณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ผู้เขียน ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อาจจะมีประโยชน์หรือมีคุณค่าต่อผู้ที่สนใจค้นคว้าการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับว่าเป็นความผิดของผู้เขียนและขออภัยมา ณ ที่นี้

ร้อยตำรวจโท หญิง เกษมาวดี สุภิญญาโพพงษ์

D
P
U

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	7
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. แนวความคิดที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา.....	9
2.1 ลักษณะของกฎหมายอาญา.....	9
2.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา.....	11
2.3 การจำแนกประเภทความผิดอาญา.....	16
2.3.1 ตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด.....	17
2.3.2 ตามความชั่วร้ายทางศีลธรรม.....	20
2.3.3 ตามขั้นตอนการดำเนินคดี.....	23
2.3.4 ตามภัยอันตรายต่อสังคม.....	24
2.4 การแบ่งแยกประเภทความผิดอาญา.....	25
2.4.1 แบ่งแบบดั้งเดิม.....	25
2.4.2 แบ่งตามหลักคุณธรรมทางกฎหมาย.....	29
2.5 ความผิดลหุโทษ.....	31
2.5.1 ลักษณะของความผิดลหุโทษ.....	31
2.5.2 การแบ่งความผิดลหุโทษ.....	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.6 โทษ.....	34
2.6.1 ความหมายของโทษ.....	34
2.6.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ.....	35
2.6.3 การแบ่งประเภทของโทษ.....	37
2.7 การกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม.....	39
3. แนวทางการปรับเปลี่ยนความคิดหูโทษในต่างประเทศ.....	42
3.1 ประเทศในระบบชีวิตล่อว์.....	42
3.1.1 ประเทศฝรั่งเศส.....	43
3.1.2 ประเทศเยอรมนี.....	48
3.2 ประเทศในระบบคอมมอนล่อว์.....	51
3.2.1 ประเทศอังกฤษ.....	51
3.2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	55
4. บทวิเคราะห์.....	57
4.1 การวิเคราะห์หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบัญญัติความผิดอาญา.....	57
4.2 การวิเคราะห์ความคิดหูโทษที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะของความผิดอาญา.....	59
4.3 แนวทางของต่างประเทศที่ควรนำมาใช้กับกฎหมายไทย.....	62
4.4 ความคิดหูโทษที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบ.....	64
4.5 การปรับเปลี่ยนให้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม.....	72
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	131
5.1 บทสรุป.....	131
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	135
บรรณานุกรม.....	137
ภาคผนวก.....	144
ภาคผนวก ก.....	145
ภาคผนวก ข.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล.....	79
4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามมาตรา.....	80

DPU

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 367.....	97
4.2 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 368.....	98
4.3 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 369.....	99
4.4 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 370.....	100
4.5 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 371.....	101
4.6 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 372.....	102
4.7 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 373.....	103
4.8 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 374.....	104
4.9 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 375.....	105
4.10 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 376.....	106
4.11 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 377.....	107
4.12 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 378.....	108
4.13 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 379.....	109
4.14 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 380.....	110
4.15 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 381.....	111
4.16 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 382.....	112
4.17 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 383.....	113
4.18 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 384.....	114
4.19 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 385.....	115
4.20 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 386.....	116
4.21 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 387.....	117
4.22 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 388.....	118
4.23 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 389.....	119
4.24 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 390.....	120
4.25 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 391.....	121
4.26 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 392.....	122
4.27 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 393.....	123

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.28 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 394.....	124
4.29 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 395.....	125
4.30 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 396.....	126
4.31 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 397.....	127
4.32 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 398.....	128

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การปรับเปลี่ยนความผิดหลุโทษที่ไม่ลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแท้ เป็นความผิดต่อกฎระเบียบของสังคม : ศึกษาเฉพาะความผิดหลุโทษใน ประมวลกฎหมายอาญา
ชื่อผู้เขียน	ร้อยตำรวจโท หญิง เกษมมาติ ศุภภิญโญพงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ. ดร. กมลชัย รัตนสกวาวงศ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

กฎหมายอาญามีบัญญัติขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยมี มาตรการบังคับ คือ การลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายอาญาจะต้องเป็นกรณี ที่การกระทำความผิดมีความรุนแรงและการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อการใช้ร่วมกันในสังคม กฎหมายอาญาได้ถูกบัญญัติขึ้นโดยรัฐ เพื่อให้การกระทำใดๆ ที่วิญญูชนเห็นว่าส่งผลกระทบต่อการใช้ ร่วมกัน ในสังคม เป็นความผิดอาญา และสำหรับความผิดเล็กน้อยได้ถูกบัญญัติไว้ เรียกว่า “ความผิดหลุโทษ” หลักเกณฑ์ในการบัญญัติความผิดหลุโทษแตกต่างจากหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการ บัญญัติความผิดอาญาทั่วไป เนื่องจากความผิดหลุโทษเป็นเพียงความผิดเล็กน้อย ไม่มีความรุนแรง ของการกระทำ ลักษณะเป็นการกระทำที่ควรดำเนินในทางศีลธรรม แต่เหตุที่ต้องมีการบัญญัติให้การ กระทำความผิดเล็กน้อยนี้เป็นความผิดอาญา เพียงเพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ใน ประเทศไทยจึงบัญญัติให้ความผิดหลุโทษเป็นกฎหมายอาญาและมีโทษจำคุกและโทษปรับ สำหรับ ในต่างประเทศ มีแนวคิดเกี่ยวกับความผิดหลุโทษต่างกันออกไป เช่น ประเทศเยอรมนี มีแนวคิดว่า ความผิดหลุโทษไม่สมควรเป็นความผิดอาญา แต่เป็นความผิดทางปกครอง ประเทศฝรั่งเศสเห็นว่า ความผิดหลุโทษเป็นความผิดอาญา แต่มีเพียงโทษปรับเท่านั้น ไม่มีโทษจำคุก เป็นต้น

จากการศึกษาบทบัญญัติความผิดหลุโทษในประมวลกฎหมายอาญาของไทย พบว่า การ บัญญัติความผิดหลุโทษบางฐานความผิดไม่สมควรเป็นความผิดอาญา เนื่องจาก ลักษณะของ ความผิดมีเนื้อหาในทางปกครอง เป็นการปกป้องสาธารณะประโยชน์ และเพื่อความเป็นระเบียบ เรียบร้อยในสังคมมากกว่าปกป้องผู้เสียหายหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะ จึงไม่มีลักษณะเป็น ความผิดอาญาโดยแท้ จึงควรปรับเปลี่ยนความผิดหลุโทษที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแท้ นี้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม เพื่อสมตามเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานทำให้ร่างระบายน้ำอันเป็นสิ่งสาธารณะเกิดขัดข้อง ตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 375 หรือความผิดฐานทำให้เกิดสิ่งปฏิญญาแก่บ่อ สระน้ำที่ประชาชนใช้สอย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 380 ลักษณะของความผิดมีเนื้อหาในทางปกครอง เพื่อปกป้องสาธารณะประโยชน์ เนื่องจากผลกระทบของการกระทำความผิดเป็นส่วนรวม ความผิดดังกล่าวไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ สมควรปรับเปลี่ยนความผิดหุโทษที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ นี้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นความผิดที่การกระทำส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยตรง เช่น ความผิดฐานยิงปืน โดยใส่เหตุในที่สาธารณะหรือที่ชุมนุมชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 376 ลักษณะของการกระทำความผิดมีความรุนแรงและอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยตรง สมควรให้เป็นความผิดอาญา

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบัน หากเกิดกรณีที่ผู้กระทำความผิดหุโทษไม่ยอมรับว่าตนเองได้กระทำความผิดหรือไม่ยินยอมชำระค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนี้ จะเข้าสู่ขั้นตอนการดำเนินคดีทางอาญาเช่นความผิดอาญาทั่วไป ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อน เห็นควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม และมีขั้นตอนการดำเนินคดีสำหรับความผิดนี้ โดยจัดตั้งเจ้าพนักงานที่มีอำนาจในการบังคับโทษ โดยมีเพียงโทษปรับ และหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมชำระค่าปรับ ให้ขั้นตอนดำเนินคดีจบในชั้นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจ โดยไม่ผ่านขั้นตอนการดำเนินคดีในชั้นพนักงานอัยการหรือศาล เช่น ความผิดอาญาทั่วไป เป็นการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลอีกด้วย

Thesis Title	The amendment of petty offences not being of real crime into administrative offences : A study on the petty offences under the Penal Code of Thailand.
Author	Pol. Lt. Kesamavadee Suppinyopong
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Kamolchai Rattanasakalwong
Department	Law
Academic Year	2006

ABSTRACT

Criminal law is prescribed for maintaining public order by the enforcement measure which is the punishment. Hence, Criminal law enforcement is needed in case of commission of the felony offence and affected to public order. Criminal law is enacted by a state which ordinary person is able to acknowledge whether any commission is criminal offence or not and any tiny commission is called "petty offence". The principle of petty offence punishment is generally distinct from other criminal offences because the petty offence is lightly and an its essentiality is only for inappropriate moral. Nevertheless, a reason why petty offence is prescribed as criminal offence is for maintaining public order. As mentioned, petty offences under the Thai Penal Code have been enacted as Criminal law and its punishment is imprisonment and fine. For other countries, the methods relating to petty offence have differences ideas such as the method of Germany, the petty offences should not be criminal offence but it should be only for administrative offence also, the method of France, the petty offence is criminal offence which its punishment is only to be fined.

From studying, some petty offence provision of Thai Criminal law is inappropriate to be criminal offence due to its essentiality is more an administrative content and public interest protection than any injured person protection. Therefore, it does not actual criminal offence then, petty offence should be amended from criminal offence to be mere a social convention infringement for an reasonable purpose of Criminal law. For example, Article. 375 and Article. 380. As mentioned, their essentialities have administrative content for protecting public order because their offences effect to public interest and these articles are not the actual criminal

offence. Then, the articles as mentioned should be amended as being contrary to public regulation. However, criminal offence which directly effects to any injured person as Article. 376 should be prescribed as the commission of the actual criminal offence.

Furthermore, at present, in case of petty offender, if the offender denies oneself to accept his offence or refuse to be fined, the proceeding will approach to general criminal proceeding which is complicity. Hence, petty offence should be amended as being contrary to public regulation also, the proceeding would be suitable with these kinds of offence by appointing governmental officer which has authorization to enforce punishment. The punishment should be merely for being fined. Also, if petty offender denies to be fined, the proceeding would be dismissed by the official authorization without any proceeding of governmental attorney or court as general criminal cases.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยธรรมชาติของมนุษย์ ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม และมนุษย์แต่ละคนอาจมีความต้องการที่เหมือนหรือแตกต่างกัน เมื่อมาอยู่ร่วมกันแล้วทำให้ย่อมมีการกระทบกระทั่งกันบ้างเป็นธรรมดา และเพื่อเป็นการจัดระเบียบสังคมมนุษย์ให้เป็นไปอย่างสงบสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อย จึงจำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยเฉพาะกฎหมายอาญาได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมไม่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำความผิดต่อผู้อื่นหรือต่อส่วนรวม ในทางกลับกันกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมด้วย เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายอาญาถูกนำมาใช้เป็นมาตรการในการลงโทษกับผู้ที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด

สำหรับประเทศไทย มีการบัญญัติใช้กฎหมายอาญากับความผิดทุกความผิดที่กระทบกระเทือนต่อบุคคล ต่อทรัพย์สิน ต่อสังคม หรือกระทบกระเทือนต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ รัฐมีหน้าที่ควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยของคนในรัฐนั้น รัฐจึงได้กำหนดกฎหมายอาญา ความสงบเรียบร้อย นั่นคือการบัญญัติกฎหมายอาญา เนื่องจากกฎหมายอาญา มีการกำหนดโทษ จึงมีคุณสมบัติพิเศษในการที่จะทำให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) มีประมวลกฎหมายอาญาเป็นพื้นฐาน ประมวลกฎหมายอาญาของไทยแบ่งบทบัญญัติออกเป็น 3 ภาค คือ ภาค 1 ว่าด้วย “บทบัญญัติทั่วไป” ภาค 2 ว่าด้วย “ความผิด” และภาค 3 ว่าด้วย “โทษ” หากศึกษาพัฒนาการของกฎหมายอาญาของไทยนับแต่ได้มีการชำระสะสางกฎหมายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น มีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เป็นแบบประมวลกฎหมาย¹ มีการยกเลิกบทกฎหมายที่ล้าสมัยและไม่ได้นำมาบังคับใช้ออกเสีย จัดระเบียบเข้าเป็นหมวดหมู่และมาตรา เพื่อสะดวกแก่การพิพากษาคดี

¹ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ. (2525). วิวัฒนาการของกฎหมายไทยในรอบ 200 ปี (รายงานการวิจัย).

และถ่ายทอดความเข้าใจกฎหมายของประชาชน² ในการชำระกฎหมายครั้งนี้ บรรดาความคิดเล็กน้อย ได้ถูกรวบรวมไว้ในส่วนที่ 10 ว่าด้วยความคิดที่เป็นลหุโทษของประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ.127 นี้ ด้วย และบางฐานความผิดถูกบัญญัติไว้ในภาคลหุโทษจนถึงปัจจุบัน

ส่วนคำนิยามของ ความผิดลหุโทษนั้น ประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ.127 ไม่ได้ให้ คำนิยามความหมายของคำว่า “ความคิดที่เป็นลหุโทษ” ไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่บทบัญญัติในมาตรา 332 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ.127³ บัญญัติถึงบทกำหนดโทษสำหรับความคิดที่เป็นลหุโทษไว้เท่านั้น

ประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ.127 เรียกอีกอย่างว่า “กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127” ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายอาญาฉบับแรกของประเทศไทย ถือเป็นแม่แบบกฎหมายอาญาของไทยและใช้บังคับจนมี “ประมวลกฎหมายอาญา” ออกใช้บังคับแทนเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500

ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเพื่อเป็นการควบคุมความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงมีการบัญญัติกฎหมายอาญาเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเห็นว่า กฎหมายอาญามีบทบังคับโทษเป็นสภาพบังคับ คนในสังคมจะเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้าประพฤติดิ กฏหมายอาญาจึงมีบทบาทในเกือบทุกพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วกฎหมายอาญาไม่ใช่มาตรการควบคุมให้สังคมอย่างมีประสิทธิภาพเพียงอย่างเดียว ยิ่งกว่านั้น มาตรการทางอาญายังเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด จึงควรเป็นมาตรการขั้นสุดท้ายที่นำมาใช้

² กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญาแต่ต้นตลอดจน พุทธศักราช 2477. (2478). หน้า 3.

³ มาตรา 332 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 บัญญัติว่า “ความคิดที่เป็นลหุโทษนั้น คือ บรรดาการกระทำผิดที่ท่านบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 334 จนถึง 340 แห่งกฎหมายนี้ แลท่านกำหนดอาญาสำหรับความผิดอาญาฐานลหุโทษไว้ต่างกันเป็น 4 ชั้น ดังนี้ คือ

ชั้น 1 ท่านว่าต้องวางโทษปรับไม่เกินกว่าสิบสองบาท

ชั้น 2 ท่านว่าต้องวางโทษปรับไม่เกินกว่าห้าสิบบาท

ชั้น 3 ท่านว่าต้องวางโทษานุโทษเป็นสามฐาน คือ ฐานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินสิบวัน ฐานหนึ่งปรับไม่เกินห้าสิบบาท ฐานหนึ่งทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

ชั้น 4 ท่านว่าต้องวางโทษานุโทษเป็นสามฐาน คือ ฐานหนึ่งจำคุกไม่เกินเดือนหนึ่ง ฐานหนึ่งปรับไม่เกินร้อยบาท ฐานหนึ่งทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน”

ประมวลกฎหมายอาญา (Code) เป็นกฎหมายอาญาหลักของทุกประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) ประมวลกฎหมายอาญาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของความผิดอาญาทั้งหลาย และหากมีความต้องการให้ครอบคลุมการกระทำใหม่ ๆ ฝ่ายนิติบัญญัติจะพิจารณาบทบัญญัติที่มีอยู่เดิมในประมวลกฎหมายอาญา หากยังไม่มีบัญญัติไว้แต่เดิม ฝ่ายนิติบัญญัติจะพิจารณาเพิ่มเติมการกระทำที่ประสงค์จะให้เป็นความผิดอาญาลงไป ทั้งนี้ ในการเพิ่มเติมแก้ไขความผิดอาญาจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความผิดอาญาด้วย แต่การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดอาญาในประมวลกฎหมายอาญาของไทยตลอดเวลาที่ผ่านมา ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ถูกต้อง จึงทำให้การแก้ไขเพิ่มเติมขาดทิศทางอย่างสิ้นเชิง⁴

ความผิดลหุโทษเป็นความผิดลักษณะหนึ่งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยถือเอาอัตราโทษเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ความผิดอาญาใดที่กฎหมายกำหนดโทษที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิด โดยให้มีโทษไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่อัตราโทษต้องไม่เกินไปกว่าที่กำหนดแล้วนั้น ความผิดที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดนี้ เป็นความผิดลหุโทษ หรือแม้จะเป็นความผิดที่บัญญัติอยู่ในกฎหมายอื่น แต่หากเป็นความผิดที่มีอัตราโทษไม่เกินไปกว่าที่กำหนดนี้ ถือว่าเป็นความผิดลหุโทษทั้งสิ้น

ความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่มีโทษในทางอาญาเช่นเดียวกับความผิดอาญาอื่นๆ แต่เป็นความผิดที่มีความร้ายแรงน้อยกว่าความผิดอาญาทั่วไป การกระทำความผิดที่เป็นความผิดลหุโทษเป็นเพียงการกระทำความผิดเล็กน้อย แต่เดิม จุดประสงค์ที่มีการบัญญัติความผิดลหุโทษให้มีโทษในทางอาญานี้ ก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และจุดประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายอาญา คือการปกป้องการกระทำอันเป็นความผิดในสังคม⁵ เป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ส่วนรวม ดังนั้น เมื่อลักษณะโดยทั่วไปของความผิดลหุโทษ คือกำหนดให้การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นการกระทำที่เป็นความผิด จึงได้บัญญัติความผิดลหุโทษไว้และถือว่าเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา และในปัจจุบัน เพื่อเป็นการวางระเบียบกฎหมายในสังคม จึงมีการบัญญัติกฎหมายที่มีลักษณะเป็นความผิดลหุโทษออกมาบังคับใช้อย่างมากมาย

เนื่องจากเหตุผลในการบัญญัติความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีโทษเล็กน้อย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน และความเป็นระเบียบแบบแผนใน

⁴ คณิต ฅ นคร ก (2545). กฎหมายอาญาภาคความผิด. หน้า 26.

⁵ ดูรายละเอียดใน คณิต ฅ นคร (2530). “ประมวลกฎหมายอาญากับการแก้ไขเพิ่มเติมในรอบ 30 ปี.” *รพี*, 30. หน้า 68-73.

⁶ Wayne R. LaFare and Austin W. Scott, Jr. (1986). *Criminal Law* (2 nd ed.). p. 13.

สังคม เนื้อหาของการกระทำความคิดจึงเน้นไปในทางปกครองหรือเป็นกฎระเบียบของสังคมมากกว่าการกระทำที่เป็นความผิดอาญาโดยแท้จริง เนื่องจากการกระทำไม่มีความรุนแรง หรือความน่าตำหนิจากวิญญูชน ประกอบกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญา เป็นขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน ในบางประเทศได้ตระหนักถึงภาวะการณ์นี้ จึงได้หาแนวทางในการปรับเปลี่ยนให้การกระทำที่มีลักษณะเป็นความผิดลหุโทษไม่มีโทษทางอาญาแต่ถือว่าเป็นเพียงการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ โดยมีวิธีการแตกต่างกัน เช่น ประเทศเยอรมนี ใช้วิธีการในทางนิติบัญญัติ กล่าวคือ บัญญัติยกเลิกความผิดประเภทลหุโทษ (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า *Ubertretungen*) หรือความผิดที่เป็นความผิดเล็กน้อยที่เห็นว่าไม่สมควรเป็นความผิดอาญา (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า *Kriminalstrafat*) และทำการปรับเปลี่ยนการกระทำความคิดที่มีลักษณะเช่นนี้ ให้เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ⁷ (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า *Ordnungswidrigkeit*) และถือว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบนี้ เป็นความผิดในทางปกครอง มีขั้นตอนในการลงโทษต่างจากความผิดอาญาทั่วไป ส่วนในประเทศฝรั่งเศส เห็นว่า แม้จะเป็นการกระทำความคิดเล็กน้อย แต่เนื่องจากการกระทำนั้นกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด ผู้กระทำผิดต้องได้รับการลงโทษ โดยบทลงโทษจะหนักหรือเบา ขึ้นอยู่กับการกระทำความคิด ดังนั้น ความผิดเล็กน้อยหรือความผิดประเภทลหุโทษ (ภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า *Contraventions*) ยังคงเป็นความผิดอาญาอยู่ แต่ได้มีการใช้มาตรการใกล้เคียงทางอาญาโดยพนักงานอัยการ⁸ เพื่อเป็นการลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาลและปัญหาคนล้นคุก ส่วนอีกมาตรการหนึ่งที่ใช้กับความผิดลหุโทษคือ ใช้วิธีการทางบริหาร โดยให้อำนาจฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายบัญญัติความผิดประเภทลหุโทษ เนื่องจากเป็นความผิดที่เป็นการกระทำความคิดเพียงเล็กน้อยและความผิดมีเนื้อหาที่มีลักษณะในทางปกครอง และมีการกำหนดให้ความผิดลหุโทษบางฐานความผิด มีขั้นตอนในการดำเนินคดีโดยฝ่ายปกครอง

ข้อพิจารณาในปัญหาเรื่องการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หรือในกฎหมายอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นความผิดลหุโทษในประเทศไทย เดิมที ฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่าการกระทำเหล่านี้เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม จึงได้บัญญัติให้ความผิดเล็กน้อยเหล่านี้เป็นความผิดอาญาและสมควรได้รับโทษ แต่เนื่องจากวิวัฒนาการของการลงโทษเปลี่ยนแปลงไป เดิมมีเพียงการลงโทษทางอาญาเท่านั้น แต่ปัจจุบันมีการลงโทษทางปกครองเพิ่มขึ้น ดังนั้น ในต่างประเทศจึงมีการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษ โดยอาศัยแนวคิดเดียวกันคือ

⁷ Michael Tonry and Richard S. Frase. (2001). *Sentencing and Sanctions in Western Countries*. p.192.

⁸ อุทัย อาทิวะช. (ม.ป.ป.). การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการกับการลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาลในประเทศฝรั่งเศส. หน้า 7.

พิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของการกระทำ ความรุนแรงของการกระทำความคิด และผลกระทบที่ก่ออันตรายต่อผู้อื่นหรือสังคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันสังคม แต่หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกหรือในประเทศเยอรมนีหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษทางอาญา โดยมีมาตรการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิด มีแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับประเภทความผิด โดยอาศัยความหลากหลายของการลงโทษ ประเภทอื่นนอกเหนือจากการลงโทษทางอาญา ในขณะเดียวกัน แนวความคิดเกี่ยวกับความผิดลหุโทษนี้ ยังเป็นการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล เนื่องจากขั้นตอนการเปรียบเทียบปรับและการดำเนินคดีจบในชั้นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจ และประเทศอื่นๆ ยังมีอีกหลายมาตรการ เช่น ให้อำนาจพนักงานอัยการมีอำนาจสั่งคดีความผิดลหุโทษได้ โดยไม่ผ่านชั้นศาล ดังนั้นข้อจำกัดอีกประการหนึ่งของไทยคือ บทบัญญัติความผิดลหุโทษต้องได้รับโทษทางอาญา ได้แก่ โทษจำคุกหรือโทษปรับ ซึ่งหากพิจารณาถึงการกระทำความคิดลหุโทษบางฐานความผิดไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เนื่องจากการกระทำความคิดไม่มีความรุนแรงและการกระทำไม่ส่งผลกระทบที่ก่ออันตรายต่อผู้อื่นหรือสังคม สมควรให้มีการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษบางฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาและในกฎหมายอื่น เป็นการกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม และมีเพียงโทษทางปกครอง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกลงโทษทางอาญา หรือถูกเรียกว่าเป็นอาชญากรและกรณีไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาบทบัญญัติความผิดลหุโทษโดยพิจารณาถึงลักษณะความรุนแรงของการกระทำและผลกระทบ จึงมีความสำคัญต่อการที่จะก่อให้เกิดแนวคิดและข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม ทั้งนี้ ต้องพิจารณาถึงแนวความคิดและหลักเกณฑ์ของต่างประเทศและนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสังคม และให้กฎหมายอาญาเป็นมาตรการที่ใช้บังคับคนในสังคมได้อย่างแท้จริงสมตามเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงที่มาและหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา และมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอาญากับผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสม

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดในการบัญญัติความผิดลหุโทษและปัญหาที่เกิดจากการบัญญัติให้ความผิดลหุโทษเป็นความผิดอาญา

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและวิธีการในการปรับเปลี่ยนความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ของต่างประเทศเป็นการความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

1.2.4 เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษบางฐานความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคมได้

1.2.5 เพื่อศึกษามาตรการลงโทษอื่น ที่ไม่ใช่มาตรการลงโทษทางอาญาที่เหมาะสมกับความผิดที่ฝ่าฝืนระเบียบของสังคม

1.2.6 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาบางฐานความผิด ที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ให้การกระทำนั้นเป็นเพียงความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 การบัญญัติความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาของไทยบางฐานความผิดไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เนื่องจากความผิดลหุโทษบางฐานความผิดไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงของการกระทำและผลกระทบของการทำความผิด เช่น ความผิดฐานทำให้รางระบายน้ำอันเป็นสิ่งสาธารณะเกิดขัดข้อง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 375 หรือความผิดฐานทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลแก่บ่อ สระ ที่ขังน้ำที่ประชาชนใช้สอย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 380 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติความผิดมีเนื้อหาในทางปกครอง และการทำความผิดไม่มีลักษณะของการกระทำที่รุนแรงหรือส่งผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ความผิดดังกล่าวไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแท้ สมควรปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ นี้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นความผิดที่การกระทำส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยตรง เช่น ความผิดฐานยิงปืน โดยไร้เหตุในที่สาธารณะหรือที่ชุมนุมชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 376 ลักษณะของการทำความผิดมีความรุนแรงและอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยตรง สมควรให้เป็นความผิดอาญาดังเดิม

1.3.2 การบัญญัติความผิดลหุโทษเป็นความผิดอาญา ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยอมรับว่าตนเองได้กระทำความผิด ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญา และส่งผลให้เกิดปัญหาคดีล้นศาล คนล้นคุกในปัจจุบัน เนื่องจากการบังคับโทษในทางอาญามีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่เหมาะสมกับความผิดเล็กน้อย จึงเห็นควรปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษบางฐานความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ และเนื้อหาของการกระทำความผิดมีลักษณะเป็น

การปกป้องประโยชน์สาธารณะ ให้เป็นเพียงความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม ซึ่งความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคมนี้ เป็นความผิดที่มีเพียงโทษปรับและมีขั้นตอนการดำเนินการคดีโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจ

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1.4.1 ศึกษาวิจัยเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ รายงานการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญาและกฎหมายปกครอง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยเน้นศึกษาการในเรื่องความผิดอาญา กำหนดชั้นโทษและมาตรการลงโทษอื่นที่ไม่ใช่มาตรการลงโทษทางอาญาในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา

1.4.2 ศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษบางฐาน ความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม โดยทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่ประกอบอาชีพทางด้านกฎหมาย นำมารวบรวมและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษบางฐานความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ให้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม หรือการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ โดยศึกษาตั้งแต่หลักเกณฑ์ในการบัญญัติความผิดอาญา ลักษณะของกฎหมายอาญา ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจกมีการบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญา แนวทางในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ ตลอดจนแนวคิดในการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ให้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนระเบียบของสังคมในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา

โดยศึกษาเฉพาะความผิดลหุโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย ที่สามารถปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคมได้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อให้ทราบถึงประวัติและหลักเกณฑ์ในการบัญญัติความผิดอาญาและความผิดลหุโทษ

1.6.2 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาในการบัญญัติความผิดลหุโทษเป็นความผิดอาญาและมีบทบังคับโทษทางอาญา

1.6.3 เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดและวิธีการต่างๆ ที่นำมาใช้กับความผิดลหุโทษในต่างประเทศ

1.6.4 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษบางฐานความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคมในประเทศไทย

1.6.5 เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาค้นคว้าและทำวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องนี้ต่อไป

บทที่ 2

แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายอาญา

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นจะต้องมีกลไกในการควบคุมให้สังคมอยู่อย่างเป็นระเบียบเป็นระบบ กฎหมายอาญาเป็นวิธีการควบคุมสังคมอย่างหนึ่ง มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เป็นทางการ มีมาตรการบังคับที่รุนแรง เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความผิดและโทษ กฎหมายอาญา จึงเป็นมาตรการขั้นสูงสุดและขั้นสุดท้ายที่นำมาบังคับใช้ ต้องกระทำเฉพาะเท่าที่จำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้เท่านั้น

2.1 ลักษณะของกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญา หมายถึง บรรดากฎหมายทั้งหลายที่ระบุถึงความผิดอาญา โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่น และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขของการใช้โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่นนั้น⁹

กฎหมายอาญามีหลักที่สำคัญที่เป็นหลักประกันในกฎหมายอาญาคือ หลัก “nullum crimen, nulla poena sine lege”¹⁰ หรือ “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” หลักนี้แสดงให้เห็นว่า กฎหมายอาญามีหลักความสำคัญมาจากการบัญญัติกฎหมาย การบัญญัติกฎหมายอาญามีผลมาจากอำนาจการลงโทษของรัฐ เนื่องจากรัฐมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อควบคุมดูแลการอยู่ร่วมกันของคนในรัฐ ไม่ให้มีการกระทบกระเทือนได้โดยง่าย¹¹

กฎหมายอาญาเป็นมาตรการบังคับทางสังคม มีจุดมุ่งหมายในการปกป้องภัยอันตรายให้กับสังคมส่วนรวม¹² และมีลักษณะเฉพาะคือ เป็นการดำเนินของชุมชนต่อการกระทำนั้น เป็นการแสดงออกว่า การกระทำที่เป็นความผิดอาญาคือการกระทำที่ก่อให้เกิดการดำเนินคดีในทางศีลธรรมอย่างร้ายแรง เป็นสิ่งที่วิญญูชนเห็นว่าเป็นการกระทำชั่ว จึงมีการกำหนดโทษมาเป็นมาตรการบังคับทางอาญา โดยรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจในการลงโทษเพื่อเป็นการตอบแทนผู้กระทำ

⁹ คณิต ฅ นคร ข (2543). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 26.

¹⁰ Wayne R. LaFave and Austin W. Scott, Jr. (1986). *Criminal Law* (2 nd ed.). p.8.

¹¹ คณิต ฅ นคร ข เล่มเดิม. หน้า 29.

¹² Wayne R. LaFave and Austin W.Scott, Jr. *Op.cit.* p. 10.

ความผิดให้ต้องได้รับผลในทางร้ายเมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายบ้านเมือง เนื่องจากเกิดความเสียหายขึ้น (harmful result)¹³ ซึ่งถ้าพิจารณาตามหลัก “ไม่มีการลงโทษ โดยปราศจากความเสียหาย” (no punishment without harm)¹⁴ อันเป็นหลักกฎหมายอาญาหลักหนึ่งในตำรากฎหมายอาญาในปัจจุบัน คือ กล่าวถึงการลงโทษว่าไม่อาจจะกระทำได้ หากการกระทำนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่ได้รับการคุ้มครองอยู่¹⁵

ลักษณะเฉพาะอีกอย่างของกฎหมายอาญา คือ มีการบังคับใช้โทษที่รุนแรง ทำให้กฎหมายอาญาต่างจากกฎหมายประเภทอื่น ตรงมีจุดมุ่งหมายในการใช้โทษเพื่อลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด¹⁶ ก่อให้เกิดมลทินแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งแต่เดิมในอดีต การใช้กฎหมายอาญาเป็นการใช้ในวงที่จำกัด คือใช้เฉพาะการกระทำผิดที่กระทำต่อหัวหน้า หรือผู้มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดินเท่านั้น ไม่ใช้ในการกระทำความผิดอาญาอื่น ต่อมา ได้มีการขยายขอบเขตออกไปเรื่อย ๆ จนแทบจะรวมพฤติกรรมเกือบทุกชนิดเอาไว้ เพื่อเป็นหลักในการอยู่ร่วมกันในสังคม และเป็นมาตรการควบคุมสังคม และควบคุมบุคคลให้ประพฤติตามปทัสสถาน

สำหรับประเทศไทย มีการบัญญัติใช้กฎหมายอาญากับความผิดทุกความผิดที่กระทบกระเทือนต่อบุคคล ต่อทรัพย์สิน ต่อสังคม หรือกระทบกระเทือนต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ รัฐมีหน้าที่ควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยของคนในรัฐนั้น รัฐจึงได้กำหนดกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย นั่นคือการบัญญัติกฎหมายอาญา ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายอาญา มีการกำหนดโทษ จึงมีคุณสมบัติพิเศษในการที่จะทำให้บรรลุดังจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ โดยเริ่มจากมีการบัญญัติเป็นประมวลกฎหมายอาญาเมื่อปี ร.ศ.127 เรียกว่า “กฎหมายลักษณะอาญา” ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายอาญฉบับแรกของประเทศไทย ใช้บังคับจนมี “ประมวลกฎหมาย” ออกใช้บังคับแทนเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500

อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า ประเทศไทยได้บัญญัติความผิดอาญาทุกความผิดที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสังคมทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดต่อชีวิต ต่อทรัพย์สิน ต่อบุคคล หรือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อส่วนรวม ดังนั้น บรรดาความผิดเล็กน้อยหรือความผิดที่

¹³ Atsushi Yamaguchi. (1989). *Basic Problems in Japanese Criminal Law*. p. 30.

¹⁴ Ibid. (บางตำราใช้คำว่า “no crime without harm” รายละเอียด โปรดดู Wayne R. LaFave and Austin W.Scott, Jr. Op.cit. p. 8)

¹⁵ “A further distinction is made between offences which injure or place in jeopardy persons or property protected by law (Rechtsgut) , according to whether the law imposes sanctions only for actual injury or for danger to the Rechtsgut.” (K. Neumann, 1952 : 78)

¹⁶ Thomas J. Gardner and Terry M. Anderson. (n.d.). *Criminal Law* (8 th ed.). p. 21.

ไม่รุนแรงได้ถูกรวบรวมไว้ในประมวลกฎหมายอาญานี้ด้วย และถูกบัญญัติไว้ในภาคลหุโทษจนปัจจุบัน ปัญหาที่ตามมา คือ ความผิดทุกความผิดที่บัญญัติขึ้นเป็นความผิดอาญา เพียงเพราะรัฐต้องการให้เป็นมาตรการบังคับให้บุคคลในสังคมปฏิบัติตามปทัสถาน โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตของกฎหมายอาญาและไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของการกระทำความคิดว่าสมควรเป็นความผิดอาญาหรือไม่

2.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา

แนวคิดในการบัญญัติกฎหมายอาญาต้องคำนึงถึงปัญหาในเรื่องขอบเขตของกฎหมายอาญาและปัญหาในการพิจารณาการกระทำว่าการกระทำใดเหมาะสมให้เป็นความผิดอาญา

แนวความคิดที่เป็นพื้นฐานในการพิจารณาว่าการกระทำใดควรเป็นความผิดอาญา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ปรัชญาในทางศีลธรรมและการเมืองมาวินิจฉัยว่าควรใช้กฎหมายอาญากับการกระทำผิดประเภทใดๆ นั้นหรือไม่ เรียกว่า แนวคิดในเชิงหลักการ (Arguments of Principle) กับกลุ่มที่ใช้ข้อพิจารณาในเชิงปฏิบัติว่า การบังคับใช้กฎหมายกับการกระทำนั้นแล้วจะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับหรือไม่ เรียกว่า แนวคิดในเชิงปฏิบัติ (Arguments of Practicality)¹⁷

2.2.1 แนวความคิดในเชิงหลักการ (Arguments of Principle)

แนวความคิดที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้มีอยู่หลายหลักการ ประเด็นที่เป็นปัญหาในการนำมาพิจารณา คือ บทบาทหรือขอบเขตของการใช้กฎหมายอาญา ซึ่งบางหลักใช้พิจารณาถึงกฎหมายอื่นนอกจากกฎหมายอาญาด้วย

2.2.1.1 หลักอนาธิปไตย (Anarchistic Principle) หลักการนี้ เน้นเรื่องบทบาทหรือขอบเขตของกฎหมายในการจำกัดเสรีภาพในการกระทำของมนุษย์ โดยวางหลักในการให้เสรีภาพแก่คนในสังคมอย่างเต็มที่ แต่เสรีภาพนั้นจะต้องไม่ทำความเสียหายแก่บุคคลอื่นใด เป็นการส่งเสริมเสรีภาพแก่ทุกคน แต่การมีเสรีภาพนี้ย่อมไม่มั่นคงต่อผู้ที่อ่อนแอกว่าในรัฐ¹⁸ และไม่ได้คำนึงถึงกรณีที่มีการกระทบกระทั่งเสรีภาพของบุคคลในสังคม

¹⁷ Richard S. Frase. (อ้างถึงใน พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์, 2535 : 11)

¹⁸ Joel Feinberg. (1973). *Social Philosophy*. p.23.

2.2.1.2 หลักการยึดระเบียบแบบแผน (Formalistic Principle) เป็นหลักการที่มีแนวความคิดคล้ายกันกับหลักอนาธิปไตย (Anarchistic Principle) คือเน้นเรื่องการให้ทุกคนมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ ให้ทุกคนมีเสรีภาพเท่าๆ กัน ไม่เฉพาะแต่ผู้ที่แข็งแรงกว่า เป็นการไม่เลือกปฏิบัติ จึงเกิดปัญหาว่า ขอบเขตของเสรีภาพมีมาก จนไม่มีแนวทางว่า เมื่อใดควรมีการจำกัดเสรีภาพ¹⁹ ทำให้เกิดมีแนวคิดของพวกหลักศีลธรรมทางกฎหมาย (Legal Moralism) ขึ้น

2.2.1.3 หลักศีลธรรมทางกฎหมาย (Legal Moralism) มีแนวคิดว่าคุณคนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการปฏิบัติ แต่ก็มีสิทธิในการสงวนสิทธิของตนให้ทรงคุณค่าไว้ในทางศีลธรรม และให้ทุกคนในสังคมเชื่อมั่นและเคารพในสิทธินี้ด้วย ทำให้ต่างคนต่างยึดมั่นในสิทธิของตนเองมากเกินไป ทำให้มีการโต้แย้งสิทธิเกิดขึ้นกันมาก

2.2.1.4 หลักกษัตริย์ (Harm Principle) จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) เป็นผู้ต้นคิดหลักการนี้ โดยมีแนวคิดว่าการจำกัดเสรีภาพเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง ควรจะมีการจำกัดเสรีภาพก็ต่อเมื่อมันเป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น และเห็นว่าสังคมควรเข้าไปมีบทบาทแทรกแซงเสรีภาพของบุคคลในสังคมด้วย แต่เฉพาะเรื่องที่เป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นเท่านั้น²⁰ ซึ่งหลักการนี้มีข้อโต้แย้งอยู่มาก กล่าวคือ การกระทำทุกอย่างแทบจะเป็นการกระทำที่มีความเสี่ยงในการก่ออันตรายแก่บุคคลอื่นแทบทั้งสิ้น และไม่สามารถกำหนดขอบเขตของคำว่า "อันตรายต่อบุคคลอื่น" ได้ว่ามีขอบเขตจำกัดเพียงใด จึงเกิดหลักการที่เสริมหลักกษัตริย์ (Harm Principle) ขึ้นมาโดยอาศัยความรู้สึกของวิญญูชน

2.2.1.5 หลักการกระทำความผิด (Offence Principle) เป็นหลักการที่สนับสนุนการใช้กฎหมายจำกัด มีการวางแนวทางว่าให้ใช้กฎหมายจำกัดขอบเขต ซึ่งแม้ว่าการกระทำนั้นอาจจะยังไม่ก่ออันตรายแก่บุคคลอื่น แต่หากการกระทำนั้นบุคคลทั่วไปเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควรก็ถือเป็นความผิด เงื่อนไขของหลักการนี้อยู่ที่พิจารณาจากการกระทำนั้น หากก่อให้เกิดความรู้สึกถูกล่วงเกิน รู้สึกขัดเคืองใจ (offence) ในการกระทำนั้น และพิจารณาจากการกระทำนั้นแล้ววิญญูชนสามารถหลีกเลี่ยงได้เล็กน้อยเพียงใด เช่น การเปลือยกายในที่สาธารณะ จะเห็นว่า หากพิจารณาตามหลักกษัตริย์ (Harm Principle) แล้วอาจเห็นว่าไม่เป็นความผิดอาญา เพราะการกระทำเช่นนี้ อาจไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลใด แต่หากพิจารณาตามหลักการกระทำความผิด (Offence Principle) แล้ว จะเห็นว่า การเปลือยกายในที่สาธารณะ แม้ไม่ก่อให้เกิด

¹⁹ L.T. Hobhouse. (1911). *Liberalism*. pp.63-64.

²⁰ J.S. Mill. (1977). *Utilitarianism On Liberty, Representative Government*. pp.72-73.

ภยันตรายแก่บุคคลใดโดยตรง แต่การกระทำเป็นสิ่งที่วิญญูชนรู้สึกขัดเคืองใจที่เห็น จึงถือว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ผิด ไม่สมควรกระทำ

2.2.2 แนวความคิดในเชิงปฏิบัติ (Argument of Practicality)

แนวความคิดนี้วางหลักการพิจารณาว่าการกระทำใดควรบัญญัติให้เป็นกฎหมายอาญาหรือไม่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นว่าควรยกเลิกความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crime) กับกลุ่มที่ใช้วิธีการประเมินผลดีผลเสียในการบัญญัติกฎหมายนั้น มาเป็นแนวทางในการพิจารณา

2.2.2.1 ความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crime) แนวความคิดของกลุ่มนี้เห็นว่าควรยกเลิกความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย โดยแนวความคิดของกลุ่มนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมาก เนื่องจากขาดความชัดเจน เพราะมีความผิดบางประเภทที่ไม่มีผู้เสียหาย แต่ยังต้องการให้มีผลบังคับใช้อยู่ เพื่อเป็นการป้องกันประโยชน์ของสังคมโดยรวม

ความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crime) หมายถึง ความผิดที่ไม่มีผู้เสียหายในการจะมาร้องขอให้คุ้มครองตามกระบวนการทางอาญา หรือความผิดที่ยังไม่อาจระบุได้ว่าเป็นความผิดอาญา เนื่องจากไม่มีผลกระทบต่อบุคคลโดยตรง²¹ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ความผิดที่จัดว่าเป็นความผิดประเภทที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crime) มีดังต่อไปนี้²²

ความผิดฐานมึนเมาสุรา (Drunkenness)

ความผิดฐานติดยาเสพติด (Narcotic and Drug abuse)

ความผิดเกี่ยวกับการพนัน (Gambling)

ความผิดเกี่ยวกับคนจรจัด (Vagrancy)

ความผิดเกี่ยวกับการทำแท้ง (Abortion)

ความผิดเกี่ยวกับเพศหรือการค้าประเวณี (Sexual Behavior)

แนวความคิดของกลุ่มที่เห็นว่าควรยกเลิกความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crime) นี้ นอกจากจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมาก เนื่องจากขาดความชัดเจนแล้ว ยังมีการโต้แย้งอีกว่า ในกรณีที่มีการยกตัวอย่างว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (Narcotic and Drug abuse) เป็นความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย เพราะว่าเป็นความผิดที่ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยตรงอย่างกรณีฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือลักทรัพย์ แต่ในทางกลับกัน แนวความคิดนี้ถูกโต้แย้ง

²¹ Thomas J. Gardner and Terry M. Anderson. (n.d.). *Criminal Law* (8 th ed.). p.10.

²² Franklin E. Zimring and Richard S. Frase. (n.d.). *The Criminal Justice System*. p.99.

ว่า หากลองพิจารณาถึงกระบวนการค้ายาเสพติด (Drug Trade) แล้ว ถือได้ว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดที่ส่งผลให้มีผู้เสียหายจำนวนมากทีเดียว²³ และยังคงอาจเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมอื่นๆ ตามมา

2.2.2.2 วิธีการประเมินผลดีผลเสีย (Cost-Benefit Approach) กลุ่มนี้มีแนวคิดให้ใช้วิธีการประเมินผลดีผลเสีย โดยประเมินจากการบังคับใช้กฎหมายกับการกระทำที่บัญญัติให้เป็นความผิดอาญา ในทุก ๆ ด้าน ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ความสูญเสียอิสรภาพของผู้กระทำความผิด ความรู้สึกของคนในสังคม การถูกตราว่าเป็นอาชญากร และประโยชน์ที่จะได้รับจากการบังคับโทษ การข่มขู่ไม่ให้มีผู้กระทำความผิด เป็นต้น หากประโยชน์ที่ได้รับมีน้อยกว่าสิ่งที่จะต้องเสียไป ก็ไม่สมควรจะบัญญัติกฎหมายนั้นขึ้น แนวความคิดนี้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย แต่จะต้องใช้แนวความคิดนี้ประกอบการพิจารณาถึงมาตรการควบคุมอื่นด้วย ซึ่งในทางทฤษฎี กลุ่มที่มีแนวคิดใช้วิธีการประเมินผลดีผลเสีย (กลุ่ม Cost-Benefit Approach) นั้น มีข้อดีในส่วนที่พิจารณาถึงปัจจัยทุกด้าน แต่มีปัญหาอยู่ที่ผลของการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียให้เห็นแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการคำนวณที่ยุ่งยากซับซ้อน

แนวความคิดต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา นักกฎหมาย นักปรัชญาและนักสังคมวิทยา ต่างได้เสนอข้อพิจารณาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการบัญญัติกฎหมายอาญา เนื่องจากกฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโทษและกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมโดยตรง จึงได้พยายามสร้างหลักเกณฑ์ว่าด้วยข้อจำกัดของกฎหมายอาญาไว้หลายประการ ต่อมาได้มีนักวิชาการท่านหนึ่งได้เขียนบทความที่เป็นประโยชน์อย่างมากเกี่ยวกับกฎหมายอาญา ซึ่งกล่าวถึงการวางหลักที่สำคัญ²⁴ คือ ไม่ควรบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์และสถานการณ์บางประการ โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตดังต่อไปนี้

1) รัฐไม่สมควรบัญญัติความผิดในกฎหมายอาญาเพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการแก้แค้นตอบแทนแก่ผู้กระทำความผิด โดยใช้โทษมาเป็นเครื่องมือ

แนวความคิดนี้มาจากแนวความคิดของซีซาร์ แบคคาเรีย (Cesare Beccaria) นักปราชญ์ชาวอิตาลี ผู้ก่อตั้งแนวความคิดอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical Criminology) โดยซีซาร์ แบคคาเรีย วิพากษ์วิจารณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใช้กฎหมายในแถบยุโรป ดำเนินการโดยปราศจากความยุติธรรม ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจปกครอง จึงเห็นสมควรให้มีการปรับเปลี่ยน

²³ Thomas J. Gardner and Terry M. Anderson. Loc.cit.

²⁴ บทสรุปแนวความคิดของ cf. Walker (อ้างถึงใน ประธาน วัฒนาวณิชช์, 2541 : 9-34)

กระบวนการยุติธรรมเสียใหม่และให้ยึดหลักปรัชญา “เจตจำนงเสรี” (Free Will)²⁵ ที่มุ่งเน้นการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าการปราบปราม

2)- รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาลงโทษความประพฤติที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ทั้งนี้เห็นว่า ถ้าการกระทำนั้นไม่มีความชั่วร้าย ก็ไม่เห็นว่ามีเหตุผลสมควรอันใด ให้การกระทำนั้นต้องบัญญัติให้เป็นความผิดกฎหมายหรือสมควรมีโทษ

3) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และหากมีมาตรการอื่นใดซึ่งสามารถบรรลุได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานน้อยกว่า ก็ควรใช้มาตรการนั้น

4) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาในกรณีที่ผลร้ายอันเกิดจากการลงโทษมีมากกว่าผลร้ายที่เกิดจากการทำความผิด

5) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาโดยมีวัตถุประสงค์ในการบังคับให้บุคคลทุกคนกระทำเพื่อประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น

จอห์น สจิวท มิลล์ (John Stuart Mill) เป็นผู้เสนอแนวความคิดนี้ โดยมีความเห็นว่ารัฐไม่ควรลดทอนเสรีภาพของประชาชนหรือจำกัดสิทธิโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้าการกระทำนั้นไม่ได้แสดงความรุนแรงหรือกระทำอันตรายต่อบุคคลอื่น

6) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาห้ามการกระทำซึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากสาธารณชน

7) รัฐไม่ควรบัญญัติความผิดซึ่งบังคับใช้ไม่ได้ไว้ในกฎหมายอาญา

หลักเกณฑ์ในข้อนี้ หมายถึง ไม่สมควรบัญญัติความผิดไว้ในกฎหมายอาญา หากปรากฏว่า ผู้ที่ทำความผิดหรือถูกดำเนินคดี รวมถึงถูกลงโทษมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เหตุผลสำคัญของหลักการนี้คือ กฎหมายที่บังคับใช้ไม่ได้ ย่อมไม่สมควรคงไว้ในกฎหมายอาญา เพราะจะนำมาซึ่งการขาดความเคารพกฎหมาย และทำให้กฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์ไปเลยทีเดียว แต่หลักเกณฑ์ในข้อนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาว่า จำนวนเท่าใดจึงถือว่าเป็นจำนวนเล็กน้อย จนไม่สมควรบัญญัติไว้เป็นความผิดอาญา

จากการมีบทบัญญัติกฎหมายอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ไม่สอดคล้องเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญาและวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา ส่งผลให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายและเกิดภาวะอื่นตามมา เช่น คดีล้นศาล คนล้นคุก ซึ่ง

²⁵ พรชัย ชันดี และคณะ. (2543). ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาญาวิทยา. หน้า 16.

ต่อมาได้มีการวางหลักเกณฑ์การบัญญัติกฎหมายอาญาอย่างมีขอบเขตจำกัด โดยรวมแนวความคิดต่าง ๆ ทั้งหมด เพื่อให้กฎหมายอาญาเป็นมาตรการในการควบคุมความสงบเรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพ และมีขอบเขตอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของการบัญญัติกฎหมายที่สมควรให้มีโทษทางอาญาหรือสมควรที่จะมีโทษอย่างอื่นที่ไม่มีลักษณะเป็นโทษทางอาญา เช่น โทษทางปกครอง หรือเป็นเพียงความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม ทั้งนี้ ในการบัญญัติกฎหมายอาญาควรคำนึงถึงลักษณะความรุนแรงและผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของผู้กระทำ ความผิดด้วยว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้และสมควรที่จะได้รับโทษทางอาญาหรือไม่

หลักการที่จะถือว่าการกระทำนั้นควรเป็นความผิดอาญาหรือไม่ พอสรุปได้ ดังนี้²⁶

1. การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อบุคคลหรือสังคม และสังคมมีอาจให้อภัยต่อการกระทำนั้น
2. กรณีที่การกระทำนั้นเป็นความผิดอาญาแล้ว การกระทำนั้นไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ
3. การที่ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา จะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้ลดน้อยลงไป
4. หากเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน
5. การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดอาญานั้น ไม่มีผลต่อการทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถ ทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ
6. ไม่มีมาตรการที่เหมาะสมอย่างอื่นแล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

2.3 การจำแนกประเภทความผิดอาญา

การจำแนกประเภทความผิดอาญา อาจแบ่งได้หลายวิธี เช่น จำแนกตามความร้ายแรงของการกระทำ ความผิด ตามความชั่วร้ายของศีลธรรม ตามขั้นตอนการดำเนินคดี ตามการก่อภัยอันตรายต่อสังคม หรือการจำแนกตามคุณธรรมทางกฎหมาย

²⁶ Herbert L. Packer. (อ้างถึงใน เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2546 : 4 -5)

2.3.1 การจำแนกประเภทความผิดอาญาตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด

การจำแนกความผิดอาญาตามความร้ายแรงของการกระทำความผิดนี้ ในบางประเทศอาจจำแนกออกเป็น 3 ประเภท²⁷ คือ ความผิดฐานเป็นกบฏหรือความผิดที่กระทำต่อเบื้องสูง (Treason), ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) และ ความผิดประเภทไม่ร้ายแรงหรือความผิดลหุโทษ (Misdemeanors) เช่น ประเทศอังกฤษ แต่บางประเทศอาจจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) และ ความผิดประเภทไม่ร้ายแรงหรือความผิดลหุโทษ (Misdemeanors) เช่น สหรัฐส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริกา

บางประเทศมีการจำแนกความผิดอาญาที่มีความร้ายแรงน้อยกว่าความผิดประเภทไม่ร้ายแรง (Misdemeanors) ออกไปอีก ซึ่งอาจเรียกแตกต่างกัน เช่น ความผิดลหุโทษ (Petty offence), ความผิดเล็กน้อย (Petty Misdemeanors)²⁸, ความผิดละเมิดกฎระเบียบ (Administrative Misdemeanors), (Police Regulations)²⁹ หรือละเมิดกฎระเบียบสาธารณะ (Public Torts)

2.3.1.1 ความผิดฐานเป็นกบฏหรือความผิดต่อเบื้องสูง (Treason)

ภายใต้กฎหมายอาญาเดิมของประเทศอังกฤษ ความผิดต่อเบื้องสูง (Treason) แบ่งออกเป็นความผิดที่กระทำต่อพระมหากษัตริย์ (High Treason) และความผิดที่กระทำต่อผู้บังคับบัญชา (Petit Treason)³⁰

1) High Treason³¹ คือ ความผิดที่กระทำต่อพระมหากษัตริย์ หรือประมุขของประเทศ ในระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) เมื่อครั้งประวัติศาสตร์ หมายรวมถึง การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ หรือการก่อการปฏิวัติในราชอาณาจักร รวมถึงการปลอมตราประจำราชสำนักด้วย

2) Petit Treason³² คือ ความผิดที่กระทำต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่อยู่เหนือกว่า โดยผู้กระทำเป็นผู้ที่อยู่ใต้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ เช่น ลูกจ้างฆ่านายจ้าง ภรรยาฆ่าสามี พวกสอนศาสนาฆ่าบาทหลวง เป็นต้น ในประเทศอังกฤษ ความผิดประเภทนี้ ถูกยกเลิกในปี ค.ศ.1828 เนื่องจาก จุดประสงค์ของความผิดที่กระทำต่อผู้บังคับบัญชา (Petit Treason) คือให้มีการลงโทษที่รุนแรง เพราะเห็นว่าเป็นการกระทำที่ป่าเถื่อน แต่ความผิดประเภทนี้แทบจะไม่เคยปรากฏ

²⁷ Rollin M. Perkin and Ronald N. Boyce. (1982). *Criminal Law* (3rd ed.). p.13.

²⁸ Jerome Hall. (1960). *General Principles of Criminal Law* (2nd ed.). p.341.

²⁹ Justin Miller. (1975). *Handbook of Criminal Law* (35th ed.). p.47-48.

³⁰ Rollin M. Perkin and Ronald N. Boyce. Loc.cit.

³¹ Ibid.

³² Ibid.

อันมีสาเหตุมาจากการจ้างวานให้ผู้อื่นกระทำความผิดแทน และในปัจจุบันความผิดประเภทนี้เป็นความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ความผิดที่กระทำต่อเบื้องสูง (Treason) เป็นความผิดฐานกระทำการอันเป็นปรปักษ์ต่อประเทศ หรือความผิดฐานเป็นกบฏ

2.3.1.2 ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies)

ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) เป็นความผิดที่มีความร้ายแรงของการกระทำ ความผิดเป็นอันดับรองลงมาจากความผิดฐานเป็นกบฏ (Treason)³³ และความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) เป็นความผิดที่มีโทษรุนแรงจนถึงโทษปานกลาง

เดิมภายใต้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) เป็นความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ยกเว้น การกระทำความผิดที่เป็นการประทุษร้ายโดยเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือหากเป็นความผิดประเภทเล็กน้อยให้ลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการ โขยหรือเช็ยนต์³⁴ ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงบทลงโทษในหลายยุคหลายสมัย และมีการเพิ่มบทลงโทษ โดยเพิ่มการลงโทษปรับ

ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) จึงเป็นการกระทำความผิด เช่น การฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย การวางเพลิง การข่มขืนกระทำชำเรา การลักทรัพย์ การย่องเบา การลักเล็กขโมยน้อย การแหกคุก เป็นต้น (ต่อมาความผิดฐานแหกคุกได้ถูกยกเลิกจากความผิดประเภทนี้)³⁵

2.3.1.3 ความผิดลหุโทษ (Misdemeanors)

ความผิดลหุโทษ (Misdemeanors) เป็นความผิดที่มีความรุนแรงน้อย³⁶ และเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงน้อยกว่า ความผิดฐานเป็นกบฏ (Treason) และความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) ลงมาอีก เป็นความผิดที่มีโทษปานกลางจนถึงโทษสถานเบา ความผิดลหุโทษ (Misdemeanors) จะ เป็นความผิดที่มีการกำหนดโทษเบากว่าความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว

³³ Allen Z. Gammage and Charles F. Hemphill. (1974). **Basic Criminal Law**. p.56.

³⁴ Rollin M. Perkin and Ronald N. Boyce. Op.cit. p.14.

³⁵ Ibid.

³⁶ Thomas J. Gardner and Terry M. Anderson. (n.d.). Op.cit. p.8.

จะไม่มีโทษจำคุก³⁷ หรือหากมีโทษจำคุก จะเป็นโทษจำคุกในสถานที่กักกันตัวหรือในห้องขัง ไม่ใช่ในเรือนจำ และระยะเวลาการจำคุกน้อยกว่า 1 ปี³⁸

โดยทั่วไปคำว่า “Misdemeanors” หมายถึง ความผิดอาญาอื่น ที่ไม่ใช่ความผิดฐานเป็นกบฏ (Treason) และความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) แต่กฎหมายส่วนใหญ่ในปัจจุบันมักจะนิยามคำว่า “Misdemeanors” หรือความผิดลหุโทษ โดยพิจารณาจากระวางโทษของความผิดเป็นเกณฑ์ หรือกฎหมายบางฉบับอาจกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าให้ความผิดตามกฎหมายนั้นเป็นความผิดประเภทลหุโทษ (Misdemeanors) และมีบางประเทศที่กำหนดว่าความผิดลักษณะใดเป็นความผิดประเภท ลหุโทษไว้เลย เช่น การกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายของประเทศ หรือโดยคำพิพากษาของศาลให้ความผิดนั้นเป็นความผิดประเภทลหุโทษ ในบางประเทศ เห็นว่า ความผิดประเภทลหุโทษนี้ ไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญา แต่มีลักษณะเป็นความผิดทางแพ่ง โดยกำหนดบทลงโทษเป็นโทษปรับ หรือใช้วิธีหักคะแนนความประพฤติ แต่ไม่ใช่ความผิดอาญา³⁹ และเห็นว่าความแตกต่างระหว่าง ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) และความผิดประเภทลหุโทษ (Misdemeanors) อยู่ที่โทษที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิด แต่ในปัจจุบัน ความแตกต่างของทั้งสองความผิดอยู่ที่วิธีการดำเนินคดีของความผิดทั้งสองประเภท

การจำแนกความผิดอาญาตามลำดับความหนักเบาของความผิดนั้น นอกจากจะจำแนกออกเป็นความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) และความผิดลหุโทษ (Misdemeanors) แล้ว บางรัฐหรือบางเขตอำนาจศาลยังได้จำแนกความผิดที่มีลักษณะเบากว่าความผิดประเภทลหุโทษ (Misdemeanors) ออกเป็นอีกประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น Minor offences, Petty offences, Police Regulations, Public Torts, Infractions, Violation, Country Ordinances เป็นต้น

ความผิดลหุโทษเป็นความผิดอาญาประเภทหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในต้นแบบประมวลกฎหมายอาญา (Model Penal Code) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้จำแนกประเภทความผิดออกเป็น 4 กลุ่ม⁴⁰ ได้แก่

- กลุ่มที่ 1. ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies)
- กลุ่มที่ 2. ความผิดประเภทไม่ร้ายแรงหรือความผิดลหุโทษ (Misdemeanors)
- กลุ่มที่ 3. ความผิดเล็กน้อย (Petty Misdemeanors)

³⁷ Rollin M. Perkin and Ronald N. Boyce. Op.cit. p.15.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid. p.8.

⁴⁰ Ibid. p.18.

กลุ่มที่ 4. ความผิดที่ละเมิดต่อกฎระเบียบ (Violation)

ในการจำแนกประเภทความผิดออกเป็น 4 กลุ่มนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการแบ่งแยกลักษณะความผิด โดยบัญญัติให้ ความผิดกลุ่มที่ 1-3 เป็นความผิดอาญา ส่วนกลุ่มที่ 4 ไม่ถือว่าเป็นความผิดทางอาญา แต่เป็นความผิดทางแพ่ง (Civil Offences) มีบทบังคับโทษทางแพ่ง และต้นแบบประมวลกฎหมายอาญา (Model Penal Code) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ยังแบ่งความผิดประเภทไม่ร้ายแรง (Misdemeanors) ออกเป็น ความผิดลหุโทษ (Misdemeanors) และความผิดเล็กน้อย (Petty Misdemeanors)⁴¹

ความผิดประเภทลหุโทษ (Misdemeanors) ได้แก่ ความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายหรือกฎหมายลายลักษณ์อักษรอื่น และนอกจากนี้ความผิดอาญาใดซึ่งกฎหมายที่บัญญัติให้เป็นความผิดมิได้กำหนดประเภทของความผิดไว้ ไม่ว่าจะโดยกฎหมายนั้น หรือโดยคำพิพากษา ก็ให้ถือว่าความผิดนั้น เป็นความผิดลหุโทษ (Misdemeanors)

ส่วนความผิดเล็กน้อย (Petty Misdemeanors) ได้แก่ ความผิดอาญาซึ่งต้นแบบประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายลายลักษณ์อักษรอื่นกำหนดให้เป็นความผิดเล็กน้อย (Petty Misdemeanors) เป็นการกระทำที่ละเมิดกฎระเบียบ หรือเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกอย่างสูงต่ำกว่า 1 ปี และไม่ต้องใช้กระบวนการดำเนินคดีเหมือนการดำเนินคดีที่เป็นความผิดอาญา⁴²

2.3.2 การจำแนกประเภทความผิดอาญาตามความชั่วร้ายทางศีลธรรม

การจำแนกประเภทความผิดอาญาตามความชั่วร้ายทางศีลธรรมแบ่งความผิดอาญาออกเป็น 2 ประเภท⁴³ คือ ความผิดในตัวเอง (mala in se) กับความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (mala prohibita)

ความผิดในตัวเอง (mala in se)⁴⁴ คือ การกระทำที่มีความชั่วร้ายเลวทรามในทางศีลธรรมอยู่โดยธรรมชาติที่แท้จริงของการกระทำนั้นๆ เอง เช่น การฆ่าคนตาย การลักทรัพย์ เป็นต้น

ความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (mala prohibita)⁴⁵ คือ การกระทำที่เป็นความผิดเพียงเพราะมีกฎหมายห้ามไว้ ความผิดประเภทนี้ไม่ใช่การกระทำที่ชั่วร้าย หรือผิดศีลธรรมโดยธรรมชาติ

⁴¹ Ibid. p.18.

⁴² Wayne R. LaFave and Austin W.Scott, Jr. Op.cit. p.36.

⁴³ Ibid. p.32.

⁴⁴ Ibid. Loc.cit.

⁴⁵ Ibid. p.34.

ตัวอย่าง เช่น การเดินข้ามถนนโดยฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร การจอดรถในที่ห้ามจอด การขับรถในขณะที่เมินเมาสุรา การล่าสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

การจำแนกความผิดอาญาออกเป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) และความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (mala prohibita) นี้ มีมาตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 15⁴⁶ โดยอิทธิพลของความคิดที่ว่ากฎหมายบ้านเมือง มีเนื้อหาซึ่งวางพื้นฐานอยู่บนกฎหมายธรรมชาติ ศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) นักนิติศาสตร์ชาวอเมริกันได้จำแนกความแตกต่างของความผิดทั้งสองประเภทนี้ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ไว้ดังนี้⁴⁷

1. ในกรณีที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม มีข้อยกเว้นสำหรับพระมหากษัตริย์ที่จะทรงกระทำได้โดยไม่เป็นความผิด แต่ข้อยกเว้นนี้ไม่ใช่กับกรณีความผิดในตัวเอง
2. ในกรณีของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย ซึ่งตามกฎหมายคอมมอนลอว์ แบ่งออกเป็น Murder และ Manslaughter ถ้าการกระทำที่เป็นเหตุให้ถึงแก่ความตายโดยเจตนา ถือเป็นความผิดในตัวเอง ผู้กระทำมีความผิดฐาน Murder แต่ถ้าการกระทำที่เป็นเหตุให้ถึงแก่ความตายนั้นกระทำโดยไม่เจตนา ถือเป็นความผิดประเภทที่มีกฎหมายห้ามไว้ ผู้กระทำมีความผิดฐาน Manslaughter
3. การกระทำที่เป็นความผิดในตัวเอง ทุกความผิดต้องมีเจตนาหรือองค์ประกอบภายใน (mens rea) แต่สำหรับความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม นั้น ไม่จำเป็นต้องมีเจตนา ก็เป็นความผิด เว้นแต่จะมีบทกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ส่วนความสำคัญผิดในข้อเท็จจริงสามารถยกขึ้นมาเป็นข้อโต้แย้งได้เฉพาะในกรณีที่เป็นความผิดในตัวเองเท่านั้น จะยกขึ้นมาเป็นข้อโต้แย้งในกรณีความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามไม่ได้
4. การพิสูจน์การกระทำผิดของจำเลย ในความผิดที่เป็นความผิดในตัวเอง ต้องถือว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ ผู้กล่าวหาต้องพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจนปราศจากข้อสงสัยตามสมควร แต่สำหรับความผิดเพราะกฎหมายห้าม ให้ใช้การชั่งน้ำหนักจากพยานหลักฐาน
5. หลักความรับผิดชอบของนายจ้างหรือตัวการ (respondent superior) ซึ่งกำหนดให้นายจ้างหรือตัวการ ต้องรับผิดชอบเมื่อลูกจ้างหรือตัวแทนได้กระทำการอันเป็นความผิด เมื่อการกระทำนั้นได้กระทำในกิจธุระของนายจ้างหรือตัวการ และอยู่ในขอบเขตของการว่าจ้างหรือการมอบหมายให้กระทำการแทน หลักนี้ใช้ได้เฉพาะกับความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามเท่านั้น ไม่นำมาใช้กับความผิดประเภทความผิดในตัวเอง

⁴⁶ Rollin M. Perkins a (1969). *Perkins on Criminal law* (2 nd ed.). p.784.

⁴⁷ Ibid. pp.784 – 788.

6. ในกรณีที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงว่าจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำความผิดที่เป็นความผิดในตัวเอง ผู้ที่ตกลงว่าจะกระทำการนั้นมีความผิดฐานเป็นตัวการ (conspiracy) ไม่ว่าจะรู้หรือไม่ก็ตามว่าการกระทำนั้นผิดกฎหมาย แต่ในกรณีที่การกระทำนั้นเป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม การตกลงว่าจะกระทำการนั้นจะเป็นความผิดฐานเป็นตัวการ (conspiracy) ก็ต่อเมื่อผู้ตกลงรู้หรือควรจะได้ ว่าการกระทำนั้นผิดกฎหมายห้าม

7. การขอมความของผู้เสียหายในกรณีความผิดในตัวเอง ไม่ทำให้สิทธิในการฟ้องคดีโดยรัฐระงับสิ้นไป เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ส่วนความผิดประเภทความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามนั้น โดยทั่วไปเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนต่อสังคมส่วนรวมมากกว่าปัจเจกบุคคลเฉพาะราย แต่หากเป็นกรณีที่ความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามนั้น ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจง การขอมความของบุคคลนั้นมีผลทำให้สิทธิการดำเนินคดีโดยรัฐระงับสิ้นไป

ข้อแตกต่างเหล่านี้ ศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) จึงทำหมายเหตุนำมาเป็นข้อหักล้างเกี่ยวกับความผิดอาญาในตัวเองและความผิดอาญาเพราะมีกฎหมายห้าม⁴⁸ และสรุปว่าความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามนั้น ไม่ใช่ความผิดอาญา⁴⁹ ความแตกต่างระหว่างความผิดในตัวเองและความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามนั้น ไม่ได้มีความแตกต่างกันเพียงแค่ความหนักเบาเท่านั้น แต่ความผิดทั้งสองเป็นความผิดคนละชนิด คนละประเภทกันเลยทีเดียว⁵⁰

ในสมัยต่อมา การจำแนกความผิดอาญาออกเป็นความผิดในตัวเองและความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม ได้เสื่อมความนิยมลงไป โดยเหตุผลที่ว่า การจำแนกความผิดด้วยวิธีการนี้ไม่ได้วางพื้นฐานอยู่บนหลักการที่มีเหตุผล ขาดหลักเกณฑ์ในการจำแนกความผิดที่ชัดเจน แน่นนอน และนำมาใช้ไม่ได้ในทางปฏิบัติ⁵¹

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดที่ยังคงทออดมาถึงปัจจุบัน คือ การยอมรับว่าความผิดบางอย่างไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ เนื่องจากไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาอย่างแท้จริง และมีการเรียกชื่อความผิดประเภทนี้ต่างๆ กัน เช่น การละเมิดสาธารณะ (Public Torts), ความผิดต่อสวัสดิภาพสาธารณะ (Public Welfare Offences)⁵², ความผิดต่อข้อห้ามของกฎหมาย (Prohibitory Laws), ความผิดต่อการกระทำที่ถูกระงับ (Prohibited Acts), ความผิดต่อระเบียบ (Regulatory

⁴⁸ Ibid. p.788.

⁴⁹ Ibid. p.790.

⁵⁰ Ibid. Loc.cit.

⁵¹ Ibid. p.784.

⁵² Jerome Hall. (1960). *General Principles of Criminal Law*. p.329.

offences), ความผิดต่อกฎระเบียบตำรวจ (Police Regulations), ความผิดระดับกลางที่มีลักษณะในทางปกครอง (Administrative Misdemeanors), ความผิดกึ่งอาญา (Quasi Crimes), ความผิดทางแพ่ง (Civil Offences)⁵³, และการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคมหรือความผิดในทางปกครอง (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า Ordnungswidrigkeiten หรือในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Administrative Offences) ดังที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายและต้นแบบกฎหมายของบางประเทศ เช่น กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม (ภาษาเยอรมันเรียกว่า Gesetz uber Ordnungswidrigkeiten หรือ OWiG) ของประเทศเยอรมนี และประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (Model Penal Code) เป็นต้น

2.3.3 การจำแนกประเภทความผิดอาญาตามขั้นตอนการดำเนินคดี

การจำแนกประเภทความผิดอาญาตามความมุ่งหมายนี้ เป็นการสะท้อนถึงการจำแนกความผิดอาญาตามความหนักเบาของความผิด ในอีกแง่หนึ่งโดยใช้กระบวนการในการดำเนินคดีที่ต่างกันเป็นตัวจำแนก ดังเช่น ประเทศอังกฤษ แต่เดิมได้วางหลักการดำเนินคดีความผิดต่างๆโดยคณะลูกขุน (Grand-Jury Indictment) ผลปรากฏว่าการพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความล่าช้า จึงกำหนดวิธีพิจารณาคดีโดยรวบรัด และกำหนดว่า การพิจารณาคดีโดยลูกขุน ไม่ใช้กับความผิดประเภท (Petty Offences)⁵⁴

ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ค.ศ. 1977 มาตรา 15 บัญญัติแบ่งประเภทความผิดอาญา ตามวิธีการดำเนินคดีออกเป็น 3 ประเภท⁵⁵ คือ ความผิดที่ต้องพิจารณาโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาล (Offences triable only Indictment) ความผิดที่ต้องพิจารณาโดยใช้วิธีรวบรัด (Offences triable only Summary) และความผิดที่อาจเลือกพิจารณาโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาลหรือวิธีรวบรัดวิธีใดวิธีหนึ่ง (Indictment or Summary either way)

2.3.3.1 ความผิดที่ต้องพิจารณาโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาล (Offences triable only indictment) คือ ความผิดที่ต้องพิจารณาโดยวิธีที่ต้องมีคำฟ้อง (Indictment) ได้แก่ ความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ที่มีอัตราโทษสูง การพิจารณาคดีต้องกระทำใน Crown Court โดยใช้คณะลูกขุน (Grand-Jury Indictment) ได้แก่ ความผิดตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยเจตนา ความผิดฐานปล้นทรัพย์ เป็นต้น

⁵³ ความผิดนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การกระทำละเมิด หรือ Violation.

⁵⁴ Rollin M. Perkin and Ronald N. Boyce. Op.cit. p.14.

⁵⁵ สุนัย มโนมัยอุคม. (2531). ระบบกฎหมายอังกฤษ. หน้า 177-178.

2.3.3.2 ความผิดที่ต้องพิจารณาโดยวิธีรวบรัด (Offences triable only Summary) ได้แก่ ความผิดอาญาที่มีโทษเล็กๆ น้อยๆ เดิมเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยชัดแจ้งว่าให้พิจารณาโดยวิธีรวบรัด (Offences triable only Summary) ซึ่งต่อมาได้นำมารวมไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1977 (Criminal Law Act 1977) ความผิดประเภทนี้พิจารณาใน Magistrate Court โดยไม่ต้องมีคำฟ้อง และในความผิดเล็กน้อยที่มีเพียงโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หากผู้กระทำความผิดยอมรับสารภาพ (Pleading guilty by Post) ศาลจะพิจารณาลงโทษกลับหลังจำเลยโดยที่จำเลยไม่ต้องมาที่ศาลก็ได้ เช่น ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร เป็นต้น

2.3.3.3 ความผิดที่อาจเลือกพิจารณาโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาลหรือวิธีรวบรัดวิธีใดวิธีหนึ่ง (Offences triable Indictment or Summary either way) ความผิดประเภทนี้ ก่อนเริ่มพิจารณาคดี Magistrate Court จะพิจารณาก่อนว่า วิธีพิจารณาแบบใดจะเหมาะสมที่สุด โดยการสอบถามจากโจทก์และจำเลย พิจารณาจากลักษณะของความผิดว่ามีสภาพเป็นความผิดอุกฉกรรจ์หรือไม่ โทษที่จำเลยควรได้รับอยู่ในอำนาจของตนหรือไม่ รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่นๆ ว่าคดีควรพิจารณาโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาล (Offences triable only Indictment) หรือโดยวิธีรวบรัด (Offences triable only Summary) ยกเว้นคดีที่ฟ้องโดย Attorney-General, Solicitor General หรือ Director of Public Prosecutions และบุคคลเหล่านี้ยื่นคำขอให้พิจารณาคดีโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาล (Offences triable only Indictment) เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น

2.3.4 การจำแนกประเภทความผิดอาญาตามภัยอันตรายต่อสังคม

การจำแนกประเภทความผิดอาญาตามวิธีการนี้ใช้ภัยอันตรายต่อสังคม ซึ่งเป็นผลจากการกระทำความผิดอาญามาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกเป็นกลุ่ม⁵⁶ และเมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้นสามารถแยกความผิดนั้นได้ว่าอยู่ในกลุ่มความผิดประเภทใด เช่น ความผิดต่อบุคคล ความผิดที่อยู่อาศัย ความผิดต่อทรัพย์สิน ความผิดต่อศีลธรรมอันดี ความผิดต่อความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน เป็นต้น

ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้จำแนกประเภทความผิดอาญาออกเป็น หลายกลุ่ม ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประเทศ ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิด

⁵⁶ Rollin M. Perkins and Ronald N. Boyce. Op.cit. p.23.

เกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ และชื่อเสียง ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น

2.4 การแบ่งประเภทความผิดอาญา

จะเห็นได้ว่า การจำแนกความผิดอาญาเป็นประโยชน์ในการศึกษาถึงประเภทความผิดอาญา แต่ไม่อาจตีความบทบัญญัติแต่ละความผิดหรือวินิจฉัยการกระทำความผิดได้ และเพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการบัญญัติกฎหมายอาญาขึ้น การแบ่งประเภทความผิดอาญาอาจเป็นประโยชน์ในการตีความและวินิจฉัยความผิดได้ ดังนั้น ในส่วนนี้จึงขอกล่าวถึงการแบ่งประเภทความผิดอาญาที่ทำให้เข้าใจถึงบทบัญญัติกฎหมายอาญา

การแบ่งประเภทความผิดอาญา อาจแบ่งตามความผิดในแง่ผู้กระทำ หรือแบ่งตามเจตนา หรือแบ่งในแง่ของการดำเนินคดี ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาถึงการปรับเปลี่ยนความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เป็นความผิดทางปกครองหรือเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม ของประเทศอื่นทั้งในระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) เช่น ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศในระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษบางฐานความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายของประเทศไทย ให้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม ในส่วนที่เป็นแนวคิดในการแบ่งประเภทความผิดอาญา จึงขอกล่าวถึงเฉพาะแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเท่านั้น โดยขอแบ่งแนวคิดในการแบ่งประเภทความผิดอาญาคือ

2.4.1 การแบ่งประเภทความผิดอาญาแบบดั้งเดิม

2.4.2 การแบ่งประเภทความผิดอาญาตามหลักคุณธรรมทางกฎหมาย

2.4.1 การแบ่งประเภทความผิดอาญาแบบดั้งเดิม

แนวความคิดตามแบบดั้งเดิม เป็นแนวคิดเดียวกันกับการแบ่งความผิดอาญาตามความชั่วร้ายทางศีลธรรม มีการแยกความผิดออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ความผิดในตัวเอง (mala in se) และความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (mala prohibita)

2.4.1.1 ความผิดในตัวเอง (mala in se) หมายถึง ความผิดอาญาที่เป็นการกระทำที่ผิดต่อศีลธรรมอันดี และเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ถือได้ว่าเป็นความผิดที่มี

ความชั่วร้ายอยู่ตามธรรมชาติ (inherently evil)⁵⁷ โดยผู้กระทำสามารถรู้ได้ด้วยตนเองว่าการกระทำ เช่นนั้นเป็นความผิด⁵⁸ เป็นการกระทำที่มีความชั่วร้ายเลวทรามตามธรรมชาติของการกระทำนั้น เช่น การฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย การข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น

2.4.1.2 ความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (mala prohibita) ไม่ถือว่าเป็นความผิดตามธรรมชาติ แต่เป็นความผิดที่มีบทบัญญัติกฎหมายห้ามกระทำ⁵⁹ หรือการกระทำนั้นเป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามไว้ หรือมีข้อห้ามที่มีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่างคนในสังคมด้วยกัน เพื่อเป็นการจัดระเบียบความเรียบร้อยในสังคม มิใช่ความผิดที่มีความชั่วร้ายโดยธรรมชาติ⁶⁰ เช่น ความผิดว่าด้วยการจอดรถในที่ห้ามจอดหรือจอดเกินในเวลาที่กฎหมายกำหนด การทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่สาธารณะ เป็นต้น

เนื่องจากเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดตามแบบดั้งเดิมนี้มีลักษณะเป็นนามธรรมศาลในระบบคอมมอนลอว์ จึงพยายามวางหลักให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เช่น วางหลักให้ความผิดที่เป็นความผิดตามระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) เป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) และให้ความผิดที่บัญญัติขึ้นมา (Statutory Crime) เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามไว้ (mala prohibita) และมีการวางหลักเจตนา (mens rea) หรือองค์ประกอบภายในของการกระทำผิด

เมื่อสังคมมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว พฤติกรรมของมนุษย์มีรายละเอียดปลีกย่อย มากขึ้น แนวความคิดแบบดั้งเดิมที่แบ่งประเภทความผิดอาญาเป็นความผิดในตัวเอง กับความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามไว้จึงเปลี่ยนแปลงไป จากพื้นฐานความคิดในการแบ่งความผิดอาญาเป็นแบบดั้งเดิม โดยแบ่งเป็นความผิดในตัวเอง และความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามไว้ นั้น นักกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์เห็นว่าไม่สามารถแยกแยะความผิดอาญาได้อย่างชัดเจนเพียงพอ จึงได้แยกการกระทำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดระเบียบสาธารณะ (Public Torts) ออกจากความผิดอาญาที่แท้จริง (Real Crimes) ความผิดเหล่านี้เทียบได้กับความผิดในทางแพ่งหรือความผิดตามบทบัญญัติทางการปกครอง ได้แก่ ความผิดที่กระทำต่อทรัพย์สินสาธารณะ การรบกวนหรือก่อความรำคาญแก่สาธารณะ และความผิดต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ เป็นต้น ความผิดที่เป็นการละเมิดระเบียบสาธารณะ (Public Torts) นั้น เป็นความผิดที่ผู้ร่างกฎหมายมีจุดมุ่งหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่หากมีผู้ฝ่าฝืนความผิดที่กำหนดขึ้นมานั้น ผู้ร่างกฎหมายมีเจตนาเพียงให้

⁵⁷ Wayne R. LaFave and Austin W.Scott, Jr. Op.cit. p.32.

⁵⁸ Jerome Hall. Op.cit. p.337.

⁵⁹ Wayne R. LaFave and Austin W.Scott, Jr. Loc.cit.

⁶⁰ Jerome Hall. Op.cit. p.338.

ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายแก่รัฐ ไม่ต้องการให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างความผิดอาญาโดยแท้

ปัจจัยที่สามารถนำมาชี้ให้เห็นถึงเจตนาของผู้ร่างกฎหมายคือ บทกำหนดโทษตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) การละเมิดระเบียบสาธารณะ (Public Torts) จะมีบทกำหนดโทษเพียงโทษปรับหรือโทษอื่นที่เล็กน้อย เพื่อเป็นการชดใช้ความเสียหาย (Compensation) คืนให้กับรัฐ ดังนั้น การกระทำความผิดใดที่มีบทกำหนดโทษให้ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิด จึงแสดงให้เห็นว่า ผู้ร่างกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญา การละเมิดระเบียบสาธารณะจึงเป็นการรวมรูปแบบการกระทำความผิดต่อรัฐทั้งหมดที่ฟ้องได้ในทางอาญา แต่โทษที่กำหนดไว้มิได้เจตนาให้เป็นการลงโทษทางอาญา

เมื่อมีการจำแนกความผิดตามความหนักเบาของความผิด จึงเกิดแนวคิดที่เห็นว่าความผิดบางอย่างไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ (Real Crimes) เนื่องจากขาดคุณลักษณะของความผิดอาญา เช่น เป็นความผิดซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดเล็กน้อยเกินกว่าจะเป็นความผิดอาญา ทำให้มีการกำหนดความผิดแต่ละประเภทขึ้นใหม่ โดยจำแนกความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ออกจากความผิดอาญา อาจมีการใช้ชื่อความผิดที่แยกมานี้ใหม่ต่าง ๆ กันไป และได้ปรากฏว่ามีการแบ่งประเภทความผิดเช่นนี้ ทั้งในประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์และระบบซีวิลลอว์

ในการจำแนกความผิดอาญาออกจากความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาที่แท้จริง ศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) ได้สรุปลักษณะเฉพาะของความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาที่แท้จริงไว้ 3 ประการ⁶¹ คือ

1. เป็นความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาตามระบบคอมมอนลอว์
2. เป็นการกระทำความผิดที่ไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลใด
3. เป็นความผิดที่คนในสังคมไม่เห็นว่าเป็นเรื่องที่สมควรดำเนิน

ศาสตราจารย์กอสวิตซ์ (Gausewitz) ได้เสนอหลักเกณฑ์ 3 ประการเช่นเดียวกันกับศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) และอธิบายเพิ่มเติมดังนี้⁶²

1. ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดตามระบบคอมมอนลอว์ ความผิดนั้นเป็นความผิดอาญา ยกเว้นในกรณีที่เป็นการผิดประเภทก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณะ ซึ่งตามระบบคอมมอนลอว์ ถือว่าเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาเพียงรูปแบบในการดำเนินคดีเท่านั้น แต่โดยเนื้อหาสาระเป็นความผิดทางแพ่ง (Civil offence)

⁶¹ Rollin M. Perkins b (1952). "The Civil Offence." *The University of Pennsylvania Law Review* , 100. p. 843.

⁶² Rollin M. Perkins a Op.cit. p.791.

2. ถ้าการกระทำความคิดที่มีลักษณะที่ชี้ชัดว่าเป็นการก่อให้เกิดอันตราย การกระทำนั้น เป็นความผิดอาญา

3. ถ้าการกระทำความคิดนั้น วิทยุชนเห็นว่าเป็นสิ่งที่เลวทราม คำหิได้ หรือสมควร ลงโทษ การกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา

หากการกระทำใดไม่ใช่ความผิดอาญา ตามหลักเกณฑ์ 3 ประการนี้ การกระทำนั้น ไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญาโดยแท้ (Real Crime) และให้ถือว่าเป็นความผิดต่อระเบียบสาธารณะ (Public Torts) หรือถือว่าเป็นความผิดที่ละเมิดต่อกฎระเบียบในทางบริหาร (Administrative Offence) หรือความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

การแบ่งแยกความผิดที่ละเมิดต่อกฎระเบียบในทางบริหาร (Administrative Offence) หรือความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบออกจากความผิดอาญาโดยแท้ (Real Crime) นั้น ทำให้เกิด แนวทางสำคัญ 4 ประการ⁶³ ดังนี้

1. ในการพิจารณาความรับผิดในทางอาญาของระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) นั้น โดยทั่วไปจะต้องมีเจตนาร้าย (mens rea) เป็นองค์ประกอบภายในของทุกฐานความผิด แต่สำหรับความผิดที่ละเมิดกฎระเบียบในทางบริหาร (Administrative Offence) พิจารณาเพียงว่าการ กระทำนั้นผิดบทบัญญัติหรือไม่ โดยไม่คำนึงถึงเจตนาร้าย

2. ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ความผิดที่ละเมิดกฎระเบียบในทางบริหาร (Administrative Offence) ไม่อยู่ในบังคับให้ต้องมีการพิจารณาโดยคณะลูกขุนเหมือนวิธีพิจารณาความอาญาทั่วไป

3. ไม่นำหลักการดำเนินคดีซ้ำในการกระทำความคิดเดียวกันมาใช้ (Double Jeopardy) แต่หากผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดที่เป็นความผิดที่ละเมิดกฎระเบียบในทางบริหาร (Administrative Offence) ซ้ำอีก รัฐสามารถดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดอีกได้

4. ไม่นำหลักเรื่องการพิจารณาคดีโดยให้ผู้กล่าวหาพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย (Prove beyond a reasonable doubt) สำหรับความผิดอาญาทั่วไป มาใช้กับความผิดที่ละเมิดกฎระเบียบ ในทางบริหาร (Administrative Offence)

จากแนวความคิดนี้จะเห็นว่า นักกฎหมายระบบคอมมอนลอว์มีความพยายามจะแยก ความผิดอาญาทั่วไปกับความผิดที่เป็นการละเมิดกฎระเบียบทางปกครอง (Administrative Offence) ออกจากกัน ซึ่งจุดนี้เองที่ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนความผิดอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็น

⁶³ Rollin M. Perkins b Op.cit. p.463.

ความคิดอาญา โดยแท้ และไม่เหมาะสมที่จะบัญญัติให้เป็นความคิดอาญาออกจากความคิดอาญาอย่างแท้จริง

ตามแนวคิดของนักกฎหมายในระบบชีวิตลอร์ เห็นว่า การแบ่งแยกความคิดเป็นแบบดั้งเดิม ไม่มีคุณค่าในทางวิชาการมากนัก และมีผลในทางทฤษฎีน้อย จึงมีแนวคิดเกี่ยวกับความคิดทางอาญาโดยมุ่งถึงสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง เรียกว่า “คุณธรรมทางกฎหมาย” (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า Rechtsgut)⁶⁴

คุณธรรมทางกฎหมายไม่ใช่สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้ แต่เป็นสิ่งที่ปรากฏในทางความคิดหรือเป็นสิ่งที่ป็นนามธรรม เป็นสิ่งที่ประ โยชน์ (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า Interesse หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า Interest) หรือเป็นสิ่งที่ป็นคุณค่า (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า Wert หรือ Value ในภาษาอังกฤษ) ดังนั้น คุณธรรมทางกฎหมาย จึงหมายถึง ประ โยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง⁶⁵

2.4.2 การแบ่งประเภทความคิดอาญาตามหลักคุณธรรมทางกฎหมาย

ในการบัญญัติความคิดอาญาแต่ละฐาน จะมีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นพื้นฐานในทางความคิดเสมอ แม้จะไม่ได้กำหนดคุณธรรมทางกฎหมายก่อนบัญญัติความคิดนั้นก็ตาม แต่เพราะความคิดอาญามาจากปทัสถาน และปทัสถานมาจากคุณธรรมทางกฎหมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองอยู่ในทุกฐานความคิด⁶⁶ สิ่งทีกฎหมายประสงค์จะคุ้มครองอยู่ เรียกว่า คุณธรรมทางกฎหมาย (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า Rechtsgut)⁶⁷ เช่น ปทัสถานว่าไม่สมควรมีการฆ่าเอาชีวิตมนุษย์ เพราะชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่ป็นคุณค่าที่ชอบทีจะคุ้มครองโดยกฎหมายอาญา ดังนั้น จึงมีการบัญญัติความคิดอาญาฐานฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 288 คุณธรรมทางกฎหมายของความคิดฐานฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย คือ ชีวิตมนุษย์ เป็นต้น กฎหมายอาญาจึงมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ คุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย คุณธรรมทางกฎหมายไม่ใช่สิ่งทีป็นรูปธรรมทีสามารถจับต้องได้ แต่เป็นสิ่งที่ป็นคุณค่า (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า Wert) การคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย คือ การทีกฎหมายอาญาระดับของสมบัติ (ภาษาเยอรมันใช้คำว่า Gut) เฉพาะอย่างขึ้น ป็นคุณธรรมทางกฎหมาย กล่าวคือ ในปทัสถาน (Norm) ทั้งหลายนั้น มีสมบัติหลายอย่างแฝงอยู่และเป็นสิ่งที่ควรหวงแหนไว้ ความคิดอาญาแต่ฐาน ได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายนั้นๆ

⁶⁴ คณิต ฒ นคร ข (2543). เล่มเดิม. หน้า 92.

⁶⁵ แหล่งเดิม. หน้า 94.

⁶⁶ แหล่งเดิม. หน้า 92.

⁶⁷ แหล่งเดิม.

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม บุคคลในสังคมจะต้องเคารพและไม่ละเมิดสิ่งที่เป็นคุณค่าที่ควรหวงแหนไว้นั้น

คุณธรรมทางกฎหมาย ตามคำรากกฎหมายเยอรมันกล่าวว่า คุณธรรมทางกฎหมาย เป็นผลผลิตของทฤษฎีกฎหมายอาญาในศตวรรษที่ 19 ทฤษฎีกฎหมายอาญาในขณะนั้นกล่าวว่า กฎหมายอาญาตั้งอยู่บนหลักการคุ้มครองสิทธิ สมบัติทั้งหลายทั้งที่เป็นทรัพย์สินสมบัติและสมบัติอื่นๆ (สมบัติในทางความคิด) ของบุคคล ชอบที่จะได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายอาญา และเห็นว่า กฎหมายอาญาไม่มีหน้าที่นอกเหนือจากนี้

ความคิดอาญาแต่ละฐาน ได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายอันใด อันหนึ่งหรือหลายอัน คุณธรรมที่กฎหมายต้องการจะคุ้มครอง นอกจากชีวิตมนุษย์แล้วยังมีความปลอดภัยของร่างกาย เสรีภาพในการกระทำความปลอดภัยในทุก ๆ ด้าน และสมบัติที่จำเป็น ในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาคุณธรรมทางกฎหมาย

1. คุณธรรมทางกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของความคิดอาญาฐานต่าง ๆ ดังนั้น คุณธรรมทางกฎหมายจึงเป็นเครื่องช่วยในการตีความกฎหมายอาญาได้

2. การศึกษาคุณธรรมทางกฎหมายช่วยในการแบ่งแยกจัดหมวดหมู่ประเภทของความคิดเพื่อการศึกษา ซึ่งในคำรากกฎหมายอาญาภาคความคิดของเยอรมัน ได้จัดหมวดหมู่ประเภทความคิดตามคุณธรรมทางกฎหมายเช่นกัน

3. โดยที่คุณธรรมทางกฎหมาย มีทั้ง “คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล” (Individualrechtsgut) เช่น ชีวิต เสรีภาพ กรรมสิทธิ์ เกิดริศ เป็นต้น และ “คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม” (Universalrechtsgut) เช่น ความปลอดภัยของพื้นที่สาธารณะ ความปลอดภัยของการจราจร การรักษาไว้ซึ่งความลับของประเทศในทางทหาร การบริหารประเทศชาติ เป็นต้น ซึ่งการแบ่งแยกคุณธรรมทางกฎหมายออกเป็นสองประเภทดังกล่าว นอกจากจะช่วยให้การวินิจฉัยปัญหาเรื่องผู้เสียหายในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนแล้ว ยังมีผลต่อการพิจารณาปัญหาที่ว่า ในกรณีใดบุคคลจึงจะสามารถป้องกันสิทธิของตนได้⁶⁸ ในปัญหานี้กล่าวโดยรวมก็คือ เอกชนอาจป้องกันได้เฉพาะสิทธิหรือคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลเท่านั้น นอกจากนี้ การแบ่งแยกคุณธรรมทางกฎหมายออกดังกล่าวยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาความยินยอมของผู้เสียหายอีกด้วย

⁶⁸ คณิต ฒ นคร ค (2523, มกราคม). “คุณธรรมทางกฎหมายกับการใช้กฎหมายอาญา.” วารสารอัยการ, 3, 25. หน้า 59-61.

ในสังคมปัจจุบันมีการบัญญัติความคิดลหุโทษและความคิดเล็กน้อยออกมาบังคับใช้เป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่ความคิดลหุโทษได้บัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์ในการบริหารสังคม จึงเป็นความคิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universalrechtsgut) ดังนั้น ประโยชน์ที่สำคัญอีกประการของการแบ่งแยกคุณธรรมทางกฎหมาย คือการสามารถแบ่งการกระทำความคิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาออกจากความผิดอาญาโดยแท้

2.5 ความผิดลหุโทษ

ความผิดลหุโทษ เป็นความผิดประเภทหนึ่งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย ตั้งแต่สมัยที่เริ่มมีการบัญญัติเป็นประมวลกฎหมายอาญาเมื่อปี ร.ศ.127 เรียกว่า “กฎหมายลักษณะอาญา”^{๑๑} ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายอาญาฉบับแรกของประเทศไทย ใช้บังคับจนมี “ประมวลกฎหมายอาญา” ออกใช้บังคับแทน เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 และกฎหมายลหุโทษได้บัญญัติไว้ในลักษณะ 3 จนถึงปัจจุบัน

ความผิดลหุโทษ กฎหมายถือกำหนดโทษของความผิดเป็นเกณฑ์ กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หรือที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอื่น แต่หากมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถือว่าเป็นความผิดลหุโทษทั้งสิ้น

2.5.1 ลักษณะของความผิดลหุโทษ

บทบัญญัติความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 369-398 และได้บัญญัติความหมายของคำว่าความผิดลหุโทษ ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102 คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดลหุโทษจึงใช้อัตราโทษเป็นเกณฑ์ในการแบ่งความผิดอาญาทั่วไปกับความผิดลหุโทษ ดังนั้น ไม่เพียงแต่ความผิดที่บัญญัติไว้ในภาค 3 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หากความผิดจะบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นใด มีบทกำหนดโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิดลหุโทษทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 104-106 แห่งประมวลกฎหมายอาญา จะเห็นว่าความผิดลหุโทษมีลักษณะแตกต่างไปจากความผิดอาญาทั่วไป คือ การกระทำความคิดลหุโทษ

^{๑๑} หุค แสงอุทัย. (2548). คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 (พิมพ์ครั้งที่ 6). หน้า 127.

ตามประมวลกฎหมายอาญา แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด และการพยายามกระทำความผิด หลุโทษ หรือการสนับสนุนการกระทำความผิดหลุโทษ ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ

เดิมเห็นว่า ความผิดหลุโทษ มีความจำเป็นที่ต้องบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษทางอาญา เนื่องจากเห็นว่า แม้จะเป็นความผิดที่มีโทษ เล็กน้อย แต่การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว เป็นการกระทำความผิดที่มีผลกระทบต่อสังคม โดยรวม ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการจัดวางระเบียบกฎหมายของการอยู่ร่วมกัน และเพื่อให้เกิด ความสงบเรียบร้อยในสังคม รัฐจึงบัญญัติให้ความผิดหลุโทษเป็นความผิดทางอาญา ดังนั้น ย่อม มองเห็นเจตนารมณ์ของการบัญญัติความผิดหลุโทษไว้ว่า ต้องการป้องกันอาชญากรรมจากการ กระทำความผิดที่ละเมิดต่อกฎระเบียบสาธารณะ (Crimes Public Torts) หรือกฎระเบียบในการอยู่ ร่วมกันในสังคม ซึ่งอาจเทียบได้กับความผิดในทางแพ่ง เช่น การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ การ รบกวนสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิของรัฐที่จะฟ้องผู้กระทำความผิดในทางอาญาได้เพื่อ ประโยชน์ในการบริหารงานของรัฐ⁷⁰ และให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษทางอาญา แต่ได้กำหนด โทษของความผิดหลุโทษไว้แต่น้อย อันเป็นไปได้ว่า ผู้ที่ทำการบัญญัติกฎหมายเห็นว่าความผิดหลุ โทษไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เพราะความผิดหลุโทษเป็นความผิดที่มีเนื้อหาในทาง บริหารหรือปกครอง หรือเกี่ยวกับการกระทำที่ละเมิดต่อกฎระเบียบของสังคม

2.5.2 การแบ่งความผิดหลุโทษ

การแบ่งความผิดหลุโทษแบ่งออกเป็น

2.5.2.1 ความผิดหลุโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

2.5.2.2 ความผิดหลุโทษที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

2.5.2.1 ความผิดหลุโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาของความผิดหลุโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 369 ถึง มาตรา 398 นี้ จะเห็นได้ว่า โดยส่วนมากจะเป็นความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย เป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นกระทบกระเทือนต่อสังคมส่วนรวม และเป็นการกระทำที่ถือว่าเป็น ความผิดเล็กน้อย ไม่มีความรุนแรงเหมือนความผิดอาญาทั่วไป ไม่มีลักษณะความเป็นอาชญากรรม ซึ่งส่วนใหญ่มีอัตราโทษปรับหรือมีโทษจำคุกกระยะสั้นเท่านั้น ประเทศไทยในอดีต มีการดำเนินคดี ความผิดหลุโทษอยู่ อาทิเช่น ในราว ร.ศ.110 (พ.ศ. 2434) ผู้มีอำนาจเต็มที่ในการดำเนินคดีความผิด

⁷⁰ อธิธิ นุกิตะพงษ์. (2534). การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย. หน้า 18.

ลหุโทษ คือ เจ้าพนักงานตำรวจที่เรียกว่า “พลตระเวร” ทำหน้าที่จับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาส่ง ณ ที่ทำการของพลตระเวร⁷¹ และมีอำนาจในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หรือในราว ร.ศ.111 (พ.ศ.2435) มีการจัดตั้งรัฐสภาเป็นศาลกองตระเวรสำหรับกรุงเทพมหานคร ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล มีหน้าที่พิจารณาคดีที่เป็นความผิดลหุโทษ เป็นต้น และในปัจจุบัน ผู้ที่มีอำนาจในการดำเนินคดีความผิดลหุโทษตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่นเดียวกับในอดีต ดังนั้น จะเห็นได้ว่าขั้นตอนการดำเนินคดีของความผิดลหุโทษไม่ต่างไปจากการดำเนินคดีความผิดอาญาทั่วไป โดยเริ่มเข้าสู่การดำเนินคดีโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นขั้นแรก ต่อมาเป็นชั้นพนักงานอัยการ และศาลเป็นชั้นสูงสุด

2.5.2.2 ความผิดลหุโทษที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติ เป็นกฎหมายพิเศษที่กำหนดในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของประชาชน การมีสิทธิ หรือถูกตัดสิทธิ การกำหนดโทษหรือกำหนดความผิด การเพิ่มภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามในลำดับนี้กำหนดไว้ เช่น การพิจารณาความผิดของบุคคลจะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา รัฐจะกำหนดความผิดขึ้นมาใหม่ก็แต่โดยกฎหมายในลำดับเดียวกับกฎหมายอาญา คือในลำดับศักดิ์พระราชบัญญัติเท่านั้น

ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัตินั้น ก็มีลักษณะที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองในลักษณะทางเดียวกัน คือ เป็นสิ่งที่กฎหมายคุ้มครองประโยชน์ในด้านการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในรัฐเพื่อประโยชน์ในการปกครองบริหาร ความผิดเหล่านี้เกี่ยวข้องกับกิจการต่างๆ ที่คนทั่วไปอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องประสบอยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความต้องการที่จะยกระดับมาตรฐานของความปลอดภัย ป้องกันความไม่สุจริตระหว่างกัน และการใช้ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกัน เช่น กฎหมายว่าด้วยการจราจร กฎหมายว่าด้วยเรื่องงานขนส่ง กฎหมายเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร เป็นต้น ความผิดเหล่านี้รัฐเท่านั้นที่ผู้เสียหาย จึงเป็นเรื่องของรัฐที่จะดำเนินการคุ้มครองการบริหารราชการ⁷² ในปัจจุบัน ความผิดลหุโทษถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติที่มีผลบังคับใช้จำนวนมาก เนื่องจากการกระทำความผิด แต่เป็นการกระทำความผิดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และมีเนื้อหาไปในทางปกครอง เช่น ความผิดตาม

⁷¹ ธีร อติคุณิษฐ. (2517). คำบรรยายการว่าความในชั้นศาลแขวงรวมทั้งศาลอาญา ศาลจังหวัด ศาลแพ่ง กระบวนพิจารณา ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา เล่ม 1. หน้า 1.

⁷² อธิ มุสิกะพงษ์. เล่มเดิม. หน้า 19.

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ความผิดตามพระราชบัญญัติสุลกากร พ.ศ. 2469 ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจร พ.ศ. 2522 เป็นต้น

2.6 โทษ

ในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีมาตรการควบคุมความประพฤติให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย และเมื่อมีการฝ่าฝืนกฎระเบียบที่วางเอาไว้ มาตรการสำคัญที่จะนำมาใช้ คือ มาตรการลงโทษ ซึ่งถือเป็นหลักที่ปฏิบัติต่อกันมา ในการที่จะกระทำต่อผู้กระทำความผิด และเป็นมาตรการที่แสดงออกถึงการไม่เห็นด้วยต่อการกระทำที่สังคมไม่ยอมรับ โดยมุ่งที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยและกฎเกณฑ์ของสังคมไว้ และกฎเกณฑ์ดังกล่าวมีรากฐานมาจากศีลธรรม

2.6.1 ความหมายของโทษ

คำว่า “โทษ” ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน⁷³ หมายถึง ความผิด ผลแห่งความผิดที่ต้องรับผลร้าย ส่วนคำว่า “โทษ” ในทางกฎหมาย หมายถึง มาตรการที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอาญา

ศาสตราจารย์ฮาร์ท (H.L.A. Hart) ให้ความหมายของคำว่า “โทษ” โดยโทษจะต้องประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 5 ประการ⁷⁴ ดังนี้

1. โทษจะต้องก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือผลอย่างใดอย่างหนึ่งอันไม่น่าพึงพอใจ
2. โทษจะต้องใช้ตอบแทนการกระทำผิด
3. โทษต้องลงแก่ผู้กระทำความผิด หรือสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิด
4. โทษเป็นวิธีการสำหรับผู้ซึ่งไม่ใช่ผู้กระทำความผิดนำมาใช้
5. ผู้กำหนดโทษต้องเป็นเจ้าพนักงานที่กฎหมายให้อำนาจลงโทษ เพื่อตอบแทนการกระทำผิดอาญา

ศาสตราจารย์เฮร์เบิร์ต พาร์คเกอร์ (Herbert L. Packer) ได้วิเคราะห์ความคิดของนักปรัชญาในอดีตจำนวนมากและให้คำจำกัดความเกี่ยวกับคำว่า “โทษ” ไว้ว่า⁷⁵

⁷³ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). หน้า 414.

⁷⁴ H.L.A. Hart. (1968). *Punishment and Responsibility*. pp.4-5.

⁷⁵ Herbert L. Packer. (1968). *The Limits of The Criminal Sanction*. p.21.

ความหมายของการลงโทษที่แท้จริง หมายถึง การใช้กฎหมายทำให้ผู้ที่ต้องรับโทษต้อง ประสบความทุกข์ยากลำบากหรือเหตุการณ์รูปแบบอื่นๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นสถานะที่ไม่พึงปรารถนา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลจากการกระทำที่ถูกลงโทษว่าเป็นความผิดกฎหมาย

2.6.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

นักนิติศาสตร์ได้คิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษไว้มากมาย ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึง วัตถุประสงค์ในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด (On punishments) ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษที่สำคัญ มีดังนี้ การลงโทษเพื่อเป็นการทดแทน (retribution) การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (deterrence) การลงโทษเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟู (reformation and rehabilitation) การลงโทษเพื่อเป็นการไม่กลับมาก ระทำความผิดซ้ำอีก (incapacitation) การลงโทษเพื่อเยียวยาความเสียหาย (restitution) การลงโทษ ทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (restorative justice)

2.6.2.1 การลงโทษเพื่อเป็นการทดแทน (retribution)

ทฤษฎีนี้เห็นว่า การลงโทษต้องเป็นการกระทำเพื่อทดแทนความรู้สึกของผู้เสียหาย และต้องได้สัดส่วนต่อความเสียหายหรือผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับ เพื่อให้สาสมกับการ กระทำผิด เป็นการลงโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (an eye for an eye and a tooth for a tooth) ซึ่งตามหลักการนี้ ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับผลในทำนองเดียวกับที่ กระทำต่อผู้เคราะห์ร้าย การลงโทษตามทฤษฎีนี้ จึงเป็นการลงโทษที่หนักและสาสมกับความผิด

2.6.2.2 การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (deterrence)

เป็นทฤษฎีที่เน้นการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น จึงมีการกำหนดโทษให้สูงเพื่อ เป็นการข่มขู่ให้เกิดความเกรงกลัว ไม่กล้า กระทำความผิด และเห็นว่าเจตนาของการลงโทษ ไม่น่าจะเป็นการทรมานผู้กระทำความผิด หรือเป็นการแก้แค้นผู้กระทำความผิด แต่ควรจะมีการ ป้องกันไม่ให้ผู้อื่นกระทำความผิดเช่นนั้น การลงโทษจึงควรมีความรุนแรงเพียงพอที่จะยับยั้งไม่ให้ เกิดการกระทำความผิดขึ้น การข่มขู่มีสองลักษณะ คือ การข่มขู่โดยเฉพาะ หมายถึง การลงโทษเป็น การข่มขู่ตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษแล้ว ไม่ให้กระทำความผิดอีก อีกลักษณะคือ การข่มขู่ ทั่วไป หมายถึง ทำให้คนในสังคมทั่วไปเห็นการลงโทษแล้วเกิดความกลัว ไม่กล้าจะกระทำ ความผิดนั้น

อย่างไรก็ดี ซีซาร์ เบคคาเรีย (Cesare Beccaria) ซึ่งเห็นว่า หลักการลงโทษเพื่อเป็นการ ข่มขู่เป็นการป้องกันอาชญากรรม ย่อมดีกว่าการลงโทษอาชญากร แต่ควรจะยกเลิกการลงโทษที่

รุนแรงปานเดือน เพื่อให้สังคมมีความเจริญหรือศิวิไลซ์มากขึ้น⁷⁶ นอกจากนี้ เจอรามี เบนแธม (Jeremy Bentham) นักปราชญ์ชาวอังกฤษซึ่งเป็นผู้สานต่อความคิดของเบคคาเรีย เห็นว่า การลงโทษที่มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้ง ไม่ได้หมายถึงการกำหนดโทษที่รุนแรงเท่านั้น แต่ต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ การบังคับโทษต้องแน่นอน ต้องรุนแรงพอที่จะยับยั้งไม่ให้กระทำความผิด การลงโทษ ต้องรวดเร็ว และประการสุดท้าย ต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน⁷⁷ และเบนแธมยังได้นำเสนอวัตถุประสงค์ของการลงโทษจะต้องประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ เพื่อเป็นการป้องกัน ประการที่สอง หากไม่สามารถป้องกันได้ ก็ต้องทำให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดไม่ร้ายแรง ประการที่สาม เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดใช้กำลังประทุษร้ายเกินความจำเป็น ประการที่สี่ คือ เพื่อป้องกันอาชญากรรมในลักษณะที่รัฐเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด⁷⁸

2.6.2.3 การลงโทษเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟู (reformation and rehabilitation)

ทฤษฎีนี้เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยมีการเน้นปฏิบัติที่ตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง อบรมจิตใจไม่ให้กลับมามีกระทำความผิดโดยสมัครใจ เป็นการฟื้นฟูปรับปรุงพฤติกรรม โดยเล็งเห็นถึงผลในอนาคต เป็นการบำบัดรักษาจิตใจแทนการลงโทษเพื่อทดแทนหรือข่มขู่ วิธีการบำบัดไม่เน้นการลงโทษในเรือนจำ แต่ใช้มาตรการบำบัดทางจิตใจให้เห็นว่า การกระทำความผิดเป็นเรื่องบาป และหากกระทำความผิดไปแล้วผู้กระทำต้องสำนึกบาป โดยอาจอบรมทางศาสนา และมุ่งให้ผู้กระทำความผิดกลับมาเป็นคนดีในสังคม

2.6.2.4 การลงโทษเพื่อเป็นการไม่กลับมามีกระทำความผิดซ้ำอีก (incapacitation)

ทฤษฎีนี้เห็นว่า การลงโทษควรมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษมีโอกาสกลับมามีกระทำความผิดซ้ำอีก เป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม แม้การลงโทษจะคล้ายกับทฤษฎีการข่มขู่และทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูในส่วนที่ไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดกลับมาทำผิดซ้ำอีก แต่ต่างกันตรงที่ทฤษฎีการข่มขู่ มุ่งให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีก และทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟู มุ่งอบรมผู้กระทำความผิดไม่ให้กลับมามีกระทำความผิดโดยสมัครใจ แต่สำหรับทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการไม่กลับมามีกระทำความผิดซ้ำอีก เป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดได้ เช่น การลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือกักกัน จึงได้มีการเริ่มใช้โทษจำคุกเพื่อเป็นการกักตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคม

2.6.2.5 การลงโทษเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย (restitution)

⁷⁶ พรชัย ชันดี และคณะ. (2543). ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. หน้า 18.

⁷⁷ ณรงค์ ใจหาญ. (2543). กฎหมายอาญา ว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. หน้า 29.

⁷⁸ แหล่งเดิม. หน้า 19.

แนวความคิดในการลงโทษเพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนี้ มีผลมาจากแนวความคิดเรื่องการตกเป็นผู้เสียหาย (Victimology)⁷⁹ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายหรือเหยื่อจากการกระทำความผิดที่จะได้รับความเสียหายในทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเดิมเห็นว่าการดำเนินคดีเป็นเรื่องระหว่างผู้กระทำความผิดกับรัฐเท่านั้น ผู้เสียหายเรียกร้องได้ทางแพ่ง แต่ทฤษฎีนี้เห็นว่า ถ้าผู้เสียหายได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดแล้ว โทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับนั้น จะลดลงตามสัดส่วน

2.6.2.6 การลงโทษทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (restorative justice)

แนวความคิดนี้พัฒนามาจากแนวความคิดลงโทษเพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย (restitution) แต่ต่างกันตรงที่แนวความคิดนี้เน้นการลงโทษแบบประนีประนอมยอมความกันในคดีอาญา โดยเน้นให้มีการสื่อสารทำความเข้าใจถึงผลความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับและให้ผู้กระทำความผิดดำเนินการเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับสิ่งที่สูญเสียกลับคืน เช่น การทำงานชดเชยให้ผู้เสียหาย เป็นต้น ประโยชน์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสมานฉันท์ ไม่มีกรณีพิพาทกันอีกต่อไป

อย่างไรก็ดี แนวความคิดในการลงโทษดังกล่าว ในแต่ละประเทศนำทฤษฎีและแนวความคิดมาใช้แตกต่างกันออกไป ทำให้บทบาทยุติความผิด บทลงโทษ หรืออัตราโทษของความผิดแตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้เขียนจะนำกฎหมายอาญาของไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาในบทต่อไป

2.6.3 การแบ่งประเภทของโทษ

เพื่อให้สามารถนำหลักการแบ่งประเภทของโทษมาใช้เปรียบเทียบประกอบการศึกษาค้นคว้าหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ จึงขอแบ่งประเภทของโทษออกเป็น 3 ประเภท คือ โทษทางอาญา โทษทางแพ่ง และโทษทางปกครอง

2.6.3.1 โทษทางอาญา คือโทษที่ลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติถึงโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน

2.6.3.2 โทษทางแพ่ง ได้แก่ ชดเชยค่าเสียหาย จ่ายค่าสินไหมทดแทน

2.6.3.3 โทษทางปกครอง ได้แก่ โทษปรับ

⁷⁹ Andrew Karmen. (2001). *Crime Victims : An Introduction to Victimology* (4 th ed.). pp.8-20.

ในการบัญญัติให้การกระทำใดเป็นความผิดจะต้องมีการกำหนดบทกำหนดโทษสำหรับการกระทำผิดนั้นๆ ไว้ด้วย เนื่องจากเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ผู้ใดฝ่าฝืนสมควรได้รับโทษ แต่การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำผิด ทำให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมาย ทั้งนี้ ผู้บัญญัติกฎหมายที่ผ่านๆ มา ให้เหตุผลว่า เหตุที่จำเป็นต้องบัญญัติให้การกระทำนั้นๆ มีโทษทางอาญา หากมีเช่นนั้นแล้วจะบังคับโทษกับผู้กระทำความผิดไม่ได้ เป็นการนำเอาโทษทางอาญามาเพื่อเป็นการข่มขู่ไม่ให้เกิดการกระทำผิด จึงถือเป็นแนวในการบัญญัติกฎหมายของไทยมาเป็นเวลานาน นอกจากจะเห็นถึงความไม่เหมาะสมของบทลงโทษแล้ว ยังเป็นการเพิ่มปัญหาในการดำเนินคดี เกิดปัญหายุ่งยาก ทั้งที่บางความผิดเป็นความผิดเล็กน้อย ไม่สมควรมีโทษทางอาญา จึงมีแนวความคิดว่า ควรปรับเปลี่ยนความผิดอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแยกออกจากกฎหมายอาญา และหามาตรการอื่นที่เหมาะสมเข้ามาแทน ทั้งนี้ ให้การกระทำผิดนั้นเป็นความผิดและสามารถมีผลบังคับใช้และมีบทกำหนดโทษเช่นเดียวกับความผิดอาญา มาตรการที่นำมาใช้ในหลายประเทศ คือ การบัญญัติว่า ความผิดใดที่มีลักษณะเป็นความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้มีมาตรการอื่นมาใช้บังคับแทนมาตรการลงโทษทางอาญา มาตรการที่เข้ามาบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายและประสบความสำเร็จ คือ มาตรการลงโทษทางปกครอง

วัตถุประสงค์ของการลงโทษทางปกครอง มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ถูกลงโทษดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด บทบังคับโทษมีเพียงโทษปรับหรือมาตรการบังคับอื่น เช่น ทำประโยชน์แก่สาธารณะ เท่านั้น หรือหากมีโทษจำคุกก็เป็นโทษจำคุกกระยะสั้น โดยใช้อำนาจลงโทษทางปกครองและวิธีการดำเนินคดีที่ใช้ในการลงโทษเป็นดุลพินิจของฝ่ายปกครอง ศาลและคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทภายในฝ่ายปกครองไม่สามารถตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองดังกล่าวได้ แต่สามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้ดุลพินิจนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ การดำเนินคดีที่เป็นความผิดทางปกครองจึงเป็นการดำเนินคดีที่รวดเร็ว ไม่มีขั้นตอนมากมายเช่นความผิดอาญาทั่วไป

2.7 การกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม

ในการจำแนกความผิดอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ออกจากความผิดความผิดอาญา (Real Crime) ศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) ได้สรุปลักษณะเฉพาะของความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ไว้ 3 ประการ⁸⁰

1. เป็นความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาตามระบบคอมมอนลอว์
2. เป็นการกระทำความผิดที่ไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลใด
3. เป็นความผิดที่คนในสังคมไม่เห็นว่าเป็นเรื่องที่สมควรดำเนิน

ศาสตราจารย์เกอเซวิทซ์ (Gausewitz) เห็นด้วยกับหลักการของศาสตราจารย์เพอร์กินส์ และได้เสนอหลักเกณฑ์ 3 ประการเช่นเดียวกันกับศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) และอธิบายเพิ่มเติมดังนี้⁸¹

1. ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดตามระบบคอมมอนลอว์ ความผิดนั้นเป็นความผิดอาญา ยกเว้นในกรณีที่เป็นความผิดประเภทก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณะ ซึ่งตามระบบคอมมอนลอว์ ถือว่าเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาเพียงรูปแบบในการดำเนินคดีเท่านั้น แต่โดยเนื้อหาสาระเป็นความผิดทางแพ่ง (Civil offence)

2. ถ้าการกระทำความผิดที่มีลักษณะที่ชี้ชัดว่าเป็นการก่อให้เกิดอันตราย การกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา

3. ถ้าการกระทำความผิดนั้น วิทยุชนเห็นว่าเป็นสิ่งที่เลวทราม ดำเนินได้ หรือสมควรลงโทษ การกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา

หากการกระทำใดไม่มีลักษณะตามหลักเกณฑ์ 3 ประการนี้ การกระทำนั้นไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญาโดยแท้ (Real Crime) และให้ถือว่าเป็นความผิดต่อสาธารณะ (Public Torts) หรือความผิดที่ละเมิดต่อกฎระเบียบสังคม (Administrative Offence) หรือความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

ความผิดอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ดังที่กล่าวนี้มีการเรียกชื่อความผิดประเภทนี้ต่างๆ กัน เช่น การละเมิดสาธารณะ (Public Torts) ความผิดต่อสวัสดิภาพสาธารณะ (Public Welfare Offences)⁸² ความผิดต่อข้อห้ามของกฎหมาย (Prohibitory Laws)

⁸⁰ Rollin M. Perkins a Op.cit. p.791.

⁸¹ Ibid. Loc.cit.

⁸² Jerome Hall. (1960). *General Principles of Criminal Law*. p.329.

ความผิดต่อการกระทำที่ถูกระงับ (Prohibited Acts) ความผิดต่อกฎระเบียบ (Regulatory offences) ความผิดต่อกฎระเบียบตำรวจ (Police Regulations) ความผิดระดับกลางที่มีลักษณะในการปกครอง (Administrative Misdemeanors) ความผิดกึ่งอาญา (Quasi Crimes) ความผิดทางแพ่ง (Civil Offences)⁸³ และการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม ซึ่งมีเพียงโทษปรับ (Administrative Offences หรือภาษาเยอรมันใช้คำว่า Ordnungswidrigkeiten) ดังที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten หรือ OWiG) ของประเทศเยอรมนี ซึ่งในปี ค.ศ.1968 นักนิติศาสตร์ของประเทศเยอรมนี มีแนวคิดในการปลดปล่อยความผิดอาญาที่มีมากเกินไป และความผิดเล็กน้อยที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ โดยใช้วิธีการยกเลิกความผิดที่มีลักษณะเป็นการละเมิดกฎหมายเล็ก ๆ น้อย ๆ (petty offenses) และเนื้อหาของการกระทำผิดเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ โดยใช้วิธีถอดถอนความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ออกจากกฎหมายอาญา และปรับเปลี่ยนให้เป็นความผิดในทางปกครอง (administrative infraction) หรือ เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม (Ordnungswidrigkeit) แทน⁸⁴ และกำหนดบทลงโทษสำหรับความผิดประเภทนี้เป็นเพียงโทษปรับเท่านั้น เช่น การทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร ยกเว้นความผิดที่มีผลมาจากผู้ขับขี่เมาสุราหรือเสพยาเสพติด และไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ยังคงเป็นความผิดอาญา⁸⁵ และรวมไปถึงความผิดประเภทที่เป็นความผิดต่อส่วนรวม (Public Order) เช่น การก่อให้เกิดเสียงดังในที่สาธารณะ การขว้างปาก้อนหินหรือสิ่งสกปรกใส่บุคคลหรือบ้านเรือน เป็นต้น

การกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม หมายถึง การทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญา บทบัญญัติการกระทำมีเนื้อหาเป็นการกระทำต่อส่วนรวม ไม่กระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง หรือเป็นความผิดเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ คำว่า “การกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม” (Administrative Offences) ได้รับแนวคิดมาจากการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษเป็นความผิดทางปกครองหรือการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม (Ordnungswidrigkeiten) ของประเทศเยอรมนี ซึ่งแต่เดิม ความผิดลหุโทษที่ถูกปรับเปลี่ยนเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคมนี้เป็นความผิดอาญา (Strafen) ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษทางอาญา แต่เนื่องจากความผิดดังกล่าวเป็นความผิดเล็กน้อย จึงปรับเปลี่ยนเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม และมี

⁸³ ความผิดนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การกระทำละเมิด หรือ Violation.

⁸⁴ Michael Tonry and Richard S. Frase . (2001). Op.cit. p.192.

⁸⁵ Ibid. p.213.

เพียงโทษทางปกครอง (die Geldbusse) ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการบังคับหลักของกฎหมายว่าด้วยการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม⁸⁶ ผู้กระทำความผิดจะต้องมีหน้าที่ชำระเงิน โทษปรับ และโทษปรับทางปกครองสามารถบังคับคดีได้ด้วยตัวมันเอง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับแล้วไม่ชำระ จะมีมาตรการบังคับให้ชำระค่าปรับเช่นเดียวกับความผิดอาญา (die Vollstreckungsbehörde) โดยเจ้าพนักงานคดีสามารถทำการจับกุมตัวได้ ดังที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 96 แห่งกฎหมายว่าด้วยการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten หรือ OWiG) ของประเทศเยอรมนี

ข้อแตกต่างระหว่างความผิดอาญาและการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม นอกจากเรื่องบทบังคับโทษที่มีเพียงโทษปรับทางปกครองแล้ว อีกประการหนึ่งคือ ผลกระทบในแง่ของการแปลกแยกจากสังคมที่น้อยกว่า (dem schwächeren Diskriminierungseffekt) กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบจะไม่ได้รับการดำเนินในแง่ของจริยศาสตร์สังคม⁸⁷ นอกจากนี้ แม้การบัญญัติความผิดอาญาจะเป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกันระเบียบกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น เนื่องจากกฎหมายอาญามีมาตรการบังคับโทษที่รุนแรง มีบทบังคับโทษที่มีประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย แต่จากเหตุผลดังกล่าวไม่ได้หมายความว่า การบัญญัติความผิดอาญาหรือการลงโทษทางอาญาจะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม ในทางตรงกันข้าม หากมีมาตรการอื่นที่นำมาปรับใช้แล้ว มีผลให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาใช้เฉพาะกับความผิดที่เป็นความผิดอาญา โดยแท้ สมตามเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา และมีการนำมาตราการลงโทษอื่นที่ไม่ใช่มาตรการลงโทษทางอาญากับความผิดที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบของสังคม เช่น โทษปรับทางปกครอง ที่นำมาใช้แล้วเป็นการลดขั้นตอนการดำเนินคดีและผลกระทบในแง่ของการแปลกแยกจากสังคมสำหรับผู้กระทำความผิด ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้กฎหมายมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่า การบัญญัติความผิดอาญาและมีบทบังคับโทษทางอาญาในทุกการกระทำความผิด ไม่เว้นแม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นเพียงการกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม จะยังทำให้เชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อความศักดิ์สิทธิ์กฎหมายต้องสั่นคลอนลง

⁸⁶ เรียกอีกอย่างว่า กฎหมายว่าด้วยการละเมิดต่อกฎระเบียบของสังคม รายละเอียดโปรดดู คณะวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2549, มิถุนายน). ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานการวิจัย). หน้า 207.

⁸⁷ แผลงเคิม.

บทที่ 3

แนวทางในการปรับเปลี่ยนความผิดหูโทษในต่างประเทศ

กฎหมายอาญาเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันระเบียบกฎหมายของบ้านเมือง เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น การบัญญัติให้การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือสังคมเป็นความผิดอาญา เนื่องจากกฎหมายอาญามีมาตรการบังคับโทษที่รุนแรง มีบทบังคับโทษที่มีประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย แต่จากเหตุผลดังกล่าวไม่ได้หมายความว่า การบัญญัติความผิดอาญาหรือการลงโทษทางอาญาจะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกการกระทำผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม ความผิดเล็กน้อยที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญา ก่อให้เกิดปัญหาความเหมาะสมของการกระทำผิดและโทษ ปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินคดีและการบังคับคดีที่ยุ่งยากซับซ้อน ตลอดจนความน่าตำหนิของผู้กระทำความผิดที่ถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากร เป็นต้น ผลเสียที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความเคารพในกฎหมายของคนในสังคมที่มีต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอาญาเป็นอย่างมาก มีหลายประเทศที่ประสบปัญหานี้ จึงได้คิดวิธีการต่างๆ กันไป เพื่อให้กฎหมายอาญามีความศักดิ์สิทธิ์น่าเชื่อถือ ดังที่จะกล่าวต่อไปในบทนี้

3.1 กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ (Civil Law)

กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายของกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Code Law system) มีที่มาที่สำคัญที่สุดคือ กฎหมายโรมัน ประเทศกลุ่มระบบกฎหมายนี้ได้พัฒนามาโดยเฉพะอย่างยิ่งในระยะหลัง ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนี ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า รัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมจัดเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐ จึงมีแนวคิดในการบัญญัติกฎหมายเพื่อเป็นกลไกบังคับคนในสังคมให้อยู่ร่วมกัน แต่ขอบเขตของความสงบเรียบร้อยนั้น เป็นเรื่องที่จะวางหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนเป็นไปได้ยาก จึงต้องพิจารณาจากการกระทำเป็นกรณีไปว่ามีผลกระทบต่อผู้อื่นต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือส่วนรวมหรือไม่ หากไม่กระทบต่อสิทธิของผู้ใดถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดต่อส่วนตัว และหากการกระทำมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมแล้ว การกระทำนั้นเป็นปัญหาต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยส่วนรวม รัฐจึงถือ

หลักเกณฑ์นี้บัญญัติให้การกระทำที่ไม่ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือส่วนรวมเป็นความผิด

3.1.1 ประเทศฝรั่งเศส

ตามประวัติศาสตร์แล้ว ดินแดนที่เป็นประเทศฝรั่งเศสในปัจจุบันเคยเป็นดินแดนของชาวโกล (Gaul) มาเป็นเวลาช้านาน ต่อมาดินแดนของชาวโกลนี้ได้แบ่งออกเป็นประเทศฝรั่งเศส เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก บางส่วนของประเทศเนเธอร์แลนด์ เยอรมนี และสวิสเซอร์แลนด์ในปัจจุบัน และดินแดนของชาวโกลดังกล่าวได้รวมอยู่ในอาณาจักรโรมันด้วย กฎหมายโรมันจึงมีอิทธิพลเหนือดินแดนของชาวโกล⁸⁸ ดังนั้น ประเทศฝรั่งเศสจึงได้รับเอาวัฒนธรรมของโรมันมาใช้อย่างเต็มที่ในการจัดทำประมวลกฎหมายในปี ค.ศ. 1789⁸⁹ ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกและได้รับการแก้ไขปรับปรุงหลายครั้ง และในที่สุด ได้มีการประกาศยกเลิกโดยมีประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ ประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. 1992 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาอีกเมื่อวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1994 โดยประมวลกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโทษจำคุกขึ้นใหม่ให้มีโทษสูงสุดถึง 30 ปี และยกเลิกโทษจำคุกสำหรับความผิดลหุโทษ (les contraventions)⁹⁰

ประมวลกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 เป็นประมวลกฎหมายที่ถือเป็นแม่แบบของกฎหมายอาญาหลายประเทศ เดิมประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ภาค คือ ภาค 1 และภาค 2 เป็นภาคทั่วไป ภาค 3 เป็นภาคพิเศษ ส่วนภาค 4 เป็นภาคความผิดลหุโทษ ประกอบไปด้วย การปฏิบัติต่อความผิดลหุโทษ ลักษณะทั่วไปของความผิดลหุโทษ และองค์ประกอบเฉพาะของความผิดลหุโทษ

ประมวลกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 ได้แบ่งความผิดอาญาออกเป็น 3 ประเภท⁹¹ คือ ความผิดประเภทอุกฤตโทษ (les crimes) ความผิดประเภทมิชยโทษหรือมิชฉิมโทษ (les delits) และความผิดประเภทลหุโทษ (les contraventions) การแบ่งความผิดอาญาออกเป็น 3 ประเภท หรือที่เรียกว่า การแบ่งประเภทความผิดแบบไตรภาค (Tripartite Classification) นั้น

⁸⁸ อุกฤษ มงคลนาวิน. (2514). ประวัติศาสตร์กฎหมายต่างประเทศ (สากล). หน้า 2.

⁸⁹ ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล. (2523). “ระบบกฎหมายและการศาลของประเทศฝรั่งเศสและเยอรมัน.” รหัส 23. หน้า 37.

⁹⁰ สถาบันกฎหมายอาญา. (2540, สิงหาคม). สารานุกรมกระบวนการยุติธรรมนานาชาติ. หน้า 360.

⁹¹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วิวัฒน์กุล. (2531, 2 มิถุนายน). “บันทึกของนายชอร์ช ปาร์ดูลซ์ (Georges Padoux) ที่ปรึกษาการร่างกฎหมายของรัฐบาลสยามเกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127.” วารสารนิติศาสตร์, 18. หน้า 18.

นอกจากจะแบ่งตามความหนักเบาของการกระทำความผิดและแบ่งตามลำดับชั้นของโทษแล้ว ยังมีส่วนสัมพันธ์กับองค์กรด้านศาลยุติธรรม⁹² ตั้งแต่ชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการและศาล และการแบ่งแยกประเภทความผิดนี้เป็นประโยชน์ในเรื่องความชัดเจนของอำนาจศาลที่พิจารณาคดีแต่ละประเภท

1. ความผิดประเภทอุกฉุกโทษ (les crimes) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษระดับสูงสุด มีโทษจำคุก ตามประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส มาตรา 131-1 วรรคแรก กำหนดระยะเวลาของโทษจำคุกมี 4 ระดับ เริ่มตั้งแต่ไม่เกินสิบห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และมาตรา 131-1 วรรคสอง กำหนดโทษจำคุกหรือกักขังที่ต่ำสุดไว้ 10 ปี และในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-1 บัญญัติแต่โทษจำคุกสำหรับความผิดประเภทอุกฉุกโทษ โดยไม่มีบทลงโทษปรับสำหรับความผิดประเภทอุกฉุกโทษ⁹³ บัญญัติไว้แต่อย่างใด ความผิดที่จัดอยู่ในความผิดประเภทอุกฉุกโทษ (les crimes) เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น

2. ความผิดประเภทม็ชโทษหรือม็ชฉิมโทษ (les delits) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษจำคุก โดยกำหนดระดับโทษจำคุกไว้ 8 ระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับสองเดือน⁹⁴ ถึงสิบปี และเป็นความผิดที่มีโทษปรับ โทษปรับรายวัน โทษให้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสาธารณะ โทษจำกัดสิทธิบางประการ และโทษเสริม (les peines complementaires) ที่กำหนดไว้ในมาตรา 131-3⁹⁵ ความผิดที่จัดอยู่ในความผิดประเภทนี้ เช่น ความผิดประทุษร้ายต่อผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถประกอบงานตามปกติได้เป็นเวลาเกินกว่าแปดวัน ความผิดฐานล่วงละเมิดทางเพศซึ่งไม่ใช่ข่มขืนกระทำชำเรา ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ เป็นต้น

3. ความผิดประเภทหลุโทษ (les contraventions) ได้แก่ ความผิดที่ไม่มีโทษจำคุก มีเพียงโทษปรับและโทษจำกัดสิทธิบางประการเท่านั้น

⁹² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2531, 2 มิถุนายน). เล่มเดิม. หน้า 19.

⁹³ คณะวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2549, มิถุนายน). ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานการวิจัย). หน้า 151.

⁹⁴ เดิมกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1810 เปลี่ยนแปลงโทษจำคุกต่ำสุดจากสองเดือนเป็นหกเดือน เพื่อจำกัดการจำคุกระยะสั้นออกไป แต่ต่อมารัฐบัญญัติเลขที่ 2003-239 ลงวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ. 2003 มาตรา 48 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ.2003 กำหนดอัตราโทษจำคุกต่ำสุดสำหรับความผิดประเภทม็ชโทษหรือม็ชฉิมโทษเป็นสองเดือน, ดูเพิ่มเติม คณะวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. แหล่งเดิม. หน้า 154.

⁹⁵ ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-3.

ความผิดลหุโทษ (les contraventions) ตามกฎหมายฝรั่งเศส กำหนดขึ้นมาเพื่อรักษาความมีวินัยของส่วนรวม หรือเพื่อสนับสนุนการปราบปรามที่รวดเร็วที่สุดและรักษาความมั่นคงของการบริหารราชการที่ดีของประเทศ⁹⁶ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมโดยรวม ไม่ใช่ความผิดที่กระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง เช่น การไม่ติดแผ่นป้ายต่ออายุทะเบียนรถยนต์ เป็นต้น

ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสฉบับนี้ ความผิดซึ่งเป็นความผิดในทางระเบียบ (regulatory punishments) หรือความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบ ถือเป็นความผิดประเภทลหุโทษ เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดสถานเบา ซึ่งแต่เดิมประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 มาตรา 464 กำหนดโทษสำหรับความผิดลหุโทษไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ โทษจำคุก โทษปรับ โทษริบทรัพย์สิน ต่อมาในปี ค.ศ.1993⁹⁷ ได้มีการยกเลิกโทษจำคุกสำหรับความผิดลหุโทษ มีเพียงการลงโทษปรับ (L'amende) และโทษจำกัดสิทธิบางประการเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้การลงโทษแก่การกระทำความผิดลหุโทษเป็นเพียงการลงโทษสถานเบาและไม่นำไปสู่การดำเนินทางศีลธรรม

การลงโทษปรับ (L'amende) เป็นการที่รัฐกำหนดให้มีการลงโทษ โดยใช้วิธีชำระค่าปรับให้แก่รัฐ ซึ่งจะพบได้โดยทั่วไป และมีลักษณะแตกต่างจากการจ่ายค่าสินไหมทดแทนความเสียหายแก่ผู้เสียหาย (les dommages interet alloues a victime) กล่าวคือ การปรับเป็นโทษที่กำหนดขึ้นสำหรับเป็นบทลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นบทลงโทษที่กฎหมายกำหนดให้สามารถทำได้ ส่วนค่าสินไหมทดแทนความเสียหายเป็นมาตรการเยียวยาแก้ไขกรณีมีการร้องขอจากผู้เสียหายให้ทดแทนค่าความเสียหาย⁹⁸

การลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดประเภทมิชยโทษหรือมิชฉิมโทษนั้น มาตรา 131-3 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศส ได้กำหนดโทษสำหรับบุคคลธรรมดาไว้ 6 ลักษณะ⁹⁹ ดังนี้

1. โทษจำคุก
2. โทษปรับ
3. โทษปรับรายวัน
4. การทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์
5. โทษที่เป็นการจำกัดหรือระงับสิทธิ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 131-6

⁹⁶ คณะวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เล่มเดิม. หน้า 163.

⁹⁷ รัฐบัญญัติฉบับที่ 93-913 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 1993.

⁹⁸ Michele-Laure Rassat. (อ้างถึงใน เศรษฐภัทร พรหมชนะ, 2535 : 58)

⁹⁹ ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส มาตรา 131-3.

6. โทษอื่นที่กำหนดไว้เพื่อให้การลงโทษสมบูรณ์ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 131-10

โทษปรับเป็นโทษที่สามารถนำมาใช้กับทุกการกระทำความผิดในกรณีโทษที่เกิดจากการกระทำความผิดระดับกลางหรือความผิดประเภทมัชฌิมโทษหรือมัชฌิมโทษ (les delits) โทษปรับในความผิดประเภทนี้ เป็นโทษที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เป็นทางเลือก นอกเหนือจากการลงโทษจำคุก แต่สำหรับความผิดประเภทลหุโทษ (les contravention) การลงโทษปรับถือเป็นโทษหลัก การลงโทษปรับมีจำนวนเงินตั้งแต่ 38-3,000 ยูโร ซึ่งสามารถแบ่งได้ 5 ระดับ¹⁰⁰ ดังนี้

1. ปรับไม่เกิน 38 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 1
2. ปรับไม่เกิน 150 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 2
3. ปรับไม่เกิน 450 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 3
4. ปรับไม่เกิน 750 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 4
5. ปรับไม่เกิน 1,500 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษชั้นที่ 5

ในกรณีที่กระทำความผิดลหุโทษซ้ำ และมีกฎ (le reglement) กำหนดไว้ ให้เพิ่มโทษสูงสุดเป็น 3,000 ยูโร เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การกระทำความผิดซ้ำดังกล่าวเป็นความผิดมัชฌิมโทษ

ต่อมา ในปี ค.ศ. 1958 ประเทศฝรั่งเศสได้ทำการในการปฏิรูปการเมืองครั้งสำคัญ การปฏิรูปที่เห็นอย่างเด่นชัดคือการปฏิรูปการเมืองโดยมาตรการต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ ฉบับลงวันที่ 4 ตุลาคม ค.ศ. 1958 โดยมีรากฐานพยายามที่จะปฏิรูปด้านต่างๆ¹⁰¹ ดังนี้

1. พื้นฟูบทบาทของประธานาธิบดีในฐานะประมุขให้มีบทบาทอย่างแท้จริง
2. เพิ่มพูนอำนาจของรัฐบาลเพื่อสร้างประสิทธิภาพและเสถียรภาพให้กับรัฐบาล
3. ลดอำนาจของรัฐสภาซึ่งมีมากเกินไป
4. ควบคุมประธานาธิบดี รัฐบาล และรัฐสภา โดยศาลยุติธรรมชั้นสูงและศาลอื่นๆ

เดิมอำนาจนิติบัญญัติเป็นของรัฐสภา ฝ่ายบริหารมีหน้าที่เพียงออกกฎข้อบังคับเพื่อบังคับใช้หรือกำหนดรายละเอียดของกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น แต่รัฐธรรมนูญ ปี 1958 กลับหลักการดังกล่าว โดยกำหนดให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ใช้อำนาจในการนิติบัญญัติเป็นหลัก ส่วนรัฐสภามีอำนาจนิติบัญญัติอยู่แต่อำนาจในการตราของรัฐสภา กลายเป็นข้อยกเว้น¹⁰²

¹⁰⁰ ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส มาตรา 131-13.

¹⁰¹ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และชาญชัย แสวงศักดิ์. (2540, มกราคม-เมษายน). "การปฏิรูปการเมืองฝรั่งเศส: ข้อคิดในการปฏิรูปการเมืองไทย." วารสารธรรมศาสตร์, 23, 1. หน้า 206.

¹⁰² บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และชาญชัย แสวงศักดิ์. แหล่งเดิม. หน้า 215.

ในมาตรา 34 แห่งรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1958 บัญญัติว่า “รัฐสภาเป็นผู้ตราบัญญัติ” ส่วนการกำหนดการกระทำที่เป็นความผิดอาญา รัฐบัญญัติเป็นผู้กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดประเภทอุกฤษฏโทษ (les crimes) และมัจฉิมโทษหรือมัจยโทษ (les delits)

ในมาตรา 37 แห่งรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1958 บัญญัติว่า “เรื่องใดไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจการตราบัญญัติ ให้อยู่ในเขตอำนาจการออกกฎหมายของฝ่ายบริหาร”

ดังนั้น ความผิดประเภทลหุโทษ (les contraventions) จึงเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารในการบัญญัติกฎหมายประเภทนี้ขึ้น เป็นการจำกัดอำนาจของรัฐสภา และให้อำนาจฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายที่มีอำนาจในการบัญญัติเพราะความผิดประเภทลหุโทษเป็นเรื่องเกี่ยวกับทางปกครองหรือมีลักษณะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ เช่น ความผิดฐาน ขับขี่ยานพาหนะโดยไม่เปิดสัญญาณไฟ การขับรถฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร หรือขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ความผิดเกี่ยวกับการล่าสัตว์ เป็นต้น ทั้งนี้ ตามกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส แม้ว่าการกระทำความผิดลหุโทษจะเป็นเรื่องเล็กน้อย ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษสถานเบาและไม่นำไปสู่การดำเนินทางศีลธรรม แต่ถือว่าความผิดลหุโทษเป็นความผิดอาญาประเภทหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ความผิดลหุโทษบางประเภทไม่อยู่ในความหมายของความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ความผิดที่เกี่ยวกับการคมนาคมขนาดใหญ่ (Les contraventions de grande voie) เช่น ความผิดลหุโทษที่ละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับระบบขนส่งทางทะเล ทางน้ำ ทางบกบางประเภท คือ การขนส่งทางรถไฟ ในประเทศฝรั่งเศส ความผิดกฎหมายประเภทนี้ไม่จัดอยู่ในความผิดอาญา แต่เป็นกฎหมายเฉพาะและอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง อีกประเภทหนึ่งคือ ความผิดลหุโทษเกี่ยวกับศุลกากร (Contraventions douanieres) คำนิยามของความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายศุลกากรฝรั่งเศสมีความหมายแตกต่างจากความผิดลหุโทษตามกฎหมายอาญา และการยกเลิกโทษจำคุกในความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ไม่มีผลต่อความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายศุลกากรแต่อย่างใด¹⁰³

จะเห็นได้ว่า ในความรู้สึกร่วมของคนในสังคมเห็นว่า ความผิดลหุโทษ เช่น การขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือการขับรถฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร เป็นต้น เป็นเรื่องที่ไม่ต้องการเจตนา การกระทำไม่มีลักษณะเป็นอาชญากรรม เป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง หรือก่อความรุนแรงแก่คนในสังคม ความผิดลักษณะนี้ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ แต่ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้แบ่งความผิดอาญาออกเป็น 3 ประเภท หรือที่เรียกว่า การแบ่งประเภทความผิดแบบไตรภาค และความผิดลหุโทษเป็นความผิดประเภทหนึ่งในความผิดอาญา เนื่องจาก แบ่ง

¹⁰³ คณะวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เล่มเดิม. หน้า 167.

ประเภทความผิดตามความร้ายแรงของโทษ และยังมีความสัมพันธ์อย่างสอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัดสินขององค์กรด้านศาลยุติธรรม ตั้งแต่ในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล จึงอาจถือได้ว่า ประเทศฝรั่งเศสใช้วิธีการดำเนินคดีกับความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้เหล่านี้ โดยอาศัยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และใช้อัตราโทษเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทความผิด ซึ่งความผิดลหุโทษเป็นเพียงการกระทำผิดเล็กน้อย จึงมีเพียงการลงโทษปรับ (L'amende) และโทษจำคุกสิทธิบางประการเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้การลงโทษเป็นเพียงการลงโทษสถานเบา ไม่นำไปสู่การดำเนินทางศีลธรรม

3.1.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

กฎหมายอาญาของประเทศเยอรมนีนับว่าเป็นกฎหมายที่มีชื่อเสียงและได้มีหลายๆ ประเทศยอมรับนำมาเป็นแม่แบบในการจัดทำประมวลกฎหมายตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ไม่น้อยไปกว่าอิทธิพลของกฎหมายฝรั่งเศส เมื่ออาณาจักรโรมันเสื่อมถอยลงและจักรวรรดิเยอรมันได้ก่อกำเนิดขึ้น มีการจัดทำประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมัน ค.ศ.1871 ขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากกฎหมายโรมันผสมผสานกับกฎหมายจารีตประเพณี เนื้อหาส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับประมวลกฎหมายของอาณาจักรปรัสเซีย และต่อมาก็มีการจัดทำประมวลกฎหมายใหม่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 และอีกครั้งในปี ค.ศ.1960 แต่ประมวลกฎหมายฉบับปี ค.ศ. 1871 ก็ยังมีผลอยู่จนถึงปัจจุบัน ในกฎหมายโรมัน-เยอรมานิก ได้มีวิวัฒนาการ นำโทษปรับมาใช้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยให้โทษปรับใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยหรือความผิดลหุโทษ (petty offences หรือ Ubertretungen) เนื่องจากเห็นว่า การกระทำความผิดเล็กน้อยไม่ควรต้องรับโทษที่มีความรุนแรงเกินไป เป็นการเล็งเห็นความไม่เหมาะสมของการลงโทษสถานหนักแก่ผู้ที่กระทำความผิดสถานเบาหรือความผิดที่มีโทษปานกลาง และเห็นว่าความผิดที่กระทบกระเทือนความสงบเรียบร้อยของสังคมควรจะมีการกำหนดโทษที่เหมาะสมกว่าแต่ก่อน และได้กำหนดโทษสำหรับความผิดประเภทต่างๆ ขึ้นใหม่

ในประเทศเยอรมนีมีการแบ่งความผิดประเภทต่าง ๆ ตามความหนักเบาของโทษ โดยถือแบบอย่างมาจากประเทศฝรั่งเศส และคล้ายกับการแบ่งลักษณะความผิดอาญาต่าง ๆ ออกเป็นความผิดประเภทร้ายแรง (Felony), ความผิดไม่ร้ายแรง (Misdemeanors) และความผิดลหุโทษ (Petty offence) ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยประเทศเยอรมนีแบ่งออกเป็น 3 ประเภท¹⁰⁴ คือ

¹⁰⁴ Joseph J. Darby. (1976 , Fall) *The American Journal of Comparative*. P.754-755.

ความผิดอุกฉกรรจ์ (Verbrechen), ความผิดโทษปานกลาง (Vergehen) และความผิดลหุโทษ (Ubertretungen)

1. ความผิดอุกฉกรรจ์ (Verbrechen) เป็นความผิดที่มีโทษรุนแรงที่สุด มีโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป ถึงจำคุกตลอดชีวิต สำหรับความผิด เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย โดยมีเหตุจูงใจที่ชั่วร้าย (Mord)¹⁰⁵ เป็นต้น

2. ความผิดโทษปานกลาง (Vergehen) เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษปานกลาง มีทั้งโทษจำคุกหรือปรับ เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น (assault) มีการใช้โทษปรับ (Geldstrafen) โดยคำนวณค่าปรับจาก ความร้ายแรงของการกระทำผิดและรายได้ของผู้กระทำความผิด (day fine system) หรืออาจใช้วิธีคุมประพฤติผู้กระทำความผิด

3. ความผิดลหุโทษ (Ubertretungen) เป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย โทษที่ใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิด เป็นโทษจำคุกไม่เกิน 6 สัปดาห์ หรือปรับไม่เกิน 500 ดอยช์มาร์ค

เดิม ความผิดลหุโทษถือเป็นความผิดอาญาประเภทหนึ่ง เนื่องจากเห็นว่า กฎหมายอาญามีมาตรการการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิด และเป็นการกระทำความผิดเป็นการกระทำที่อาจดำเนินได้โดยคนในสังคมอีกเหตุผลหนึ่ง แต่ต่อมา ความผิดลหุโทษมีการบัญญัติขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการฟ้องร้องคดีเกิดขึ้นมาก มีอัตราการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น นับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ในปี ค.ศ.1968 ประเทศเยอรมนี มีแนวคิดในการปลดเปลื้องความผิดอาญาที่ไม่ลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ โดยใช้วิธีการยกเลิกความผิดที่มีลักษณะเป็นการละเมิดกฎหมายเล็ก ๆ น้อย ๆ (petty offences) หรือความผิดลหุโทษที่ไม่เป็นประโยชน์เสียทั้งหมด และใช้วิธียกเลิกความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ออกจากกฎหมายอาญา โดยปรับเปลี่ยนให้เป็นความผิดในทางปกครอง (administrative infraction) หรือ เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ (Ordnungswidrigkeit) แทน¹⁰⁶ และกำหนดบทลงโทษสำหรับความผิดประเภทนี้เป็นเพียงโทษปรับเท่านั้น เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการจราจร ยกเว้นความผิดที่มีผลมาจากผู้ขับขี่เมาสุราหรือเสพยาเสพติด และความผิดฐานไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ยังคงเป็นความผิดอาญา¹⁰⁷ และรวมไปถึงความผิดประเภทที่เป็นความผิดต่อส่วนรวม (Public Order) เช่น การก่อให้เกิดเสียงดังในที่สาธารณะ การขว้างปาก้อนหินหรือสิ่งสกปรกใส่บุคคลหรือบ้านเรือน เป็นต้น

¹⁰⁵ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 211. (St GB 211.)

¹⁰⁶ Michael Tonry and Richard S. Frase. (2001). Op.cit. p.192.

¹⁰⁷ Ibid. p.213.

การแยกแยะความผิดอาญา โดยทั่วไปกับการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบ ใช้ความแตกต่างทางคุณภาพและความแตกต่างทางปริมาณเข้ามาเปรียบเทียบความผิดทั้งสองประการนี้ ในด้านคุณภาพมีแนวความคิดที่ว่า การกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบจะไม่เกี่ยวข้องกับความผิดทางศีลธรรม จริยธรรม และไม่เป็นการกระทำร้ายแรงพอที่จะต้องใช้โทษในทางอาญาบังคับ แต่การแยกแยะโดยวิธีนี้ยังมีข้อโต้แย้งอยู่มากในเรื่องการแสดงเจตนา จึงต้องใช้การแยกแยะโดยใช้ความแตกต่างทางปริมาณ กล่าวคือ การกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยที่ไม่มีผลกระทบต่อสังคม การลงโทษจึงเป็นโทษเบา ซึ่งการลงโทษถือเป็นเรื่องรองลงมา ไม่ให้เกิดเป็นการถูกตราว่าเป็นอาชญากร (Stigma) หรือถูกตำหนิทางศีลธรรม เป็นเพียงความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของส่วนรวม (Universalrechtsgut) เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการจราจร กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ในความรู้สึกร่วมของคนในสังคมเห็นว่า ความผิดประเภทการขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือการขับรถในสภาพมึนเมา เป็นต้น เป็นเรื่องที่ไม่มีความผิดอาญากรรม เป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง หรือก่อความรุนแรงแก่คนในสังคม ความผิดลักษณะนี้ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ จึงอาจถือได้ว่า วิธีการจำแนกความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้เหล่านี้ออกจากความผิดอาญาโดยแท้ นั้น อาศัยปัจจัยความรุนแรงของการกระทำ ประกอบกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม หากเห็นว่าการกระทำใดที่มีลักษณะไม่รุนแรง และผลกระทบจากการกระทำความคิดนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายมาก ความผิดประเภทนี้เป็นความผิดเล็กน้อย ไม่สมควรเป็นความผิดอาญา ด้วยเหตุนี้ ความผิดประเภทลหุโทษ (Ubertretungen) จึงถูกยกเลิกออกจากประมวลกฎหมายอาญาทั้งหมด เมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1975 และนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยความผิดที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม (Ordnungswidrigkeitengesetz หรือ OwiG) เสียใหม่ ซึ่งกฎหมายว่าด้วยความผิดที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม หรือ OwiG นี้ เป็นการรวบรวมบทบัญญัติที่มีเนื้อหาการทำความผิดในทางปกครอง มีเพียงโทษปรับและขั้นตอนการดำเนินคดีที่ต่างจากการดำเนินคดีอาญา เช่น เจ้าพนักงานมีอำนาจปรับผู้กระทำความผิด และหากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ เจ้าพนักงานมีอำนาจบังคับคดีได้เอง และเมื่อกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายหลักของประเทศ มีบทบัญญัติเฉพาะความผิดที่เป็นความผิดอาญาโดยแท้ ส่งผลให้สมตามเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอาญายิ่งขึ้น

3.2 กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ (Common Law)

3.2.1 ประเทศอังกฤษ

ปัจจุบันกฎหมายอาญาของประเทศอังกฤษ คือ พระราชบัญญัติกฎหมายอาญา ค.ศ.1977 (The Criminal Law Act 1977) มาตรา 15 ได้แบ่งประเภทความผิดอาญา ออกเป็น 3 ประเภท¹⁰⁸ คือ

1. ความผิดที่ต้องพิจารณาโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาล (Offences triable only indictment) คือ ความผิดที่ต้องพิจารณาโดยวิธีที่ต้องมีคำฟ้องที่เรียกว่า indictment ได้แก่ ความผิดอุกฉกรรจ์ที่มีอัตราโทษสูง เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย (murder), ความผิดฐานปล้นทรัพย์ (robbery) เป็นต้น ความผิดประเภทนี้ การพิจารณาคดีจะกระทำในศาล Crown Court โดยมีลูกขุนเป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดี ความผิดประเภทนี้โจทก์ต้องเริ่มคดีที่ศาล Magistrate Court ก่อนเพื่อให้ทำการไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อเห็นว่าคดีมีมูลจึงจะส่งมาพิจารณาที่ Crown Court ต่อไป ความผิดนี้ ได้แก่ ความผิดตามคอมมอนลอว์ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

2. ความผิดที่ต้องได้รับการพิจารณาโดยวิธีรวบรัด (Offences triable only summary) คือ ความผิดอาญาที่มีโทษเล็กน้อย เดิมเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งให้ได้รับการพิจารณาโดยวิธีรวบรัด แต่เมื่อรัฐสภาออกพระราชบัญญัติ The Criminal Law Act 1977 แล้ว ได้นำความผิดตามพระราชบัญญัติต่างๆ มารวมไว้ในมาตรา 15 ประกอบกับตารางที่ 1 ท้ายพระราชบัญญัติความผิดในประเภทนี้ต้องพิจารณาในศาล Magistrate Court โดยไม่ต้องมีคำฟ้อง (indictment) หรือ ได้แก่ ความผิดที่มีอัตราโทษต่ำ เช่น ความผิดตามกฎหมายจราจร (Driving Offences) ความผิดประเภทนี้จะพิจารณาโดยรวบรัด (summary) โดยปราศจากลูกขุนในศาล Magistrate Court

3. ความผิดที่อาจได้รับการพิจารณาโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาลหรือโดยวิธีรวบรัด (Offences triable indictment or summary either way) คือ ความผิดที่กำหนดขึ้นใหม่ โดย The Criminal Law Act มาตรา 16 ประกอบกับตาราง 2,3 ท้ายพระราชบัญญัติ ความผิดประเภทนี้ก่อนมีการพิจารณาคดี Magistrate Court จะต้องพิจารณาก่อนว่าวิธีพิจารณาแบบใดจะเหมาะสมที่สุด โดยศาลจะสอบถามโจทก์ก่อนแล้วจึงสอบถามจำเลย หลังจากนั้นศาลจะต้องพิจารณาจากลักษณะของความผิดว่ามีสภาพเป็นความผิดอุกฉกรรจ์หรือไม่ โทษที่จำเลยควรได้รับหากฟังว่าจำเลยกระทำความผิด จะอยู่ในอำนาจศาล Magistrate Court หรือไม่ หรือสภาพแวดล้อมอื่นๆ ว่าคดีควรพิจารณาโดยมีคำฟ้องหรือโดยวิธีรวบรัด ได้แก่ ความผิดที่มีอัตราโทษในระดับกลาง เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์

¹⁰⁸ สุนัย มโนมัยอุดม. (2531). ระบบกฎหมายอังกฤษ. หน้า 177-179.

(theft) ความผิดประเภทนี้เมื่อศาลเห็นสมควรและจำเลยยินยอม จำเลยอาจจะเลือกให้พิจารณาโดยรวบรัดในศาล Magistrate Court หรือจะเลือกให้พิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาและลูกขุนในศาล Crown Court ก็ได้

ระบบศาลของประเทศอังกฤษ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาของประเทศอังกฤษแบ่งตามลำดับชั้น ได้ดังนี้

- 1.) ศาลสภาขุนนาง (House of Lords)
- 2.) ศาลสูงชั้นกลาง ได้แก่
 - (1) ศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญา (Court of Appeals (Criminal Division))
 - (2) ศาล Crown Court
 - (3) ศาล High Court แผนก Queen `s Bench
- 3.) ศาลชั้นต้น ได้แก่ Magistrate Court

การพิจารณาคดีโดยรวบรัด (Offences triable only summary) คือ การพิจารณาคดีที่ศาล Magistrate Court สามารถพิจารณาคดีและพิพากษาได้ หรือเป็นการพิจารณาคดีโดยไม่ต้องมีคำฟ้องและคณะลูกขุน ซึ่งก็คือความผิดประเภท ที่ 2 หรือ 3 ดังกล่าวนั่นเอง

ในส่วนของการกำหนดโทษจำเลยนั้น หากเป็นคดีความผิดไม่ร้ายแรง (Misdemeanor) ที่ได้ยื่นฟ้องต่อศาล Magistrates Court เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ (Plea of guilty) ศาล Magistrate Court มีอำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยได้ทันที และเนื่องจากเป็นคดีอาญาที่มีลักษณะเล็กน้อย เป็นเรื่องไม่รุนแรงและมีบทลงโทษเพียงโทษปรับเล็กน้อย (minor in character and only carry a small fine) สถานิติบัญญัติจึงบัญญัติให้มีวิธีการที่ผู้กระทำความผิดที่ประสงค์จะรับสารภาพ (Pleading guilty by post) ไม่จำเป็นต้องมาที่ศาล และตาม Magistrates Court Act 1957 เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหารับสารภาพได้โดยไม่ต้องมาศาล วิธีการนี้ให้ใช้ได้เฉพาะความผิดที่ต้องได้รับการพิจารณาโดยวิธีรวบรัด (Offences triable only summary) เท่านั้น ซึ่ง Magistrate Court ไม่อาจเลือกพิจารณาโดยมีคำฟ้องได้ และต้องเป็นคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน

เมื่อโจทก์ต้องการใช้วิธีการพิจารณาคดีโดยวิธีรวบรัด (Offences triable only summary) นี้ จะต้องส่งรายละเอียดเกี่ยวกับการฟ้องคดี พยานหลักฐาน จุดประสงค์ของการพิจารณาคดีโดยย่อ และแบบฟอร์มคำยินยอมให้จำเลยกรอกข้อความ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศาลทราบว่าจำเลยมีเจตนาจะไม่มาศาล โดยส่งไปพร้อมหมายเรียก เมื่อจำเลยกรอกข้อความส่งให้เจ้าหน้าที่ศาลแล้ว เจ้าหน้าที่ศาลจะแจ้งแก่โจทก์ว่าจำเลยประสงค์จะรับสารภาพโดยไม่มาศาล ในการพิจารณาคดีศาลจะถือเสมือนว่าจำเลยมารับสารภาพในศาล แต่หากปรากฏว่าในเวลาใดก่อนศาลพิจารณาคดีได้ขอลอนคำร้องดังกล่าวเป็นหนังสือ ศาลก็จะดำเนินกระบวนการพิจารณาไปดังเช่นปกติ ในการพิจารณาคดี โจทก์จะ

ไม่ได้รับอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานอื่นใดบอกเหนือไปจากที่ระบุในเอกสารที่ส่งให้แก่ศาล ศาลจะพิจารณาลงโทษกลับหลังจำเลย แต่หากศาลเห็นว่าควรรับฟังข้อเท็จจริงอื่นจากจำเลย หรือเห็นว่าควรลงโทษจำเลยประการอื่น เช่น เพิกถอนใบอนุญาตขับขีรถยนต์ จะให้โอกาสจำเลยมาศาลต่อไป

อย่างไรก็ตาม ศาลของประเทศอังกฤษจะมีดุลพินิจอย่างกว้างขวางในการลงโทษผู้กระทำความผิด หรือกำหนดโทษผู้กระทำความผิด แต่การลงโทษอยู่ในขอบเขตของลักษณะความผิดและบทกำหนดโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยจะลงโทษไม่เกินไปกว่าที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น แต่ทั้งนี้ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานแห่งคดีจนเป็นที่พอใจ ประกอบกับพิจารณาถึงความรุนแรงและผลกระทบต่อสังคมด้วย ซึ่งหากศาลเห็นว่ากรกระทำนั้น ไม่ก่อให้เกิดความรุนแรงหรือส่งผลกระทบต่อผู้ใดโดยตรง เป็นเพียงการฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม ศาลอาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดรับโทษสถานเบา หรือให้ปฏิบัติตามคำสั่งบริการสังคมก็ได้

การกระทำที่ไม่มีความรุนแรงหรือส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นโดยตรง ศาสตราจารย์เซย์ (Sayre) มีแนวคิดว่า ความผิดซึ่งโดยธรรมชาติมิใช่ความผิดอาญาโดยแท้ และเป็นความผิดเพียงเล็กน้อย หรือเป็นความผิดลหุโทษ ที่การกระทำไม่น่าจะมีความร้ายแรงจนบัญญัติเป็นความผิดอาญา ความผิดประเภทนี้ ศาสตราจารย์เซย์ (Sayre) ได้จัดเป็น 8 ประเภท¹⁰⁹ ดังนี้

1. การจำหน่ายสุราโดยผิดกฎหมาย
2. การจำหน่ายอาหารหรือยาเจือปน
3. การจำหน่ายโดยใช้เครื่องหมายการค้าปลอม
4. การละเมิดกฎหมายการดำเนินงานมีนเมา
5. การก่อกวนรำคาญทางอาญา เช่น การกีดขวางการจราจร
6. การละเมิดกฎจราจร
7. การละเมิดกฎหมายยานยนต์
8. การละเมิดกฎระเบียบของตำรวจที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของชุมชน

ความผิดบางอย่างอาจเป็นความผิดอาญาอย่างเด่นชัด แต่ก็มีปัญหาในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดได้อย่างแน่ชัดว่า ความผิดใดเป็นความผิดอาญาโดยแท้หรือเป็นเพียงการละเมิดกฎระเบียบของสาธารณะหรือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบเท่านั้น แต่อาจนำหลักเกณฑ์ของ ศาสตราจารย์

¹⁰⁹ Sayre. "Public Welfare Offence." (as cited in Rollin M. Perkins a , 1969 : 792)

เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) ที่ได้สรุปลักษณะเฉพาะของความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาที่แท้จริงไว้ 3 ประการ¹¹⁰ คือ

1. เป็นความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาตามคอมมอนลอว์
2. เป็นการกระทำความคิด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลใด
3. เป็นความผิดที่คนในสังคมไม่เห็นว่าเป็นเรื่องที่สมควรดำเนิน

ศาสตราจารย์เกอร์ชวิทซ์ (Gausewitz) มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันกับแนวความคิดของศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) และได้อธิบายเพิ่มเติมหลักการของศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) ให้มีความชัดเจนมากขึ้น ดังนี้¹¹¹

1. ถ้าการกระทำความคิดนั้นเป็นความผิดตามระบบคอมมอนลอว์ ความผิดนั้นเป็นความผิดอาญา ยกเว้นในกรณีที่เป็นความผิดประเภทก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณะ ซึ่งตามระบบคอมมอนลอว์ ถือว่าเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาเพียงรูปแบบในการดำเนินคดีเท่านั้น แต่โดยเนื้อหาสาระเป็นความผิดทางแพ่ง (Civil offence)
2. ถ้าการกระทำความคิดที่มีลักษณะที่ชี้ชัดว่าเป็นการก่อให้เกิดอันตราย การกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา
3. ถ้าการกระทำความคิดนั้น วิทยุชนเห็นว่าเป็นสิ่งที่เลวทราม ดำเนินได้ หรือสมควรลงโทษ การกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา

การแบ่งแยกประเภทความผิดว่าความผิดใดเป็นความผิดที่ต้องได้รับการพิจารณาโดยวิธียื่นคำฟ้องต่อศาล (Offences triable only indictment) หรือเป็นความผิดที่ต้องได้รับการพิจารณาโดยวิธีรวบรัด (Offences triable only summary) หรือวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีของประเทศอังกฤษ จะเห็นได้ว่า ความผิดอาญาที่มีโทษเล็กน้อย หรือความผิดที่ไม่ร้ายแรง จัดอยู่ในความผิดที่ต้องได้รับการพิจารณาโดยวิธีรวบรัด (Offences triable only summary) หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดพิจารณาจากความรุนแรงของการกระทำความคิด จากหลักการของศาสตราจารย์เพอร์กินส์ (Rollin M. Perkins) และหลักการของศาสตราจารย์เกอร์ชวิทซ์ (Gausewitz) ดังกล่าวนี้ สามารถนำมาใช้แยกแยะความผิดอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดโดยแท้ ออกจากความผิดอาญาได้ และความผิดดังกล่าวนี้พิจารณาโดยวิธีรวบรัด และพิจารณาในศาล Magistrate Court โดยไม่ต้องมีคำฟ้อง (indictment) ได้แก่ ความผิดที่มีอัตราโทษต่ำ เช่น ความผิด

¹¹⁰ Rollin M. Perkins b Op.cit. p.843.

¹¹¹ Rollin M. Perkins a Op.cit. p.791.

ตามกฎหมายจราจร (Driving Offences) การก่อความรำคาญทางอาญา เช่น การกีดขวางทางสาธารณะ

3.2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ต้นแบบประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งประเภทความผิดอาญาออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies)
2. ความผิดประเภทไม่ร้ายแรงหรือความผิดลหุโทษ (Misdemeanors)
3. ความผิดเล็กน้อย (Petty Misdemeanors)

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังกำหนดให้มีความผิดอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า ความผิดที่ละเมิดต่อกฎระเบียบ (Violations)

ความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) เป็นความผิดที่มีโทษรุนแรงจนถึงโทษปานกลาง ซึ่งแต่เดิมภายใต้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ ความผิดประเภทร้ายแรงเป็นความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ยกเว้น การกระทำความผิดที่เป็นการประทุษร้ายโดยเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือหากเป็นความผิดประเภทเล็กน้อยให้ลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการโบยหรือเชียนตี¹¹² ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงบทลงโทษในหลายยุคหลายสมัย และมีการเพิ่มบทลงโทษโดยเพิ่มการลงโทษปรับ

ความผิดประเภทลหุโทษ (Misdemeanors) ได้แก่ ความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายหรือกฎหมายลายลักษณ์อักษรอื่น และนอกจากนี้ความผิดอาญาใดซึ่งกฎหมายที่บัญญัติให้เป็นความผิดมิได้กำหนดประเภทของความผิดไว้ ไม่ว่าจะโดยกฎหมายนั้น หรือโดยคำพิพากษา ก็ให้ถือว่าความผิดนั้น เป็นความผิดประเภทลหุโทษ

สำหรับกฎหมายของมลรัฐต่างๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีหลายรัฐได้กำหนดให้ ความผิดซึ่งโดยลักษณะมีความรุนแรงน้อยกว่าความผิดประเภทลหุโทษ (Misdemeanors) เป็นความผิดอีกประเภทหนึ่ง นอกเหนือไปจากที่จำแนกความผิดอาญาออกเป็นความผิดประเภทร้ายแรง (Felonies) และ ความผิดประเภทลหุโทษ (Misdemeanors) โดยใช้ชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น ความผิดที่ละเมิดต่อกฎระเบียบ (Violations), ความผิดที่ Magistrates Court มีอำนาจพิจารณาคดีโดยรวบรัด (Summary) หรือกฎระเบียบที่ใช้ควบคุมความประพฤติของคนในสังคม (Police Regulations) หรือ การละเมิดระเบียบสาธารณะ (Public Torts) เป็นต้น ความผิดเล็กน้อยเหล่านี้ มีศาลในหลายมลรัฐ

¹¹² Rollin M. Perkin and Ronald N. Boyce. Op.cit. p.14.

ถือว่าการกระทำความผิดเหล่านี้ไม่ใช่ความผิดอาญา เช่น ศาลของรัฐโคโลราโด หลุยส์เซียนา มิสซูรี เนบราสก้า โอไฮโอ และวิสคอนซิน แต่ก็มี 2-3 ศาลที่ถือว่าความผิดเหล่านี้เป็นความผิดอาญา เช่น ศาลของรัฐไอโอวา มินนิโซตา โอคลาโฮมา และยูทาห์ เป็นต้น

สำหรับความผิดประเภทละเมิดต่อกฎระเบียบ (Violations) นั้น ความผิดที่เป็นความผิดประเภทละเมิดต่อกฎระเบียบจะถูกกำหนดขึ้น โดยต้นแบบประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายลายลักษณ์อักษรอื่นของประเทศสหรัฐอเมริกาให้การกระทำนั้นเป็นความผิดเล็กน้อยหรือเป็นความผิดที่มีระวางโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษปรับและริบทรัพย์สิน (forfeiture) หรือโทษทางแพ่งอื่นๆ หรือเป็นความผิดที่กฎหมายลายลักษณ์อักษรอื่นได้กำหนดว่าความผิดนั้นไม่ใช่ความผิดอาญา

ต้นแบบประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่า ความผิดละเมิดต่อกฎระเบียบ (Violations) นี้ไม่ใช่ความผิดอาญา และการถูกตัดสินว่าได้กระทำความผิดที่เป็นความผิดละเมิดต่อกฎระเบียบไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องสูญเสียสิทธิประโยชน์ในทางกฎหมายหรือความสามารถใดๆ ดังเช่นผู้ที่ต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดอาญา

เหตุที่มีการกำหนดให้มีความผิดละเมิดต่อกฎระเบียบ (Violations) เนื่องจากมีแนวความคิดที่ว่า คำว่า “ความผิดอาญา” (crimes) มีนัยซึ่งแสดงออกถึงการดำเนินของสังคมต่อการกระทำนั้น สภาพบังคับต่างๆ ทางอาญา ควรใช้เฉพาะกับการกระทำที่มีข้อตำหนิในทางศีลธรรม แต่ในขณะเดียวกันการกระทำความผิดที่ไม่รุนแรงถึงขนาดที่สมควรจะถูกระงับจากคนในสังคมว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาหรือความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ก็จำเป็นต้องมีไว้ แต่จัดให้อยู่ในลักษณะที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบความเรียบร้อยสงบสุขแก่สังคม และสภาพบังคับที่นำมาใช้กับการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ คือโทษปรับ โทษริบทรัพย์สิน หรือโทษทางแพ่งอื่นๆ เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต, การกำหนดค่าปรับ ริบทรัพย์สิน และเชื่อว่าด้วยวิธีการเช่นนี้จะสามารถตอบสนองความต้องการด้านการบังคับใช้กฎหมายได้ โดยไม่ทำให้หมกมุ่นหรือความเข้าใจในคำว่า “ความผิดอาญา” เบาบาง หรือเจือจางลงไป หรือทำให้เกิดการนำเอาโทษจำคุกมาใช้ในทางที่ผิด และไม่ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา

บทที่ 4

บทวิเคราะห์

ในบทนี้จะวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบัญญัติความผิดอาญา หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบัญญัติความผิดลหุโทษ ความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา ความผิดลหุโทษที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม และวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดจากการบัญญัติให้ความผิดลหุโทษที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้เป็นความผิดอาญา

4.1 การวิเคราะห์หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบัญญัติความผิดอาญา

ด้วยเหตุที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองโดยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นเวลานาน ทำให้รูปแบบกฎหมายที่ปรากฏมักมีการบัญญัติความรับผิดชอบของบุคคลที่ฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ๆ ไว้เป็นโทษทางอาญา ด้วยสาเหตุหลักอย่างหนึ่งคือ กฎหมายในสมัยนั้นเป็นพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ หากมีบุคคลใดไม่ปฏิบัติตาม ย่อมต้องได้รับโทษทางอาญา เพื่อให้ประชาชนเกิดความยำเกรงต่อพระมหากษัตริย์และกฎหมาย จำต้องบัญญัติให้การกระทำต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นความผิด ความไม่ถูกต้องตามครรลองครองธรรมให้เป็นความผิดอาญาและต้องได้รับโทษทางอาญา ทั้งนี้ ในการบัญญัติความผิดต่างๆ ได้รวมถึงความผิดเล็กน้อยดังเช่นความผิดลหุโทษไว้ให้เป็นความผิดอาญาด้วย ต่อมา แม้ระบอบการปกครองของไทยจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ลักษณะของกฎหมายที่บัญญัติขึ้นในรูปแบบดังกล่าวก็ยังคงปรากฏต่อเนื่องมาโดยตลอด ส่งผลให้ประเทศไทยมีความผิดอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ รวมอยู่ในกฎหมายอาญาด้วย

เมื่อพิจารณาความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ของกฎหมายอาญาของไทย จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยได้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย คือหลักศิลาจารึก และปรากฏต่อมาในกฎหมายลักษณะโจรในสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ก่อนมีการจัดทำเป็นประมวลกฎหมายอาญา ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยประกาศใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2451 ซึ่งประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทย คือ ประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127

การร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอาญาของไทยแต่เดิม ซึ่งสรุปหลักกฎหมายที่นำมาร่างได้ ดังนี้

1. การกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับความผิดทางอาญา (Criminal Responsibility)

ก่อนหน้ามีการจัดทำประมวลกฎหมายอาญานี้ กฎหมายอาญาของไทยไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปอย่างชัดเจน เช่น การกระทำใดเป็นการกระทำโดยเจตนา การกระทำใดเป็นประมาท การพยายามกระทำความผิด และเหตุยกเว้นโทษ เป็นต้น

2. การแบ่งประเภทความผิด (Classification of offences)

ประมวลกฎหมายลักษณะอาญาที่ร่างขึ้นใหม่ ได้ยกเลิกการแบ่งความผิดตามความหนักเบาของโทษ ดังที่เคยถือตามประเทศฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น เพราะผู้ร่างเห็นถึงความไม่ชัดเจนและบกพร่องของการแบ่งตามลักษณะความหนักเบาของโทษในประเทศไทย เนื่องจากการแบ่งตามความหนักเบาของโทษดังเช่นประเทศอื่น ๆ นั้น เป็นเพื่อความชัดเจนในเรื่องของอำนาจศาล แต่ในประเทศไทยยังไม่มี การแบ่งอำนาจศาลที่ชัดเจนเช่นนั้น แต่ก็ได้มีการแบ่งบทบัญญัติเป็น 2 ภาค คือ ภาคทั่วไป และภาคความผิด ความผิดลหุโทษเป็นส่วนหนึ่งที่บัญญัติไว้ในภาคที่ 2 หรือภาคความผิดนี้

นับตั้งแต่มีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ขึ้นเป็นประมวลกฎหมายในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความผิดลหุโทษหรือความผิดประเภทที่เป็นความผิดเล็กน้อยและไม่สมควรได้รับโทษ ได้ถูกรวบรวมเข้ามาไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะอาญานี้ด้วย แต่ด้วยเหตุที่นักกฎหมายมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 นี้ มีความสมบูรณ์มากจึงทำให้นำมาเป็นแม่บทและใช้มาตลอด แม้จะมีการแก้ไขบ้าง แต่ก็ยังคงสาระสำคัญเดิมไว้ และเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา เมื่อปี พ.ศ. 2500 ความผิดลหุโทษนั้น ได้ถูกบัญญัติต่อเนื่องมาในประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบันนี้ด้วย

กฎหมายอาญาจะต้องมีลักษณะที่เป็นมาตรการบังคับทางสังคมที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำที่ผิดที่สังคมโดยรวมเห็นว่า มีความร้ายแรง และการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมอย่างรุนแรง กฎหมายอาญาจึงเป็นกฎหมายที่เกี่ยวเนื่องกับโทษ เป็นกฎหมายที่กระทบต่อ ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินของบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปเกรงกลัว ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นมาตรการควบคุมสังคมให้อยู่ในขอบเขต มีความสงบเรียบร้อย และกฎหมายอาญายังถือเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด ด้วยเหตุนี้ที่ทำให้หลายๆ ประเทศพยายามจำกัดขอบเขตการใช้กฎหมายอาญาเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้น จากการศึกษาถึงลักษณะของความผิดอาญา และทฤษฎีต่างๆ จึงได้ข้อสมมติฐานเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา โดยการบัญญัติเป็นกฎหมายอาญาต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของการกระทำมีความรุนแรง
2. ผู้กระทำความผิดโดยมีจิตใจชั่วร้าย

3. เป็นการกระทำที่เป็นอันตราย

การกระทำนั้นส่งผลให้เกิดอันตรายโดยตรงหรือโดยความใกล้ชิดของการกระทำนั้นหรือไม่ หากการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อที่เป็นอันตรายทั้งทางตรงหรือทางอ้อมแล้ว การกระทำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ การกระทำส่งผลกระทบต่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือสังคมอย่างรุนแรง

4. เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรม (Criminality) มีข้อตำหนิในทางศีลธรรมอย่างร้ายแรง

ด้วยเหตุที่ว่าความเป็นอาชญากรรมนั้นจะต้องมีเหตุอันควรตำหนิได้ในด้านศีลธรรมจากคนในสังคมอย่างร้ายแรง ดังนั้น ข้อตำหนิทางศีลธรรมจึงเป็นพื้นฐานในการแยกความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ออกจากความผิดประเภทอื่น ๆ

5. คนในสังคมมีปฏิกิริยาตอบสนองหรือหวาดกลัวต่อการกระทำผิดอย่างรุนแรง

6. คุณธรรมทางกฎหมายเป็นเรื่องส่วนตัวบุคคล ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์รัฐ

หากเป็นความผิดที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้เสียหาย (Public Order) ถือว่า บทบัญญัตินั้น ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้

7. จะต้องเป็นความผิดที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นมาบังคับได้

มาตรการทางอาญาเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด จึงไม่ควรนำมาใช้ในหลายๆ กรณี ความผิดที่สมควรใช้มาตรการทางอาญาได้จะต้องเป็นที่ยอมรับว่า ไม่มีมาตรการอื่นใด ที่สามารถนำมาใช้บังคับกับการกระทำผิดนั้นอย่างมีประสิทธิภาพได้

4.2 การวิเคราะห์ความผิดลหุโทษที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะของความผิดอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาได้ให้ความหมายของความผิดลหุโทษโดยใช้อัตราโทษเป็นเกณฑ์กำหนด คือความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งจากความหมายของความผิดลหุโทษจะเห็นได้ว่า ความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่มีโทษไม่รุนแรง เนื่องจากเป็นความผิดที่เป็นการละเมิดกฎหมายเล็กๆ น้อยๆ ลักษณะความผิดเป็นเรื่องที่มีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่างคนในสังคมด้วยกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นความผิดที่บัญญัติขึ้นมาให้เป็นความผิดหรือความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) ไม่ใช่ความผิดที่มีโดยธรรมชาติหรือความผิดในตัวเอง (mala in se) ผู้กระทำความผิดจึงไม่ใช่อาชญากรแต่เป็นเพียงผู้ละเมิดข้อตกลงในการอยู่รวมกันเท่านั้น

ในทางทฤษฎีถือว่าการกระทำความคิดหูโงงไม่ได้เกิดจากการกระทำด้วยจิตใจอันชั่วร้าย และโดยทั่วไปแล้ว ผลของการกระทำไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยตรง แต่เหตุที่จำเป็นต้องบัญญัติให้เป็นความผิด เนื่องจากการกระทำเป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงของคนในสังคมหรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามบทบัญญัติของกฎหมาย และมีบทลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมอีก แต่มาตรการที่นำมาใช้ลงโทษไม่จำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษทางอาญา เนื่องจากกฎหมายอาญามีโทษที่รุนแรง ซึ่งโทษทางอาญาอาจบังคับกับชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินของบุคคล จึงถือว่า มาตรการลงโทษทางอาญาเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด ควรนำมาใช้กับความผิดที่มีลักษณะที่ก่ออันตรายต่อบุคคลหรือสังคมอย่างรุนแรง สำหรับความคิดหูโงงที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อยและเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อกฎระเบียบสังคม มาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษสมควรเป็นโทษสถานเบา เช่น โทษปรับ โทษบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

หากพิจารณาในแง่คุณธรรมทางกฎหมาย จะเห็นได้ว่า คุณธรรมทางกฎหมายของความคิดหูโงงตามประมวลกฎหมายอาญาส่วนใหญ่ประสงค์คุ้มครองการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นปกติสุข จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์ของรัฐ รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหายเนื่องจากไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของบุคคลในสังคม จะเห็นได้จากความคิดหูโงงเป็นความผิดที่ไม่อาจขอมความได้

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบัญญัติกฎหมายอาญามาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติความคิดหูโงงในประมวลกฎหมายอาญาของไทย จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติความคิดหูโงงบางฐานความผิดไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เนื่องจากมีความไม่สอดคล้องกันในหลายประการ ดังนี้

1. ลักษณะของการกระทำ

ลักษณะของการกระทำความผิดหูโงงไม่มีความรุนแรง การกระทำความผิดเป็นเพียงการละเมิดกฎหมายเล็กๆ น้อยๆ กฎหมายอาญากำหนดโทษสำหรับความคิดหูโงงไว้เพียงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งถือว่าผู้บัญญัติกฎหมายมีเจตนาให้ผู้กระทำความผิดหูโงงต้องรับโทษสถานเบา เพราะคำนึงถึงความไม่ร้ายแรงของการกระทำความผิด¹¹³ เหตุที่ต้องบัญญัติความคิดหูโงงให้เป็นความผิดอาญาก็เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้นอีกในอนาคต

2. ผู้กระทำไม่มีจิตใจชั่วร้าย

¹¹³ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และตอน 3, หน้า 2814.

การที่จะลงโทษบุคคลทางอาญานั้น จะต้องคำนึงถึงสภาวะจิตใจของผู้กระทำความผิดที่สมควรลงโทษด้วย การกระทำความผิดหลุโทษเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย ผู้กระทำไม่มีจิตใจชั่วร้าย ส่วนในเรื่องเจตนาในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในของความผิดอาญาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 104 ได้วางหลักไว้ว่า ความผิดหลุโทษแม้ผู้กระทำความผิดจะกระทำโดยเจตนาหรือกระทำโดยไม่เจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่บทบัญญัติอื่นว่าด้วยความผิดนั้นจะระบุเป็นอื่น ซึ่งบทบัญญัติความผิดหลุโทษบางมาตราเป็นการกระทำที่ผู้กระทำไม่ต้องมีเจตนาถือเป็นการผิด ซึ่งความผิดที่ไม่ต้องการเจตนาดังกล่าวนี้ ไม่สมควรบัญญัติให้เป็นความผิดอาญานอกจากนี้ บทบัญญัติความผิดหลุโทษส่วนใหญ่มีเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย กล่าวคือให้ความสำคัญต่อผลของการกระทำมากกว่าเจตนาในการกระทำ ถือว่า บทบัญญัตินั้น ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแท้

3. การกระทำไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอันตราย

ผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมอย่างร้ายแรง ในทางทฤษฎีเห็นว่า การกระทำความผิดหลุโทษไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลโดยตรง แต่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบข้อห้ามในการอยู่ร่วมกันในสังคม ต่างจากความผิดอาญาทั่วไปที่ผลร้ายหรือความเสียหายเกิดกับบุคคลโดยตรง และผลที่เกิดจากการกระทำนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่รุนแรง ส่วนข้อยกเว้นที่ร้ายแรงที่เกิดจากการกระทำความผิดหลุโทษส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและไม่ร้ายแรง

4. ไม่มีลักษณะความเป็นอาชญากรรม ไม่มีข้อตำหนิตามศีลธรรมอย่างรุนแรง

การกระทำในบทบัญญัติความผิดหลุโทษเป็นการกระทำที่มีข้อควรตำหนิตามศีลธรรมอยู่บ้างแต่ไม่รุนแรง ต่างจากความผิดอาญาทั่วไป

5. ปฏิบัติการตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนในสังคม

บทบัญญัติความผิดหลุโทษส่วนใหญ่แล้ว หากมีการกระทำความผิดหลุโทษเกิดขึ้น ปฏิบัติการตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนในสังคมต่อการกระทำนั้นไม่รุนแรง

6. คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดหลุโทษมุ่งคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้เสียหาย (Public Order) เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของรัฐ โดยแท้ ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของบุคคลหนึ่งบุคคลใดอย่างความผิดอาญาทั่วไป

7. มาตรการที่นำมาใช้กับการกระทำความผิด

มาตรการลงโทษทางอาญาเป็นมาตรการลงโทษที่รุนแรง ควรเป็นมาตรการที่ใช้กับการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมและก่อความเสียหายที่เป็นอันตรายแก่บุคคลหรือสังคมอย่างรุนแรง จะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดหลุโทษเป็นเพียงละเมิดกฎระเบียบของสังคม เป็น

ความคิดเล็กๆ น้อยๆ มาตรการที่เหมาะสมกับการกระทำความคิดหู โทษ เช่น การปรับทางปกครอง การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

4.3 แนวทางของต่างประเทศที่ควรนำมาใช้กับกฎหมายไทย

4.3.1 ประเทศฝรั่งเศส

จากการศึกษาการแบ่งแยกประเภทความคิด การแบ่งแยกประเภทโทษ การลำดับชั้นโทษ ในประมวลกฎหมายฝรั่งเศสมีความเป็นระบบและชัดเจน สามารถสื่อสารถึงความหนักเบาของความคิดแต่ละประเภท และแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของบทบังคับโทษกับลักษณะของการกระทำความคิดและพฤติกรรมของผู้กระทำความคิดซึ่งเป็นหลักการลงโทษอาญาในระบบกฎหมายฝรั่งเศสได้เป็นอย่างดี¹¹⁴

1. แนวความคิดในการแบ่งแยกประเภทความคิดที่พิจารณาจากความหนักเบาของโทษ เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ทำให้ศึกษาเข้าใจถึงแนวคิดในการแบ่งแยกความรุนแรงของการกระทำความคิด ขนาดความร้ายแรงของผลกระทบที่เกิดจากการกระทำความคิดต่อสังคม ทั้งนี้ดูได้จากอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความคิดแต่ละฐาน ทำให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการกำหนดประเภทของโทษให้มีความหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการกระทำความคิดและสอดคล้องกับทฤษฎีในการลงโทษตามหลักอาชญาวิทยา

2. แนวคิดในเรื่องการยกเลิกโทษจำคุกสำหรับความคิดหูโทษของฝรั่งเศส เพื่อให้บรรลุดัตถุประสงค์ของการลงโทษโดยแยกประเภทของผู้กระทำความคิดออกเป็นผู้กระทำความคิดที่เป็นผู้ร้าย โดยสันดานกับผู้กระทำความคิดครั้งแรกที่สมควรได้รับการฟื้นฟูแก้ไข ผู้กระทำความคิดเล็กน้อย ฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศฝรั่งเศสจึงกำหนดความหลากหลายของประเภทโทษ และเห็นว่า ความคิดหูโทษนั้น เป็นการกระทำความคิดเล็กน้อย ผู้กระทำความคิดสมควรได้รับโทษสถานเบา และไม่นำไปสู่การดำเนินทางศีลธรรม จึงมีรัฐบัญญัติออกมายกเลิกโทษจำคุกสำหรับความคิดหูโทษ และมีเพียงโทษปรับและโทษจำกัคติขีบางประการเท่านั้น

4.3.2 ประเทศเยอรมนี

กฎหมายอาญาของประเทศเยอรมนีนับว่าเป็นกฎหมายที่มีชื่อเสียงและได้มีหลายๆ ประเทศยอมรับนำมาเป็นแม่แบบในการจัดทำประมวลกฎหมาย ในสมัยกฎหมายโรมัน-เยอรมานิก ได้มีวิวัฒนาการนำโทษปรับมาใช้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยให้โทษปรับใช้ลงแก่ผู้กระทำ

¹¹⁴ คณะวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เล่มเดิม. หน้า 277.

ความผิดเล็กน้อยหรือความผิดลหุโทษ (petty offences หรือ *Ubertretungen*) เนื่องจากเห็นว่า การกระทำผิดเล็กน้อยไม่ควรต้องรับโทษที่มีความรุนแรงเกินไป เป็นการเล็งเห็นความไม่เหมาะสมของการลงโทษสถานหนักแก่ผู้ที่กระทำความผิดสถานเบาหรือความผิดที่มีโทษปานกลาง และเห็นว่าความผิดที่กระทบกระเทือนความสงบเรียบร้อยของสังคมควรจะมีการกำหนดโทษที่เหมาะสมกว่าแต่ก่อน และได้กำหนดโทษสำหรับความผิดประเภทต่างๆ ขึ้นใหม่

1. แนวความคิดในการแบ่งแยกประเภทความผิดที่พิจารณาจากความหนักเบาของโทษ เป็น 3 กลุ่มใหญ่เช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส ทำให้ศึกษาเข้าใจถึงแนวคิดในการแบ่งแยกความรุนแรงของการกระทำความผิด ขนาดความร้ายแรงของผลกระทบที่เกิดจากการกระทำความผิดต่อสังคม ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการกระทำความผิดและพัฒนากระบวนการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษ

2. แนวความคิดในการยกเลิกความผิดลหุโทษออกจากประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมนี เดิมความผิดลหุโทษ (*Ubertretungen*) ถือเป็นความผิดอาญาประเภทหนึ่ง เนื่องจากเห็นว่ากฎหมายอาญามีมาตรการการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิด และเป็นการกระทำความผิดเป็นการกระทำที่อาจดำเนินได้โดยคนในสังคมอีกเหตุผลหนึ่ง แต่ต่อมาเห็นว่า ความผิดลหุโทษมีลักษณะเป็นความผิดเล็กน้อย ไม่สมควรเป็นความผิดอาญา สถานิติบัญญัติของประเทศเยอรมนีจึงได้มีแนวคิดในการปลดเปลื้องความผิดอาญาที่ไม่ลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ โดยใช้วิธีการยกเลิกความผิดที่มีลักษณะเป็นการละเมิดกฎหมายเล็ก ๆ น้อย ๆ (petty offences) หรือความผิดลหุโทษ (*Ubertretungen*) ที่ไม่เป็นประโยชน์เสียทั้งหมด และใช้วิธียกเลิกความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ออกจากกฎหมายอาญา โดยปรับเปลี่ยนให้เป็นความผิดในทางปกครอง (administrative infraction) หรือ เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ (*Ordnungswidrigkeit*) แทน¹¹⁵ และกำหนดบทลงโทษสำหรับความผิดประเภทนี้มีเพียงโทษทางปกครอง (die Geldbusse) ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการบังคับหลักของกฎหมายว่าด้วยการ ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม¹¹⁶ ผู้กระทำความผิดจะต้องมีหน้าที่ชำระเงินโทษปรับ และโทษปรับทางปกครองสามารถบังคับคดีได้ด้วยตัวเอง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับแล้วไม่ชำระ จะมีมาตรการบังคับให้ชำระค่าปรับ เช่นเดียวกับความผิดอาญา (die Vollstreckungsbehoerde) โดยเจ้าพนักงานคดีสามารถทำการ

¹¹⁵ Michael Tonry and Richard S. Frase. (2001) *Sentencing and Sanctions in Western Countries*. p.192.

¹¹⁶ เรียกอีกอย่างว่า “กฎหมายว่าด้วยการละเมิดต่อกฎระเบียบของสังคม” รายละเอียดโปรดดู คณะวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2549, มิถุนายน). ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานการวิจัย). หน้า 207.

จับกุมตัวได้ ดังที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 96 แห่งกฎหมายว่าด้วยการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของ
 สังกม (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten หรือ OWiG) ของประเทศเยอรมนี

4.4 ความผิดลหุโทษที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของความผิดลหุโทษกับหลักเกณฑ์ในการบัญญัติ
 กฎหมายอาญา และแนวคิดเกี่ยวกับความผิดลหุโทษของต่างประเทศ ความผิดลหุโทษโดยส่วน
 ใหญ่แล้วไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของ
 สังกม แต่เนื่องจากความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญามีทั้งหมด 32 มาตรา เพื่อสะดวกต่อ
 การวิเคราะห์ความผิดลหุโทษในบทบัญญัติมาตราต่างๆ ในส่วนต่อไปนี้จะขอแบ่งแยกลักษณะ
 ความผิดลหุโทษตามพฤติกรรมการกระทำและคุณธรรมทางกฎหมาย เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.4.1 ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและสาธารณะ

4.4.2 ความผิดเกี่ยวกับศีลธรรมอันดี

4.4.3 ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง และทรัพย์สิน

4.4.1 ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และสาธารณะ

ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และสาธารณะ ในส่วนที่เป็นความผิดลหุโทษและ
 บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย แบ่งออกเป็น 16 มาตรา มีลักษณะเป็นการก่อความ
 เดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน มีทั้งหมด 12 มาตรา ได้แก่ มาตรา 370, 372, 375, 376, 378, 380,
 384,385, 386, 387, 389 และ 396

“มาตรา 370 ผู้ใดส่งเสียง ทำให้เกิดเสียงหรือกระทำความอื้ออึง โดยไม่มีเหตุอันสมควร
 จนทำให้ประชาชนตกใจหรือเดือดร้อน”

“มาตรา 372 ผู้ใดทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน หรือ
 กระทำโดยประการอื่นใดให้เสียความสงบเรียบร้อยในทางสาธารณะ”

“มาตรา 375 ผู้ใดทำให้รางระบายน้ำ ร่องน้ำหรือท่อระบายของโสโครก อันเป็นสิ่ง
 สาธารณะเกิดขัดข้องหรือไม่สะดวก”

“มาตรา 376 ผู้ใดยิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิดโดยใช่เหตุ ในเมือง หมู่บ้านหรือที่ชุมนุมชน”

“มาตรา 378 ผู้ใดเสพสุราหรือของเมาอย่างอื่น จนเป็นเหตุให้ตนเมา ประพฤติวุ่นวาย
 หรือครองสติไม่ได้ขณะอยู่ในถนน”

“มาตรา 380 ผู้ใดทำให้เกิดปฏิภูมิก่อกำน้ำในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำอันมิไว้สำหรับประชาชน
 ใช้สอย”

“มาตรา 384 ผู้ใดแกล้งบอกเล่าความเท็จให้เลื่องลือจนเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ”

“มาตรา 385 ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมายกีดขวางทางสาธารณะ จนอาจเป็นอุปสรรคต่อความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจร”

“มาตรา 386 ผู้ใดขุดหลุมหรือราง หรือปลูกปักหรือวางสิ่งของเกะกะไว้ในทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย หรือทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ละเลยไม่แสดงสัญญาณตามสมควร เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ”

“มาตรา 387 ผู้ใดแขวน ติดตั้งหรือวางสิ่งใดไว้โดยประการที่น่าจะตกหรือพังลง ซึ่งจะ เป็นเหตุอันตราย เปราะเปื้อนหรือเคี้ยวคร่อนแก่ผู้สัญจรในทางสาธารณะ”

“มาตรา 389 ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ของแข็งตกลง ณ ที่ใด ๆ โดยประการที่ น่าจะเป็นอันตรายหรือเคี้ยวคร่อนรำคาญแก่บุคคลหรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์”

“มาตรา 396 ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ซึ่งอาจเน่าเหม็น ในหรือริมทางสาธารณะ”

บทบัญญัติทั้ง 12 มาตรา นี้ เป็นความผิดต่อการอยู่ร่วมกัน ที่เป็นการก่อความเคี้ยวคร่อน รำคาญแก่ประชาชน คุณธรรมทางกฎหมายจึงคุ้มครอง “ความเคี้ยวคร่อนรำคาญของประชาชน”¹¹⁷

ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และสาธารณะ ในส่วนที่มีลักษณะเป็นการกระทำ ต่อเจ้าพนักงานของรัฐหรืออำนาจรัฐ มีทั้งหมด 4 มาตรา ได้แก่ มาตรา 367, 368, 369 และ 383

ความผิดฐานไม่ยอมบอกชื่อ ที่อยู่ หรือแกล้งบอกเท็จ ตามมาตรา 367

ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 368

ความผิดฐานทำให้ประกาศโฆษณาของทางราชการเสียหาย ตามมาตรา 369

ความผิดฐานไม่ช่วยระงับเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอื่น ตามมาตรา 383

4.4.2 ความผิดเกี่ยวกับศีลธรรมอันดี

ความผิดเกี่ยวกับศีลธรรมอันดี เป็นความผิดต่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งโดยพื้นฐานของมนุษย์ จะต้องช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเมื่อตกอยู่ในอันตราย มีความเมตตาต่อสัตว์ และต้องไม่ทำสิ่ง ที่น่าอับอายให้ผู้อื่นพบเห็น

ในส่วนที่เป็นความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญา มีทั้งหมด 4 มาตรา ได้แก่ มาตรา 374, 381, 382 และ 388

“มาตรา 374 ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิต ซึ่งคนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัว อันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น”

¹¹⁷ คณิต ณ นคร ก (2545). เล่มเดิม. หน้า 505-526.

ความผิดฐานไม่ช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิต ตามมาตรา 374 คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานนี้คือ “ความปลอดภัยของสาธารณะ”¹¹⁸ เป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำต่อสาธารณะ

“มาตรา 381 ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือนำสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนา”

“มาตรา 382 ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชราหรืออ่อนอายุ”

คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรา 381 และ 382 คือ “ความมีเมตตาต่อสัตว์”¹¹⁹

“มาตรา 388 ผู้ใดกระทำการอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัลโดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท”

คุณธรรมของกฎหมายมาตรา 388 คือ “ความเคียดรื้อนรำคาญของสาธารณะ”

4.4.3 ความผิดที่กระทำต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง และทรัพย์สิน

ความผิดลหุโทษเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง และทรัพย์สิน ได้แก่ ความผิดตาม มาตรา 371, 373, 377, 379, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 397 และ 398

4.4.3.1 ความผิดต่อความปลอดภัยของร่างกาย มีทั้งหมด 5 มาตรา ได้แก่ มาตรา 390 มาตรา 391 มาตรา 392 มาตรา 397 และมาตรา 398

มาตรา 390 ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ
 มาตรา 391 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้าย มาตรา 392 ความผิดฐานขู่เชิญผู้อื่นให้กลัวหรือตกใจ
 มาตรา 397 ความผิดฐานรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น และเป็นความผิดฐานทำให้ผู้อื่นอับอายหรือเคียดรื้อน และมาตรา 398 ความผิดฐานกระทำอันเป็นการทารุณเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา

มาตรา 397 ความผิดฐานรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น และเป็นความผิดฐานทำให้ผู้อื่นอับอายหรือเคียดรื้อน คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้ไม่ใช่ ความปลอดภัยต่อร่างกายโดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับร่างกาย นั่นคือ “ความไม่สะดวกใจ”¹²⁰ ของบุคคล

“มาตรา 398 ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ซึ่งต้องพึ่งผู้นั้นในการดำรงชีพหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

¹¹⁸ คณิต ฒ นคร ก (2545). เล่มเดิม. หน้า 375.

¹¹⁹ แหล่งเดิม. หน้า 376-378.

¹²⁰ แหล่งเดิม. หน้า 92.

คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้คือ “ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ที่อาจถึงขั้นเป็นความปลอดภัยของร่างกาย”¹²¹ กฎหมายอาญาบัญญัติคุ้มครองภัยอันตรายต่อความปลอดภัยของร่างกาย เนื่องจากเป็นความคิดที่เป็นการทำอันตรายต่อมนุษย์ และคุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครองร่างกายของมนุษย์ ไม่ว่าจะกระทำโดยเจตนาหรือประมาทก็ตาม

4.4.3.2 ความคิดที่เป็นการก่ออันตรายต่อชีวิตและร่างกาย มีทั้งหมด 4 มาตรา ได้แก่ มาตรา 371 มาตรา 373 มาตรา 377 และมาตรา 379 ซึ่งความผิดต่างๆ ในลักษณะนี้เกี่ยวข้องกับภัยอันตรายอันจะเกิดกับปัจเจกบุคคลได้

มาตรา 371 ความผิดฐานพกอาวุธไปในเมืองหรือในชุมชน มาตรา 373 ความผิดฐานปล่อยให้ผู้คลวิกลจริตออกเที่ยวไปลำพัง มาตรา 377 ความผิดฐานไม่ควบคุมสัตว์หรือสัตว์ร้าย มาตรา 379 ความผิดฐานชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้

“มาตรา 373 ผู้ใดควบคุมดูแลบุคคลวิกลจริต ปล่อยปละละเลยให้ผู้คลวิกลจริตนั้นออกเที่ยวไปโดยลำพัง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท”

คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้คือ “ภัยอันตรายอันอาจเกิดจากผู้วิกลจริต”¹²² ซึ่งอาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้วิกลจริตนั่นเอง หรือภัยอันตรายที่ผู้วิกลจริตกระทำต่อบุคคลอื่น

“มาตรา 377 ผู้ใดควบคุมสัตว์หรือสัตว์ร้าย ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเที่ยวไปโดยลำพัง ในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้ คือ “ภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน”¹²³ ซึ่งความผิดนี้ เป็นความคิดที่ไม่ต้องการเจตนา แต่มุ่งถึงผลของการกระทำความคิดที่กระทำต่อบุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น

4.4.3.3 ความผิดต่อเกียรติ ได้แก่ ความผิดฐานดูหมิ่นตามมาตรา 393

“มาตรา 393 ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดมาตรา 393 คือ “เกียรติ”¹²⁴ บทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นการเสริมให้การคุ้มครองเกียรติมีความสมบูรณ์

¹²¹ แหล่งเดิม. หน้า 93.

¹²² แหล่งเดิม. หน้า 108 -109.

¹²³ แหล่งเดิม. หน้า 109 -110.

¹²⁴ แหล่งเดิม. หน้า 130.

เกียรติ ประกอบอยู่ในคุณค่าที่ยอมรับนับถือที่มนุษย์มีอยู่เกี่ยวเนื่องกับความสมบูรณ์ทางจริยธรรมของเขา¹²⁵ เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเคารพซึ่งกันและกัน

ดังนั้น เกียรติ เป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นคุณค่าและอยู่บนพื้นฐานของสังคม เป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งในทางจริยธรรมที่กฎหมายอาญามุ่งคุ้มครอง ทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้เป็นความผิดในรูปแบบอื่นได้

4.4.4.4 ความผิดต่อทรัพย์ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการทำความเสียหายแก่ทรัพย์ ตามมาตรา 397 และ 395

มาตรา 394 ความผิดฐานไล่ต้อนสัตว์เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่น

มาตรา 395 ความผิดฐานปล่อยปละละเลยให้สัตว์เข้าไปในสวน ไร่ นาของผู้อื่น

คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดมาตรา 394 และ 395 คือ “กรรมสิทธิ์”¹²⁶

“มาตรา 395 ผู้ใดควบคุมสัตว์ใด ๆ ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งดิน ไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลิดผลอยู่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท”

เนื่องจากในทางกฎหมายการคุ้มครองกรรมสิทธิ์มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 คุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทางบวก คือ คุ้มครองมิให้กรรมสิทธิ์ถูกพรากไปจากเจ้าของ

ลักษณะที่ 2 คุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทางลบ คือ คุ้มครองมิให้กรรมสิทธิ์เกิดความเสียหาย

แต่ในกฎหมายอาญาของไทยบัญญัติให้การทำให้เกิดความเสียหายแก่กรรมสิทธิ์เป็นความผิดอาญาเฉพาะเป็นการกระทำโดยเจตนาเท่านั้น การกระทำที่เสียหายแก่กรรมสิทธิ์โดยประมาทไม่เป็นความผิดอาญา

ลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 395 เป็นการรบกวนกรรมสิทธิ์ แต่มาตรา 395 ใช้คำว่า “ปล่อยปละละเลย” ซึ่งหมายความถึงการกระทำโดยไม่มีเจตนา ความผิดตามมาตรา 395 นี้ จึงเป็นความผิดที่กฎหมายคุ้มครอง โดยให้ความสำคัญกับผลของการกระทำที่เกิดความเสียหายต่อกรรมสิทธิ์ ความผิดนี้จึงมีลักษณะให้ความสำคัญต่อผลของการกระทำมากกว่าเจตนาในการกระทำ

ในการแบ่งความผิดโทษในฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง และทรัพย์สิน ล้วนเป็นคุณค่าพื้นฐานที่กฎหมายคุ้มครอง ความผิดที่เป็นการทำอันตรายต่อสิ่งที่เป็น

¹²⁵ แหล่งเดิม. หน้า 130.

¹²⁶ แหล่งเดิม. หน้า 262 -264.

คุณค่า (ในภาษาเยอรมันใช้คำว่า Wert) นี้ เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำผิดอาญา เนื่องจากมีลักษณะที่เป็นการก่ออันตรายต่อบุคคลอื่น แต่เมื่อทำการพิจารณาโดยถือเอาหลักเกณฑ์การบัญญัติความผิดอาญาโดยแท้แล้ว จะเห็นได้ว่า การกระทำผิดอาญาในบางฐานความผิดมีลักษณะการกระทำที่คุณธรรม ทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของบุคคลมากกว่าประโยชน์สาธารณะ เช่น การกระทำตามมาตรา 393 หรือการกระทำที่มีลักษณะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อทรัพย์สินของบุคคลปัจเจกชน แต่ลักษณะของการกระทำมีความเป็นอาชญากรรมน้อย ดังเช่น มาตรา 394, 395 เป็นต้น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การแบ่งประเภทความผิดลหุโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยโดยแบ่งตามพฤติกรรมของการกระทำและคุณธรรมทางกฎหมายเป็น 3 ส่วนนั้น อาจเห็นภาพโดยรวมได้ว่าการกระทำใดสมควรเป็นความผิดอาญาโดยแท้หรือการกระทำใดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ โดยพิจารณาจากคุณธรรมทางกฎหมาย แต่หากนำหลักเกณฑ์การบัญญัติกฎหมายอาญาและหลักเกณฑ์ในการปรับเปลี่ยนความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบแล้ว การแบ่งบทบัญญัติตามคุณธรรมทางกฎหมายดังกล่าวไม่อาจสรุปรวมได้ทั้งหมดว่า ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและสาธารณะ ความผิดเกี่ยวกับศีลธรรมอันดี และความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง และทรัพย์สิน นั้น ความผิดที่อยู่ในลักษณะใดไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ หรือความผิดในส่วนใดที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา จึงเห็นว่าควรนำหลักเกณฑ์การบัญญัติกฎหมายอาญาหลักเกณฑ์ในการปรับเปลี่ยนความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบมาพิจารณาตามลักษณะของการกระทำแต่ละบทบัญญัติ

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของความผิดลหุโทษกับหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา และแนวคิดเกี่ยวกับความผิดลหุโทษของต่างประเทศ รวมถึงการแบ่งแยกความผิดลหุโทษตามคุณธรรมทางกฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่า ความผิดลหุโทษโดยส่วนใหญ่แล้วไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม แต่ความผิดลหุโทษบางฐานความผิดเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยตรง สมควรเป็นความผิดอาญาในภาคลหุโทษเช่นเดิม หรือบางฐานความผิดมีลักษณะการกระทำที่รุนแรง ผลของการกระทำส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นอย่างรุนแรง สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดอาญาที่เป็นมหันตโทษหรือบัญญัติไว้เป็นความผิดภาคทั่วไป จึงแบ่งความผิดลหุโทษในประมวลกฎหมายอาญาออกเป็น

1. ความผิดลหุโทษที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม
2. ความผิดลหุโทษที่สมควรเป็นความผิดลหุโทษเช่นเดิม
3. ความผิดลหุโทษที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดอาญาทั่วไป

1. ความผิดลหุโทษที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

ลักษณะของการกระทำความผิดลหุโทษไม่สมควรแก่การลงโทษทางอาญา เนื่องจากการกระทำความผิดมีความรุนแรงน้อย สภาวะจิตใจของผู้กระทำความผิดไม่มีความชั่วร้ายและไม่มีเจตนากระทำความผิด ผลของการกระทำความผิดไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอันตรายแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยตรง ปฏิบัติความหวาดกลัวอันตรายของคนในสังคมต่อการกระทำมีเพียงเล็กน้อย ความผิดลหุโทษที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้เช่นนี้ ไม่สมควรเป็นความผิดอาญาอีกต่อไป สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

ความผิดลหุโทษที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม ได้แก่

ความผิดตาม มาตรา 367 ฐาน ไม่ยอมบอกชื่อ ที่อยู่ หรือแกล้งบอกเท็จ

ความผิดตาม มาตรา 368 ฐาน ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน

ความผิดตาม มาตรา 369 ฐาน ทำให้ประกาศโฆษณาของทางราชการเสียหาย

ความผิดตาม มาตรา 372 ฐาน ทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในที่สาธารณะ

ความผิดตาม มาตรา 375 ฐาน ทำให้ร่างกายน้ำสาธารณะเกิดขัดข้อง

ความผิดตาม มาตรา 380 ฐาน ทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลแก่บ่อน้ำสาธารณะ

ความผิดตาม มาตรา 381 ฐาน กระทำทารุณต่อสัตว์

ความผิดตาม มาตรา 382 ฐาน ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร

ความผิดตาม มาตรา 388 ฐาน เปลือยกายต่อหน้าธารกำนัล กระทำการลามกอื่น

ความผิดตาม มาตรา 396 ฐาน ทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ

2. ความผิดลหุโทษที่สมควรเป็นความผิดลหุโทษเช่นเดิม

ลักษณะของการกระทำความผิดไม่มีความรุนแรง แต่ผลของการกระทำอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น โดยตรง แต่ก็เป็นผลกระทบที่ก่ออันตรายในระดับน้อย ได้แก่

ความผิดตาม มาตรา 370 ฐาน ครอบงวนผู้อื่นโดยส่งเสียงไม่มีเหตุอันควร

ความผิดตาม มาตรา 373 ฐาน ปลอ่ยให้บุคคลวิกลจริตออกเที่ยวไปลำพัง

ความผิดตาม มาตรา 374 ฐาน เห็นผู้อื่นตกอยู่ในอันตราย ช่วยได้แต่ไม่ช่วย

ความผิดตาม มาตรา 376 ฐาน ยิงปืนในที่สาธารณะ

ความผิดตาม มาตรา 377 ฐาน ไม่ควบคุมสัตว์คู่หรือสัตว์ร้าย

ความผิดตาม มาตรา 378 ฐาน เสพสุราจนประพฤติดินุ่นวายครองสติไม่ได้ในที่

สาธารณะ

ความผิดตาม มาตรา 383 ฐาน ไม่ช่วยระงับเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอื่น

ความผิดตามมาตรา 384 แก่สิ่งบอกเล่าความเท็จจนประชาชนตกใจ
 ความผิดตามมาตรา 385 ฐานกีดขวางทางสาธารณะ
 ความผิดตามมาตรา 386 ฐานขุดหลุมหรือวางสิ่งของเกะกะไว้ในทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับ
 อนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย

ความผิดตามมาตรา 387 ฐานแขวน ติดตั้งสิ่งของที่อาจพังลงมาเป็นอันตราย

ความผิดตามมาตรา 389 ฐานทำของแข็งตกลงโดยประการที่น่าจะเป็นอันตรายหรือ
 เตือคร้อนร่าคาญแก่บุคคลหรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สิน

ความผิดตามมาตรา 390 ฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

ความผิดตามมาตรา 391 ฐานใช้กำลังทำร้าย

ความผิดตามมาตรา 392 ฐานขู่เข็ญผู้อื่นให้กลัวหรือตกใจ

ความผิดตามมาตรา 393 ฐานคูห่มื่นผู้อื่นซึ่งหน้า

ความผิดตามมาตรา 394 ฐานไล่ต้อนสัตว์เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่น

ความผิดตามมาตรา 395 ฐานปล่อยปละละเลยให้สัตว์เข้าไปในสวน ไร่ นาของผู้อื่น

ความผิดตามมาตรา 397 ฐานรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น และเป็นความผิดฐานทำให้ผู้อื่น อับ
 อายหรือเตือคร้อน

ความผิดตามมาตรา 398 ฐานกระทำอันเป็นการทารุณเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา

3. ความผิดลหุโทษที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดอาญาทั่วไป¹²⁷

ความผิดลหุโทษที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา เนื่องจากลักษณะของการกระทำมีความ
 ความเป็นอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดมีความผิดโดยมีจิตใจชั่วร้าย หรือผลกระทบที่เกิดจากการ
 กระทำความผิดมีความรุนแรงต่อผู้อื่น อีกทั้ง ไม่มีมาตรการอื่นที่สมควรนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำ
 ความผิดได้เหมาะสมเท่ากับมาตรการลงโทษทางอาญาและสมควรได้รับโทษมากกว่าที่บัญญัติไว้
 ในความผิดลหุโทษในปัจจุบัน สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดอาญาที่เป็นมหันตโทษหรือบัญญัติ
 ไว้เป็นความผิดภาคทั่วไป ได้แก่

ความผิดตามมาตรา 371 ฐานพกอาวุธไปในเมืองหรือในชุมชน

ความผิดตามมาตรา 379 ฐานชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้

¹²⁷ ราชละเอียด โปรดุ วิทยาพร เนติจร ไซติ. (2548). การบัญญัติความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดอาญา
 ทั่วไป : ศึกษาเฉพาะความผิดลหุโทษในกฎหมายอาญา.

4.5 การปรับเปลี่ยนให้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

จากการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา และวิธีการต่างๆ ที่ต่างประเทศใช้ในการยกเลิกความผิดเล็กน้อยหรือปรับเปลี่ยนความผิดอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ผู้เขียนเห็นว่าบทบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยบางฐานความผิดไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ควรปรับเปลี่ยนเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ เช่นเดียวกับประเทศเยอรมนีที่ใช้วิธีการยกเลิกความผิดที่มีลักษณะเป็นการละเมิดกฎหมายเล็ก ๆ น้อย ๆ (petty offences) หรือความผิดลหุโทษ (Ubertretungen) ที่ไม่เป็นประโยชน์เสียทั้งหมด และใช้วิธียกเลิกความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ออกจากกฎหมายอาญา โดยปรับเปลี่ยนให้เป็นความผิดในทางปกครอง (administrative infraction) หรือ เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ (Ordnungswidrigkeit) แทน

หลังจากที่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แล้ว สภาพสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการชำระสะสางความผิดที่มีโทษทางอาญาหลายครั้ง หลังจากที่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแทนกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ความผิดลหุโทษยังคงอยู่ในภาคความผิดลหุโทษและมีมาตรการบังคับโทษทางอาญาและใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 40 ปีมาแล้ว สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การคมนาคม การอุตสาหกรรม เทคโนโลยีต่างๆ ทำให้ปัจจัยในการดำรงชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ทันกับยุคสมัย กฎหมายอาญาก็เช่นเดียวกัน เมื่อสังคมพัฒนาไปทำให้มีการแก้ไขกฎหมายอาญาของไทยหลายครั้ง โดยส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นความผิดอาญาภาคทั่วไป สำหรับความผิดลหุโทษมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพียง 2 มาตรา เท่านั้น คือ มาตรา 393 แก้ไขโดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 41 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 93 ตอนที่ 134 หน้า 46 (ฉบับพิเศษ) วันที่ 21 ตุลาคม 2519) และมาตรา 398 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2530 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 104 ตอนที่ 173 หน้า 11 (ฉบับพิเศษ) วันที่ 1 กันยายน 2530) เป็นเวลาเกือบ 20 ปีแล้วที่ความผิดอาญาภาคความผิดลหุโทษ ไม่ได้รับการแก้ไขเป็นเหตุให้บทบัญญัติและบทบังคับโทษของความผิดลหุโทษไม่เข้ากับยุคสมัย จะเห็นได้จากความผิดลหุโทษบางฐานความผิดไม่ใช่ว่าไม่มีผู้กระทำความผิด หากแต่ผู้ใช้กฎหมายเห็นว่าความผิดดังกล่าวมีบทบังคับโทษที่น้อยมาก จนจะเป็นเหตุที่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป หากต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกระบวนการทางอาญา หรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดแล้วแต่บทลงโทษผู้กระทำความผิดสถานเบามาก เช่น โทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท ในความผิดฐานส่งเสียงอื้ออึงในที่สาธารณะ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 370 ไม่ตรงตามทฤษฎีของการลงโทษ

ทางอาญา จนเป็นเหตุให้ผู้ใช้กฎหมายแทบจะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหลุโทษเสียเลย เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่เกิดความเกรงกลัวต่อความผิดและโทษ เหตุนี้เองจึงสมควรทำการปรับเปลี่ยนแก้ไขความผิดหลุโทษในประมวลกฎหมายอาญาให้มีความทันสมัยและตรงตามวัตถุประสงค์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา วัตถุประสงค์ในการลงโทษ ดังนั้น สมควรที่จะได้มีการปรับเปลี่ยนความผิดหลุโทษบางฐานความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสาธารณะ ดังนี้

1. ความผิดตาม มาตรา 367 ฐานไม่ยอมบอกชื่อ ที่อยู่ หรือแกล้งบอกเท็จ
2. ความผิดตาม มาตรา 368 ฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน
3. ความผิดตาม มาตรา 369 ฐานทำให้ประกาศโฆษณาของทางราชการเสียหาย
4. ความผิดตาม มาตรา 372 ฐานทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในที่สาธารณะ
5. ความผิดตาม มาตรา 375 ฐานทำให้รางระบายน้ำสาธารณะเกิดขัดข้อง
6. ความผิดตาม มาตรา 380 ฐานทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลแก่บ่อน้ำสาธารณะ
7. ความผิดตาม มาตรา 381 ฐานกระทำทารุณต่อสัตว์
8. ความผิดตาม มาตรา 382 ฐานใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร
9. ความผิดตาม มาตรา 388 ฐานเปลือยกายต่อหน้าธารกำนัล กระทำการลามกอื่น
10. ความผิดตาม มาตรา 396 ฐานทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ

4.5.1 ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและสาธารณะ ในส่วนที่มีลักษณะเป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงานของรัฐหรืออำนาจรัฐ

ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และสาธารณะ ในส่วนที่มีลักษณะเป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงานของรัฐหรืออำนาจรัฐ ที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม ได้แก่ มาตรา 367, 368, 369

4.5.1.1 ความผิดฐานไม่ยอมบอกชื่อ ที่อยู่ หรือแกล้งบอกเท็จ ตาม มาตรา 367

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลไม่ยอมบอกชื่อที่อยู่ต่อเจ้าพนักงานหรือแกล้งบอกชื่อที่อยู่อันเป็นเท็จเมื่อเจ้าพนักงานถามเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่

คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานนี้ คืออำนาจรัฐในการปฏิบัติการตามกฎหมาย¹²⁸

การไม่ยอมบอก หมายถึง การนิ่งเฉยเมื่อถูกถาม หรือการแกล้งบอกชื่อที่อยู่อันเป็นเท็จ หมายถึงบอกไม่ตรงกับความเป็นจริง

¹²⁸ คณิต ณ นคร ก เล่มเดิม. หน้า 606-610.

4.5.2.2 ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 368

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้

คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานนี้ คือ อำนาจรัฐในการปฏิบัติการตามกฎหมาย การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน หมายถึง การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานที่ออกคำสั่งโดยชอบ โดยไม่มีเหตุ

4.5.2.3 ความผิดฐานทำให้ประกาศโฆษณาของทางราชการเสียหาย ตามมาตรา 369

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลกระทำการให้ประกาศหรือโฆษณาที่เจ้าพนักงานปิดไว้ หลุดหรือฉีก โดยเจตนาทำให้ประกาศนั้นเสียหาย

คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานนี้ คือ อำนาจรัฐในการปฏิบัติการตามกฎหมาย การทำให้ประกาศโฆษณาของทางราชการเสียหาย หมายถึง การกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีเจตนาให้ประกาศของทางราชการเสียหาย ไร้ประโยชน์

การกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา 367, 368, 369 นี้ การกระทำมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานหรือทางราชการ มีลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิด แต่ไม่รุนแรง ผู้กระทำความผิดมีเจตนาในการกระทำความผิด แต่ไม่ถึงขนาดชั่วร้ายเลวทรามหรือมีสันดานเป็นผู้ร้าย การกระทำเป็นเพียงความผิดเล็กน้อย ผลกระทบที่เกิดจากการกระทำความผิดนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นโดยตรง แต่ส่งผลกระทบต่อรัฐ รัฐเป็นผู้เสียหาย ข้อดำเนินในทางศีลธรรมมีเพียงเล็กน้อย ปฏิบัติตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนในสังคมไม่รุนแรง คุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำนี้ นอกจากนี้ มาตรการทางอาญาไม่เหมาะสมที่จะเป็นมาตรการสำหรับการกระทำในลักษณะเช่นนี้ มาตรการลงโทษที่ควรนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดฐานนี้ ควรจะเป็นโทษทางปกครอง เช่น โทษปรับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ โดยโทษปรับนี้แตกต่างหากจากโทษปรับทางอาญา และเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสามารถบังคับคดีได้เอง จึงเห็นสมควรปรับเปลี่ยนความผิดฐานนี้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม

4.5.2 ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และสาธารณะ ในส่วนที่มีลักษณะเป็นการก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน

ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และสาธารณะ ในส่วนที่มีลักษณะเป็นการก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน ที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม ได้แก่ มาตรา 375, 380, 396, 372

4.5.2.1 ความผิดฐานทำให้รางระบายน้ำสาธารณะเกิดขัดข้อง ตามมาตรา 375

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลทำให้รางระบายน้ำ ร่องน้ำ อันเป็นสิ่งสาธารณะขัดข้องหรือไม่สะดวก โดยมีเจตนาทำให้รางระบายน้ำนั้นเกิดขัดข้อง

คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานนี้ คือ ความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน¹²⁹

ทำให้รางระบายน้ำสาธารณะเกิดขัดข้อง หมายถึง การกระทำทำให้รางระบายน้ำเกิดขัดข้อง ซึ่งรางระบายน้ำจะเป็นรางระบายน้ำตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์ขุดขึ้นมาเพื่อเป็นทางให้สิ่งโสโครกไหลผ่านก็ได้

4.5.2.2 ความผิดฐานทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลแก่บ่อน้ำสาธารณะ ตามมาตรา 380

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลในบ่อน้ำที่ประชาชนใช้สอย โดยมีเจตนากระทำให้เกิดสิ่งปฏิกูล

คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานนี้ คือ ความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน

การทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลแก่บ่อน้ำสาธารณะ หมายถึง การทำให้โสโครก เช่น การถ่ายอุจจาระลงไปในน้ำที่ประชาชนใช้ดื่ม ใช้อาบ หรือใช้สอยทำความสะอาดสิ่งของ

4.5.2.3 ความผิดฐานทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ ตามมาตรา 396

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ โดยมีเจตนากระทำ

คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานนี้ คือ ความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน

การทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ หมายถึง เจตนาทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ

4.5.2.4 ความผิดตาม มาตรา 372 ฐานทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในที่สาธารณะ

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในที่สาธารณะ หรือทำให้เสียความสงบในที่สาธารณะ โดยมีเจตนา

คุณธรรมทางกฎหมาย คือ ความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน

ทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในที่สาธารณะ หมายถึง การทะเลาะกันหรือการกระทำอื่นที่กฎหมายไม่จำกัดการกระทำ แต่ส่งผลให้เกิดความไม่สงบในที่สาธารณะ

การกระทำที่เป็นความผิดในกลุ่มความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และสาธารณะ ในส่วนที่มีลักษณะเป็นการก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน ตามความผิดในมาตรา 375, 380, 396, 372 นี้ มีลักษณะของการกระทำผิดไม่มีความรุนแรง ผู้กระทำมีเจตนากระทำความผิด แต่ไม่มี

¹²⁹ แหล่งเดิม. หน้า 509.

จิตใจชั่วร้าย การกระทำไม่ส่งผลกระทบต่อที่เป็นอันตรายหรือผลกระทบต่อที่เกิดจากการกระทำไม่มีความเสียหายที่รุนแรง และการกระทำไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างร้ายแรง ไม่มีข้อตำหนิตามศีลธรรมอย่างรุนแรง ปฏิบัติตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนในสังคมไม่รุนแรง คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความเดือดร้อนรำคาญของประชาชน ซึ่งคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้เสียหาย นอกจากนี้ มาตรการลงโทษที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดควรจะเป็นโทษปรับทางปกครองหรือโทษให้บำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ แล้วแต่ลักษณะของการกระทำความผิด เช่น ความผิดฐานทำให้ร่างกายน้ำสาธารณะเกิดขัดข้อง ตามมาตรา 375 นอกจากจะปรับโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจแล้ว ให้ผู้กระทำความผิดทำความสะอาดร่างกายน้ำสาธารณะ หรือความผิดตามมาตรา 380 ฐานทิ้งซากสัตว์ในทางสาธารณะ ให้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดโดยปรับทางปกครองและให้บำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ โดยให้กวาดถนนสาธารณะ เพื่อปลูกฝังจิตใจด้านความสะอาดเรียบร้อย เป็นต้น จึงเห็นสมควรปรับเปลี่ยนความผิดฐานนี้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม

4.5.3 ความผิดเกี่ยวกับศีลธรรมอันดี

ความผิดเกี่ยวกับศีลธรรมอันดี เป็นความผิดต่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งโดยพื้นฐานของมนุษย์จะต้องช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเมื่อตกอยู่ในอันตราย มีความเมตตาต่อสัตว์ และต้อง ไม่ทำสิ่งที่น่าอับอายให้ผู้อื่นพบเห็น ที่สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม ได้แก่ ความผิดตาม มาตรา 381 ฐานกระทำทารุณต่อสัตว์, ความผิดตาม มาตรา 382 ฐานใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร, ความผิดตาม มาตรา 388 ฐานเปลือยกายต่อหน้าธารกำนัล

4.5.3.1 ความผิดฐานกระทำทารุณต่อสัตว์ ตามมาตรา 381

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลกระทำความทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์ โดยมิเจตนากระทำทารุณต่อสัตว์ให้ได้รับทุกข์เวทนา

คุณธรรมของกฎหมายมาตรา 381 คือ “ความเมตตาต่อสัตว์”¹³⁰

การกระทำทารุณต่อสัตว์ หมายถึง การกระทำอันทำให้สัตว์เจ็บปวดได้รับทุกข์เวทนา หรืออาจเป็นการกระทำต่อสัตว์อย่างไร้ความปราณี และเป็นการกระทำที่เกินจำเป็น

4.5.3.2 ความผิดฐานใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรตาม มาตรา 382

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลใช้งานสัตว์เกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร ความผิดฐานนี้ไม่ต้องการเจตนา

¹³⁰ แหล่งเดิม. หน้า 376-377.

คุณธรรมของกฎหมายมาตรา 382 คือ “ความมีเมตตาต่อสัตว์”¹³¹”

การใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หมายถึง การกระทำอันทำให้สัตว์ทำงานเกินกำลัง สัตว์หรือใช้สัตว์ทำงานอันไม่ใช่งานที่สัตว์ควรทำเป็นการกระทำต่อสัตว์อย่างไร้ความปราณี

การกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา 381, 382 นี้ การกระทำทารุณต่อสัตว์ และการใช้ สัตว์ทำงานจนเกินสมควร ไม่มีลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิด แต่สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความ ใกล้เคียงกับมนุษย์ การทำร้ายสัตว์หรือกระทำทารุณจึงเป็นสิ่งที่คนในสังคมเห็นว่าไม่สมควรกระทำ เท่านั้น ผู้กระทำอาจมีจิตใจชั่วร้าย ไม่มีความเมตตา แต่ความเมตตาเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล การปลูกฝังอบรมจิตใจของแต่ละคนไม่เท่ากัน การกระทำยังไม่ถึงขนาดเป็นความผิด ทั้งนี้อาจ ขึ้นอยู่กับความจำเป็น เนื่องจากอาจต้องใช้สัตว์เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ ผลกระทบจากการกระทำ ความผิดนี้ ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมในด้านใดๆ เพียงแต่คนในสังคมรู้สึก ขัดเคืองใจที่พบเห็นการกระทำเช่นนี้ จึงมีข้อตำหนิตามศีลธรรมเพียงเล็กน้อย ปฏิบัติยาตอบสนอง หรือความหวาดกลัวของคนในสังคมไม่รุนแรง คุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครองประ โยชน์ส่วนรวม ไม่มีผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำนี้ นอกจากนี้ มาตรการทางอาญาไม่น่าจะเป็นมาตรการ ลงโทษสำหรับการกระทำในลักษณะเช่นนี้ มาตรการที่ควรนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดควรจะเป็น โทษบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ เช่น ให้ทำงานบริการในสวนสัตว์หรือสถานสงเคราะห์สัตว์ เพื่อ ปลูกฝังจิตสำนึกในการรักสัตว์เท่านั้น จึงเห็นสมควรปรับเปลี่ยนความผิดฐานนี้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืน ต่อกฎระเบียบสังคม

4.5.3.3 ความผิดฐานทำการอันควรขายหน้าต่อธารกำนัล ตามมาตรา 388

องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลใดกระทำการอันควรขายหน้าต่อ ธารกำนัลโดยเปลือยกายหรือกระทำการลามกอื่น โดยมีเจตนากระทำการอันควรขายหน้านั้น

คุณธรรมของกฎหมายมาตรา 388 คือ “ความเคียดแค้นราคาญของสาธารณะ”¹³²”

การกระทำอันควรขายหน้า หมายถึง ลักษณะของการกระทำนั้น บุคคลทั่วไปเห็นว่า เป็นสิ่งที่น่าอับอายทางด้านศีลธรรม การเปลือยกายหรือการกระทำลามกอื่น เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ศีลธรรมทางเพศ แต่ไม่ใช่เรื่องอนาจารเสมอไป ทั้งนี้ ตามความรู้สึกของคนในสังคมเห็นว่าเป็นเรื่อง ไม่ควรกระทำเท่านั้น

การกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา 388 นี้ การกระทำอันควรขายหน้า ไม่มีลักษณะ ของการกระทำที่เป็นความผิด แต่เป็นสิ่งที่ตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเห็นว่าบุคคลควร

¹³¹ แหล่งเดิม. หน้า 378.

¹³² แหล่งเดิม. หน้า 379.

แต่งกายให้มีจิตคิด ไม่เปิดเผยร่างกายในที่สาธารณะ จึงเป็นเรื่องที่เห็นว่าไม่สมควรกระทำเท่านั้น ผู้กระทำไม่มีจิตใจชั่วร้าย การกระทำยังไม่ถึงขนาดอนาจาร ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น หรือสังคมในด้านอาชญากรรมทางเพศ คนในสังคมรู้สึกขัดเคืองใจที่เห็น จึงมีข้อตำหนิตามศีลธรรม เพียงเล็กน้อย ปฏิกริยาตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนในสังคมไม่รุนแรง คุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำนี้ นอกจากนี้ มาตรการทางอาญาไม่น่าจะเป็นมาตรการสำหรับการกระทำในลักษณะเช่นนี้ มาตรการที่ควรนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดควรจะเป็นโทษปรับทางปกครอง จึงเห็นสมควรปรับเปลี่ยนความผิดฐานนี้เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม

เพื่อเป็นการสนับสนุนแนวความคิดในการปรับเปลี่ยนความผิดกฎหมายโทษในกฎหมายอาญาและเพื่อเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงข้อมูล จึงใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่ประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมาย ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานตำรวจ และผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมายอื่นๆ เช่น ทนายความ นิติกร รวมทั้งหมดจำนวน 400 คน

ผู้เขียนได้สร้างแบบสอบถามขึ้น (ภาคผนวก ข) โดยศึกษาจากเอกสารข้อมูล งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเชิงสำรวจจากศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และนำแบบสอบถามไปปรึกษาคณาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ผลที่เกิดจากการสอบถามมีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับเนื้อหาของงานวิจัย

เมื่อเริ่มดำเนินการสำรวจความคิดเห็นกับกลุ่มบุคคลที่ประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมาย ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานตำรวจ และผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมายอื่นๆ เช่น ทนายความ นิติกร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามรวมทั้งหมดจำนวน 450 ชุด จากนั้นจึงเก็บข้อมูล ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 400 ชุด ผู้เขียนนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามประเภทของการวัดตัวแปรเพื่อทำการวิเคราะห์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูล) แล้วนำผลที่ได้มาแปรผลนำเสนอในรูปแบบตารางและแผนภูมิกราฟแท่งประกอบความเรียงและความเห็นของผู้เขียน

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
1. อายุปัจจุบัน		
น้อยกว่า 36 ปี	298	74.5
36-45 ปี	80	20.0
มากกว่า 45 ปี	22	5.5
2. อาชีพ		
พนักงานบริษัท	124	31.0
รับราชการ	276	69.0
3. ตำแหน่ง		
ตำรวจ	152	38.0
ทนายความ	60	15.0
นิติกร	64	16.0
ผู้พิพากษา	68	17.0
พนักงานอัยการ	56	14.0
4. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	12	3.0
ปริญญาตรี	220	55.0
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	168	42.0

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามมาตรา

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
1. มาตรา 367		
1.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	9	2.3
ระดับ 2	134	33.5
ระดับ 3	253	63.3
ระดับ 4	4	1.0
1.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	85	21.3
ระดับ 2	120	30.0
ระดับ 3	191	47.8
ระดับ 4	4	1.0
2. มาตรา 368		
2.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	8	2.0
ระดับ 2	138	34.5
ระดับ 3	250	62.5
ระดับ 4	3	0.8
ผิดพลาด	1	0.3
2.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	47	11.8
ระดับ 2	145	36.3
ระดับ 3	206	51.5
ระดับ 4	2	0.5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
3. มาตรา 369		
3.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	17	4.3
ระดับ 2	231	57.8
ระดับ 3	139	34.8
ระดับ 4	13	3.3
3.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	57	14.3
ระดับ 2	206	51.5
ระดับ 3	136	34.0
ระดับ 4	1	0.3
4. มาตรา 370		
4.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	9	2.3
ระดับ 2	194	48.5
ระดับ 3	184	46.0
ระดับ 4	13	3.3
4.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	20	5.0
ระดับ 2	124	31.0
ระดับ 3	233	58.3
ระดับ 4	23	5.8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
5. มาตรา 371		
5.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	38	9.5
ระดับ 3	176	44.0
ระดับ 4	186	46.5
5.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	35	8.8
ระดับ 3	130	32.5
ระดับ 4	235	58.8
6. มาตรา 372		
6.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	1	0.3
ระดับ 2	208	52.0
ระดับ 3	177	44.3
ระดับ 4	14	3.5
6.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	12	3.0
ระดับ 2	206	51.5
ระดับ 3	167	41.8
ระดับ 4	15	3.8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
7. มาตรา 373		
7.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	59	14.8
ระดับ 2	152	38.0
ระดับ 3	134	33.5
ระดับ 4	55	13.8
7.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	55	13.8
ระดับ 2	125	31.3
ระดับ 3	165	41.3
ระดับ 4	55	13.8
8. มาตรา 374		
8.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	10	2.5
ระดับ 2	69	17.3
ระดับ 3	204	51.0
ระดับ 4	117	29.3
8.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	8	2.0
ระดับ 2	44	11.0
ระดับ 3	230	57.5
ระดับ 4	118	29.5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
9. มาตรา 375		
9.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	11	2.8
ระดับ 2	206	51.5
ระดับ 3	164	41.0
ระดับ 4	19	4.8
9.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	11	2.8
ระดับ 2	230	57.5
ระดับ 3	145	36.3
ระดับ 4	14	3.5
10. มาตรา 376		
10.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	42	10.5
ระดับ 3	211	52.8
ระดับ 4	147	36.8
10.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	18	4.5
ระดับ 3	227	56.8
ระดับ 4	155	38.8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
11. มาตรา 377		
11.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	8	2.0
ระดับ 2	156	39.0
ระดับ 3	171	42.8
ระดับ 4	65	16.3
11.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	176	44.0
ระดับ 3	131	32.8
ระดับ 4	93	23.3
12. มาตรา 378		
12.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	162	40.5
ระดับ 3	211	52.8
ระดับ 4	27	6.8
12.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	11	2.8
ระดับ 2	120	30.0
ระดับ 3	202	50.5
ระดับ 4	67	16.8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
13. มาตรา 379		
13.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	59	14.8
ระดับ 3	222	55.5
ระดับ 4	119	29.8
13.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	49	12.3
ระดับ 3	206	51.5
ระดับ 4	144	36.0
ผิดพลาด	1	0.3
14. มาตรา 380		
14.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	45	11.3
ระดับ 2	190	47.5
ระดับ 3	144	36.0
ระดับ 4	21	5.3
14.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	21	5.3
ระดับ 2	179	44.8
ระดับ 3	165	41.3
ระดับ 4	35	8.8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
15. มาตรา 381		
15.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	87	21.8
ระดับ 2	183	45.8
ระดับ 3	105	26.3
ระดับ 4	25	6.3
15.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	55	13.8
ระดับ 2	225	56.3
ระดับ 3	119	29.8
ระดับ 4	1	0.3
16. มาตรา 382		
16.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	62	15.5
ระดับ 2	190	47.5
ระดับ 3	115	28.8
ระดับ 4	33	8.3
16.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	34	8.5
ระดับ 2	212	53.0
ระดับ 3	153	38.3
ระดับ 4	1	0.3

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
17. มาตรา 383		
17.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	6	1.5
ระดับ 2	83	20.8
ระดับ 3	236	59.0
ระดับ 4	75	18.8
17.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	9	2.3
ระดับ 2	116	29.0
ระดับ 3	170	42.5
ระดับ 4	105	26.3
18. มาตรา 384		
18.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	1	0.3
ระดับ 2	121	30.3
ระดับ 3	239	59.8
ระดับ 4	39	9.8
18.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	9	2.3
ระดับ 2	128	32.0
ระดับ 3	224	56.0
ระดับ 4	39	9.8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
19. มาตรา 385		
19.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	8	2.0
ระดับ 2	103	25.8
ระดับ 3	250	62.5
ระดับ 4	39	9.8
19.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	19	4.8
ระดับ 2	80	20.0
ระดับ 3	232	58.0
ระดับ 4	62	15.5
ผิดพลาด	7	1.8
20. มาตรา 386		
20.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	7	1.8
ระดับ 2	144	36.0
ระดับ 3	226	56.5
ระดับ 4	23	5.8
20.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	19	4.8
ระดับ 2	108	27.0
ระดับ 3	179	44.8
ระดับ 4	94	23.5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
21. มาตรา 387		
21.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	32	8.0
ระดับ 2	167	41.8
ระดับ 3	180	45.0
ระดับ 4	20	5.0
ผิดพลาด	1	0.3
21.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	33	8.3
ระดับ 2	147	36.8
ระดับ 3	146	36.5
ระดับ 4	73	18.3
ผิดพลาด	1	0.3
22. มาตรา 388		
22.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	13	3.3
ระดับ 2	174	43.5
ระดับ 3	212	53.0
ระดับ 4	1	0.3
22.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	26	6.5
ระดับ 2	172	43.0
ระดับ 3	193	48.3
ระดับ 4	1	0.3
ผิดพลาด	8	2

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
23. มาตรา 389		
23.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	8	2.0
ระดับ 2	152	38.0
ระดับ 3	201	50.3
ระดับ 4	39	9.8
23.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	8	2.0
ระดับ 2	112	28.0
ระดับ 3	222	55.5
ระดับ 4	58	14.5
24. มาตรา 390		
24.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	2	0.5
ระดับ 2	39	9.8
ระดับ 3	265	63.3
ระดับ 4	94	23.5
24.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	29	7.3
ระดับ 3	182	45.5
ระดับ 4	189	47.3

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
25. มาตรา 391		
25.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	83	20.8
ระดับ 3	223	55.8
ระดับ 4	94	23.5
25.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	70	17.5
ระดับ 3	247	61.8
ระดับ 4	83	20.8
26. มาตรา 392		
26.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	17	4.3
ระดับ 2	90	22.5
ระดับ 3	283	70.8
ระดับ 4	10	2.5
26.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	7	24.3
ระดับ 3	93	73.3
ระดับ 4	0	2.5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
27. มาตรา 393		
27.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	2	0.5
ระดับ 2	133	33.3
ระดับ 3	231	57.8
ระดับ 4	34	8.5
27.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	2	0.5
ระดับ 2	83	20.8
ระดับ 3	193	48.3
ระดับ 4	122	30.5
28. มาตรา 394		
28.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	65	16.3
ระดับ 2	156	39.0
ระดับ 3	179	44.8
ระดับ 4	0	0.0
28.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	21	5.3
ระดับ 2	231	57.8
ระดับ 3	148	37.0
ระดับ 4	0	0.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
29. มาตรา 395		
29.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	63	15.8
ระดับ 2	190	47.5
ระดับ 3	147	36.8
ระดับ 4	0	0.0
29.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	26	6.5
ระดับ 2	270	67.5
ระดับ 3	103	25.8
ระดับ 4	1	0.3
30. มาตรา 396		
30.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	32	8.0
ระดับ 2	218	54.5
ระดับ 3	150	37.5
ระดับ 4	0	0.0
30.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	25	6.3
ระดับ 2	194	48.5
ระดับ 3	161	40.3
ระดับ 4	20	5.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

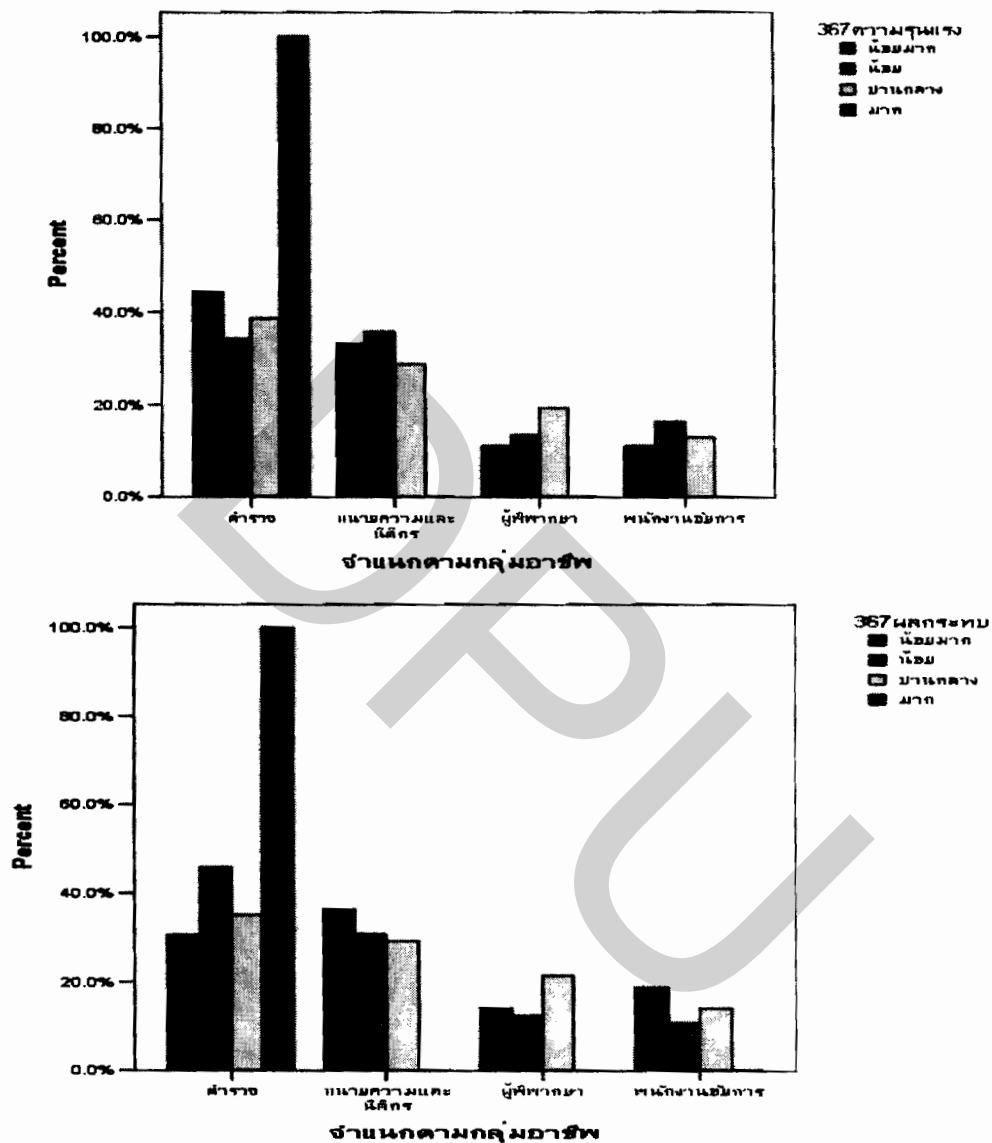
มาตรา	จำนวน (400)	ร้อยละ (100.0)
31. มาตรา 397		
31.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	19	4.8
ระดับ 2	100	25.0
ระดับ 3	225	56.3
ระดับ 4	56	14.0
31.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	100	25.0
ระดับ 3	207	51.8
ระดับ 4	93	23.3
32. มาตรา 398		
32.1 ความรุนแรง		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	0	0.0
ระดับ 3	273	68.3
ระดับ 4	125	31.3
ผิดพลาด	2	0.5
32.2 ผลกระทบ		
ระดับ 1	0	0.0
ระดับ 2	0	0.0
ระดับ 3	306	76.5
ระดับ 4	94	23.5

ทั้งนี้ ผู้เขียนได้นำผลการสำรวจแบบสอบถามตามจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามมาตรา (ตารางที่ 4.2) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นตามระดับความรุนแรง โดยไม่แยกอาชีพ มาวิเคราะห์กับแผนภูมิกราฟแท่ง ซึ่งจะแสดงผลการสำรวจของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นตรงกันเป็นเกณฑ์มากที่สุด ประกอบความคิดเห็นของผู้เขียน

ในการวัดค่าตัวแปรตามแบบสอบถาม ผู้เขียนอาศัยการวัดค่าตัวแปรโดยกำหนดระดับความรุนแรงเป็น 4 ระดับ และให้แต่ละระดับมีค่าความรุนแรงเปรียบเทียบได้ดังนี้

ระดับ	ค่าความรุนแรง
ระดับ 4	มาก สมควรกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าว เป็นความผิดอาญาที่เป็นมหันตโทษ หรือเป็นความผิดอาญาที่มีบทลงโทษมากกว่าความผิดลหุโทษ (มีโทษจำคุกมากกว่า 1 เดือน ถึง ประหารชีวิต)
ระดับ 3	ปานกลาง สมควรให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอาญา และเป็นความผิดลหุโทษเช่นเดิม (มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)
ระดับ 2	น้อย ไม่สมควรเป็นความผิดอาญา การกระทำดังกล่าวไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ผู้กระทำความผิดไม่สมควรได้รับโทษทางอาญา เห็นควรปรับเปลี่ยนให้ความผิดดังกล่าว เป็นเพียงการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบสังคม (มีเพียงโทษปรับ โดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจเท่านั้น)
ระดับ 1	น้อยที่สุด ไม่สมควรเป็นความผิดกฎหมายอีกต่อไป การกระทำดังกล่าว ไม่เป็นความผิด (ยกเลิกความผิด)

มาตรา 367 ผู้ใดเมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อหรือที่อยู่เพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ยอมบอกหรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

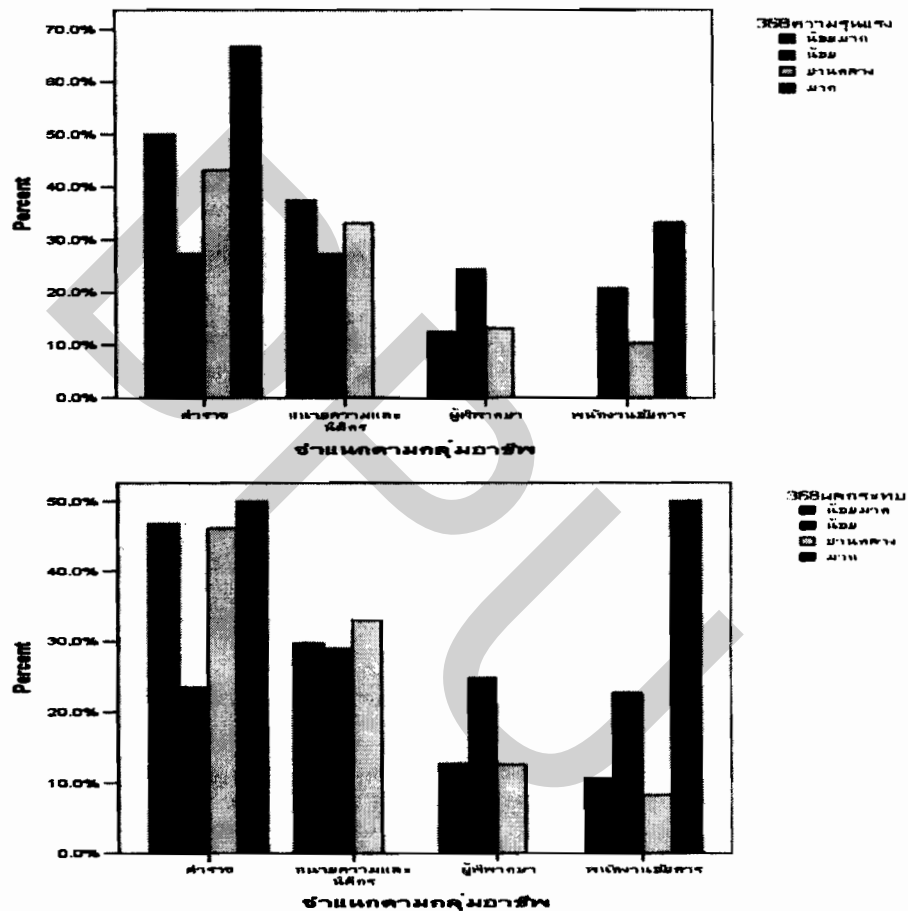
ภาพที่ 4.1 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 367

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 367 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 367 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 63.3 โดยแยกเป็น อาชีพตำรวจร้อยละ 38.7 ทนายความและนิติกรร้อยละ 28.8 ผู้พิพากษา ร้อยละ 19.4 พนักงานอัยการร้อยละ 13.0

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 367 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 47.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 35.1 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 29.3 ผู้พิพากษาร้อยละ 21.5 พนักงานอัยการร้อยละ 14.1

มาตรา 368 ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่กฎหมายมิให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวันหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการสั่งเช่นนั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้สั่งให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

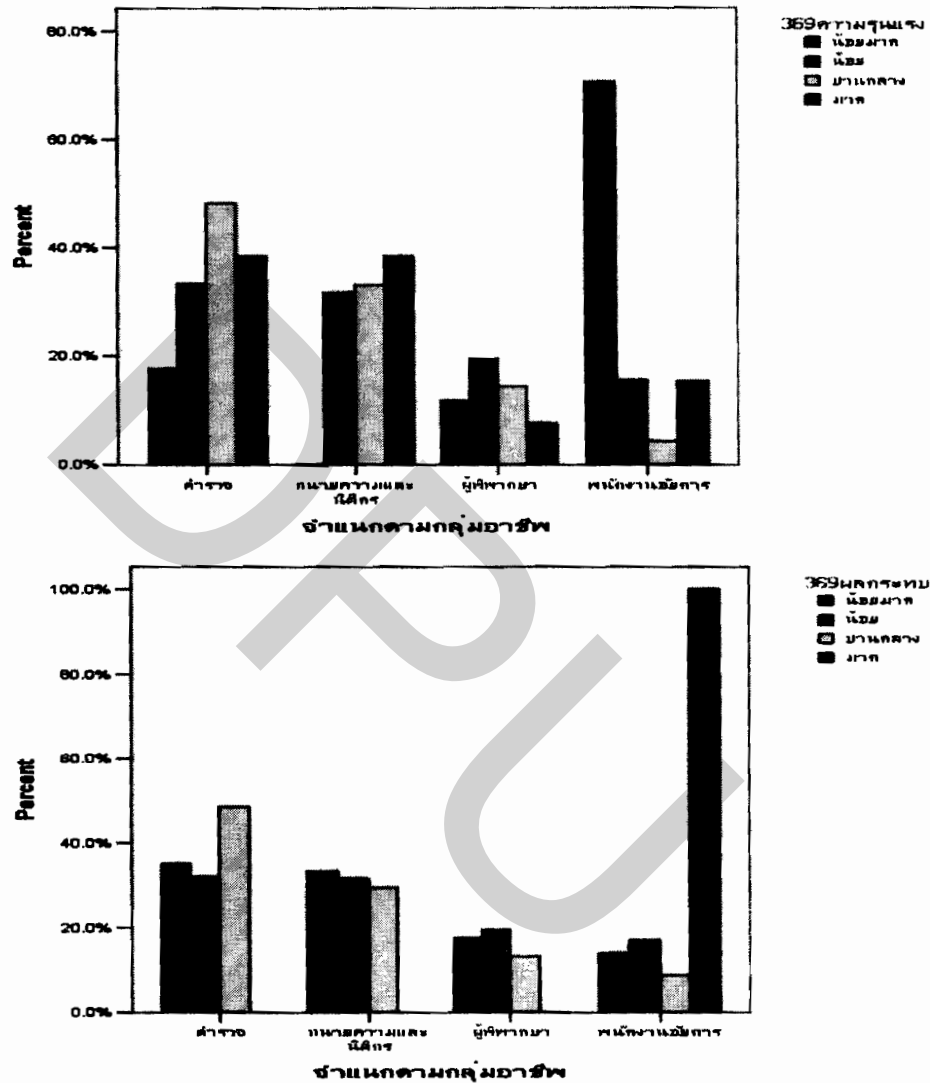

ภาพที่ 4.2 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 368

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 368 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 368 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 62.5 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 43.2 ทนายความและนิติกรร้อยละ 33.2 ผู้พิพากษา ร้อยละ 13.2 พนักงานอัยการร้อยละ 10.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 368 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 51.5 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 46.1 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 33.0 ผู้พิพากษาร้อยละ 12.6 พนักงานอัยการร้อยละ 8.3

มาตรา 369 ผู้ใดกระทำการด้วยประการใดๆ ให้ประกาศภาพโฆษณา หรือเอกสารใดที่
เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ปิดหรือแสดงไว้ หรือสั่งให้ปิด หรือแสดงไว้ หลุดฉีกหรือไว้
ประโยชน์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

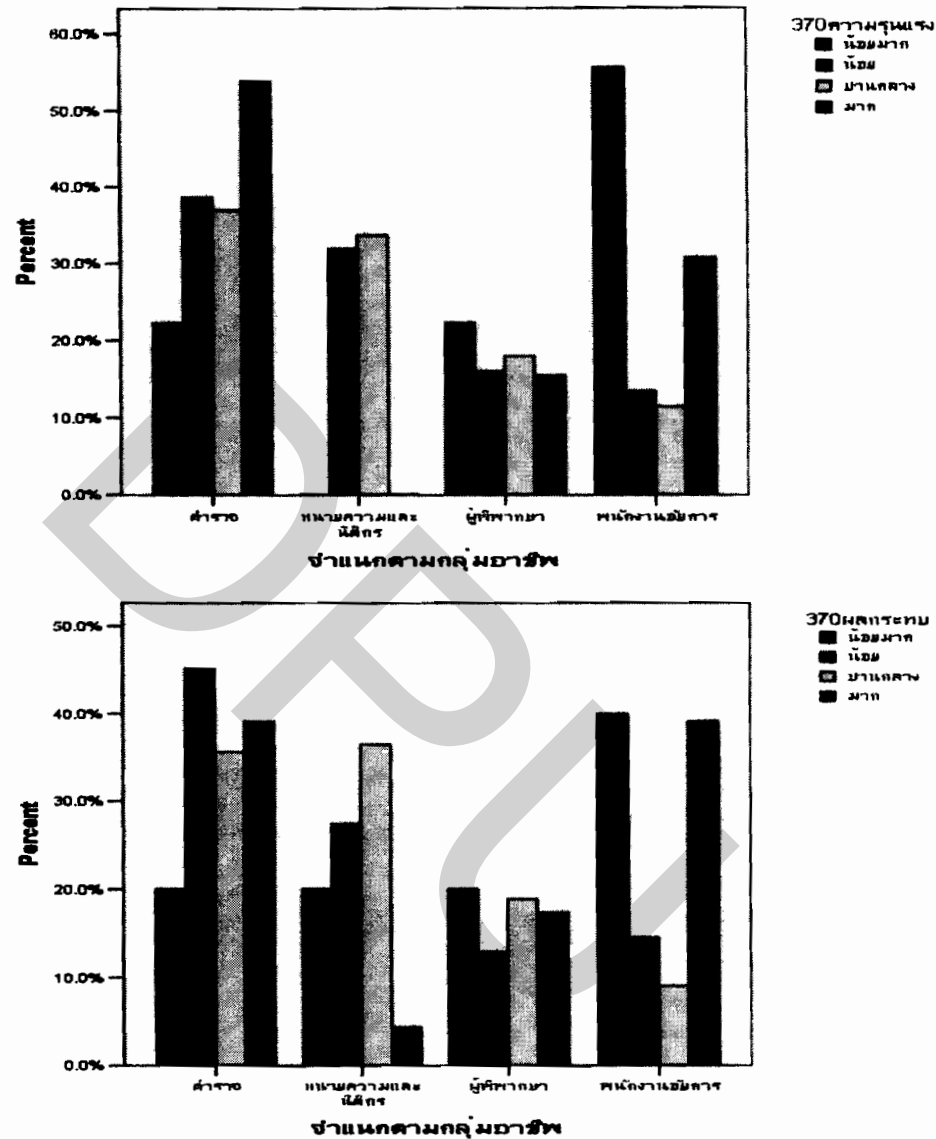

ภาพที่ 4.3 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 369

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 369 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 369 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2)
ร้อยละ 57.8 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 33.3 ทนายความและนักการเมืองร้อยละ 31.6 ผู้พิพากษา
ร้อยละ 19.5 พนักงานอัยการร้อยละ 15.6

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 369 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน
ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 51.5 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 32.0 ทนายความและนักการเมือง
ร้อยละ 31.5 ผู้พิพากษาร้อยละ 19.4 พนักงานอัยการร้อยละ 17.0

มาตรา 370 ผู้ใดส่งเสียง ทำให้เกิดเสียงหรือกระทำความอื่นซึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนทำให้ประชาชนตกใจหรือเดือดร้อน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

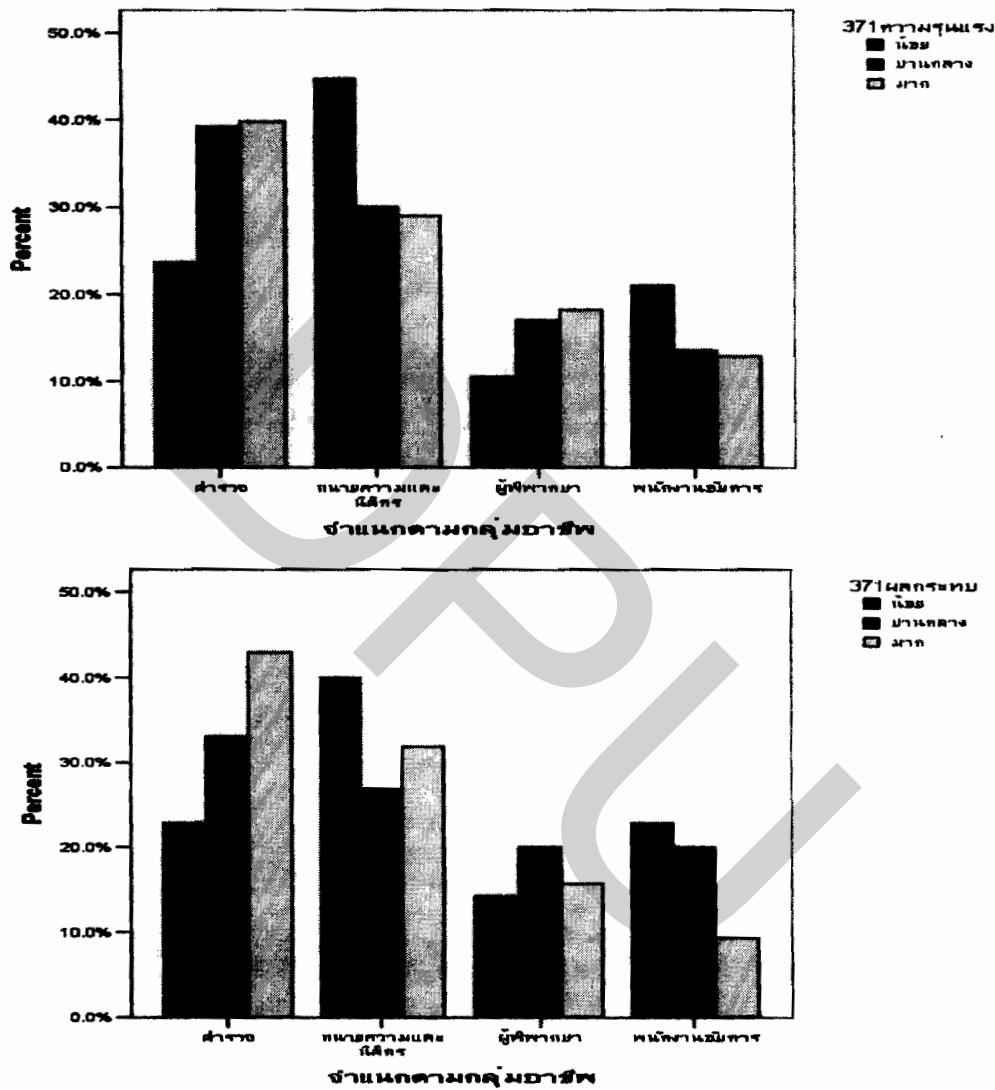

ภาพที่ 4.4 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 370

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 370 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 370 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 48.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 38.7 หนวยความและนิติกรร้อยละ 31.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 16.0 พนักงานอัยการร้อยละ 13.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 370 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 58.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 35.6 หนวยความและนิติกร ร้อยละ 36.5 ผู้พิพากษาร้อยละ 18.9 พนักงานอัยการร้อยละ 9.0

มาตรา 371 ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผย หรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาชุนั้น

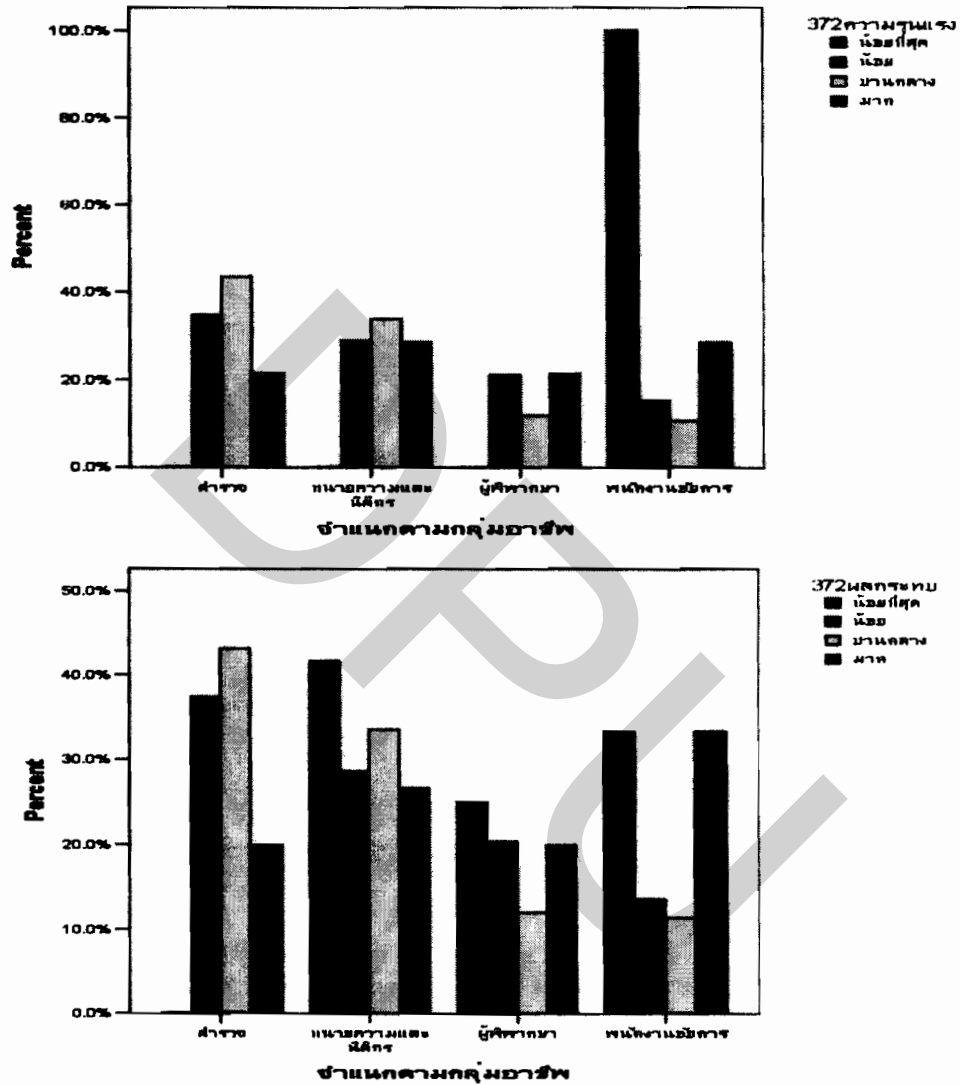

ภาพที่ 4.5 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 371

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 371 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 371 มีความรุนแรงระดับมาก (ระดับ 4) ร้อยละ 46.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 39.8 ทนายความและนิติกรร้อยละ 29.1 ผู้พิพากษา ร้อยละ 18.3 พนักงานอัยการร้อยละ 12.9

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 371 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับมาก (ระดับ 4) ร้อยละ 58.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 43.0 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 31.9 ผู้พิพากษาร้อยละ 15.7 พนักงานอัยการร้อยละ 9.4

มาตรา 372 ผู้ใดทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน หรือกระทำโดยประการอื่นใดให้เสียความสงบเรียบร้อยในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

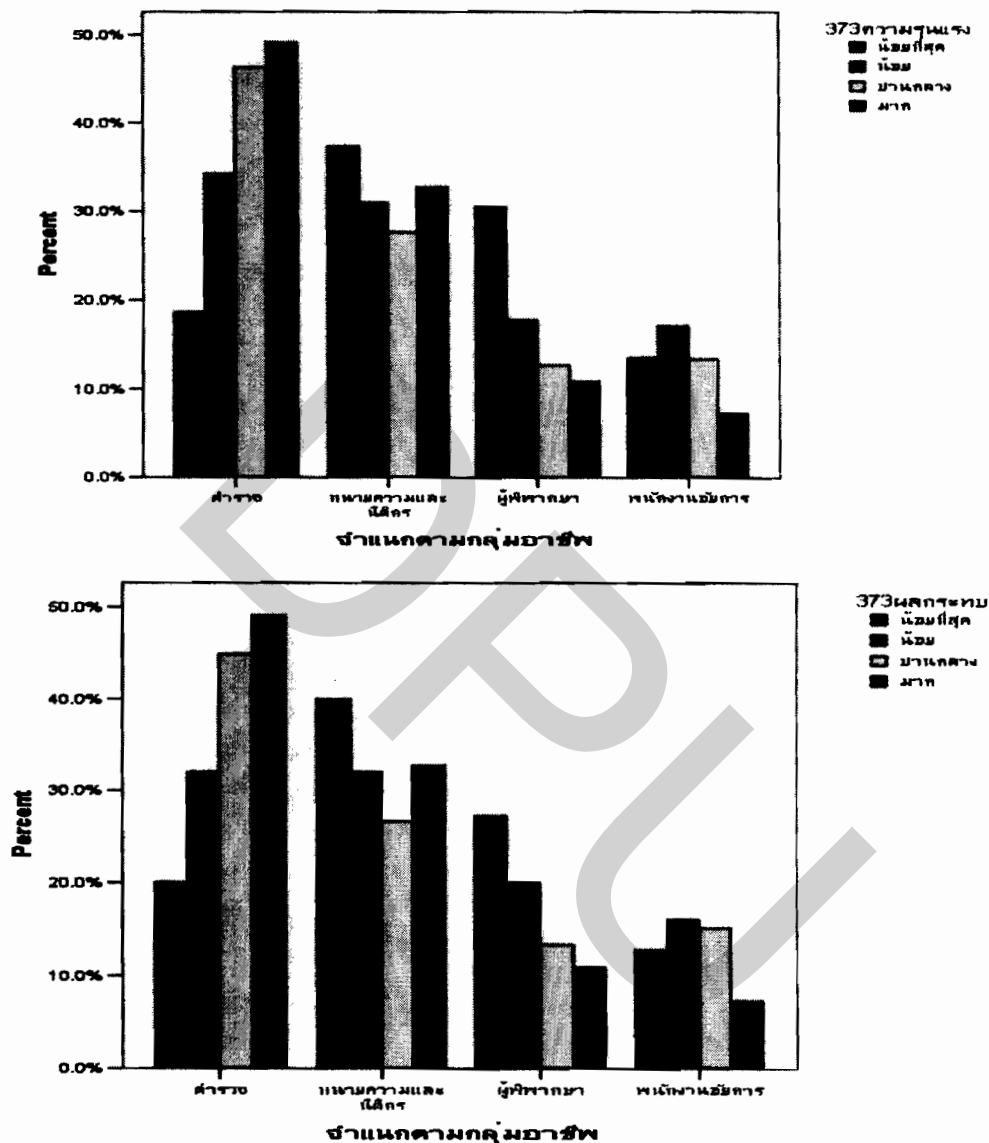

ภาพที่ 4.6 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 372

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 372 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 372 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 52.0 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 34.6 ทนายความและนิติกรร้อยละ 28.8 ผู้พิพากษา ร้อยละ 21.2 พนักงานอัยการร้อยละ 15.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 372 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 51.5 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 37.4 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 28.6 ผู้พิพากษาร้อยละ 20.4 พนักงานอัยการร้อยละ 13.6

มาตรา 373 ผู้ใดควบคุมดูแลบุคคลวิกลจริต ปล่อยปละละเลยให้บุคคลวิกลจริตนั้นออก
เที่ยวไปโดยลำพัง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

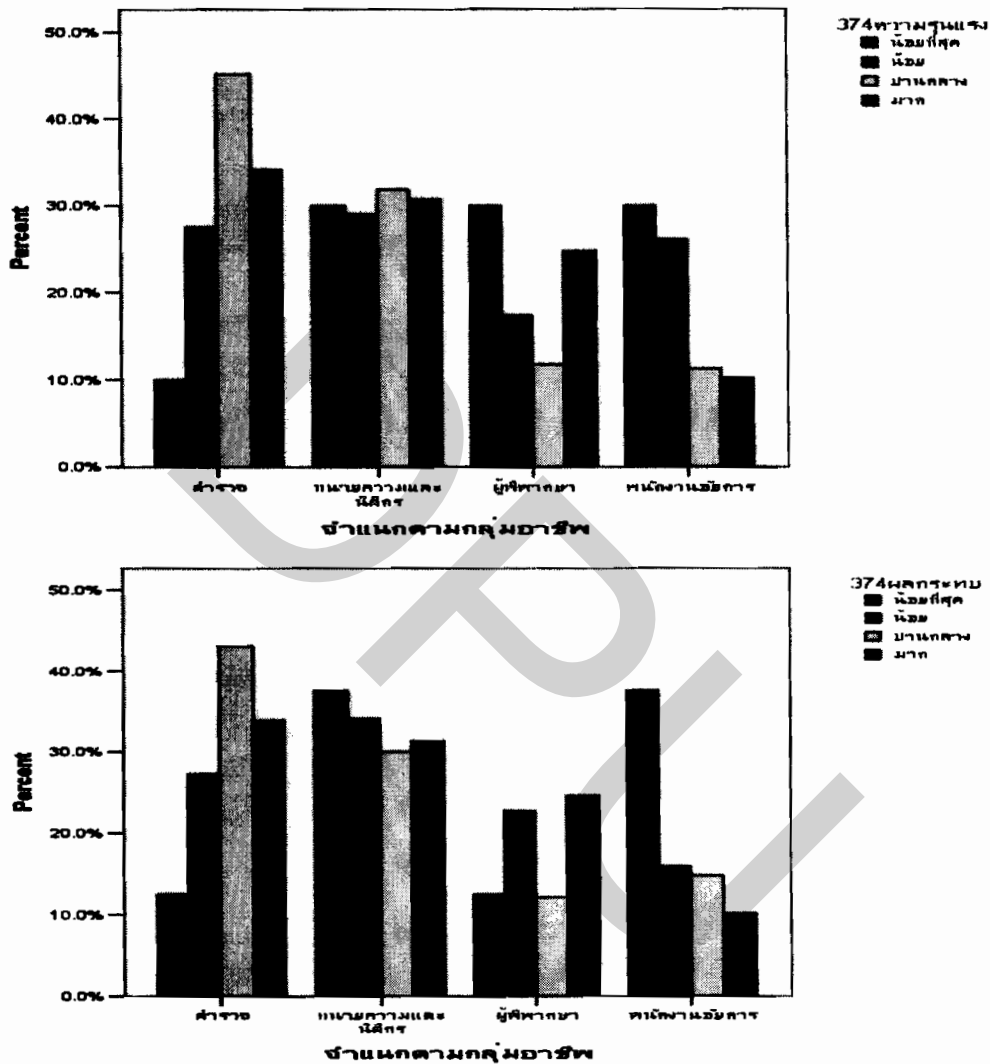

ภาพที่ 4.7 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 373

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 373 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 373 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2)
ร้อยละ 38.0 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 34.2 ทนายความและนิติกรร้อยละ 30.9 ผู้พิพากษา
ร้อยละ 17.8 พนักงานอัยการร้อยละ 17.1

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 373 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน
ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 41.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 44.8 ทนายความและนิติกร
ร้อยละ 26.7 ผู้พิพากษาร้อยละ 13.3 พนักงานอัยการร้อยละ 15.2

มาตรา 374 ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

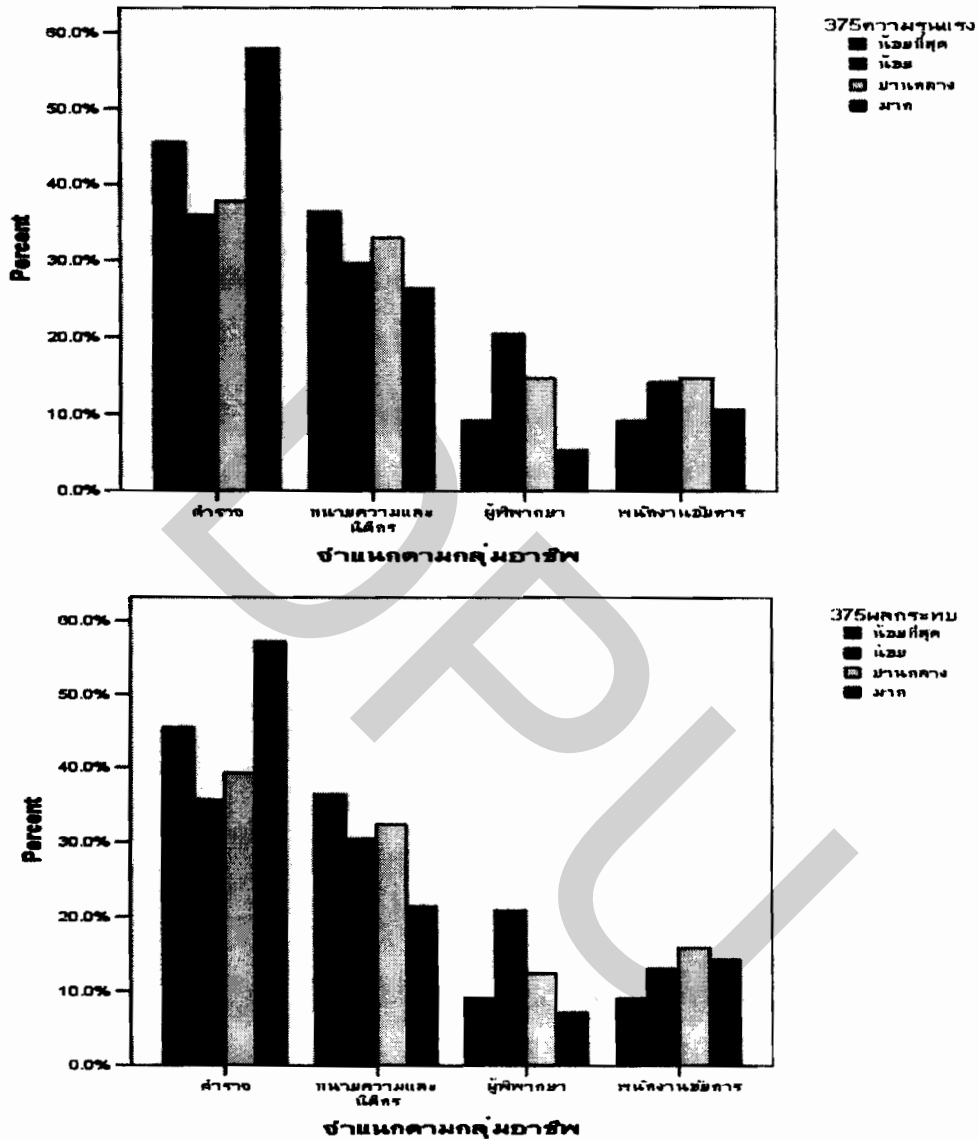

ภาพที่ 4.8 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 374

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 374 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 374 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 51.0 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 45.1 ทนายความและนิติกรร้อยละ 31.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 11.8 พนักงานอัยการร้อยละ 11.3

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 374 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 57.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 43.0 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 30.0 ผู้พิพากษาร้อยละ 12.2 พนักงานอัยการร้อยละ 14.8

มาตรา 375 ผู้ใดทำให้รางระบายน้ำ ร่องน้ำหรือท่อระบายของโสโครก อันเป็นสิ่ง สาธารณะเกิดขัดข้องหรือไม่สะดวก ต้องระวางโทษปรับไม่ เกินห้าร้อยบาท

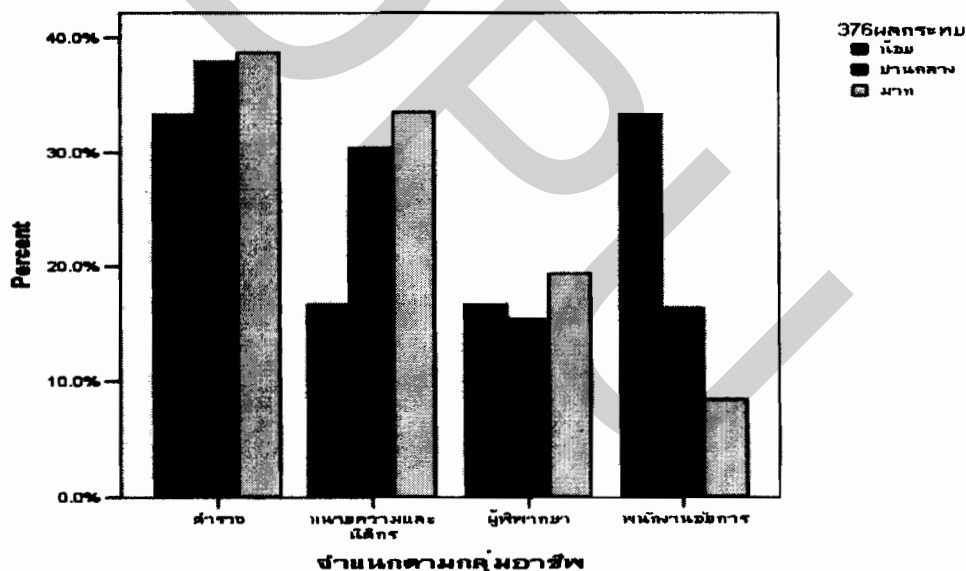
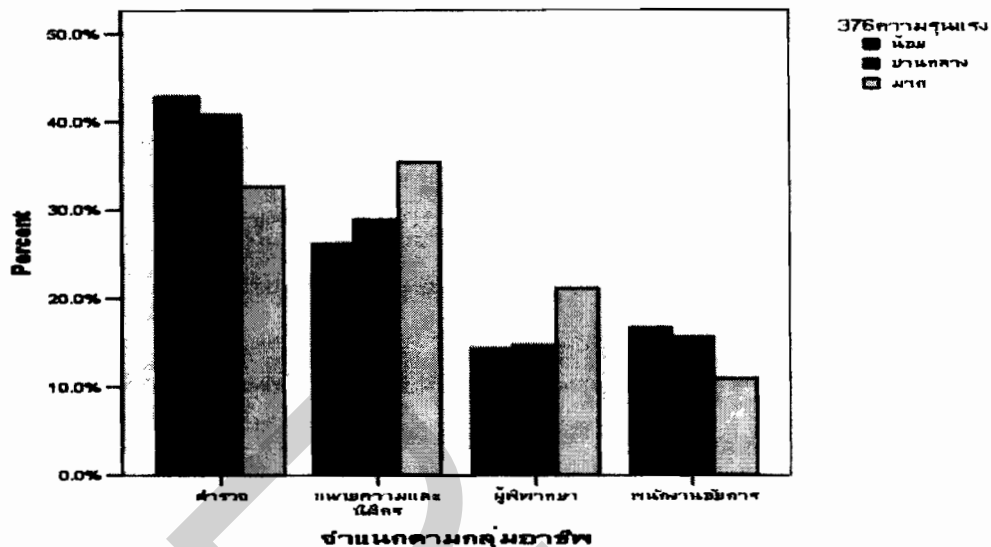

ภาพที่ 4.9 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 375

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 375 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 375 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 51.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 35.9 นายความและนิติกรร้อยละ 29.6 ผู้พิพากษา ร้อยละ 20.4 พนักงานอัยการร้อยละ 14.1

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 375 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 57.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 35.7 นายความและนิติกร ร้อยละ 30.5 ผู้พิพากษาร้อยละ 20.9 พนักงานอัยการร้อยละ 13.0

**มาตรา 376 ผู้ใดยังป็นซึ่งใช้ดินระเบิดโดยใช่เหตุ ในเมือง หมู่บ้านหรือที่ชุมนุมชน
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ**

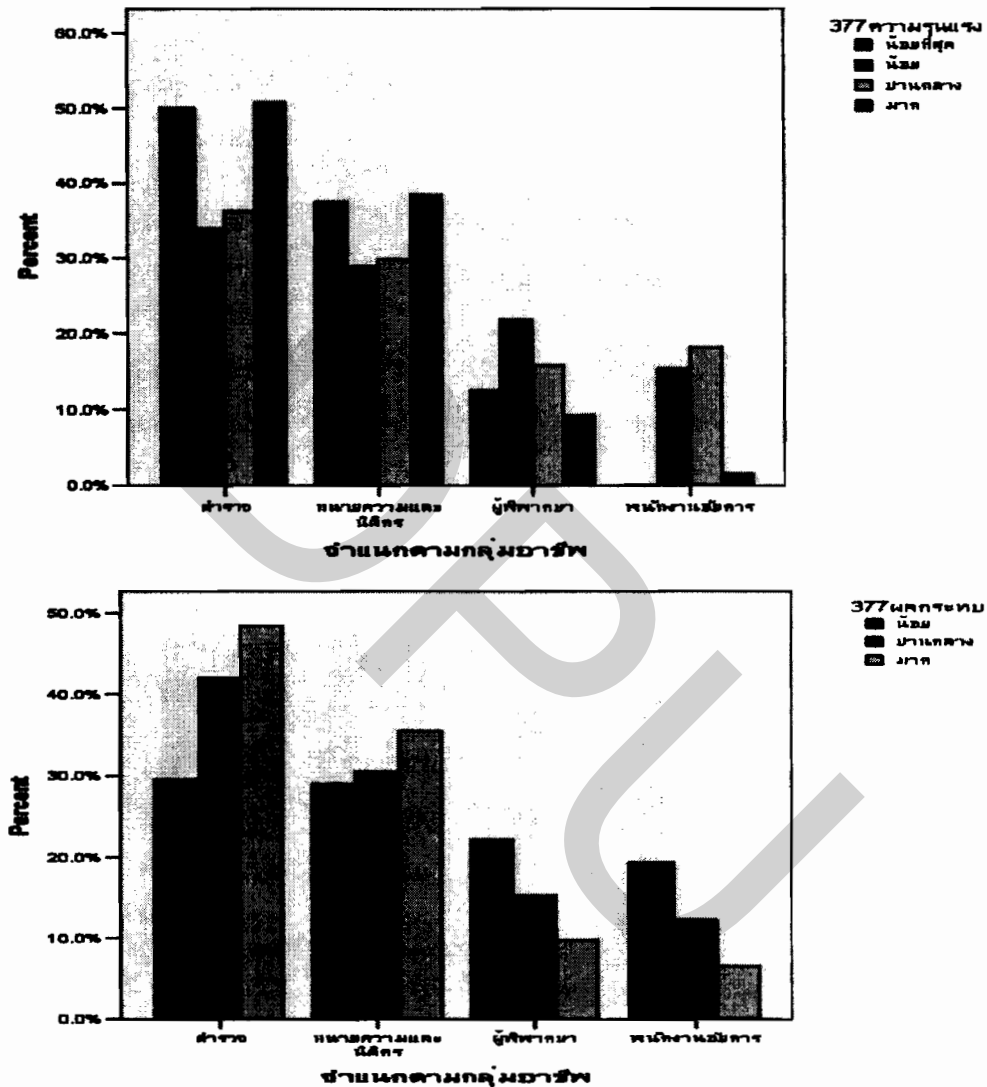

ภาพที่ 4.10 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 376

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 376 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 376 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 52.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 40.8 ทนายความและนิติกรร้อยละ 28.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 14.7 พนักงานอัยการร้อยละ 15.6

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 376 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 56.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 37.9 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 30.4 ผู้พิพากษา ร้อยละ 15.4 พนักงานอัยการร้อยละ 16.3

มาตรา 377 ผู้ใดควบคุมสัตว์หรือสัตว์ร้าย ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเที่ยวไปโดย ลำพัง ในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

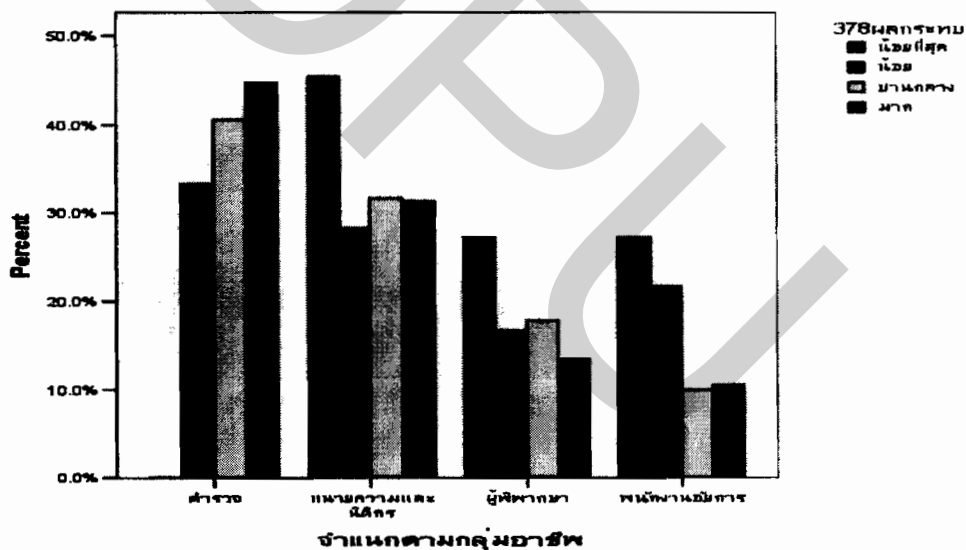
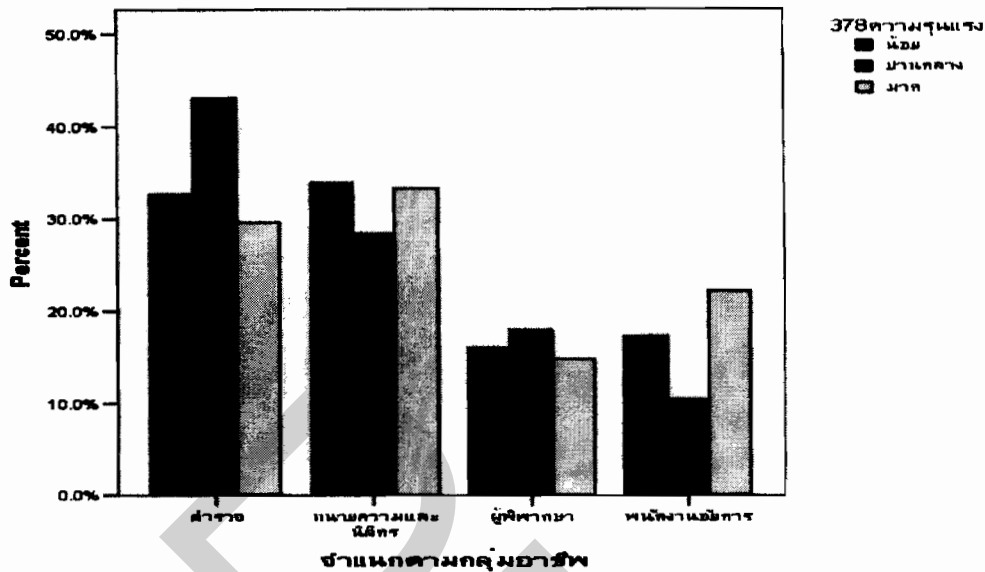

ภาพที่ 4.11 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 377

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 377 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 377 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 42.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 36.3 นายความและนิติกรร้อยละ 29.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 15.8 พนักงานอัยการร้อยละ 18.1

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 369 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 44.0 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 29.5 นายความและนิติกร ร้อยละ 29.0 ผู้พิพากษาร้อยละ 22.2 พนักงานอัยการร้อยละ 19.3

มาตรา 378 ผู้ใดเสพสุราหรือของเมาอย่างอื่น จนเป็นเหตุให้คนเมาประพฤติวินวายหรือครองสติไม่ได้ขณะอยู่ในถนนสาธารณะ หรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

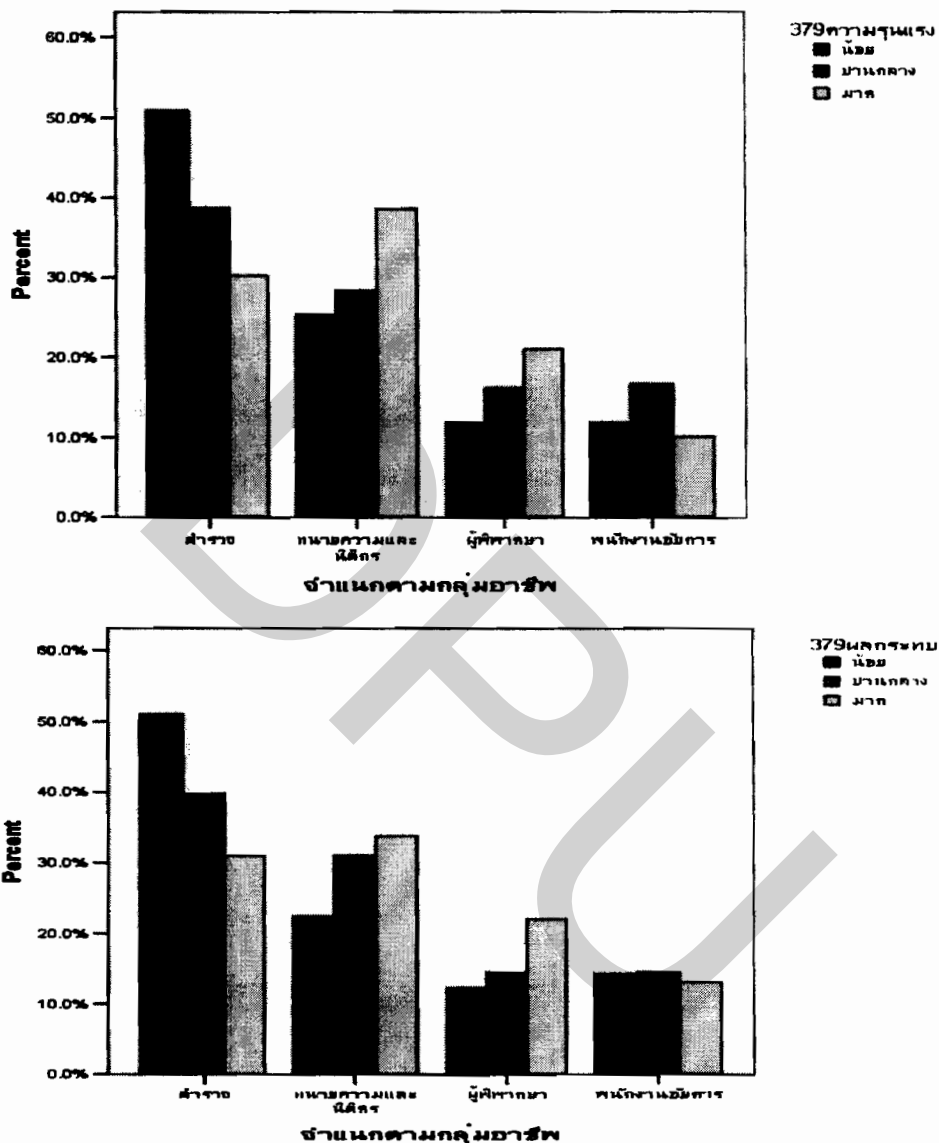

ภาพที่ 4.12 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 378

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 378 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 378 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 52.8 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 43.1 นายความและนิติกรร้อยละ 28.4 ผู้พิพากษา ร้อยละ 18.0 พนักงานอัยการร้อยละ 10.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 378 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 50.5 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 40.6 นายความและนิติกร ร้อยละ 31.7 ผู้พิพากษาร้อยละ 17.8 พนักงานอัยการร้อยละ 9.9

มาตรา 379 ผู้ใดชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สิบ วัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

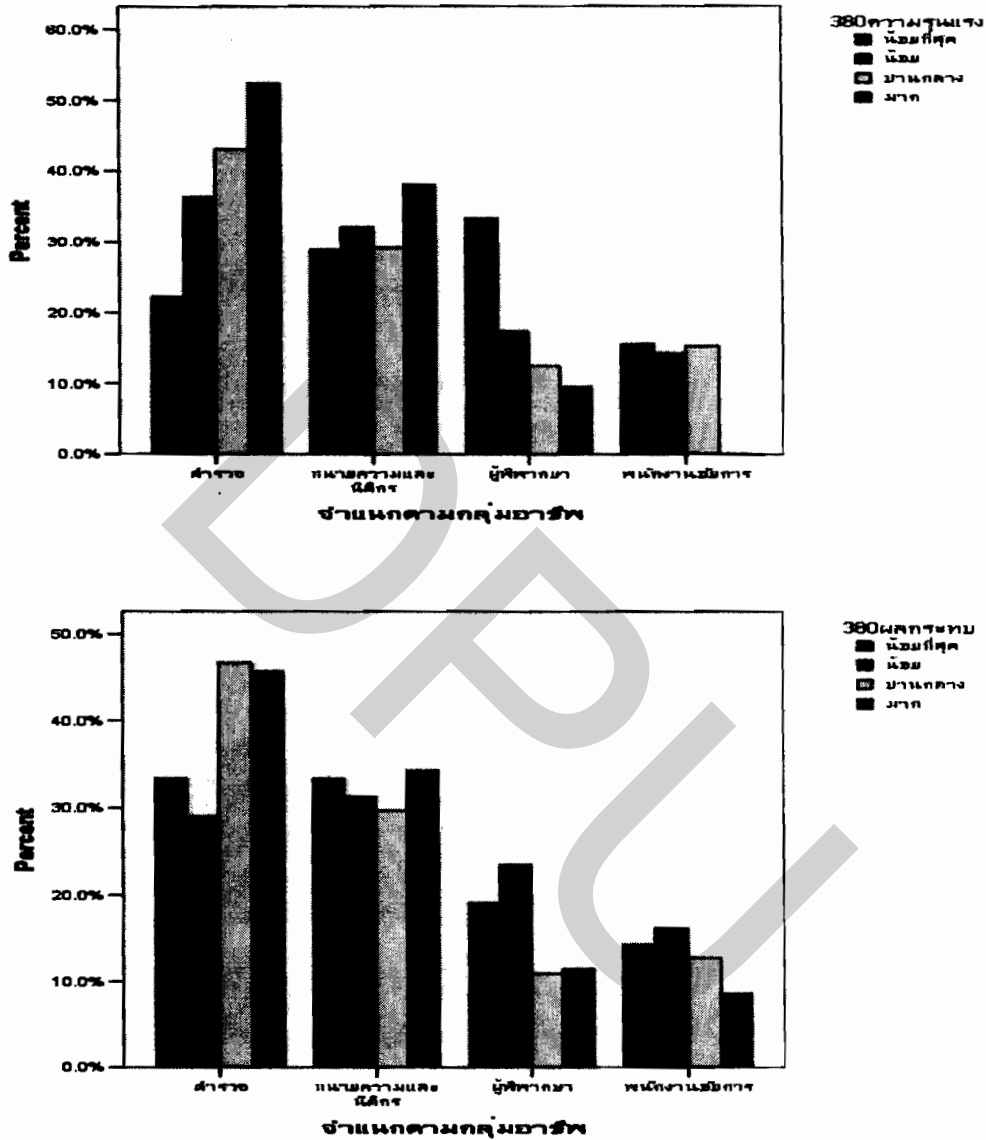

ภาพที่ 4.13 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 379

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 379 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 379 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 55.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 38.7 นายความและนิติกรร้อยละ 28.4 ผู้พิพากษา ร้อยละ 16.2 พนักงานอัยการร้อยละ 16.7

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 379 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 51.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 39.8 นายความและ นิติกรร้อยละ 31.1 ผู้พิพากษา ร้อยละ 14.6 พนักงานอัยการร้อยละ 14.6

มาตรา 380 ผู้ใดทำให้เกิดปฏิญญาแก่น้ำในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำอันมีไว้สำหรับประชาชน ใช้สอย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

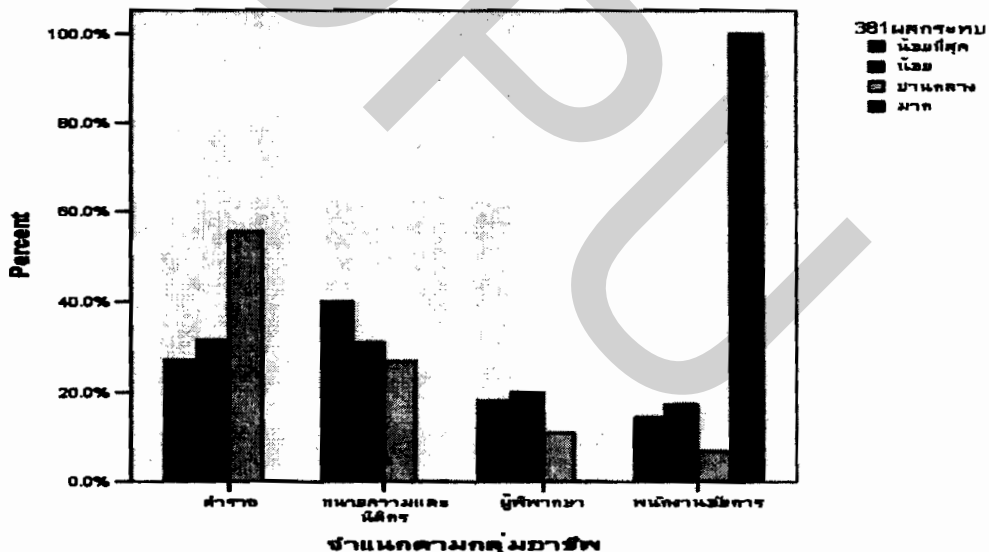
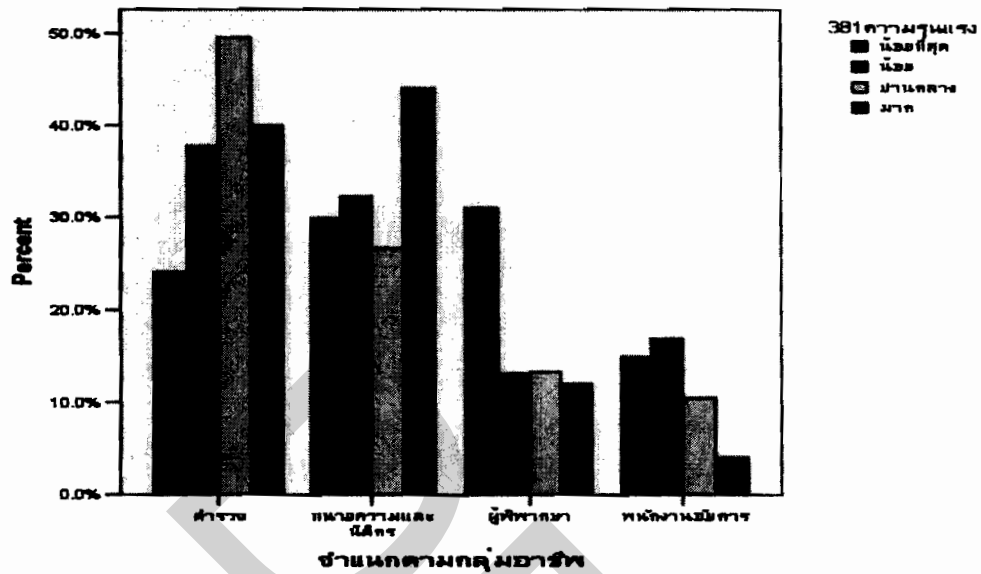

ภาพที่ 4.14 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 380

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 380 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 380 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 47.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 36.3 นายความและนิติกรร้อยละ 32.2 ผู้พิพากษา ร้อยละ 17.4 พนักงานอัยการร้อยละ 14.2

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 380 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 44.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 29.1 นายความและนิติกร ร้อยละ 31.3 ผู้พิพากษา ร้อยละ 23.5 พนักงานอัยการร้อยละ 16.2

มาตรา 381 ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

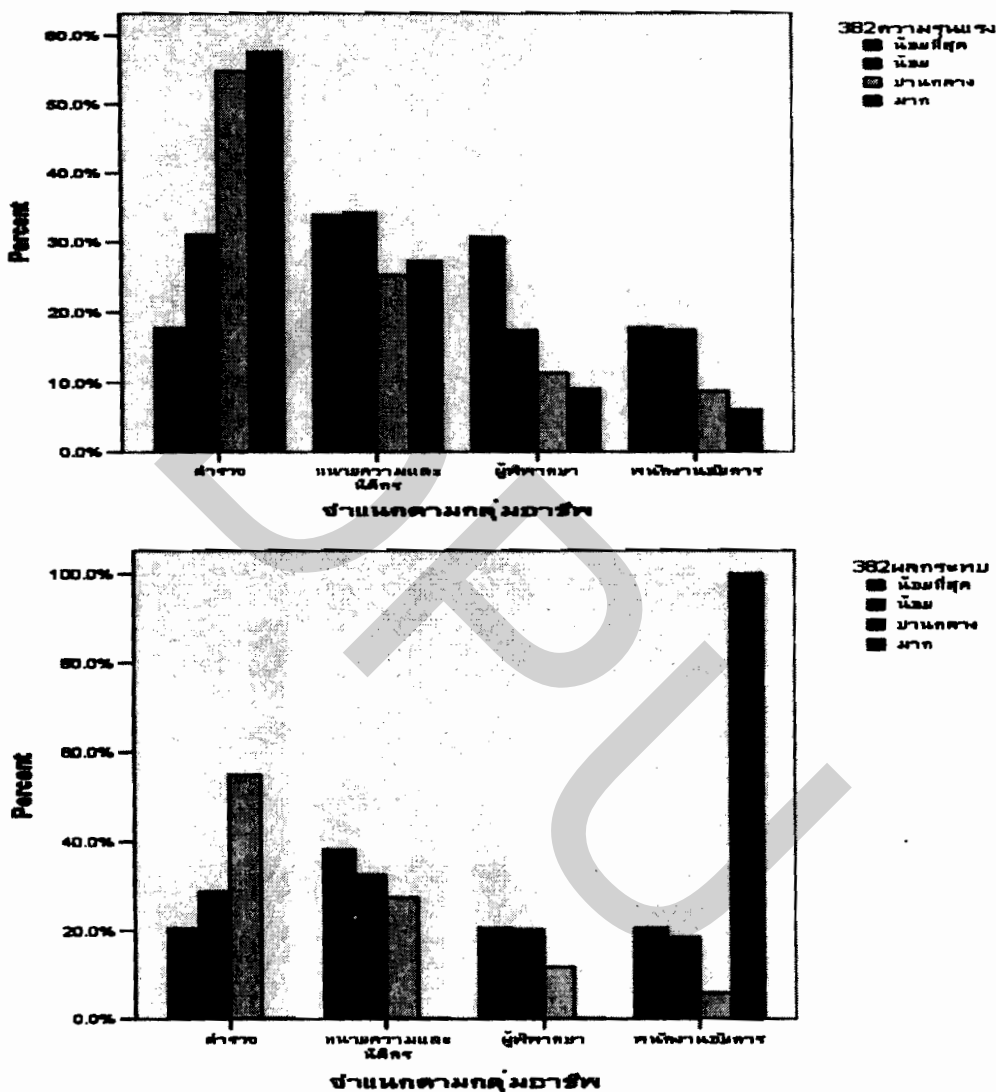

ภาพที่ 4.15 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 381

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 381 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 381 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 45.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 37.7 ทนายความและนิติกรร้อยละ 32.2 ผู้พิพากษา ร้อยละ 13.1 พนักงานอัยการร้อยละ 16.9

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 381 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 56.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 31.6 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 31.2 ผู้พิพากษาร้อยละ 20.0 พนักงานอัยการร้อยละ 17.3

มาตรา 382 ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ขราหรืออ่อนอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

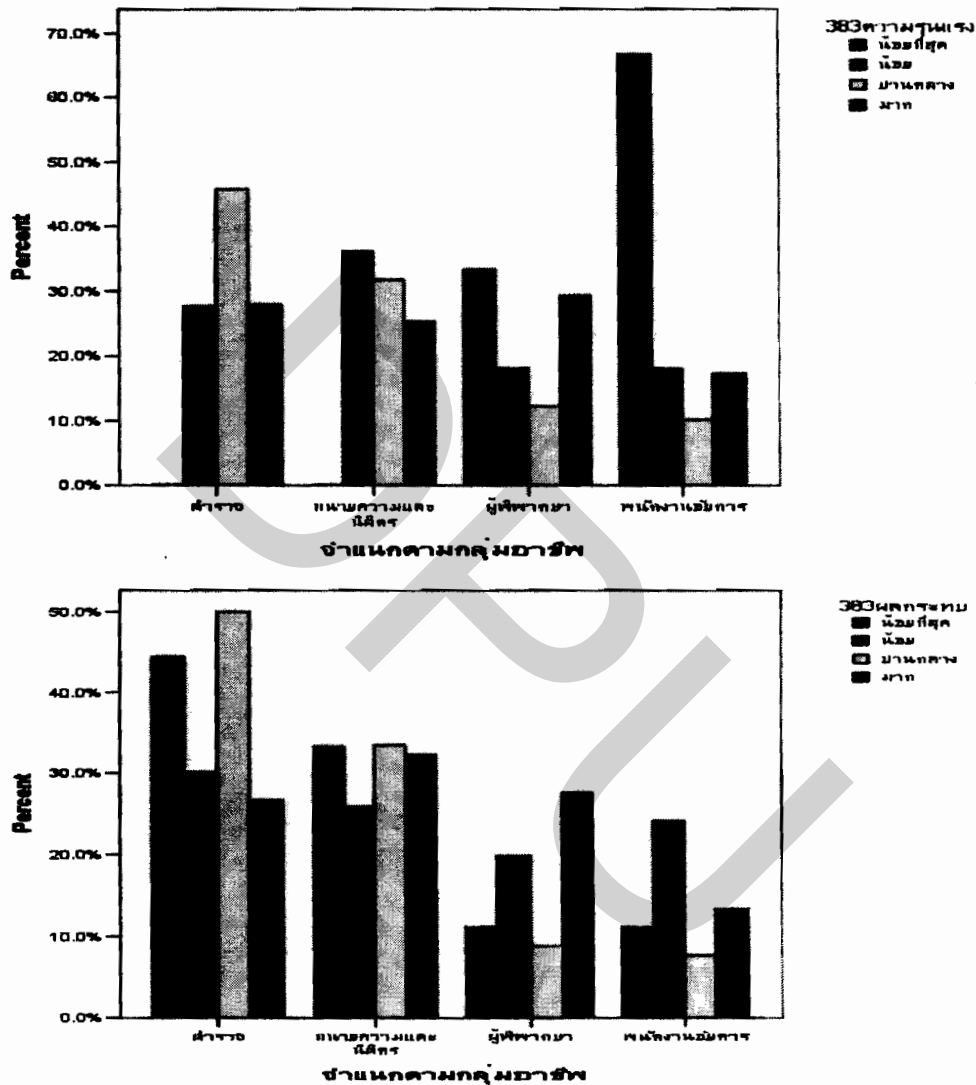

ภาพที่ 4.16 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 382

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 382 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 382 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 47.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 31.1 ทนายความและนิติกรร้อยละ 34.2 ผู้พิพากษา ร้อยละ 17.4 พนักงานอัยการร้อยละ 17.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 382 ส่งผลกระทบที่ก่ออันตรายต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 53.0 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 28.8 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 32.6 ผู้พิพากษาร้อยละ 20.3 พนักงานอัยการร้อยละ 18.4

มาตรา 383 ผู้ใดเมื่อเกิดเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอื่นและเจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยระงับ ถ้าผู้นั้นสามารถช่วยได้แต่ไม่ช่วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

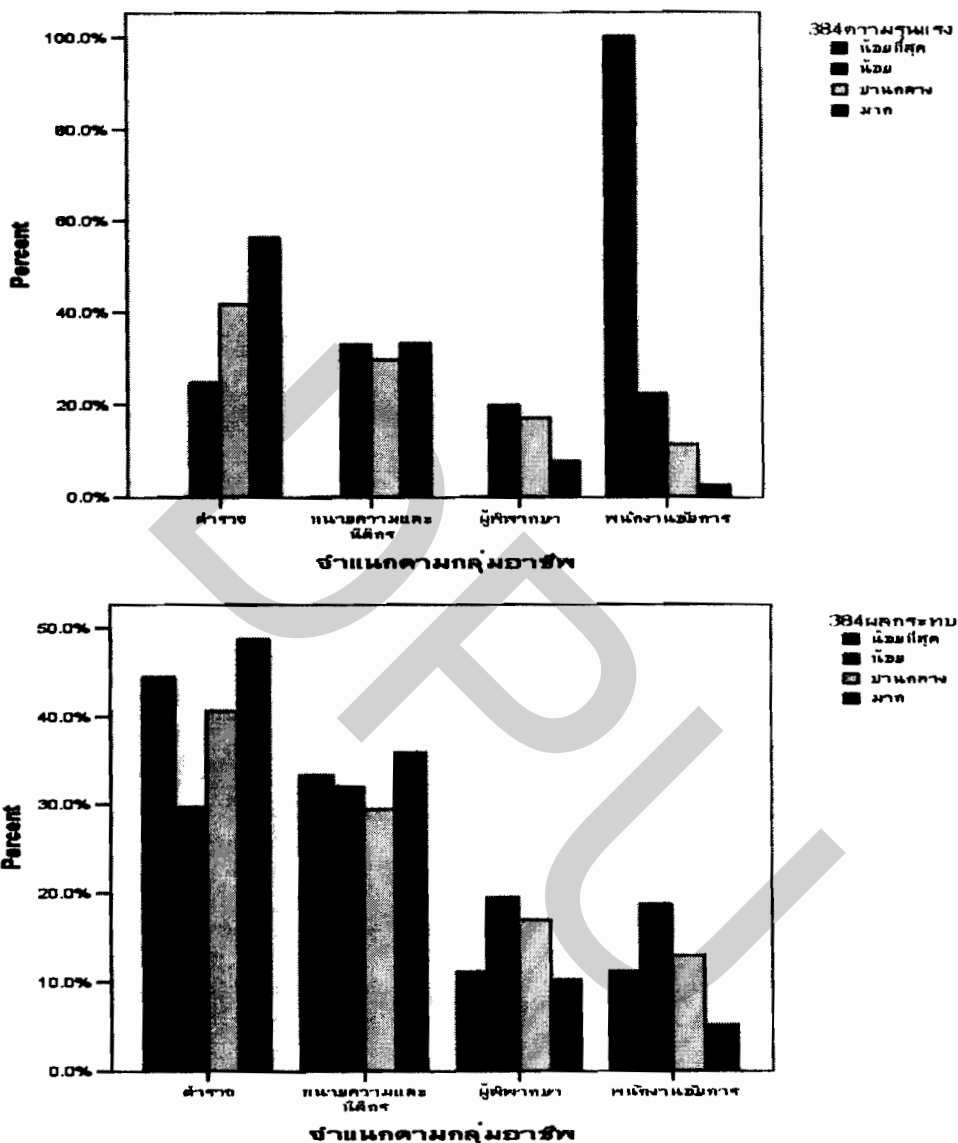

ภาพที่ 4.17 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 383

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 383 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 383 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 59.0 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 27.7 ทนายความและนิติกรร้อยละ 36.1 ผู้พิพากษา ร้อยละ 18.1 พนักงานอัยการร้อยละ 18.1

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 383 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมในระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 42.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 30.2 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 25.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 19.8 พนักงานอัยการร้อยละ 24.1

มาตรา 384 ผู้ใดแก้งบเกล้าความเท็จให้เลื่องลือจนเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

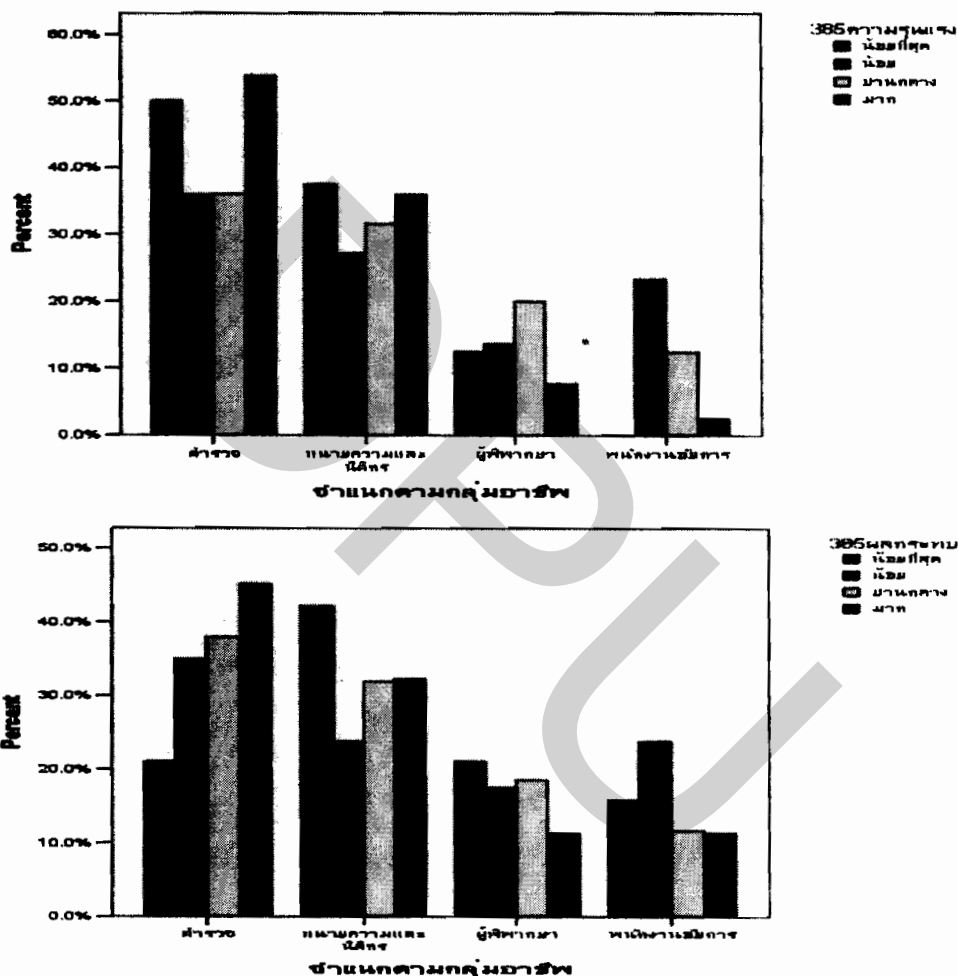

ภาพที่ 4.18 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 384

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 384 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 384 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 59.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 41.8 นายควมและนิติกรร้อยละ 29.7 ผู้พิพากษา ร้อยละ 17.2 พนักงานอัยการร้อยละ 11.3

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 384 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 56.0 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 40.6 นายควมและ นิติกรร้อยละ 29.4 ผู้พิพากษาร้อยละ 17.0 พนักงานอัยการร้อยละ 12.9

มาตรา 385 ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมายกีดขวางทางสาธารณะ จนอาจเป็นอุปสรรคต่อความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจร โดยวาง หรือทอดทิ้งสิ่งของ หรือโดยกระทำด้วยประการอื่นใด ถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำโดยไม่จำเป็น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

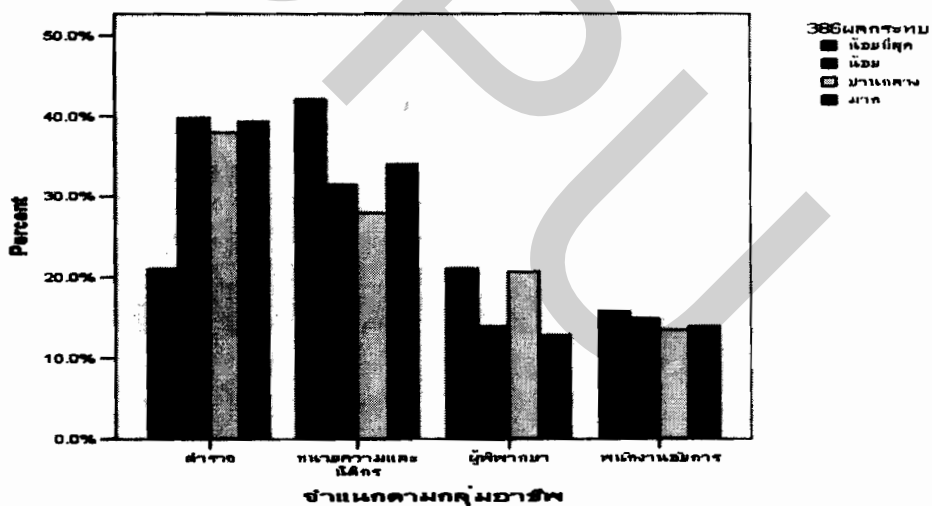
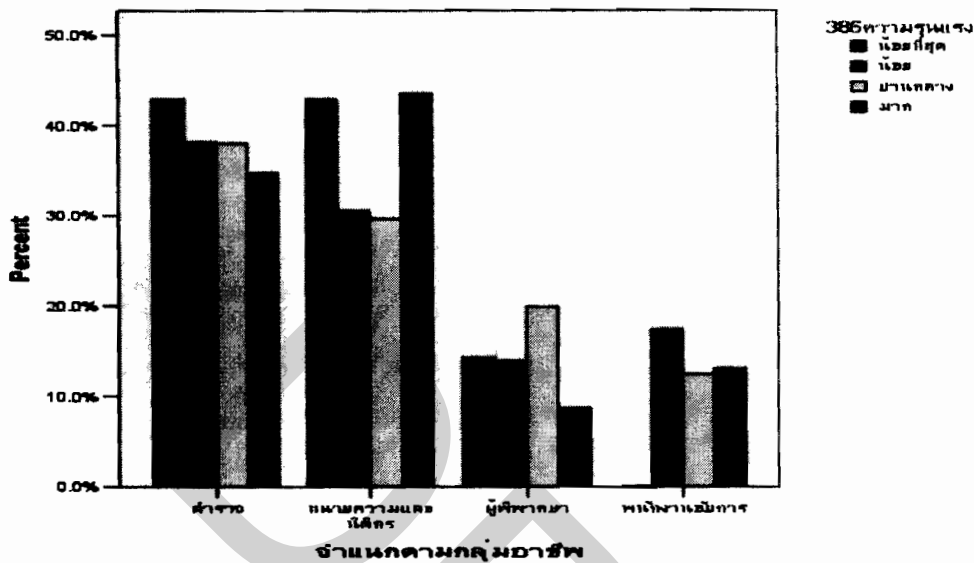

ภาพที่ 4.19 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 385

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 385 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 385 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 62.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 36.0 นายความและนิติกรร้อยละ 31.6 ผู้พิพากษา ร้อยละ 20.0 พนักงานอัยการร้อยละ 12.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 385 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 58.0 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 37.9 นายความและนิติกร ร้อยละ 31.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 18.5 พนักงานอัยการร้อยละ 11.6

มาตรา 386 ผู้โคขุดหลุมหรือวาง หรือปลุกปักหรือวางสิ่งของเกะกะไว้ในทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย หรือทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ละเลยไม่แสดงสัญญาณตามสมควร เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

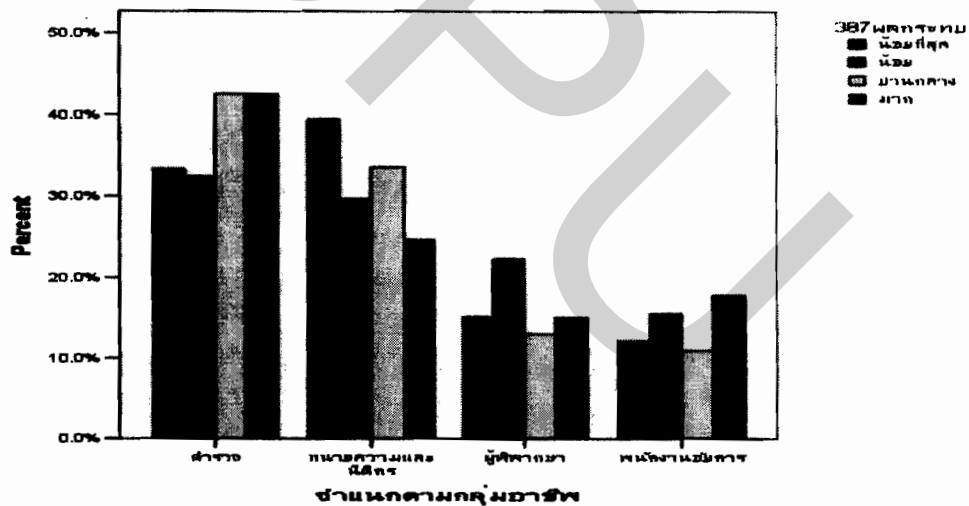
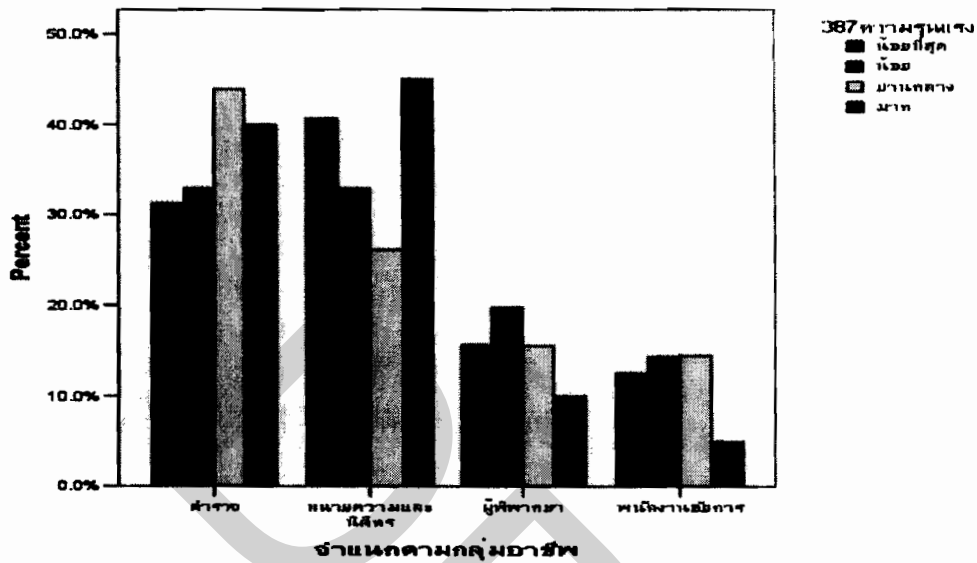

ภาพที่ 4.20 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 386

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 386 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 386 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 56.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 38.1 ทนายความและนิติกรร้อยละ 19.6 ผู้พิพากษา ร้อยละ 19.9 พนักงานอัยการร้อยละ 12.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 386 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 44.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 38.0 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 27.9 ผู้พิพากษาร้อยละ 20.7 พนักงานอัยการร้อยละ 13.4

มาตรา 387 ผู้ใดแขวน ดัดตั้งหรือวางสิ่งใดไว้โดยประการที่น่าจะตกหรือพังลง ซึ่งจะ
เป็นเหตุอันตราย ประระเบียนหรือเคื่องร่อนแก่ผู้สัญจรในทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
ห้าร้อยบาท

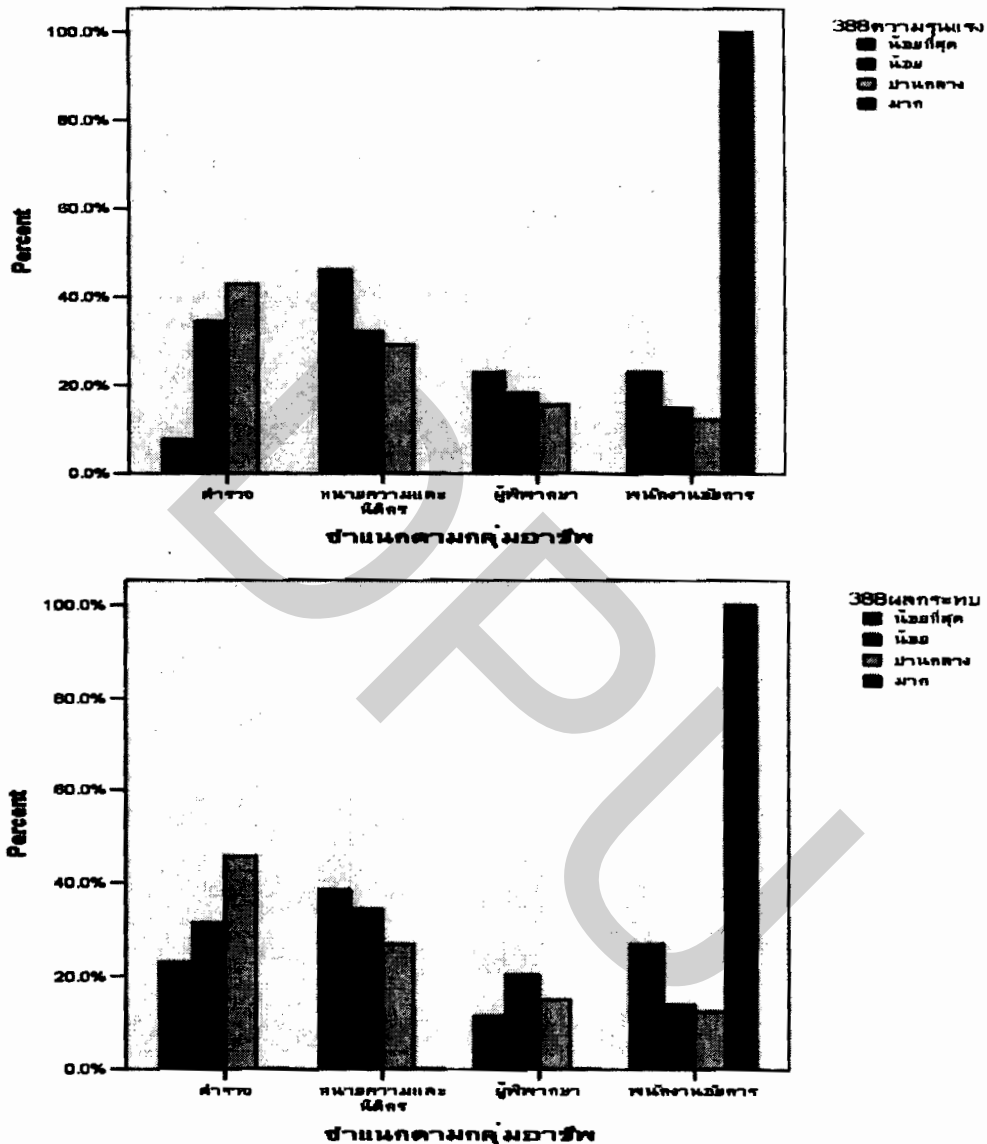

ภาพที่ 4.21 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 387

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 387 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 387 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3)
ร้อยละ 45.0 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 43.9 นายคุณและนิตกรร้อยละ 26.1 ผู้พิพากษา
ร้อยละ 15.6 พนักงานอัยการร้อยละ 14.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 387 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน
ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 36.8 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 42.5 นายคุณและนิตกร
ร้อยละ 33.6 ผู้พิพากษาร้อยละ 13.0 พนักงานอัยการร้อยละ 11.0

มาตรา 388 ผู้ใดกระทำการอันควรถายหน้าค่อหน้าธารกำนัลโดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

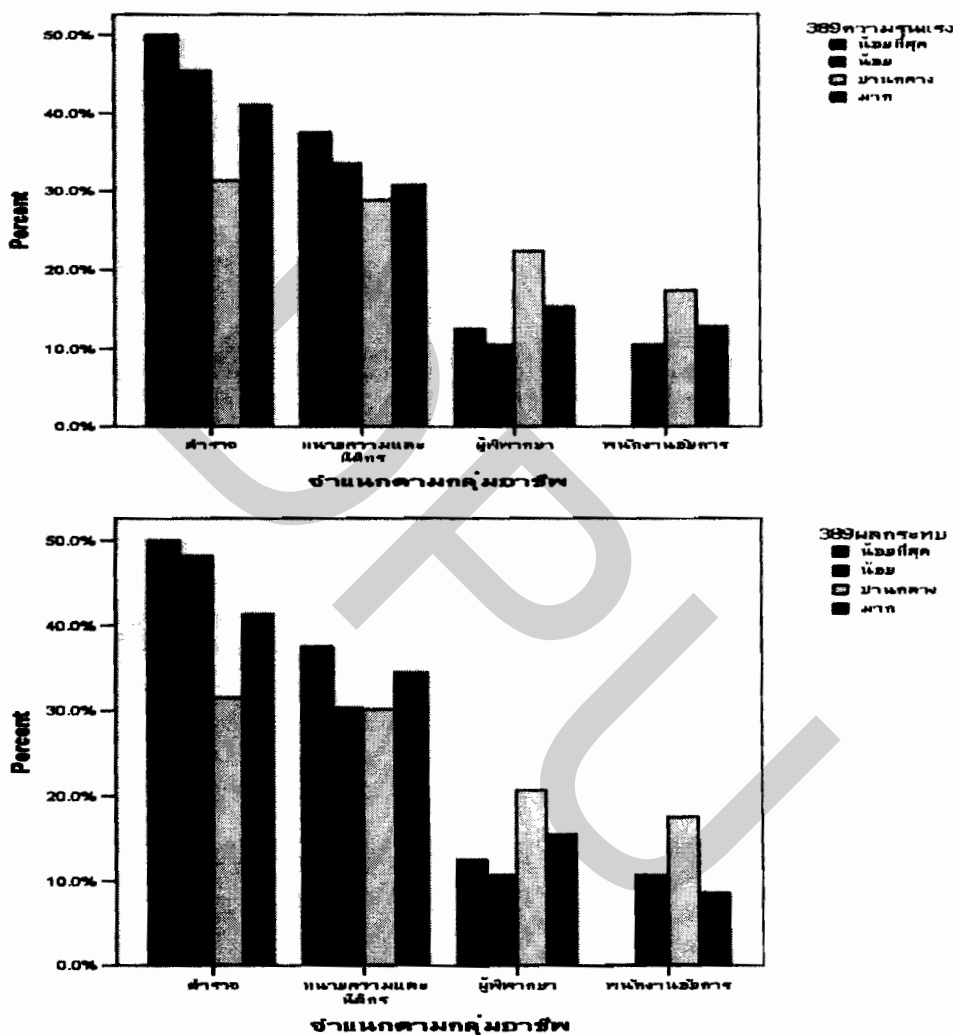

ภาพที่ 4.22 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 388

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 388 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 388 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 53.0 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 42.9 ทนายความและนิติกรร้อยละ 29.2 ผู้พิพากษา ร้อยละ 15.6 พนักงานอัยการร้อยละ 12.3

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 388 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 48.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 31.4 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 34.3 ผู้พิพากษาร้อยละ 20.3 พนักงานอัยการร้อยละ 14.0

มาตรา 389 ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ ให้ของแข็งตกลง ณ ที่ใด ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นอันตรายหรือเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลหรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สิน หรือกระทำความผิดใด ๆ ให้ของโสโครกเปรอะเปื้อนหรือน่าจะเปรอะเปื้อนตัวบุคคล หรือทรัพย์สิน หรือแก่งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

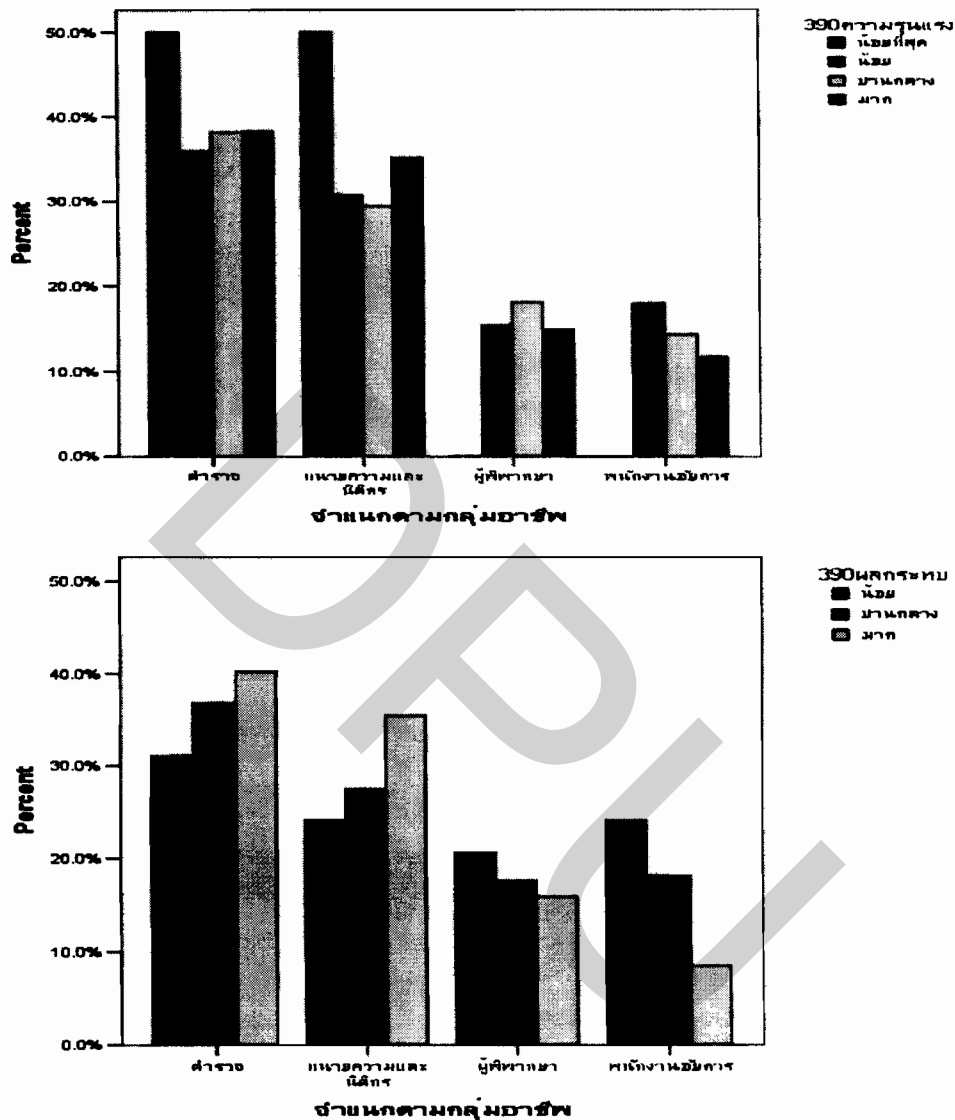

ภาพที่ 4.23 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 389

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 389 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 389 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 50.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 31.3 ทนายความและนิติกรร้อยละ 28.8 ผู้พิพากษา ร้อยละ 22.4 พนักงานอัยการร้อยละ 17.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 389 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 55.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 31.5 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 30.2 ผู้พิพากษาร้อยละ 20.7 พนักงานอัยการร้อยละ 17.6

มาตรา 390 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

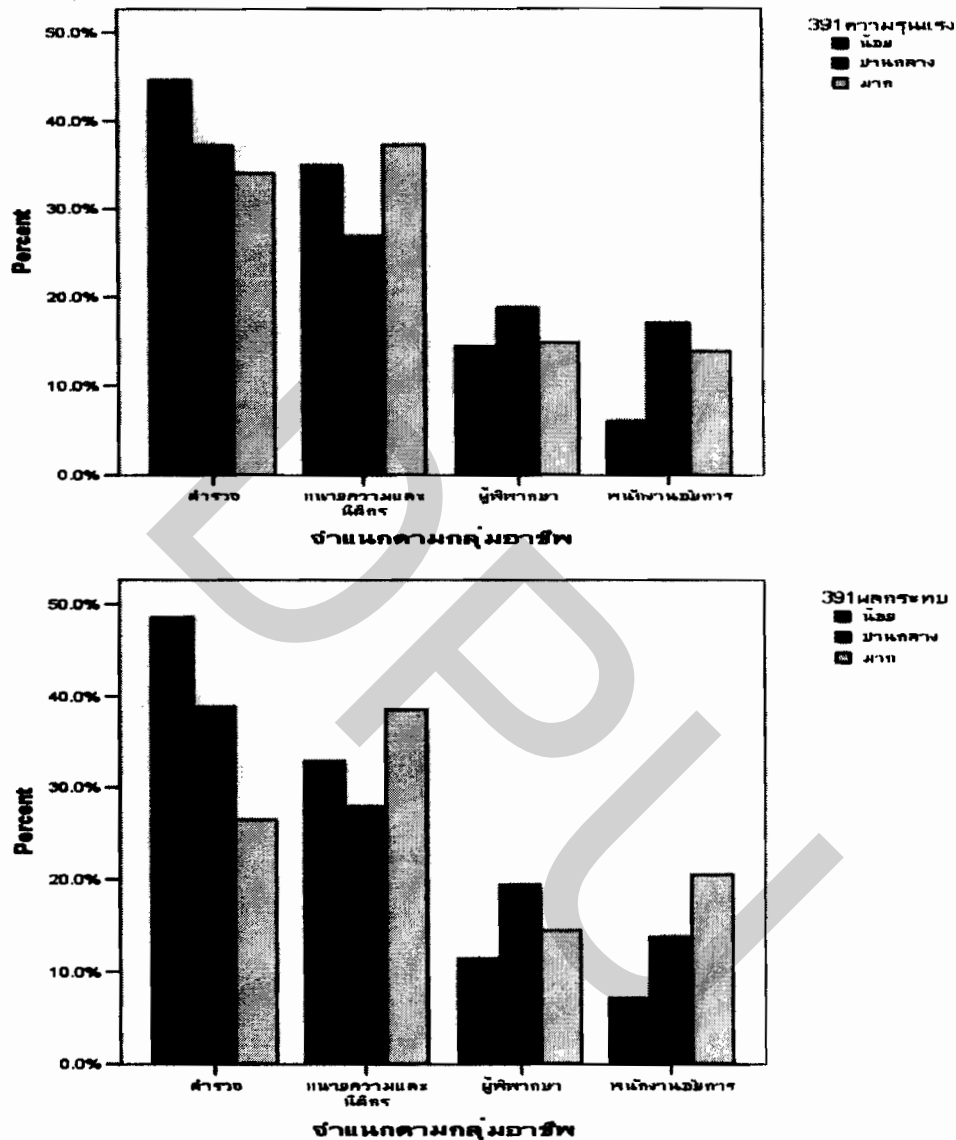

ภาพที่ 4.24 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 390

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 390 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 390 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 66.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 38.1 ทนายความและนิติกรร้อยละ 29.5 ผู้พิพากษา ร้อยละ 18.1 พนักงานอัยการร้อยละ 14.3

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 390 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมในระดับมาก (ระดับ 4) ร้อยละ 47.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 36.8 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 27.4 ผู้พิพากษา ร้อยละ 17.6 พนักงานอัยการร้อยละ 18.1

มาตรา 391 ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

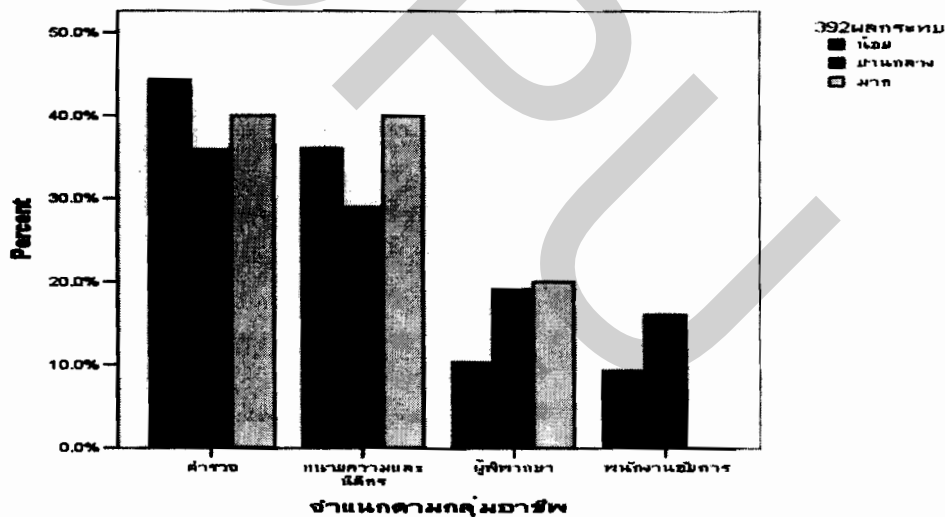
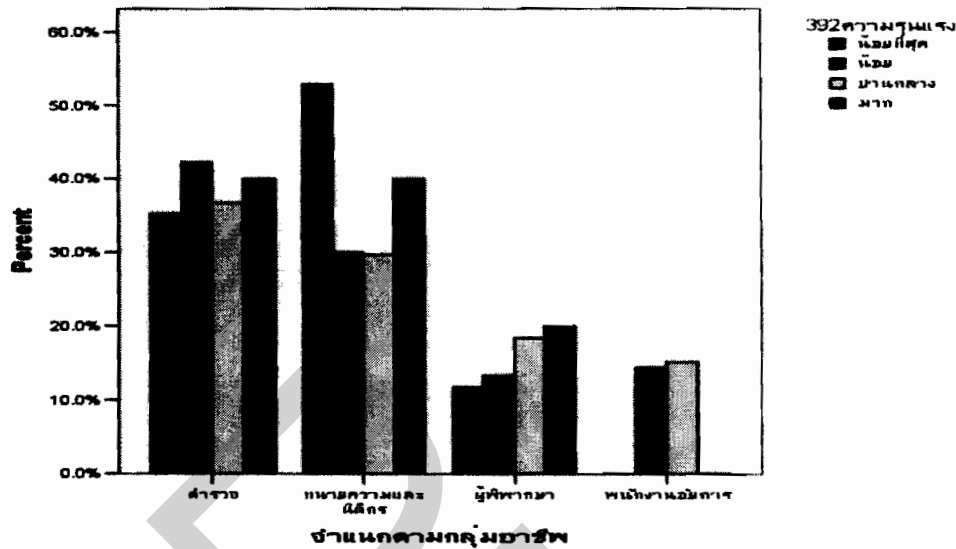

ภาพที่ 4.25 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 391

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 391 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 391 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 55.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 37.2 นายความและนิติกรร้อยละ 26.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 18.8 พนักงานอัยการร้อยละ 17.0

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 391 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 66.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 26.5 นายความและนิติกร ร้อยละ 38.6 ผู้พิพากษาร้อยละ 14.5 พนักงานอัยการร้อยละ 20.5

มาตรา 392 ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจ โดยการขู่เจ็ญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

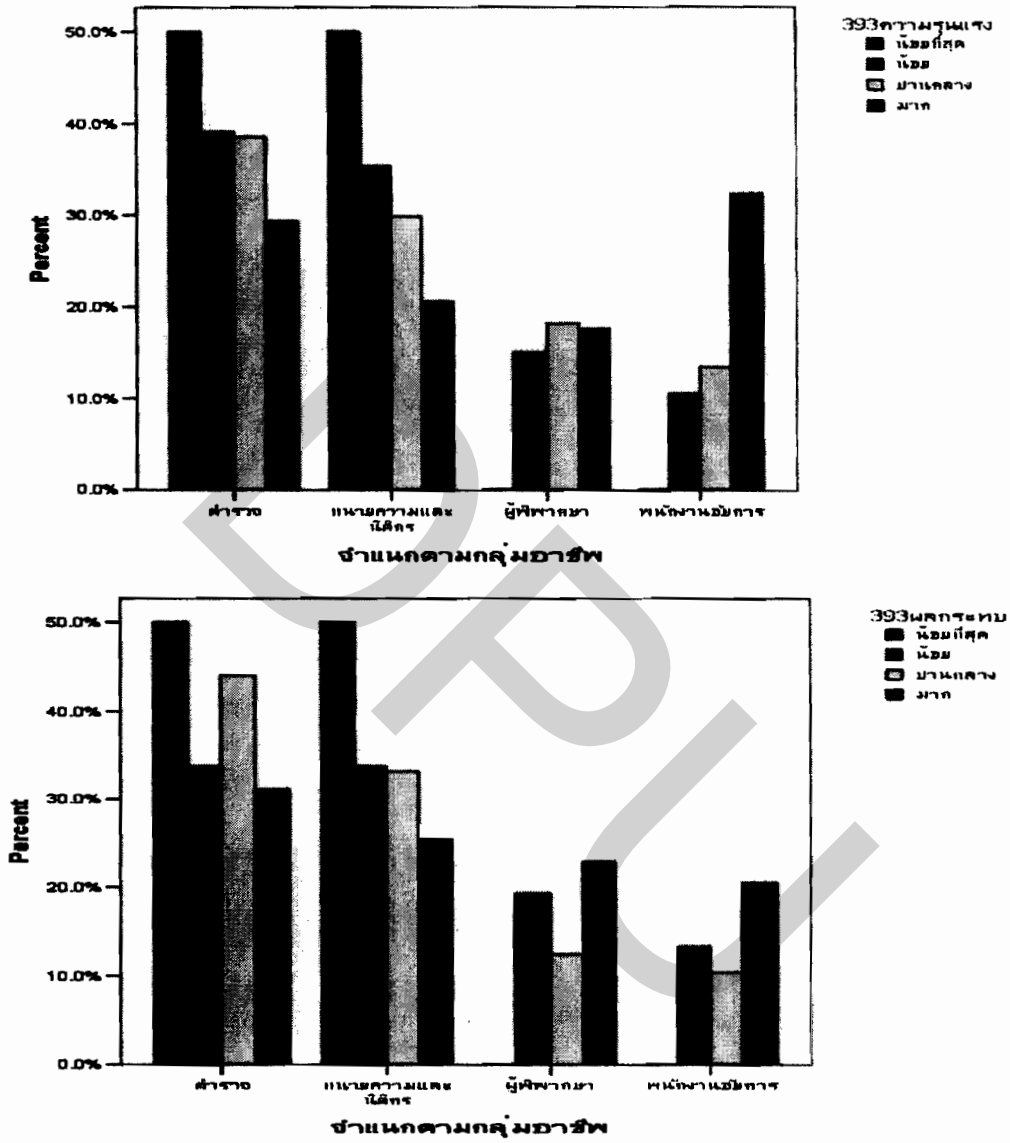

ภาพที่ 4.26 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 392

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 392 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 392 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 70.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 36.7 ทนายความและนิติกรร้อยละ 29.7 ผู้พิพากษา ร้อยละ 18.4 พนักงานอัยการร้อยละ 15.2

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 392 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมในระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 73.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 35.8 ทนายความและนิติกร ร้อยละ 29.0 ผู้พิพากษา ร้อยละ 19.1 พนักงานอัยการร้อยละ 16.0

มาตรา 393 ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

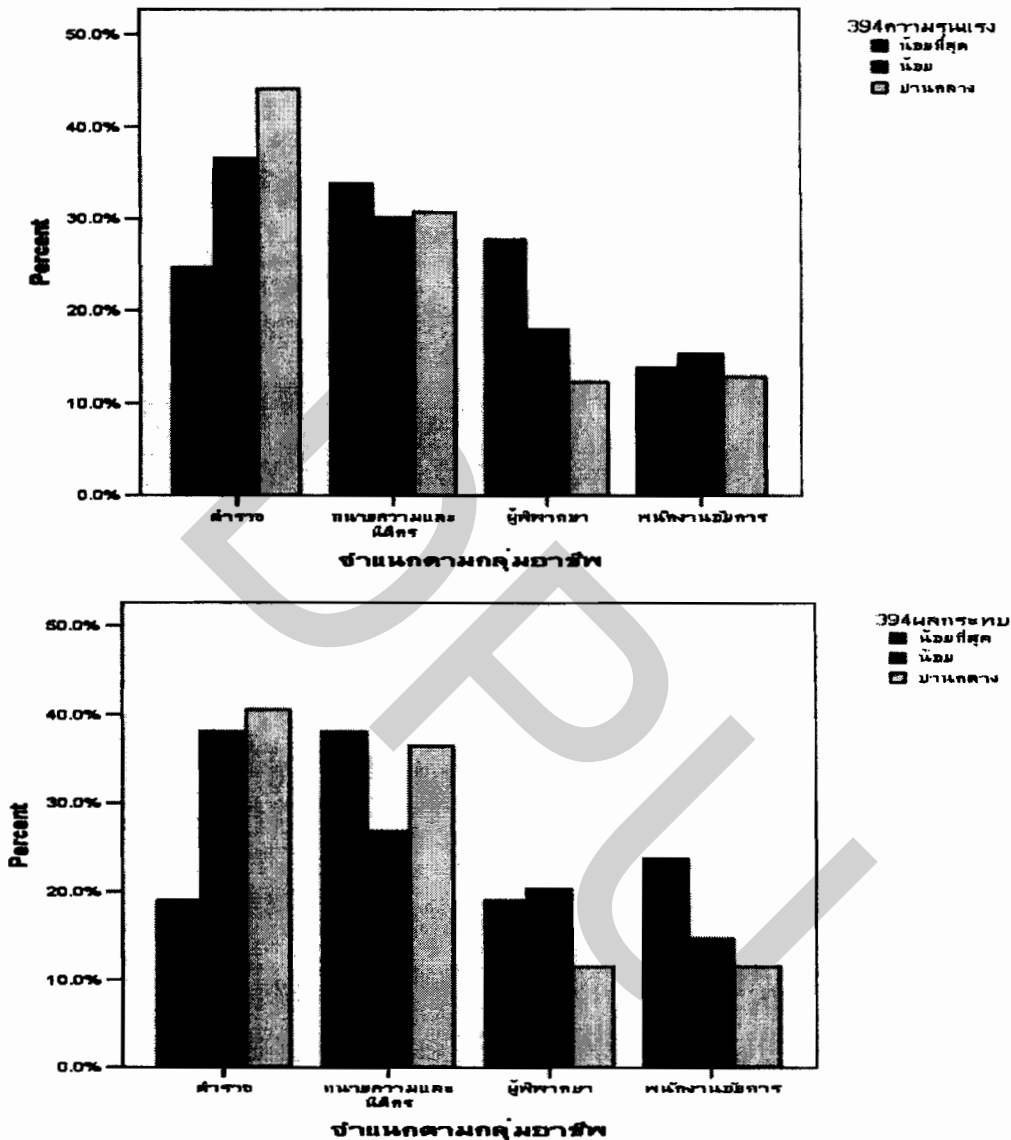

ภาพที่ 4.27 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 393

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 393 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 393 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 57.8 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 38.5 นายความและเนติกรร้อยละ 29.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 18.2 พนักงานอัยการร้อยละ 13.4

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 393 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 48.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 44.0 นายความและเนติกร ร้อยละ 33.2 ผู้พิพากษาร้อยละ 12.4 พนักงานอัยการร้อยละ 10.4

มาตรา 394 ผู้ใดได้ ดื้อนหรือทำให้สัตว์ใดๆ เข้าในสวน ไร่หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่ง
ดินไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลผลิตอยู่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

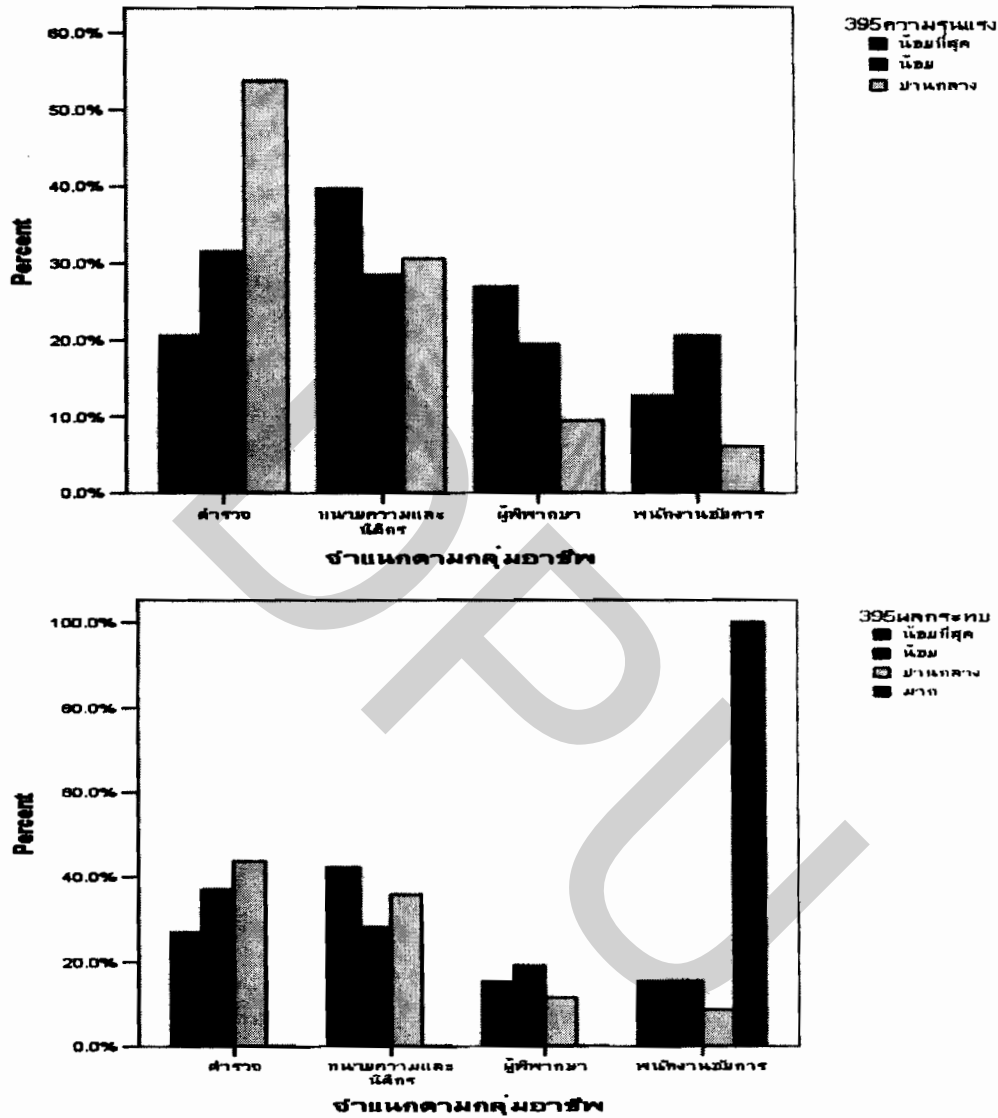

ภาพที่ 4.28 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 394

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 394 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 394 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3)
ร้อยละ 44.8 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 44.1 ทนายความและนิติกรร้อยละ 30.7 ผู้พิพากษา
ร้อยละ 12.3 พนักงานอัยการร้อยละ 12.8

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 394 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน
ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 57.8 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 38.1 ทนายความและนิติกร
ร้อยละ 26.9 ผู้พิพากษาร้อยละ 20.3 พนักงานอัยการร้อยละ 14.7

มาตรา 395 ผู้ใดควบคุมสัตว์ใด ๆ ปลอ่ยกปละละเลยให้สัตว์นั้นเข้าในสวน ไร่หรือนาของผู้อื่นที่ได้แจ้งคืนไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลิตผลอยู่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

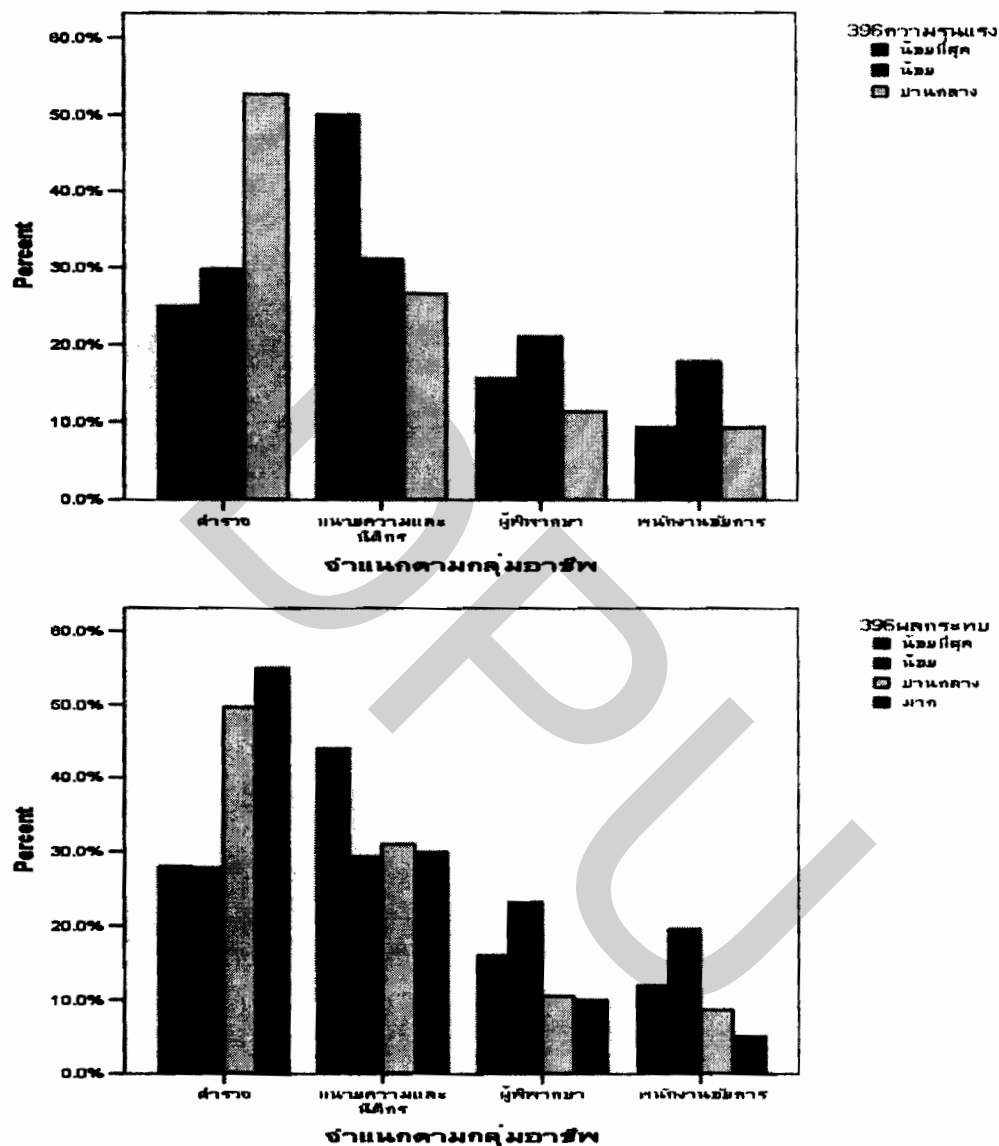

ภาพที่ 4.29 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 395

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 395 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 395 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 47.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 31.6 ทนายความและนิติกรร้อยละ 28.4 ผู้พิพากษาร้อยละ 19.5 พนักงานอัยการร้อยละ 20.5

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 395 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมในระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 67.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 37.0 ทนายความและนิติกรร้อยละ 28.2 ผู้พิพากษาร้อยละ 19.3 พนักงานอัยการร้อยละ 15.6

มาตรา 396 ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ซึ่งอาจเน่าเหม็น ในหรือริมทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

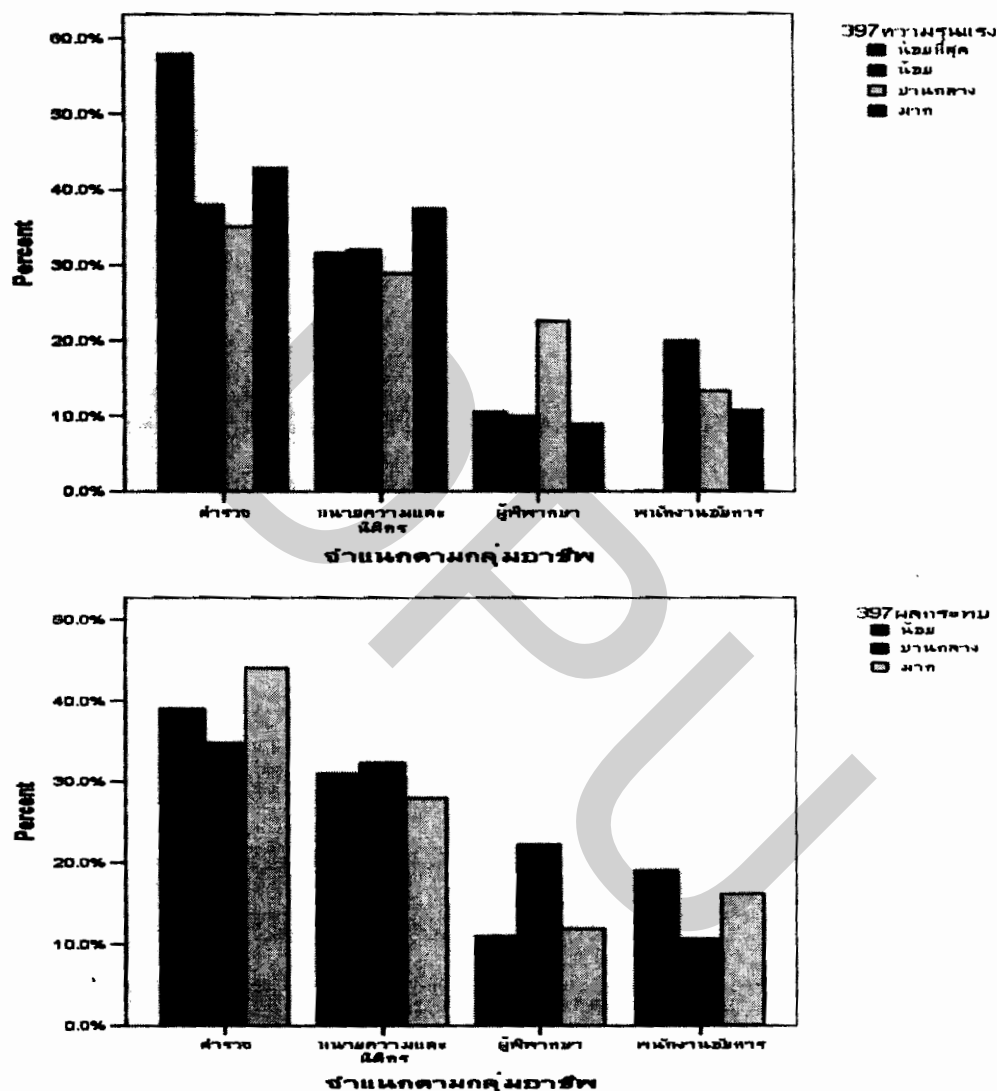

ภาพที่ 4.30 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 396

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 396 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 396 มีความรุนแรงระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 54.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 29.8 นายความและนิติกรร้อยละ 31.2 ผู้ศึกษา ร้อยละ 21.1 พนักงานราชการร้อยละ 17.9

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 396 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับน้อย (ระดับ 2) ร้อยละ 48.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 27.8 นายความและนิติกร ร้อยละ 29.3 ผู้ศึกษาร้อยละ 23.2 พนักงานราชการร้อยละ 19.6

มาตรา 397 ผู้ใดในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ อันเป็นการรังแกข่มเหงผู้อื่น หรือกระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือความเคียดรื้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

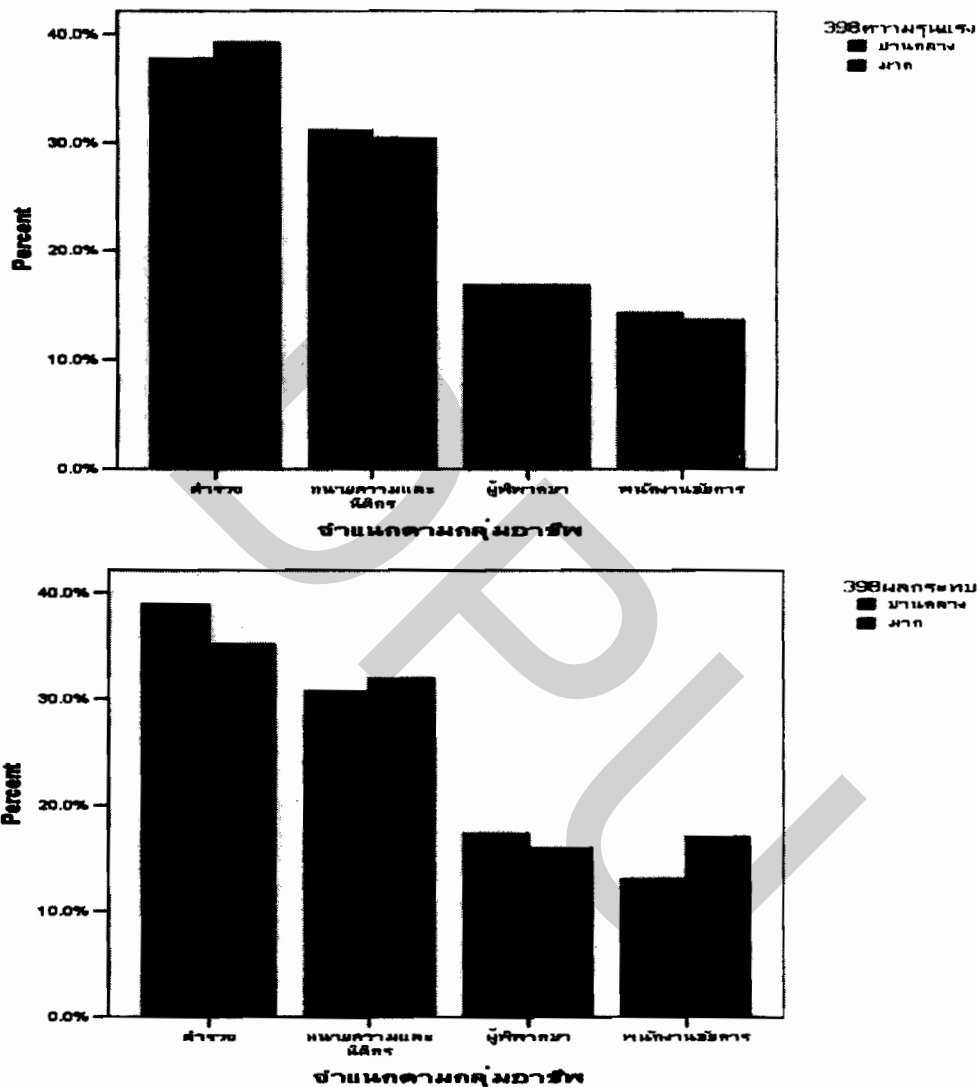

ภาพที่ 4.31 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 397

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 397 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 397 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 56.3 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 35.1 ทนายความและนิติกรร้อยละ 28.9 ผู้พิพากษา ร้อยละ 22.7 พนักงานอัยการร้อยละ 13.3

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 397 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 51.8 โดยแยกเป็นอาชีพสำรวจร้อยละ 34.8 ทนายความและนิติกรร้อยละ 32.4 ผู้พิพากษาร้อยละ 22.2 พนักงานอัยการร้อยละ 10.6

มาตรา 398 ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ อันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ซึ่งต้องพึงผู้หนึ่งในการดำรงชีพหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ภาพที่ 4.32 แสดงผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 398

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม มาตรา 398 ตามเกณฑ์ที่มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่แยกอาชีพ (ตาราง 2) เห็นว่า การกระทำตามมาตรา 398 มีความรุนแรงระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 68.3 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 37.7 ทนายความและนิสิตร้อยละ 31.1 ผู้พิพากษา ร้อยละ 16.8 พนักงานอัยการร้อยละ 14.3

และเห็นว่า การกระทำตามมาตรา 398 ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมใน ระดับปานกลาง (ระดับ 3) ร้อยละ 76.5 โดยแยกเป็นอาชีพตำรวจร้อยละ 38.9 ทนายความและนิสิต ร้อยละ 30.7 ผู้พิพากษาร้อยละ 17.3 พนักงานอัยการร้อยละ 13.1

จากผลการสำรวจ ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมายโดยรวม เห็นว่า การกระทำตาม บทบัญญัติมาตรา 371 “ความผิดฐานพาอาวุธไปในเมืองหรือในชุมชน” การกระทำมีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นมาก รวมถึงมาตรา 390 “ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ” ส่งผลกระทบที่เป็นอันตรายมาก สมควรปรับเปลี่ยนเป็นความผิดอาญาทั่วไปที่เป็นมหันตโทษ หรือมีโทษมากกว่าความผิดลหุโทษ และจากการสำรวจ แบบสอบถาม เห็นว่า การกระทำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ การกระทำมีความรุนแรงอยู่ในระดับน้อย และการกระทำส่งผลกระทบที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่นหรือต่อสังคมในระดับน้อย เมื่อนำมา วิเคราะห์กับหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญาและหลักเกณฑ์ในการปรับเปลี่ยนความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบแล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติ ดังกล่าวไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ สมควรปรับเปลี่ยนเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ และมีบทบังคับโทษเพียงโทษปรับทางปกครอง

1. มาตรา 369 “ความผิดฐานทำให้ประกาศโฆษณาของทางราชการเสียหาย”
2. มาตรา 370 “ความผิดฐานรบกวนผู้อื่นด้วยเสียง โดยไม่มีเหตุอันสมควร”
3. มาตรา 372 “ความผิดฐานทำให้เสียความสงบเรียบร้อยในทางสาธารณะ”
4. มาตรา 373 “ความผิดฐานปล่อยให้บุคคลวิกลจริตออกเที่ยวโดยลำพัง”
5. มาตรา 375 “ความผิดฐานทำให้รางระบายน้ำเกิดขัดข้อง”
6. มาตรา 377 “ความผิดฐานไม่ควบคุมสัตว์คู่หรือสัตว์ร้าย”
7. มาตรา 380 “ความผิดฐานทำให้เกิดปฏิญูถแก่น้ำ”
8. มาตรา 381 “ความผิดฐานกระทำทารุณต่อสัตว์”
9. มาตรา 382 “ความผิดฐานใช้สัตว์ทำงานเกินสมควร”
10. มาตรา 387 “ความผิดฐานแขวน ดัดตั้งหรือวางสิ่งของโดยประการที่น่าจะตกหรือพังลง”
11. มาตรา 394 “ความผิดฐานไล่ต้อนสัตว์เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่น”
12. มาตรา 395 “ความผิดฐานปล่อยปละละเลยให้สัตว์เข้าในสวน ไร่หรือนาของผู้อื่น”
13. มาตรา 396 “ความผิดฐานทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ”

ผู้เขียนเห็นด้วยกับผลการสำรวจแบบสอบถาม เนื่องจากเห็นว่าการกระทำตามบทบัญญัติ ในมาตราดังกล่าว ความรุนแรงของการกระทำมีความรุนแรงน้อย และผลกระทบที่เกิดจากการกระทำผิดตามมาตราดังกล่าว ส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อย ไม่ก่อให้เกิดอันตรายรุนแรงหรือ ส่งผลกระทบต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยตรง แต่ผู้เขียนมีความเห็นต่างไปจากผลการสำรวจ ในมาตรา 387 “ความผิดฐานแขวน ดัดตั้ง หรือวางสิ่งของโดยประการที่น่าจะตกหรือพังลง” ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การกระทำผิดในลักษณะดังกล่าว แม้จะเป็นการกระทำที่มีลักษณะของ

การกระทำไม่รุนแรง หรือมีความรุนแรงน้อย แต่การกระทำนั้นอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น และผลของการกระทำนั้น อาจอยู่ในระดับที่เป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นมากได้ เนื่องจากการกระทำมีลักษณะเช่นเดียวกับมาตรา 389 “ความผิดฐานทำให้ของแข็งตก” ซึ่งการกระทำไม่มีลักษณะที่รุนแรง แต่ผลของการกระทำอาจส่งผลหรือน่าจะเป็นอันตรายหรือเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นได้ และความผิดตามมาตรา 389 เป็นความผิดที่ต้องการเจตนา¹³³ การกระทำจึงมีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ สมควรยังคงไว้เป็นความผิดอาญาและมีโทษทางอาญา

ส่วนผลการสำรวจแบบสอบถามในมาตรา 367, มาตรา 368, มาตรา 374, มาตรา 376, มาตรา 378, มาตรา 379, มาตรา 383, มาตรา 384, มาตรา 385, มาตรา 386, มาตรา 388, มาตรา 389, มาตรา 391, มาตรา 392, มาตรา 393, มาตรา 397 และมาตรา 398 โดยรวมเห็นว่า การกระทำมีความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลางและส่งผลกระทบต่อความเป็นอันตรายต่อบุคคลโดยตรง จึงเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ แต่จากลักษณะของการกระทำและผลกระทบของการกระทำอยู่ในระดับไม่ร้ายแรงมาก สมควรเป็นความผิดอาญาและยังคงเป็นความผิดลหุโทษซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับเช่นเดิม

¹³³ คณิต ณ นคร ก เล่มเดิม. หน้า 521.

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การบัญญัติความคิดในลักษณะต่างๆ ให้เป็นความผิดอาญาเพื่อเป็นมาตรการในการคุ้มครองความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยไม่คำนึงถึงความรุนแรงของการกระทำและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น มีผลทำให้มีความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ปรากฏอยู่ในความผิดอาญา ซึ่งจะเห็นได้ว่าขัดต่อวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายอาญา ดังนั้น ในบางประเทศจึงได้ตระหนักถึงภาวะการมีความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้บัญญัติไว้เป็นความผิดอาญาและความเหมาะสมของการโทษผู้กระทำความผิด จึงได้ใช้วิธีการต่างๆ กันไปตามแต่ละประเทศ แต่เพื่อจุดประสงค์เดียวกันคือ เพื่อให้กฎหมายอาญาเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ในประเทศอังกฤษมีแนวคิดให้เลิกใช้มาตรการทางอาญากับความผิดเล็กน้อยที่กระทำต่อปัจเจกชน และประเทศอเมริกามีแนวคิดว่าการใช้กฎหมายอาญาโดยไม่จำกัดขอบเขตเป็นเหตุให้ความเคารพกฎหมายของประชาชนเสื่อมลง และกำหนดความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้เป็นความผิดประเภทละเมิดต่อกฎระเบียบ (Violations) ซึ่งมีเพียงโทษปรับ โดยพิจารณาจากความผิดประเภทที่ไม่มีผู้เสียหายเป็นประเด็นหลัก ประเทศเยอรมนี ใช้วิธีการทางนิติบัญญัติยกเลิกความผิดอาญาลำดับเบาที่สุดหรือความผิดลหุโทษ (Ubertretungen) ในประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายพิเศษอื่น นำมารวมไว้ในกฎหมายว่าด้วยความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม (OWiG) โดยให้มีสภาพบังคับเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม (Ordnungswidrigkeit) และถือว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคมไม่ใช่ความผิดอาญา แต่เป็นความผิดที่มีเพียงโทษปรับ หรือโทษจำกัดสิทธิบางประการ ส่วนในประเทศฝรั่งเศสไม่ได้ใช้วิธีการยกเลิกความผิดลหุโทษ (les contraventions) ออกจากความผิดอาญา แต่ใช้วิธีการทางนิติบัญญัติ โดยให้ฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายตรากฎหมายประเภทนี้เป็นระเบียบของฝ่ายบริหาร ไม่ใช่กฎหมายอาญาหลักของประเทศ และสำหรับความผิดลหุโทษตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อย กำหนดขึ้นมาเพื่อรักษาความมีวินัยของส่วนรวม หรือเพื่อสนับสนุนการปราบปรามที่รวดเร็วที่สุดและรักษาความมั่นคงของการบริหารราชการที่ดีของประเทศ ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษ แต่เป็นโทษสถานเบา ซึ่งแต่เดิมประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 มาตรา 464 กำหนดโทษสำหรับความผิดลหุโทษไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ โทษจำคุก โทษปรับ

โทษริบทรัพย์สิน ต่อมาในปี ค.ศ.1993 รัฐบัญญัติฉบับที่ 93-913 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 1993 ได้ยกเลิกโทษจำคุกสำหรับความผิดลหุโทษ ให้ความผิดลหุโทษมีเพียงการลงโทษปรับ (L'amende) และโทษจำกัดสิทธิบางประการเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้การลงโทษแก่การกระทำความผิดลหุโทษเป็นเพียงการลงโทษสถานเบาและไม่นำไปสู่การดำเนินทางศีลธรรม

การกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบสังคม หมายถึง การกระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญา บทบัญญัติการกระทำมีเนื้อหาเป็นการกระทำต่อส่วนรวม ไม่กระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง ได้รับแนวคิดมาจากการปรับเปลี่ยนความผิดลหุโทษเป็นความผิดทางปกครองหรือการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม (Ordnungswidrigkeiten) ของประเทศเยอรมนี ข้อแตกต่างระหว่างความผิดอาญาและการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม นอกจากเรื่องบทบังคับโทษที่มีเพียงโทษปรับทางปกครองแล้ว อีกประการหนึ่งคือ ผลกระทบในแง่ของการแปลกแยกจากสังคมที่น้อยกว่า กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบจะไม่ได้รับการดำเนินในแง่ของจริยศาสตร์สังคม นอกจากนี้ แม้การบัญญัติความผิดอาญาจะเป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกันระเบียบกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น เนื่องจากกฎหมายอาญามีมาตรการบังคับโทษที่รุนแรง แต่จากเหตุผลดังกล่าวไม่ได้หมายความว่า การบัญญัติความผิดอาญาหรือการลงโทษทางอาญาจะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม ในทางตรงกันข้าม หากมีมาตรการอื่นที่นำมาปรับใช้แล้ว มีผลให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาใช้เฉพาะกับความผิดที่เป็นความผิดอาญาโดยแท้ สอดตามเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา และมีการนำมาตราการลงโทษอื่นที่ไม่ใช่มาตรการลงโทษทางอาญากับความผิดที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบของสังคม เช่น โทษปรับทางปกครอง ที่นำมาใช้แล้ว เป็นการลดขั้นตอนการดำเนินคดีและผลกระทบในแง่ของการแปลกแยกจากสังคมสำหรับผู้กระทำความผิด ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้กฎหมายมากยิ่งขึ้น

เมื่อศึกษาหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญาและวิธีการที่ต่างประเทศนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการบัญญัติกฎหมายอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ ออกจากความผิดอาญาที่แท้จริงและแก้ปัญหาคดีล้นศาล คนล้นคุก มาวิเคราะห์กับภาวะการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันแล้ว เห็นได้ว่า ประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ไว้ในกฎหมายอาญา ดังเช่น การบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย ซึ่งความผิดลหุโทษบางฐานความผิดไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ และเพื่อให้เกิดภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอนำผลการสำรวจแบบสอบถามที่ประมวลผลออกมาในรูปแบบแผนภูมิกราฟแท่งประกอบความเรียง เพื่อแสดงถึงความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่ประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมาย ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานตำรวจ และผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมายอื่นๆ

เช่น ทัศนคติ เป็นต้น มาใช้วิเคราะห์ประกอบการพิจารณากับหลักเกณฑ์ในการแก้ปัญหา โดยการปรับเปลี่ยนความผิดกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญาที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแท้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบระเบียบ พอดีจะกล่าวสรุปได้ ดังนี้

ความคิดพื้นฐานในการปรับเปลี่ยนความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแท้ เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ เนื่องจากความผิดที่สมควรปรับเปลี่ยนนั้นเป็นความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแท้ แต่มีเนื้อหาไปในทางป้องกันสาธารณประโยชน์โดยรวมมากกว่า เนื่องจากหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายอาญา กล่าวถึงลักษณะของความผิดอาญา คือ ความผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรม มีความรุนแรงของการกระทำ มีผลกระทบต่อบุคคลโดยตรงและเป็นความผิดที่มุ่งคุ้มครองผู้เสียหายอย่างแท้จริง ดังนั้น หากความผิดใดที่ไม่มีลักษณะเป็นอาชญากรรม หรือมีความเป็นอาชญากรรมน้อย ไม่มีลักษณะของการกระทำที่รุนแรง หรือส่งผลกระทบต่อเป็นอันตรายต่อบุคคลหรือสังคม เห็นควรปรับเปลี่ยนความผิดลักษณะดังกล่าว เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคมและมีเพียงโทษปรับ

หลักเกณฑ์ในการการบัญญัติเป็นกฎหมายอาญาต้องประกอบด้วย

- 1) ลักษณะของการกระทำมีความรุนแรง
- 2) ผู้กระทำความผิดโดยมีจิตใจชั่วร้าย
- 3) เป็นการกระทำที่เป็นอันตราย

การกระทำนั้นส่งผลให้เกิดอันตราย โดยตรงหรือโดยความใกล้ชิดของการกระทำนั้นหรือไม่ หากการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อเป็นอันตรายทั้งทางตรงหรือทางอ้อมแล้ว การกระทำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ การกระทำส่งผลกระทบต่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือสังคมอย่างรุนแรง

4) เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรม (Criminality) มีข้อกำหนดในทางศีลธรรมอย่างร้ายแรง

ด้วยเหตุที่ว่าความเป็นอาชญากรรมนั้นจะต้องมีเหตุอันควรดำเนินได้ในด้านศีลธรรมจากคนในสังคมอย่างร้ายแรง ดังนั้น ข้อกำหนดทางศีลธรรมจึงเป็นพื้นฐานในการแยกความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา โดยแท้ ออกจากความผิดประเภทอื่น ๆ

- 5) คนในสังคมมีปฏิริยาตอบสนองหรือหวาดกลัวต่อการกระทำผิดอย่างรุนแรง
- 6) คุณธรรมทางกฎหมายเป็นเรื่องส่วนตัวบุคคล ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับประโยชน์รัฐ

หากเป็นความผิดที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้เสียหาย (Public Order) ถือว่า บทบัญญัตินั้น ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้

7) จะต้องเป็นความคิดที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นมาบังคับได้

มาตรการทางอาญาเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด จึงไม่ควรนำมาใช้ในหลายๆ กรณี ความคิดที่สมควรใช้มาตรการทางอาญาได้จะต้องเป็นที่ยอมรับว่า ไม่มีมาตรการอื่นใดที่สามารถนำมาใช้บังคับกับการกระทำความผิดนั้นอย่างมีประสิทธิภาพได้

เมื่อนำหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบัญญัติกฎหมายอาญามาเปรียบเทียบกับแนวความคิดในการบัญญัติความผิดลหุโทษ พบว่าความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาบางฐานความคิดมีความแตกต่างกับลักษณะความผิดอาญาอยู่หลายประการ กล่าวคือ

1) ลักษณะของการกระทำ

ลักษณะของการกระทำความผิดลหุโทษไม่มีความรุนแรง การกระทำความผิดเป็นเพียงการละเมิดกฎหมายเล็กน้อย

2) ผู้กระทำไม่มีจิตใจชั่วร้าย

การที่จะลงโทษบุคคลทางอาญานั้น จะต้องคำนึงถึงสภาวะจิตใจของผู้กระทำความผิดที่สมควรลงโทษด้วย การกระทำความผิดลหุโทษเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย ผู้กระทำไม่มีจิตใจชั่วร้าย

3) การกระทำไม่ส่งผลกระทบที่เป็นอันตราย

ผลกระทบที่เกิดจากการกระทำไม่มีความเสียหายที่รุนแรง และการกระทำไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมอย่างร้ายแรง ในทางทฤษฎีเห็นว่า การกระทำความผิดลหุโทษไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลโดยตรง แต่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบข้อห้ามในการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนอันตรายที่เกิดจากการกระทำความผิดลหุโทษส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและไม่ร้ายแรง

4) ไม่มีลักษณะความเป็นอาชญากรรม ไม่มีข้อดำเนินทางศีลธรรมอย่างรุนแรง

การกระทำในบทบัญญัติความผิดลหุโทษเป็นการกระทำที่มีข้อควรดำเนินทางศีลธรรมอยู่บ้างแต่ไม่รุนแรง ต่างจากความผิดอาญาทั่วไป

5) ปฏิกริยาตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนในสังคม

บทบัญญัติความผิดลหุโทษส่วนใหญ่แล้ว หากมีการกระทำความผิดลหุโทษเกิดขึ้น ปฏิกริยาตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนในสังคมต่อการกระทำนั้นไม่รุนแรง

6) คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดลหุโทษมุ่งคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้เสียหาย (Public Order) เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของรัฐโดยแท้ ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของบุคคลหนึ่งบุคคลใดอย่างความผิดอาญาทั่วไป

7) มาตรการที่นำมาใช้กับการกระทำความผิด

มาตรการลงโทษทางอาญาเป็นมาตรการลงโทษที่รุนแรง ควรเป็นมาตรการที่ใช้กับการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมและก่อความเสียหายที่เป็นอันตรายแก่บุคคลหรือสังคมอย่างรุนแรง จะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดหลุโทษเป็นเพียงละเมิดกฎระเบียบของสังคม เป็นความผิดเล็กๆ น้อยๆ มาตรการที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดหลุโทษควรเป็นมาตรการลงโทษที่เบา แต่รวดเร็วและแน่นอน ตรงตามวัตถุประสงค์และทฤษฎีการลงโทษ เช่น การปรับทางปกครอง ซึ่งกระทำโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจและสามารถบังคับคดีได้เอง หรือมาตรการลงโทษอื่น เช่น การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ความผิดหลุโทษในประมวลกฎหมายอาญาทั้ง 32 มาตรา พบว่า ความผิดหลุโทษบางฐานความผิดไม่สอดคล้องกับลักษณะของความผิดอาญา ดังนั้น จึงเห็นสมควรความผิดหลุโทษที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ที่ว่านี้ บัญญัติเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม ได้แก่ ความผิดตาม มาตรา 367 ฐานไม่ยอมบอกชื่อ ที่อยู่ หรือแกล้งบอกเท็จ, ความผิดตาม มาตรา 368 ฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน, ความผิดตาม มาตรา 369 ฐานทำให้ประกาศโฆษณาของทางราชการเสียหาย, ความผิดตาม มาตรา 372 ฐานทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในที่สาธารณะ, ความผิดตาม มาตรา 375 ฐานทำให้ร่างระบายน้ำสาธารณะเกิดขัดข้อง, ความผิดตาม มาตรา 380 ฐานทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลแก่บ่อน้ำสาธารณะ, ความผิดตาม มาตรา 381 ฐานกระทำทารุณต่อสัตว์, ความผิดตาม มาตรา 382 ฐานใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร, ความผิดตาม มาตรา 388 ฐานเปลือยกายต่อหน้าธารกำนัล กระทำการลามกอื่น, ความผิดตาม มาตรา 396 ฐานทิ้งซากสัตว์ในหรือริมทางสาธารณะ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับกฎหมายอาญาและหลักการบัญญัติกฎหมายอาญานำมาวิเคราะห์กับความผิดหลุโทษในประมวลกฎหมายอาญา จึงมีข้อเสนอแนะเห็นควรแก้ไขปรับเปลี่ยนความผิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาโดยแท้ เป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม เพื่อบรรลุเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายอาญา ตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 ยกเลิกความผิดหลุโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 367, 368, 369, 372, 375, 380, 381, 382, 388 และ 396 เพราะลักษณะของความผิดไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ และลักษณะของการกระทำมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของสาธารณประโยชน์ สมควรปรับเปลี่ยนความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสังคม

5.2.2 นำความคิดที่ไม่มีลักษณะเป็นความคิดอาญาโดยแท้ทั้งหมดรวมเข้าไว้ด้วยกัน เป็นกฎหมายว่าด้วยความคิดที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบของสังคม โดยเฉพาะ และให้ความคิดเหล่านี้มีเพียงโทษปรับทางปกครอง และมีขั้นตอนในการบังคับคดีโดยตัวเอง โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หากว่ามีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยยกเลิกความคิดที่ไม่ใช่ความคิดอาญาโดยแท้ออกจากประมวลกฎหมายอาญา จะส่งผลต่อการใช้กฎหมายอาญาอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกฎหมายอาญาจะเป็นมาตรการที่ใช้ควบคุมความประพฤติของคนในสังคมได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กมลชัย รัตนสกาวงศ์. (2543). **คู่มือประกอบการศึกษากฎหมายอาญามาตรา 288-มาตรา 398**. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- กุลพล พลวัน. (2538). **พัฒนาการสิทธิมนุษยชน (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2546). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณิต ณ นคร. (2538). **ประมวลกฎหมายอาญา หลักกฎหมายอาญาและพื้นฐานการเข้าใจ (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. กรุงเทพมหานคร : เนติธรรม.
- _____. (2543). **กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- _____. (2545). **กฎหมายอาญา ภาคความผิด (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- _____. (2546). **การวินิจฉัยปัญหากฎหมายอาญา**. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา ทฤษฎีและหลักกฎหมายอาญา ชั้นปริญญาโท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย.
- จิตติ ดิงศภัทย์. (2536). **กฎหมายอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 9)**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร ดิ่ง กรู๊ป จำกัด.
- _____. (2539). **กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3 (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายเนติบัณฑิตยสภา.
- _____. (2543). **กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรม ศึกษากฎหมายเนติบัณฑิตยสภา.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2545). **กฎหมายอาญา : หลักและปัญหา (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. กรุงเทพมหานคร: เนติธรรม.
- ธำรง อติกนิษฐ. (2517). **คำบรรยายการว่าความในชั้นศาลแขวงรวมทั้งศาลอาญา ศาลจังหวัด ศาล แห่ง กระบวนพิจารณา ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วน ท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- พรชัย ชันดี และคณะ. (2543). **ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาญาวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: บั๊กเน็ต.

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2545). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น: สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร: โฟร์เพซ.
- สถาบันกฎหมายอาญา. (2540, สิงหาคม). สารานุกรมกระบวนการยุติธรรมนานาชาติ. กรุงเทพมหานคร : เซาวนพรีนติ้ง กรุ๊ป.
- สัญญาชัย สัจจวานิช. (2543). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2545). คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2544). หลักกฎหมายอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- หยุด แสงอุทัย. (2537). กฎหมายอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2538). กฎหมายอาญา ภาค 2-3 (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทความ

- กมลชัย รัตนสกวาวงศ์. (2538, ตุลาคม). “กฎหมายลำดับรองของประเทศไทย.” วารสารกฎหมาย, 16, 1. หน้า 158-168.
- กฤตศิลป์ กนกนาก. (2532, กันยายน – ตุลาคม). “การตอบสนองของระบบงานยุติธรรมทางอาญาที่มีต่อการพัฒนาและสิทธิมนุษยชน.” ดุษฎีสาร, 36, 5.
- คณิต ณ นคร. (2523, มกราคม). “คุณธรรมทางกฎหมายกับการใช้กฎหมายอาญา.” วารสารอัยการ, 3, 25.
- _____. (2529, มิถุนายน). “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว.” วารสารนิติศาสตร์, 16.
- _____. (2530). “ประมวลกฎหมายอาญากับการแก้ไขเพิ่มเติมในรอบ 30 ปี.” รหัส 30. หน้า 68-73.
- _____. (ม.ป.ป). “โครงสร้างความผิดอาญาและข้อถกเถียงทางวิชาการเกี่ยวกับ Mens Rea.” วารสารนิติศาสตร์, 16, 3.
- _____. (ม.ป.ป). “เงื่อนไขการลงโทษทางภาวะวิสัย.” 60 ปี คร.ปรีดี เกษมทรัพย์. หน้า 126-129.

- จรัส มังคลารัตน์. “งานคุมประพฤติกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ที่แก้ไขใหม่.” วารสารนิติศาสตร์, 20, 3.
- นพนธิ สุริยะ. (2539, ธันวาคม). “กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง พ.ศ. 2509 กับการภาคยานุวัติของประเทศไทย.” วารสารนิติศาสตร์, 26, 4. หน้า 764-779.
- นัทธี จิตสว่าง. (2541, ธันวาคม). “แนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในประเทศไทย.” บทบัญญัติ, 54, 4.
- ประธาน วัฒนวาณิชย์. (2541, ธันวาคม). “การปฏิรูประบบการลงโทษ แนวทางสหวิทยาการโดยเน้นทางด้านอาญาวิทยา.” บทบัญญัติ, 54, 4. หน้า 9-34.
- ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล. (2523). “ระบบกฎหมายและการศาลของประเทศฝรั่งเศสและเยอรมัน.” รหัส 23.
- รดาวรรณ วาณิช. (2538, ธันวาคม). “การตรากฎหมายลำดับรองในประเทศไทย.” วารสารกฎหมายปกครอง, 14, 3.
- ศิริอร เทศะบำรุง มณีสินธุ์. (2544, ธันวาคม). “กลไกทางปกครองในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ศึกษาเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.” ข่าวนิติบัญญัติสภา, 13, 149. หน้า 5-8.
- สมบัติ วันชูลี. (2542, กุมภาพันธ์-มีนาคม). “ความผิดลหุโทษ.” วารสารร่วมโทรทอง, 4. หน้า 7-12.

เอกสารอื่นๆ

- คณะวิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2549, มิถุนายน). ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ. (2525). วิวัฒนาการของกฎหมายไทยในรอบ 200 ปี (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร : ภาคกฎหมายสารบัญญัติ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์

- เกียรติภูมิ แสงศศิธร. (2533). กระบวนการกำหนดโทษจำเลยคดีอาญา เปรียบเทียบของไทยกับต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เชษฐภัทร พรหมชนะ. (2535). การนำมาตราอื่นมาใช้บังคับค่าปรับนอกเหนือจากการกักขังแทนค่าปรับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์. (2535). ความเหมาะสมของการบัญญัติความผิดหูโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิรุฬห์ โดศกุลวรรณ. (2532). การลงโทษปรับทางอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภราดร ภคพัฒน์. (2521). การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาพร เนติจิรโชติ. (2548). การบัญญัติความผิดหูโทษให้เป็นความผิดอาญาทั่วไป : ศึกษาเฉพาะความผิดหูโทษตามประมวลกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สมหมาย จันทร์เรือง. (2525). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษและการกระทำความผิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สทชน รัตนไพจิตร. (2527). ความประสงค์ของการลงโทษอาญา ศึกษาเฉพาะประเทศไทย สมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพงษ์ เข็มแทน. (2544). ความผิดอันยอมความได้กับความผิดอาญาแผ่นดิน (ศึกษาตามกฎหมายอาญาสารบัญญัติ). วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2524). ปัญหาเจตนาในกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อิทธิ มูสิกะพงษ์. (2534). การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กฎหมายไทย

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาชญาแต่ต้น
ตลอดจนพุทธศักราช 2477. (2478).

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

ประมวลกฎหมายอาญา.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Atsushi Yamaguchi. (1989). **Basic Problems in Japanese Criminal Law.** : Faculty of Law.
University of Tokyo.

Allen Z. Gammage and Charles F. Hemphill. (1974). **Basic Criminal Law.** New York:
McGraw – Hill.

Andrew Karmen. (2001). **Crime Victims : An Introduction to Victimology** (4 th ed.).
Wadsworth: Thomson Learning.

Franklin E. Zimring and Richard S. Frase. (1975). **The Criminal Justice System : Materials on
the Administration and Reform of the Criminal Law .** Boston and Toronto : Little,
Brown and Company.

G. Leroy Certoma. (1985). **The Italian Legal System.** London : Butterworths.

Herbert L. Packer. (1968). **The Limits of the Criminal Sanction.** California : Standford
University Press.

H.L.A. Hart. (1968). **Punishment and Responsibility.** Oxford : Clarendon Press.

Jerome Hall. (1960). **General Principles of Criminal Law** (2 nd ed.). Indianapolis, New York :
The Bobbs-Merrill Company Inc.

Joel Feinberg. (1973). **Social Philosophy.** Englewood Cliffs : Prentice-Hall Inc.

- J.S. Mill. (1977). **Utilitarianism On Liberty, Representative Government**. London : Dent and Dutton.
- Justin Miller. (1975). **Handbook of Criminal Law** (35 th ed.). St. Paul, Minn. : West Publishing Co., Ltd.
- K.Neumann. (1952). **Manual of German Law**. (Vol.2). London: Her Majesty's stationery office.
- L.T. Hobhorse. (1911). **Liberalism**. New York : Holt, Rinehart and Winston Inc.
- Michael Tonry and Richard S.Frase. (2001). **Sentencing and Sanctions in Western Countries . . .** : Oxford University Press.
- Michele-Laure Rassat. (1999). **Droit penal general** (2 nd ed.). Paris: Universitaires de France Presses.
- Rollin M. Perkins . (1969). **Perkins on Criminal law** (2 nd ed.). Mineola, NewYork : The Foundation Press Inc.
- Rollin M. Perkin and Ronald N. Boyce. (1982). **Criminal Law** (3 rd ed.). Mineola, New York : The Foundation Press Inc.
- Sanford H. Kadish and Monrad G. Paulsen. (1975). **Criminal Law and Its Processes** (3 th ed.). Boston and Toronto : Little, Brown and Company.
- Thomas J. Gardner and Terry M. Anderson. (n.d.). **Criminal Law** (8 th ed.). Wadsworth : Thomson Wadsworth.
- Wayne R. LaFave and Austin W. Scott, Jr. (1986). **Criminal Law** (2 nd ed.). St. Paul, Minn. : West Publishing Co., Ltd.

ARTICLES

- Rollin M. Perkins. (1952). "The Civil Offence." **The University of Pennsylvania Law Review**, 100. p.842.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

คณะกรรมการกฤษฎีกา

รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา

ครั้งที่ 464/267/2486

วันพฤหัสบดีที่ 15 กรกฎาคม 2486

ผู้ที่มาประชุม

1. นายจำรูน โปทยานนท์	กัมการ
2. นายประมุข สุวรรณสร	กัมการ
3. นายพิชาญ บุสยง	กัมการ
4. นายเขี่ยม เลขนิชมวิทักส	กัมการ
5. นายวงศ์ ถัดพลีธัมประคัลลภ์	กัมการ
6. หม่อมเจ้าสกลวรรณกร วรวรรณ	กัมการ
7. นายสิทธิ จุมนานนท์	กัมการ
8. นายอัครม สรียากัย	กัมการ
นายหยุด แสงอุทัย	ผู้จครายงาน
นาวาเอก ถวัลย์ ทำรงนาวาสวัสดิ์ ร.น.	ติคราชการที่อื่น
นายอุทัย แสงมณี	ติคราชการที่อื่น
นายเดือน บุณนาค	ติคราชการที่อื่น

เปิดประชุมเวลา 14.00 นาฬิกา

โดยที่ประธานและรองประธานอนุกรรมการติคราชการที่อื่น ที่ประชุมจึงลงมติให้นายวงศ์ ถัดพลีธัมประคัลลภ์ เป็นประธาน

ประธาน - ขอให้พิจารณาว่า ความผิดที่เปนลหุโทษนั้นจะมีบทบัญญัติมากน้อยเท่าใด

นายพิชาญ - ถ้าดูประมวลกฎหมายอาญาไปแลนค์ จะเห็นว่าไม่มีบทบัญญัติพิเศษสำหรับความผิดที่เปนลหุโทษ แยกออกจากกฎหมายอาญา

ม.จ. สกสฯ - การกระทำความผิดลหุโทษเอามาบัญญัติทางอาญารู้สึกว่าหนักอยู่ แต่มีการกระทำความผิดบางอย่าง เช่น ทำร้ายร่างกายควนเอามาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

นายคำรูนฯ - แต่จะเอาเป็นผิดอาญาหมกก็เกินไป

นายเยี่ยมฯ - ควรจะเอาเฉพาะความผิดที่เงาในกคหมายอาญา

นายสิทธิฯ - ที่เขาเขียนเขาตั้งใจอย่างนั้นอยู่แล้ว

ม.จ.สกลฯ - หย่างเรื่องที่เกี่ยวข้องกับถนนหนทางควรอยู่ในกคหมายจรรยา เช่น คนเอาของมาวางกะกะบนถนนเพราะจะต้องบัญญัติโดยละเอียดถึงวิธีที่เอาของออกไป เช่น ถ้าเป็นของรั้วมาต้องเก็บเอาไว้แล้วขายเลหลัง ต้องบัญญัติถึงกลไกให้พร้อม

นายสิทธิฯ - จะแยกความผิดลหุโทษออกไปเด็ดขาดไม่ได้ ควรจะทิ้งเสียบ้าง เช่น ยังมีเรื่องทำร้ายร่างกายอีก เราจะมีกคหมายพิเศสเรื่องลหุโทษและมีความผิดอะไรก็เอามาใส่ไม่ได้

นายจำรูนฯ - ไม่ใช่เอามาใส่ทั้งหมด แต่ควรที่จะเอามาใส่เป็นความผิด

นายอัถกรมฯ - ถ้าจะเอาออก ก็ออกพระราชบัญญัติ minor offence หย่างกคหมายไปแลนค์

นายจำรูนฯ - เรียกชื่อว่าพระราชบัญญัติความผิดลักสนะลหุโทษ

นายสิทธิฯ - จะแยกออกเป็นอย่างไร เพราะความผิดลหุโทษก็มีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

นายอัถกรมฯ - กคหมายสิงคโปรก็มีความผิดที่เป็นลหุโทษเหมือนกัน เขาเอาโทษไม่เลี้ยงลูกเมียด้วย

นายเยี่ยมฯ - การจะมีพระราชบัญญัติพิเศสรวบรวมความผิดที่เป็นลหุโทษหมด จะหย่อมมากเกินไป

นายประมูนฯ - ถ้าเอาหย่างนั้น ก็ต้องมีกคหมายลักสนะหมันดโทษและกคหมายลักสนะลหุโทษ เมื่อจะเอาโทษกคหมายอาญาก็ต้องเอาความผิดที่เป็นลหุโทษมารวมด้วย นึกว่าตัดความผิดที่เป็นลหุโทษของเราบางมาตราออกคึกว่า คือ เอา Mala in se ไว้ที่นี่ ส่วน Mala Prohibita เอาออกหย่างเอาความผิดเรื่องหมิ่นประมาทซึ่งหน้าและความผิดฐานทำร้ายร่างกายไว้ในประมวนกคหมายอาญา และความผิดเช่นนี้จะต้องบัญญัติไว้พร้อม ๆ กับกคหมายอาญา

นายพิชาญฯ - ความผิดที่เป็นลหุโทษก็เป็นเรื่องของกคหมายอาญานั้นเอง

นายประมูนฯ - กวนจะเอาหย่างประมวนกคหมายอาญาสวิต ซึ่งมีความผิดที่เป็นลหุโทษไว้ไม่กี่มาตรา

ที่ประชุมเห็นว่า ควรจะเอาความผิดที่เป็นลหุโทษไว้ในประมวนกคหมายอาญา แต่จะเลือกเน้นเอาเท่าที่จำเป็นจะต้องบัญญัติไว้

นายจำรูนฯ - ตามที่ตกลงไปนี้ สำหรับความผิดที่ไม่ได้คิดไว้ว่าหย่างไร

นายประมูนฯ - เราไม่รู้ไม่ชี้ กระชวงใดเห็นควรจะให้หมักคหมายหย่างไรก็ให้เสนอขึ้นมา

นายจาร์นฯ - ถ้าเราเห็นว่าไม่ควรเป็นความผิดอีกเรื่องหนึ่ง แต่ที่เราเห็นว่ามีความผิดแต่เราจะไม่บัญญัติไว้

นายสิทธิฯ - คำว่า "จำเอน" เป็นคำตอบอยู่ในตัวแล้ว คือความผิดใดเราเห็นว่าจำเอนก็บัญญัติไว้

นายประมุขฯ - เอาไว้เป็นพจนานุกรมซึ่งบัญญัติถึงเรื่องนั้นๆ เสียก่อนที่ประชุมให้ผ่านไป

นายพิชาญฯ - ในวาระที่ 2 ฉันได้เสนอให้มีหมวดพิเศษสำหรับความผิดที่เป็นลหุโทษ ซึ่งจะบัญญัติเรื่องพิเศษสำหรับความผิดที่เป็นลหุโทษ เช่น เรื่องไม่ต้องการเจตนา ฯลฯ

นายประมุขฯ - ในภาค 1 เราได้มีหมวดพิเศษสำหรับความผิดที่เป็นลหุโทษอยู่แล้ว

นายสิทธิฯ - เมื่อเราเอามาตรา 333 มาขยายไปถึงความผิดตามกคหมายอื่นๆ โดยไม่มีความผิดที่เป็นลหุโทษด้วย เราได้คิดถึงกคหมายอื่นๆ ที่เขาไม่ได้ตั้งใจจะไม่ให้เป็นความผิดที่เป็นลหุโทษแล้ว จะกลายเป็นว่าไม่มีเจตนาที่จะเอาโทษ เราต้องคิดว่าตั้งแต่ปี ร.ศ.127 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้มีกคหมายตั้ง 100 ฉบับ อาคมีกคหมายที่ต้องการเจตนาที่ได้ ซึ่งผู้ใดจะทำเช่นนั้นโดยเจตนาจึงเอาผิด เมื่อเราเอาเป็นความผิดที่เป็นลหุโทษ แม้ไม่มีเจตนาที่จะเป็นความผิด

นายจาร์นฯ - เรื่องนี้เอาไว้พูดกันเมื่อหมคมความผิดที่เป็นลหุโทษแล้ว และเอาเอาไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกคหมายอาญาก็ได้

นายสิทธิฯ - จะเป็นความมากสองซ้อน

นายจาร์นฯ - เราจะบัญญัติว่าถ้ากคหมายที่ออกมาก่อนประมวลกคหมายอาญา ถ้าสแดงให้เห็นว่าต้องมีเจตนาซึ่งสแดงว่าการพยายามก็ให้เป็นความผิดก็ให้เป็นไปตามนั้น

นายอัครมฯ - ที่ใช้คำว่า technical offence นั้นเป็นมาอย่างไร

นายจาร์นฯ - คือเป็นกรณีที่กคหมายบัญญัติให้เป็นความผิดและไม่ใช้กรณีเฉพาะที่ขาดเจตนาที่เอาผิดเท่านั้น

ม.จ.สกล - ถ้าพูดถึงเจตนาต้องมี technical ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องพูดกันทางปรัชญา

ประธาน - เราหมายรวมถึงเจตนาตามกคหมายอาญา

นายอัครมฯ - หากละทิ้งหลัก technical offence เสีย เพราะศาลมักจะยกขึ้นเพื่อไม่ให้หลักเจตนา

นายสิทธิฯ - ที่วิตกว่าจะถือว่าเป็น technical offence ไปเสียหมดนั้น ไม่ต้องวิตกเพราะไม่เป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว ควรจะวิตกในแง่ที่ว่าความผิดที่เป็น technical offence ศาลไม่ถือว่าเป็น technical offence มากกว่า

ประธาน - ขอบค้วอย่างคั้งนี้ หย่างเวลาคับขัน ไปปรากฏค้วในป้อมค้ำยคั้งนี้จะมีเจตนา หรือไม่มีเจตนาเป็นความผิด

ม.จ.สกลฯ - ยังไม่เห็นประเด็นในข้อที่ว่าอะไรเป็น ควรจะปล่อยให้คนที่ใช้ค้ำนี้เขาใช้ไป

นายประมุขฯ - ประเด็นมีหย่างนี้ คือเราบัญญัติว่าความผิดที่เป็นลหุโทษแม้ไม่ได้กะทำโดยเจตนา ก็เป็นความผิด เว้นไว้แต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น และเราลงมือร่างกฎหมายอาญาขยายไปถึงความผิดตามกคหมายอื่นเป็นความผิดที่เป็นลหุโทษด้วย และกคหมายอื่นที่บัญญัติมาแล้ว ไม่พูดว่าผู้กระทำต้องมิจเจตนา แต่เราแปลกันว่าต้องการเจตนา เมื่อออกประมวนกคหมายอาญานี้ไปแล้ว จะต้องแปลว่าไม่ต้องการเจตนา

ม.จ.สกลฯ - ก็มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวนกคหมายอาญาว่าประมวนกคหมายอาญานี้ไม่กะทบกคหมายที่บัญญัติใช้อยู่ก่อน

นายสิทธิฯ - ประเด็นที่ค้ำล้งพูดกันเกิดจากข้อเสนอที่ว่ากคหมายอื่นที่ออกมาก่อนต้องมีเจตนา

นายจำรุงฯ - ฉันทเสนอให้เขียนในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวนกคหมายลักษณะอาญาว่าไม่กะทบกะทั้งพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ก่อน ถ้าเขาต้องการเจตนาหรือขยายก็ให้เป็นไปตามกคหมายนั้น

ม.จ.สกลฯ - คือกคหมายนี้จะไปทำอะไรกับกคหมายนั้นๆ ไม่ได้เลย

นายสิทธิฯ - นายประมุขฯ ได้พูดว่าเราได้เคยให้เหตุผลในการขยายไปถึงความผิดตามกคหมายอื่นๆแล้ว

นายประมุขฯ - ได้ตรวจดูรายงานการประชุมในวาระที่ 1 แล้วปรากฏว่านายสิทธิฯได้แสดงความคิดไว้ว่า พระราชบัญญัติทางน้านมเอาโทษสูงกว่าความผิดที่เป็นลหุโทษ เมื่อเราบัญญัติว่ากำหนดโทษความผิดที่เป็นลหุโทษไว้ และความผิดที่ไม่เป็นความผิดลหุโทษแล้ว จะมากลายเป็นว่าความผิดตามพระราชบัญญัติทางน้านมเป็นความผิดที่ต้องมิจเจตนาไป แต่มี ม.ร.ว.เสนีย์ กล่าววว่า ในกรณีนั้นเป็นกรณีที่กคหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น จึงไม่ใช่กคหมายอาญา

นายสิทธิฯ - ไม่ตรงกับปัญหาที่เราพูดกันนี้ และปัญหาเรื่องพระราชบัญญัติทางน้านมนั้น ฉันทไม่วิตกแล้ว

นายประมุขฯ - ปัญหาที่ค้ำล้งพูดกันนี้ก็คือ ถ้าเราบัญญัติให้ความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นๆ เป็นความผิดที่เป็นลหุโทษแล้วจะกลายเป็นความผิดที่ไม่ต้องมีเจตนาไป มาตรา 11 ยกเว้นว่า เว้นแต่กรณีที่เกิดกคหมายนี้จะบัญญัติเป็นอย่างอื่น และในเรื่องลหุโทษเราก็บัญญัติไว้อีก จึงกลับมาหาหลักเก่า

ที่ประชุมเห็นว่าต้องดูเป็นมาตราไปว่าต้องการเจตนาหรือไม่ ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นๆ นั้นจะได้พิจารณาว่าควรพิจารณาพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา ประธานฯ - เรื่องโทษความผิดภาค 1 จะวางเกณฑ์ได้หรือไม่

นายจรรย์นฯ - มีบางมาตราที่เห็นว่าควรจะมีโทษปรับเป็นพิเศสสูงกว่าโทษปรับตามมาตราอื่น ๆ

นายสิทธิฯ - ในเรื่องโทษปล่อยไปทางสภาผู้แทนราษฎรดีกว่า คือถึงอย่างไรเขาก็ขอแก้

นายเยี่ยมฯ - เราจะเขียนให้เขา ไม่ได้ เพราะอาจเกียกกันได้เสมอ

นายประมุขฯ - เราปล่อยไปไม่ต้องตกลงไว้ ให้กัมมาธิการเขาพิจารณา

นายอรรถกรมฯ - ถ้าพูดถึงส่วนสัมพันธ์ระหว่างโทษจำคุกกับโทษปรับ กดหมายสมัยใหม่ก็ไม่ได้ส่วนหยุ่แล้ว

ที่ประชุม เห็นว่าไม่จำเป็นต้องกลับมาแก้โทษที่ได้ตกลงไปแล้วในมาตราต่าง ๆ

ม.จ.สกลฯ - ที่ใช้คำว่า “ความผิดที่เปนลหุโทษ” นั้นเห็นด้วยเพราะความผิดกับโทษเป็นคนละเรื่อง คำว่า “ความผิดที่เปนลหุโทษ” ก็เท่ากับพูดว่าคนละ 50 บาท

นายจรรย์นฯ - เรายังไม่ได้วิเคราะห์คำว่า “ลหุโทษ” ดีหรือยัง

ม.จ.สกลฯ - แต่ก่อนเขามีกองมหันตโทษ กองลหุโทษ เวลานี้ไม่มีแล้ว

นายสิทธิฯ - แต่ก่อนเขามีกองมหันตโทษและกองลหุโทษจริง แต่ไม่ได้หมายความว่าคนที่ถูกจำคุกสามปีจะไม่หยุ่ในกองลหุโทษ

ม.จ.สกลฯ - ฉันทัดข้องในแง่ที่คำว่า “ลหุโทษ” ไม่ดี

นายสิทธิฯ - เกรงจะเปลี่ยนไม่ได้เพราะได้อ้างอิงถึงในกดหมายอื่นๆ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

ม.จ.สกลฯ - เราอาจมีบทบัญญัติเฉพาะกาลพูดว่าความผิดที่เปนลหุโทษหมายถึงความผิดอะไร

นายจรรย์นฯ - อาจเขียนได้ว่าความผิดเล็กน้อยที่บัญญัติไว้ในกดหมายนี้มีความหมายถึงความผิดที่เปนลหุโทษตามกดหมายอื่น ๆ

นายประมุขฯ - จะหมายถึงกดหมายอาญาเท่านั้น

ม.จ.สกลฯ - ใช้คำว่า “ความผิดที่เปนลหุโทษ” ตามกดหมายอื่น ๆ ให้อ่านว่า “ความผิด...” ได้

นายสิทธิฯ - จะทำเช่นนั้นก็ได้ แต่สมควนใหม่ที่จะเปลี่ยนคำ ๆ เดียวแล้วทำให้ได้รับความลำบาก

นายจรรณ - ถ้าเราไม่แก้ในประมวลกฎหมายอาญาก็จะไม่มีโอกาสได้ในวันหลัง เพราะเป็นเรื่องยันกันไปยันกันมา

นายสิทธิฯ - เรหาคำตอบเสียก่อนถ้าคำใหม่ดีกว่ามากก็แก้

ม.จ.สกลฯ - ในวาระที่ 1 ได้มอบให้ ม.จ.สกลฯ ไปชงคิดหาคำสำหรับเป็นชื่อความผิดในภาค 2

นายสิทธิฯ - ถ้าจะให้ชื่อความผิดในภาค 2 จะเกิดชื่อความผิดถึงสามความผิด คือ ชื่อความผิดในภาค 1 ชื่อความผิดที่เป็นลหุโทษ และชื่อความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ

ประชาชน - เราได้ตกลงไปแล้วว่าภาค 2 ไม่ต้องมีชื่อความผิด

นายจรรณฯ - ในวาระที่ 1 นายสิทธิฯ ได้เคยเสนอให้ใช้คำว่า “ความผิดที่เป็นลหุโทษ” ซึ่งฟังดูดีเหมือนกันและไม่ควนแก้คำในกฎหมายอื่น เพราะเป็นคำที่ใช้โดยมีความหมายห่างเดียวกัน

ม.จ.สกลฯ - แต่เสียงเดิมที

ประชาชน - มอบให้ ม.จ.สกลฯ ไปชงหาถ้อยคำจะเป็นอย่างไร

นายจรรณฯ - ภาคนี้จะต้องใช้คำว่า “ลหุโทษ” เฉย ๆ เพราะคำว่า “ความผิดที่เป็นลหุโทษ” นั้นเราได้ใช้ให้มีความหมายถึงคำที่ใช้ในกฎหมายอื่น ๆ ด้วย

ม.จ.สกลฯ - คำที่นึกได้เวลานี้ก็คือ “ความผิดเล็กน้อย”

นายสิทธิฯ - ความผิดที่ไม่ใช่ลหุโทษ ก็อาจเป็นความผิดเล็กน้อยได้

นายจรรณฯ - ควรใช้คำว่า “ความผิดที่เป็นลหุโทษ”

นายประมุขฯ - เป็นปัญหาเรื่องไวยากรณ์เราใช้มานานมาแล้ว คำว่า “ลหุโทษ” เราอธิบายได้ว่าไม่ใช่ชื่อของโทษ เป็นชื่อของความผิด

ม.จ.สกลฯ - ควนใช้คำว่า “ความผิดลหุ”

นายจรรณฯ - จะไม่คลุมถึงความผิดตามกฎหมายอื่น

นายประมุขฯ - ลหุโทษเข้าใจได้ดีว่าเป็นชื่อของความผิด

ที่ประชุมตกลงให้ใช้คำว่า “ความผิดที่เป็นลหุโทษ” ตามเดิมจนกว่า ม.จ.สกลฯ ชงหาคำได้แล้ว ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าดีกว่านั้น ส่วนชื่อของภาค 3 นั้นที่ประชุมให้ใช้คำว่า “ลหุโทษ” เฉย ๆ

ม.จ.สกลฯ - มีคำอีกคำคือ “ความผิดที่เป็นลหุทัม”

ที่ประชุมเห็นว่าคำนี้ผู้คำว่า “ความผิดที่เป็นลหุโทษ” ไม่ได้

ม.จ.สกลฯ - ในเรื่อง probation จะว่าอย่างไร

นายสิทธิฯ - ทำได้ก็ดี แต่จะต้องเสียเงินหลายพันบาท

นายจำรูญฯ - ในอังกฤษ probation ทำได้เป็นผลสำเร็จ

นายพิชาญฯ - จะต้องแก้ไขโทษของเราลงไป

นายจำรูญฯ - ความจะเป็นเรื่องของมหาดไทย ทางราชทัณฑ์จะคุมได้ยังไงได้

นายประมุขฯ - กคหมายอาญาออกไปหย่างนี้ ถ้าเรามี probation เราก็อ่าโทษที่ศาลพิพากษาไม่เกิน 3 ปีก็ให้ on probation ได้

นายจำรูญฯ - ต้องตกลงกันในหลักการก่อน

ม.จ.สกลฯ- หลักความจะอยู่ในประมวนกคหมายและความจะพิจารณาบันทึกของนายพิชาญฯ เสียก่อน

นายจำรูญฯ - ต้องดูว่าจะเอาแค่ไหน และจะรับหรือไม่

หมดเวลาประชุม นัดประชุมคราวหน้าวันอังคารที่ 20 กรกฎาคม 2486 เวลา 10.00

ปิดประชุมเวลา 16.00 น.

(ลายมือชื่อ เดือน บุญนาค)

เลขาธิการคณะกรรมการคริสตศีกา

(ลายมือชื่อ หยุค แสงอุทัย)

ผู้จครายงาน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	ร้อยตำรวจโท หญิง เกษมาวดี สุภภิญโญพงศ์
วันเดือนปีเกิด	24 กันยายน 2519
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2540 ประกาศนียบัตรทนายความรุ่นที่ 15 พ.ศ. 2542
การทำงาน	2540-2545 ทนายความ แผนกคดี (Litigation Department) สำนักงานกฎหมายเอนก แอนด์ แอสโซซิเอทส์ 2545-2546 ทนายความ แผนกคดี (Litigation Department) สำนักงานกฎหมายเบญจมา อภัยวงศ์ 2547-2549 รองสารวัตร กลุ่มงานตรวจสอบสำนวนอัยการ กองคดีอาญา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ